

Ruimte voor georganiseerde en anders georganiseerde sport in Utrecht

Een vraag-aanbodanalyse van binnen- en buitensportaccommodaties (2021-2040)

Karin Wezenberg-Hoenderkamp

Daniëlle Ruikes

Laura van der Meijde

Ruimte voor georganiseerde en anders georganiseerde sport in Utrecht

Een vraag-aanbodanalyse van binnen- en buitensportaccommodaties (2021-2040)

In opdracht van gemeente Utrecht

**Karin Wezenberg-Hoenderkamp
Daniëlle Ruikes
Laura van der Meijde**

© Mulier Instituut
Utrecht, juni 2022

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	9
2. Context	12
2.1 Bevolking	12
2.2 Sportdeelname	14
2.3 Ontwikkeling buitensport	16
2.4 Ontwikkeling zaalsporten	18
2.5 Sportaccommodatiegebruik	20
3. Binnensport	22
3.1 Aanbod	22
3.2 Ruimtelijke spreiding	26
3.3 Behoeftes aan binnensportruimte	28
3.4 Gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties	31
3.5 Terugblik vraag-aanbodanalyse 2019	44
4. Buitensport	45
4.1 Hockey	45
4.2 Tennis	51
4.3 Voetbal	58
4.4 Andere buitensporten	73
5. Ervaringen van gebruikers	83
5.1 Vragenlijstonderzoek binnensport	83
5.2 Vragenlijstonderzoek buitensport	95
5.3 Anders georganiseerde (potentiële) huurders aan het woord	101
6. Conclusies en aanbevelingen	106
6.1 Beantwoording onderzoeksvragen	106
6.2 Conclusie	114
6.3 Aanbevelingen	115
Literatuurlijst	116
Bijlagen	117
Bijlage 1 - Toelichting richtlijnen en methoden	117
Bijlage 2 - Bevolkingscijfers gemeente Utrecht	125
Bijlage 3 - Herkomstcijfers en afstandsanalyses	126
Bijlage 4 - Aanbod gymzalen	130
Bijlage 5 - Gebruik binnensportaccommodaties	132
Bijlage 6 - Overig gebruik sportvelden en -banen	136

Samenvatting

Binnensport

In de gemeente Utrecht zijn in 2021 twintig sporthallen, acht sportzalen en 81 gymzalen aanwezig (inclusief het aanbod voor de studentensport). Ook liggen er (tijdelijk) overdekte sportaccommodaties in de gemeente die in een deel van de behoefte aan binnensportruimte kunnen voorzien, namelijk blaashallen over in totaal zes hockeyvelden en een turnhal. Het aanbod aan sporthallen en -zalen in de gemeente Utrecht is een stuk lager dan het landelijke gemiddelde, maar nagenoeg gelijk aan het gemiddelde van de andere gemeenten binnen de G4.

Behoefte (georganiseerde) binnensport

De gemeente Utrecht hanteert een planologisch kengetal van één sporthal per 17.500 inwoners. Eerder onderzoek naar dit Utrechtse kengetal geeft voldoende aanleiding om het niet houdbaar te vinden voor de lokale situatie (Wezenberg-Hoenderkamp & Ruikes, 2022). Daarom zijn op verzoek van de gemeente in dit onderzoek ook twee andere kengetallen toegepast, namelijk één sporthal per 15.000 inwoners en één sporthal per 13.750 inwoners.

Op basis van de kengetallen ligt de behoefte vanuit de (georganiseerde) zaalsport in 2021 tussen de 20,5 (één sporthal op 17.500 inwoners) en 26,1 (één sporthal op 13.750 inwoners) sporthallen. Het huidige aanbod aan sporthallen valt net onder het minimale aantal benodigde sporthallen volgens de huidige Utrechtse richtlijn. De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een behoefte tussen de 25,9 (één sporthal op 17.500 inwoners) en 32,9 (één sporthal op 13.750 inwoners) sporthallen in 2040. Ondanks de verwachte uitbreiding van het aanbod met vijf sporthallen is het aanbod ook in 2040 lager dan de minimale behoefte.

Bezetting

De gemeentelijke sporthallen in Utrecht zijn gemiddeld 41 procent van de tijd bezet (365 dagen per jaar; maandag t/m zondag; 08:00-23:00 uur). De Utrechtse sportzalen en gymzalen zijn gedurende het jaar minder goed bezet, namelijk 36 procent en 35 procent van de tijd. De binnensportaccommodaties worden gemiddeld (iets) meer gebruikt dan in vergelijkbare gemeenten.

De druk is voornamelijk hoog in de sporthallen, met name in de wintermaanden tussen 18:00 en 22:00 uur. De sporthallen zijn in deze periode 93 procent van de tijd bezet. In deze periode komt het gebruik van het merendeel van de sporthallen boven de 90 procent uit. In de wintermaanden zijn buiten de piekuren mogelijkheden voor een betere bezetting. Met name in de namiddag (15:00-18:00 uur) is de bezetting lager dan in andere tijdvakken. Buiten de wintermaanden zijn de sporthallen in dit tijdsblok 55 procent van de tijd bezet. In het weekend worden de sporthallen minder gebruikt: in de wintermaanden op zaterdag 65 procent en op zondag 55 procent van de tijd tussen 09:00 en 19:00 uur.

De gemiddelde bezetting van de sport- en gymzalen in de gemeente Utrecht komt zowel in de wintermaanden als daarbuiten in geen enkel tijdvak boven de 80 procent uit. De bezetting komt slechts in een enkele sport- en gymzaal in één van de tijdvakken boven dit percentage uit.

Hockey, tennis en voetbal

Ledenontwikkeling

Het totale aantal leden van de Utrechtse tennis- en voetbalverenigingen is tussen 2017 en 2020 toegenomen met circa 110 tennisleiden (0,9%) en 810 voetballeiden (+5%). Het totale aantal leden van de Utrechtse hockeyverenigingen is tussen 2017 en 2021 toegenomen met circa 940 (+11,6%). Het aantal inwoners van Utrecht is in dezelfde periode toegenomen met ruim 16.200 (+4,7%). Vergeleken met landelijke ontwikkelingen in dezelfde periode bij deze drie sportbonden zijn de ledenaantallen van de Utrechtse verenigingen harder gegroeid. Het aantal leden van de Utrechtse hockey- en tennisverenigingen

is meer gestegen ten opzichte van de landelijke ontwikkeling. De voetbaldeelname neemt in de afgelopen jaren landelijk licht af, terwijl het aantal leden van de Utrechtse voetbalverenigingen blijft groeien.

Aanbod en behoefte voor bondsactiviteiten

In Utrecht liggen 22 volwaardige hockeyvelden, twee halve hockeyvelden, 143 tennisbanen, 89 volwaardige voetbalvelden (wedstrijd en training), tien halve voetbalvelden en drie kwart voetbalvelden. Het aanbod aan hockeyvelden, tennisbanen en voetbalvelden in Utrecht is vergeleken met de G4 hoog, maar het aantal tennisbanen en voetbalvelden is lager dan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in vergelijkbare gemeenten en de regio.

In de huidige situatie bestaat gemeentebreed op zaterdag een tekort aan drie hockeyvelden. Op alle sportparken, met uitzondering van sportpark Vechtzoom, worden op basis van de richtlijn van de KNHB knelpunten geconstateerd. Op basis van de bevolkingsprognose loopt het tekort op naar negen hockeyvelden in 2040. Vanaf 2030 wordt ook een tekort aan hockeyvelden op zondag verwacht. Hierbij is rekening gehouden met de geplande uitbreiding van het aanbod op sportpark Rijnvliet.

Negen van de negentien tennisverenigingen in Utrecht beschikken over minder tennisbanen dan de minimumvariant van de richtlijn van de KNLTB voorschrijft (90 leden per baan). Zes verenigingen beschikken over voldoende banen binnen de bandbreedte en vier verenigingen beschikken over meer tennisbanen dan de maximumvariant voorschrijft (70 leden). Gemeentebreed is er een tekort van respectievelijk zeven en 46 tennisbanen in de minimum- en maximumvariant. Op basis van de bevolkingsprognose lopen de tekorten aan tennisbanen tot 2040 op naar respectievelijk 54 en 106 tennisbanen in de minimum- en maximumvariant.

De gemeente Utrecht hanteert een eigen berekeningsmethode om de wedstrijd- en trainingsveldbehoefte van de voetbalverenigingen te bepalen. Gemeentebreed is op zaterdag een overschot van negen en op zondag van 35,5 wedstrijdelden. Op basis van de richtlijn wordt een tekort van 1,5 trainingsveld geconstateerd. Op vijf sportparken zijn in de huidige situatie te weinig wedstrijdelden aanwezig voor het aantal zaterdagteams, op negen sportparken is een overschot aan wedstrijdelden op zaterdag en op negen sportparken komt het aantal wedstrijdelden overeen met de behoefte van het aantal zaterdagteams. Op zondag is op alle sportparken (ruim) voldoende wedstrijdeldcapaciteit aanwezig voor de teams. Op basis van de bevolkingsprognose ontstaat een tekort van 7,5 wedstrijdeld op zaterdag en een tekort aan 5,5 trainingsveld in 2040. Op zondag blijft ook in de toekomst (ruim) voldoende wedstrijdeldcapaciteit bestaan.

De hockey- en tennisverenigingen herkennen zich in de resultaten. De hockeyverenigingen geven aan dat enkele jeugdteams momenteel wedstrijden op zondagochtend spelen en/of dat ze meer wedstrijden spelen op een veld dan de richtlijn voorschrijft. Een deel van de verenigingen heeft een wachtlijst of ledenstop, omdat ze geen ruimte hebben voor nieuwe leden. Op sportpark Vechtzoom wordt momenteel ruimte vrijgehouden, zodat er voldoende ruimte is voor de jeugdteams van UNO om door te groeien naar volgende leeftijdscategorieën. De tennisverenigingen hebben aangegeven sinds 2020 weer een groei te zien in ledenaantallen en momenteel niet altijd voldoende ruimte te hebben om aan de behoefte van de (huidige en nieuwe) leden te voldoen. De verenigingen zien ook de vraag naar padel groeien, die ze momenteel niet (altijd) kunnen opvangen.

De voetbalverenigingen hebben aangegeven zich niet volledig te herkennen in de resultaten op basis van de richtlijn. Het activiteitenaanbod bij de voetbalverenigingen buiten de bondsactiviteiten is groot, waardoor de druk op de velden op een deel van de sportparken hoger is dan op basis van de richtlijn geconstateerd wordt.

Overige buitensporten

De handbalvereniging Leidsche Rijn heeft nu en in de toekomst een tekort van één veld, wanneer zowel op zaterdag als op zondag wedstrijden gespeeld worden. De honk- en softbalverenigingen hebben net voldoende ruimte voor het huidige aantal teams. In de toekomst neemt de druk op de honk- en softbalvelden toe en is er precies voldoende ruimte voor de teams. De velden bij UVV worden ook gebruikt door de honk- en softbalacademie Scimitars en dit gebruik willen ze gaan uitbreiden. Hierdoor zal de druk op de honk- en softbalvelden verder toenemen. Korfbalvereniging Synergo heeft in de huidige situatie een tekort van één veld en dit loopt op naar een tekort aan twee velden. In de toekomst is ook bij korfbalvereniging HKC behoefte aan één extra veld. Voor atletiek, cricket en rugby zijn geen algemeen geaccepteerde richtlijnen beschikbaar om de capaciteitsbehoefte van verenigingen voor bondsactiviteiten te bepalen. Het aantal atletiekleden in de gemeente Utrecht is de laatste jaren afgenomen, maar minder hard dan de landelijke afname. Indien dit in dezelfde mate doorzet in de komende jaren zal het aantal leden van de Utrechtse atletiekverenigingen minder hard gaan groeien of zelfs verder gaan afnemen. Zowel de Utrechtse cricketverenigingen als de rugbyverenigingen zijn flink gegroeid de afgelopen jaren. De verenigingen geven ook aan dat momenteel de maximale veldcapaciteit gebruikt worden. Indien de ledengroei doorgaat zetten zal dat in de toekomst gaan leiden tot knelpunten.

Anders georganiseerd sportaanbod

Binnensport

De resultaten uit het vragenlijstonderzoek onder huurders van gemeentelijke binnensportaccommodaties geven een eerste beeld van de omvang en aard van anders georganiseerd ruimtegebruik in sportzalen, sporthallen en gymzalen. Ruim de helft van de deelnemers huurt een binnensportaccommodatie in anders georganiseerde vorm, oftewel zonder dat zij verbonden zijn aan een bondsgeregistreeerde vereniging. Dit zijn voornamelijk particuliere individuen of vriendengroepen, commerciële sportaanbieders, sociaal-culturele organisaties en sportbuurt- of welzijnswerkers. De meesten richten zich bij het organiseren van activiteiten niet op specifieke doelgroepen, zoals mensen met een beperking of mensen uit lage-inkomenshuishoudens. Badminton is veruit de vaakst georganiseerde sportieve activiteit, gevolgd door dans, voetbal en volleybal. Anders georganiseerd gebruik van binnensportaccommodaties vindt voornamelijk plaats op wekelijkse basis en tussen 18.00 en 23.00 uur.

Buitensport

Het inventariseren van het nevengebruik van de buitensportvelden en -banen heeft geleid tot een eerste overzicht van anders georganiseerd sportaanbod op de sportparken. Een deel van de buitensportverenigingen heeft dit nevengebruik doorgegeven. De velden en banen worden voor niet-bondsactiviteiten voornamelijk gebruikt door niet bij de bond-geregistreeerde leden en/of teams (bijv. jeugdteams, walking- of trimteams, trainingsleden, loopgroepen, recreanten), scholen, BSO's, buurt- of bewonersinitiatieven en academies. Een compleet overzicht van de soort en omvang van de activiteiten is nodig om nader te onderzoeken of deze reden zijn om hier ook een ruimteclaim aan te verbinden.

Via het vragenlijstonderzoek zijn zes anders georganiseerde huurders van sportparken bevraagd over de aard en omvang van hun ruimtegebruik. Vanwege deze kleine groep deelnemers is het echter lastig om hier conclusies uit te trekken.

Ervaringen gebruikers

Tevredenheid over gemeentelijke sportaccommodaties

Uit het vragenlijstonderzoek is gebleken dat het merendeel van de gebruikers van binnensportaccommodaties en sportparken positief is over praktische elementen van de accommodatie, zoals verlichting, inrichting, uitstraling en onderhoud. Over de schoonmaak van sportzalen en/of

sporthallen en de hygiëne van was- en kleedgelegenheden zijn huurders van binnensportruimtes het minst tevreden. Over de beschikbaarheid van zowel binnen- als buitensportaccommodaties lijken gebruikers met name ontevreden te zijn wanneer ze behoefte hebben aan extra sportruimte.

De gesprekken met anders georganiseerde gebruikers van binnen- en buitensportaccommodaties bevestigen de resultaten uit het vragenlijstonderzoek. Daarnaast kwam een aantal aanvullende ervaringen met het huren van accommodaties naar voren. Zo werd het online reserveringssysteem van de gemeente Utrecht expliciet benoemd als goed werkend hulpmiddel bij het huren van sportruimte. Dit systeem is in het begin echter niet altijd makkelijk te vinden, aldus enkele huurders. Daarnaast ervaren sommige huurders het contact met vastgoed als onprettig. Zij ervaren vooral een gebrek aan betrokkenheid. Uit de gesprekken kwam ook naar voren dat anders georganiseerde gebruikers het gevoel hebben dat verenigingen altijd voorgaan bij het huren van sportruimtes. Zij ervaren een gevoel van onrecht.

Groeiambities en ervaren beperkingen

41 procent van de binnensportverenigingen en 30 procent van de anders georganiseerde gebruikers van binnensportaccommodaties wil op dit moment meer gebruik maken van één of meerdere binnensportruimtes in de gemeente Utrecht. Deze huurders willen voornamelijk meer trainingen, wedstrijden of uren aanbieden aan hun huidige leden, teams of deelnemers, maar ook willen zij juist nieuwe leden, teams of deelnemers kunnen accommoderen. Een gebrek aan beschikbare ruimte wordt hierbij het vaakst ervaren als belemmerend. De meeste gebruikers van binnensportaccommodaties met groeiambities hebben behoefte aan extra uren op wekelijkse basis en op doordeweekse momenten tussen 18:00 en 23:00 uur.

Bijna 60 procent van alle gebruikers van sportparken heeft de ambitie om te groeien. Onder tennisverenigingen en gebruikers van hockeyvelden is dit aandeel iets hoger. Nieuwe leden, teams of deelnemers kunnen accommoderen is hiervoor de meest benoemde reden, gevolgd door meer trainingen, wedstrijden of uren aanbieden aan huidige deelnemers. Net als bij de binnensport ervaren huurders een gebrek aan beschikbare ruimte als grootste knelpunt om te groeien. Ook onder huurders van sportparken blijkt met name behoefte te zijn aan extra ruimtegebruik op wekelijkse basis en op doordeweekse momenten tussen 18:00 en 23:00 uur.

Potentiële gebruikers

De potentiële anders georganiseerde huurders van gemeentelijke sportaccommodaties blijken een moeilijk te bereiken groep. Het wervingsproces en de ervaringen van medewerkers van het Makelpunt en SportUtrecht wijzen erop dat potentiële gebruikers, ondanks hun wens om sportruimte te huren, onvoldoende in beeld zijn bij organisaties die hen hierin kunnen ondersteunen.

Aanbevelingen

- Verkrijg een compleet overzicht van niet-bondsgerelateerde activiteiten van verenigingen en ander gebruik sportaccommodaties, monitor deze en onderzoek de mogelijkheid of de soort en omvang van de activiteiten een reden zijn om een ruimteclaim te verbinden aan de activiteiten.
- Verbeter de registratie van potentiële gebruikers om zicht te krijgen op hun wensen en ervaren knelpunten.
- Ga in gesprek met voetbalverenigingen over een betere verdeling van wedstrijden over het weekend (inclusief vrijdagavond).
- Onderzoek de mogelijkheden om natuurgraswedstrijdvelen om te zetten naar kunstgras.
- Monitor de ledenontwikkeling van verenigingen (of blijf deze monitoren).
- Houd de mogelijkheden voor gemengd gebruik door onderwijs en zaalsport in het oog.
- Onderzoek de mogelijkheden van tijdelijk overdekte voorzieningen.

- Vergroot het zicht op het (gewenste) gebruik van (gemeentelijke) sportaccommodaties door studenten en oud-studenten.
- Betrek en informeer verenigingen tijdig over gebiedsontwikkeling, zodat ze kunnen meedenken over sportruimte.

1. Inleiding

De gemeente Utrecht wil een update van eerdere capaciteitsonderzoeken naar de binnen- en buitensport door het Mulier Instituut (2006, 2012, 2016, 2017, 2019). Nieuwe bevolkingsprognoses en recente ontwikkelingen in bijvoorbeeld sportdeelname geven nieuwe inzichten in de ontwikkeling van de behoefte aan sportaccommodaties binnen de gemeente. In dit rapport wordt voor de gemeente Utrecht in kaart gebracht of het aanbod aan sportaccommodaties aansluit bij de huidige en toekomstige behoefte (2025, 2030 en 2040) of dat extra sportruimte gewenst is. In aanvulling op de onderzoeken van de afgelopen jaren is dit keer niet alleen aandacht voor de behoefte aan sportruimte vanuit sportverenigingen, maar ook vanuit (potentiële) anders en niet-georganiseerde sporters. Tevens is het vragenlijstonderzoek onder gebruikers van sportaccommodaties gebruikt om gelijktijdig enkele vragen over de tevredenheid over sportaccommodaties te stellen.

Onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is om de huidige en toekomstige behoefte aan formele binnen- en buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht in kaart te brengen en af te zetten tegen het aanbod. Een tweede doel is om zicht te krijgen op de tevredenheid van de gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties over deze accommodaties.

Voor dit onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Wat is de huidige (2021) en toekomstige (2025, 2030 en 2040) behoefte aan binnensportruimte in de gemeente Utrecht en hoe verhoudt deze zich tot de huidige en geprogrammeerde binnensportaccommodaties?
2. Wat is de huidige (2021) en toekomstige (2025, 2030 en 2040) behoefte aan buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht en hoe verhoudt deze zich tot het huidige en geprogrammeerde aanbod?
3. Welke niet-bondsgerateerde activiteiten vinden in/op de Utrechtse (gemeentelijke) sportaccommodaties plaats (door sportverenigingen en anders georganiseerden)?
4. Hoe beoordelen gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties de kwaliteit, de gebruiksmogelijkheden en de beschikbaarheid van de verschillende accommodaties?
5. Welke beperkingen voelen sportverenigingen om te kunnen groeien?

Afbakening

Coronavirus

Sportaccommodaties zijn tijdens de coronamaatregelen beperkt of helemaal niet open geweest. Uit de landelijke Monitor Sport en Corona blijkt dat de sportdeelname in deze periode is afgenomen en dat sportverenigingen (hard) zijn en worden geraakt door de coronacrisis (Pulles et al., 2021). Bij één op de drie verenigingen (31%) is het ledental tussen september 2019 en september 2020 gedaald. Van deze verenigingen geeft drie kwart (78%) aan dat de ledendaling deels (35%), voornamelijk (28%) of heel erg (16%) aan de coronacrisis kan worden toegeschreven (Hoeijmakers & Van Kalmthout, 2021). Gegevens over deelname zijn bij de sportbonden opgevraagd voor de seizoenen 2019-2020 en 2020-2021. Voor ledencijfers van de buitensport vergelijken we de lidmaatschapsgegevens uit beide seizoenen en bepalen in hoeverre dit past binnen de trend van de vereniging (die bekend is vanuit het vorige capaciteitsonderzoek). In de analyses zijn, tenzij anders vermeld bij de betreffende sport, de cijfers over 2020-2021 gebruikt. Voor de binnensport hebben we gebruikgemaakt van verhuuroverzichten van binnensportaccommodaties in het kalenderjaar 2019.

Bewegingsonderwijs

Het capaciteitsonderzoek gaat niet over de benodigde sportruimte voor bewegingsonderwijs. Hiervoor worden binnen de gemeente Utrecht zelf prognoses uitgevoerd.

Studentensport

De studentensportverenigingen en accommodaties voor de studentensport worden, net als in de eerdere capaciteitsonderzoeken, op dezelfde manier geanalyseerd als ‘reguliere’ sportverenigingen en -accommodaties.

Anders georganiseerd sportaanbod

Om beleidskaders voor toekomstig onderzoek en beleid aan te kunnen scherpen wenst de gemeente inzicht in het huidige en gewenste gebruik van sportruimte door niet-bondsgeregistreerde leden/gebruikers. Hieronder vallen bijvoorbeeld activiteiten van reguliere sportverenigingen (zoals Voetjebal, Kicks en trimhockey), maar ook van andere sportaanbieders (zoals voetbalscholen en sport-BSO's). Het inzicht in het gebruik door niet-bondsgeregistreerde gebruikers is een aanvulling op het ‘standaard’ capaciteitsonderzoek. Hiermee is een eerste inzicht verkregen in het anders georganiseerde gebruik van de Utrechtse sportaccommodaties. Het eerste inzicht in het gebruik van de Utrechtse sportaccommodaties voor niet-bondsgeregistreerde activiteiten is te beperkt om aan deze activiteiten al een ruimteclaim te kunnen verbinden.

Terugblik capaciteitsonderzoek 2019

Indien mogelijk en zinvol zijn de resultaten van dit capaciteitsonderzoek vergeleken met de resultaten uit het capaciteitsonderzoek dat in 2019 is uitgevoerd.

Werkwijze

Het aanbod aan sportaccommodaties is geïnventariseerd op basis van input van de gemeente en verenigingen. Het aanbod is vervolgens vergeleken met cijfers uit de Database SportAanbod (DSA).¹ De buitensportverenigingen hebben een factsheet ontvangen met de sportvoorzieningen (velden/banen) waar de vereniging gebruik van maakt en het aantal leden/teams ingeschreven bij de bond. Aan de verenigingen is gevraagd het aantal sportvoorzieningen te controleren en het overzicht aan te vullen met het niet-bondsgelateerde gebruik van de velden/banen door de vereniging en/of door andere partijen. SportUtrecht is via de gemeente betrokken bij het opstellen van de onderzoeksvragen, om gegevens te controleren en om mee te denken in het proces.

De vraag-aanbodanalyses voor de sportaccommodaties op basis van richtlijnen zijn uitgevoerd voor binnen- en buitensportaccommodaties:

- binnensportaccommodaties: sporthallen;
- buitensportaccommodaties: handbal-, hockey-, honk-/softbal-, korfbal- en voetbalvelden en tennisbanen.

Bij de buitensport wordt ook kort ingegaan op de ruimtebehoefte van atletiek, cricket en rugby. Voor deze sporten zijn echter geen algemeen geaccepteerde richtlijnen beschikbaar waarmee de ruimtebehoefte kan worden bepaald.

Om de normatieve behoefte aan sportaccommodaties te duiden zijn verhuuroverzichten van de gemeentelijke binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzalen en gymzalen) geanalyseerd en is aan

¹ *Vergelijkbare gemeenten zijn gekozen op basis van bevolkingsomvang en gemeentestedelijkheid.*

de gebruikers van de binnen- en buitensportaccommodaties een vragenlijst voorgelegd. Door deze vragenlijst is inzicht verkregen in activiteiten door anders georganiseerde gebruikers en het benodigde ruimtegebruik, de groeiambities en de beperkingen die gebruikers ervaren. Ook de tevredenheid van de gebruikers over de gemeentelijke sportaccommodaties is inzichtelijk gemaakt.

De conceptresultaten van de vraag-aanbodanalyses zijn tijdens zes informatieavonden² gepresenteerd en besproken. Deze avonden werden georganiseerd en geleid door de gemeente Utrecht en werden gebruikt om, naast het bespreken van de resultaten van het capaciteitsonderzoek, de verenigingen mee te nemen in alle onderzoeken over sportruimte, waarom de gemeente deze onderzoeken laat uitvoeren en wat de gemeente daarmee doet. Relevante op- en aanmerkingen van de verenigingen tijdens deze avonden zijn meegenomen bij het opstellen van het eindrapport.

Aanvullend zijn anders georganiseerde gebruikers en een anders georganiseerde potentiële gebruiker van gemeentelijke sportaccommodaties benaderd om deel te nemen aan een kwalitatief verdiepend onderzoek. Tijdens focusgroepen en interviews maakten deze partijen kenbaar welke wensen zij hebben voor het gebruiken van gemeentelijke sportaccommodaties en welke belemmeringen en stimulansen zij ervaren bij het huren. De uitkomsten van de gesprekken geven een eerste beeld van de behoeftes van deze twee doelgroepen.

In bijlage 1 is meer informatie te vinden over de onderzoeksmethoden en de toegepaste richtlijnen voor het bepalen van de behoefte aan sportaccommodaties.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 schetsen we de ontwikkelingen en prognoses die relevant zijn voor sportcapaciteitsvraagstukken, zoals ontwikkelingen in de demografie en in de sportdeelname. In de hoofdstukken 3 en 4 beschrijven we de uitkomsten van de kwantitatieve analyses voor de binnensport en buitensport. Hierbij blikken we ook terug op de resultaten van deze analyses in het vergelijkbare onderzoek van 2019. De ervaringen van gebruikers van sportaccommodaties, zowel voor binnen- als voor buitensport, beschrijven we in hoofdstuk 5. Hierbij zijn zowel het vragenlijstonderzoek als ook de gesprekken met anders georganiseerde potentiële huurders opgenomen. In hoofdstuk 6 beantwoorden we de onderzoeksvragen en zijn de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek te lezen.

² Tennis (online), overige buitensport (online), binnensport (één keer online, één keer fysiek), voetbal (fysiek) en hockey (online).

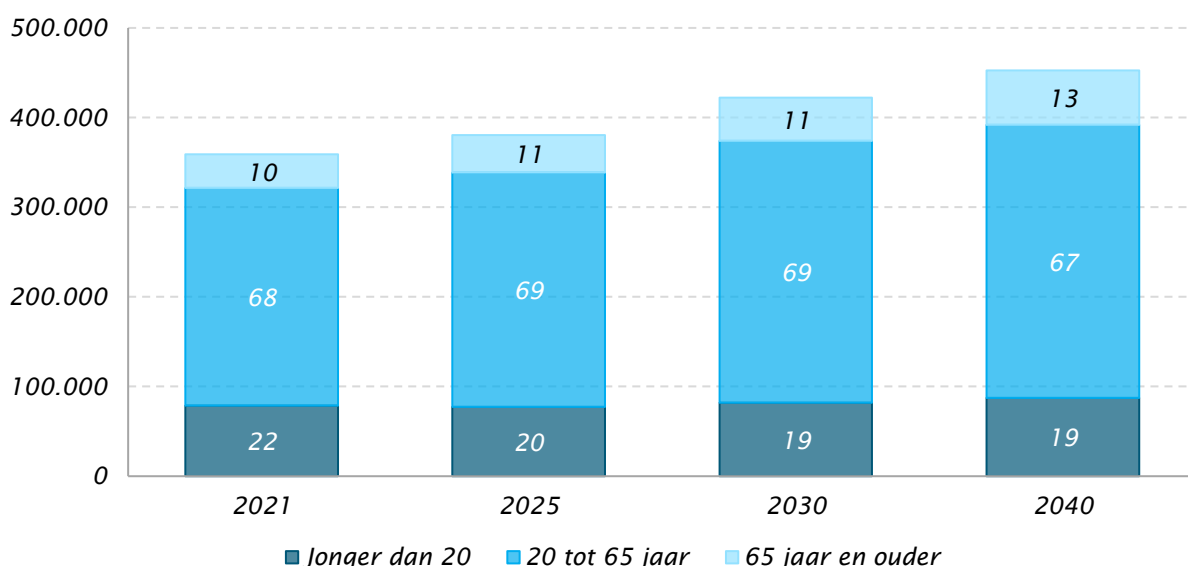
2. Context

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen en prognoses beschreven die relevant zijn voor de sportcapaciteitsvraagstukken. We behandelen achtereenvolgens de bevolkingsopbouw en -ontwikkeling van de gemeente Utrecht, de landelijke en lokale ontwikkelingen in sportdeelname en het sportaccommodatiegebruik.

2.1 Bevolking

Gemeente Utrecht telt in 2021 ruim 359.100 inwoners, waarvan 22 procent jonger is dan 20 jaar (figuur 2.1). Naar verwachting neemt de totale bevolking van de gemeente toe tot 452.400 inwoners in 2040 (+26%). Relatief vindt de grootste toename plaats in de leeftijdscategorie 65 jaar en ouder (+23.000; +61%). Het aantal inwoners van 20 tot 65 jaar neemt met ruim 61.700 toe (+25%), terwijl het aantal inwoners jonger dan 20 jaar minder hard toeneemt, namelijk met ruim 8.500 inwoners (+11%).

Figuur 2.1 Bevolkingscijfers en -prognoses gemeente Utrecht, naar leeftijdscategorie, in 2021, 2025, 2030 en 2040 (in aantallen en procenten)

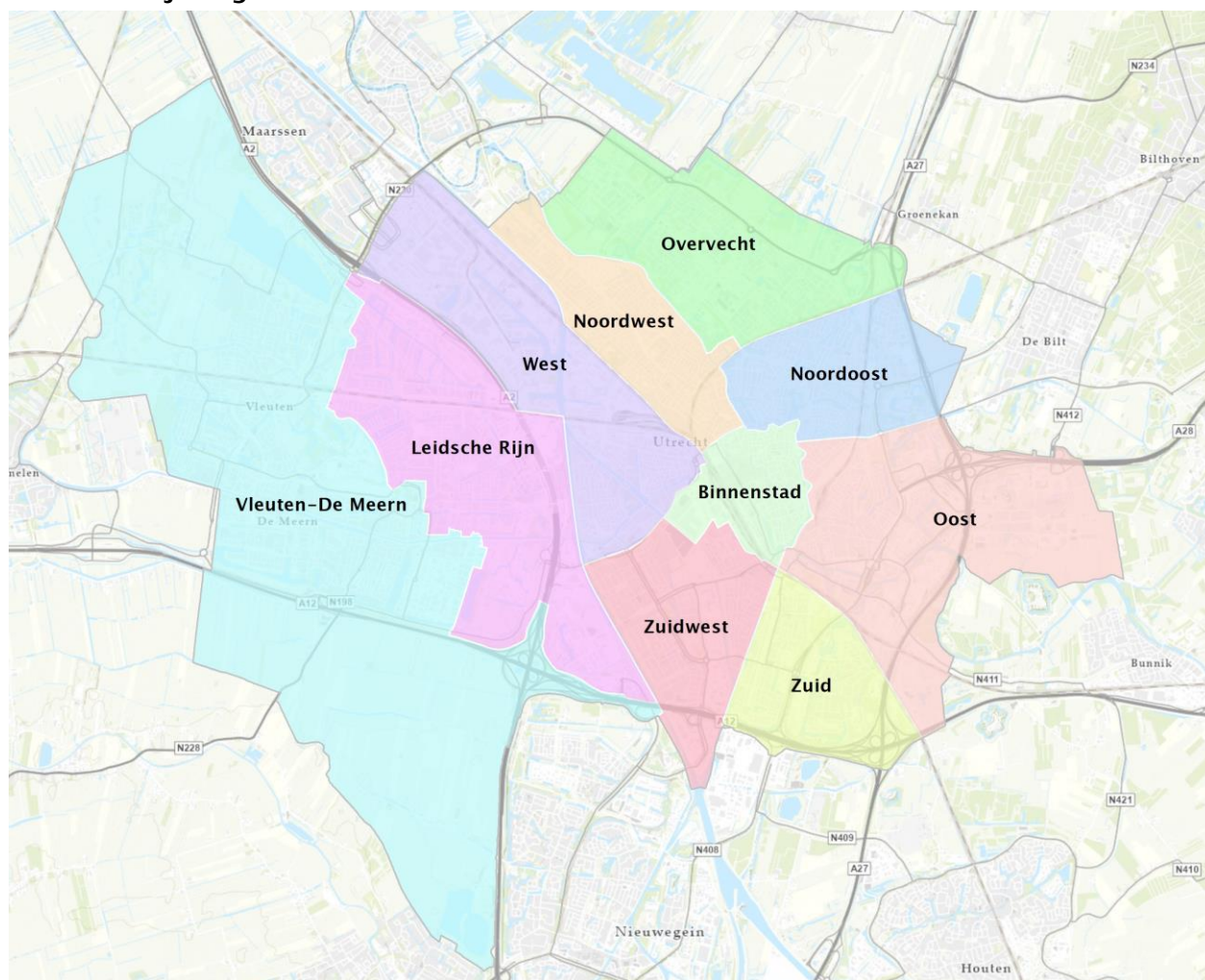
Bron: Gemeente Utrecht, Prognose gemeente Utrecht, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Wijken

Utrecht bestaat uit tien wijken (kaart 2.1). Vleuten-De Meern is met ruim 50.400 inwoners de wijk met de meeste inwoners; dit aantal neemt toe tot ruim 52.000 inwoners in 2040. Binnenstad is in 2021 de wijk met de minste inwoners, namelijk ruim 19.500 inwoners. Dit is wel de wijk die relatief gezien het meest gaat groeien tot 2040 (+15.000; +77%). Zowel het aantal jongeren als het aantal ouderen gaat flink groeien in deze wijk (tabel 2.1). De wijken Zuidwest (+58%), Leidsche Rijn (+44%) en Oost (+41%) zijn na de Binnenstad de wijken die relatief gezien het hardst gaan groeien tot 2040. In deze wijken neemt voornamelijk het aantal ouderen toe (tabel 2.1)

In bijlage 2 zijn de huidige bevolkingsaantallen (2021) uitgesplitst naar leeftijdscategorie per wijk opgenomen.

Kaart 2.1 Wijken gemeente Utrecht in 2021

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Tabel 2.1 Bevolkingsgroei per wijk gemeente Utrecht, tussen 2021 en 2040 (in aantallen en procenten)

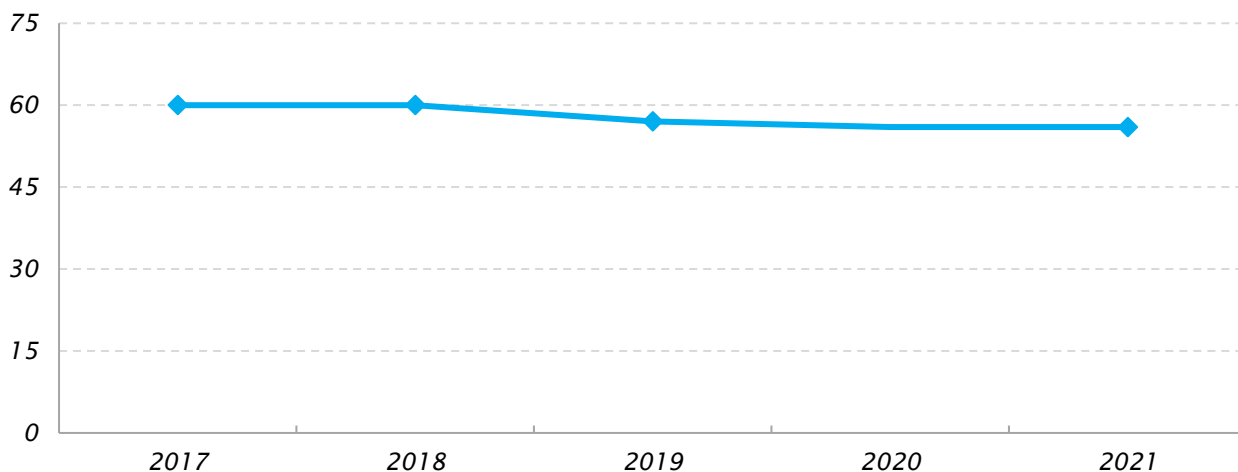
Wijk	2021-2040							
	Jonger dan 20 jaar		20 tot 65 jaar		65 jaar en ouder		Totaal	
West	1.760	(+30%)	4.760	(+23%)	1.780	(+65%)	8.300	(+28%)
Noordwest	960	(+12%)	1.830	(+6%)	1.590	(+35%)	4.380	(+10%)
Overvecht	540	(+7%)	2.480	(+12%)	1.570	(+33%)	4.590	(+13%)
Noordoost	470	(+6%)	720	(+3%)	1.860	(+42%)	3.040	(+8%)
Oost	1.300	(+25%)	9.550	(+41%)	2.380	(+71%)	13.230	(+41%)
Binnenstad	3.180	(+218%)	9.140	(+57%)	2.740	(+131%)	15.080	(+77%)
Zuid	340	(+6%)	640	(+3%)	1.040	(+34%)	2.020	(+7%)
Zuidwest	4.870	(+63%)	14.540	(+54%)	3.050	(+77%)	22.460	(+58%)
Leidsche Rijn	2.250	(+17%)	11.970	(+44%)	4.400	(+162%)	18.620	(+44%)
Vleuten-De Meern	-1.660	(-11%)	670	(+2%)	2.570	(+42%)	1.580	(+3%)

Bron: Gemeente Utrecht, Prognose gemeente Utrecht, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

2.2 Sportdeelname

In 2021 sportte 56 procent van de inwoners van Utrecht van 16 jaar en ouder minimaal één keer per week (Gemeente Utrecht, 2021). Dit percentage is sinds 2017 licht afgenomen (figuur 2.2). Ruim twee derde (68%) van alle inwoners van 16 jaar en ouder sportte in 2021 minstens één keer per maand (niet in figuur).

Figuur 2.2 Wekelijkse sportdeelname inwoners gemeente Utrecht van 16 jaar en ouder, 2017-2021* (in procenten)

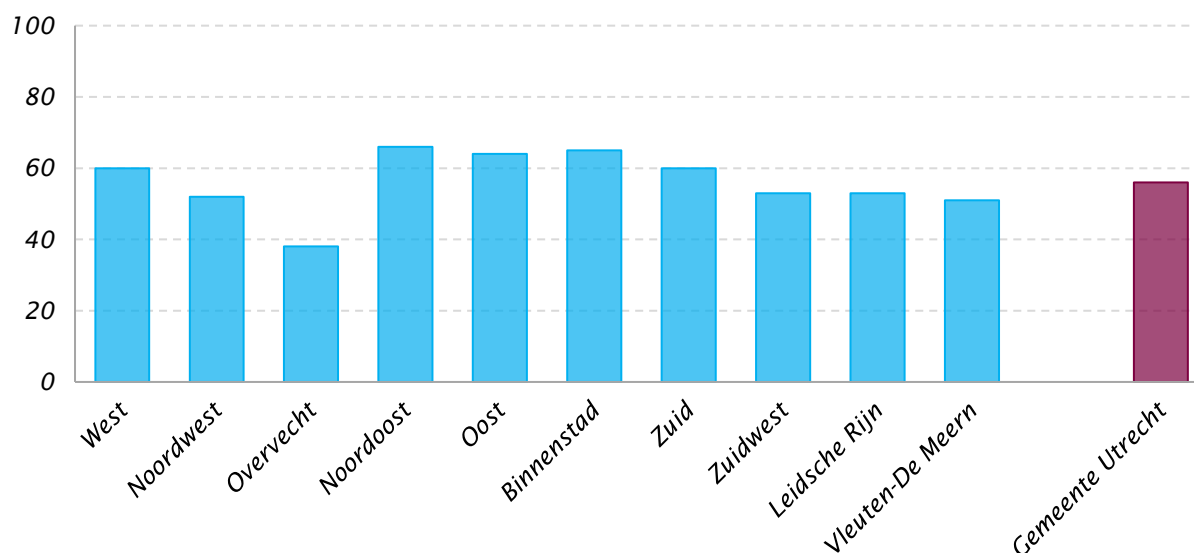

Bron: Gemeente Utrecht, Onderzoek & Advies, Inwonersenquête, 2017-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

*In 2020 is geen gemeentelijke inwonersenquête afgenomen.

In de wijk Noordoost ligt het percentage minimaal wekelijkse sporters het hoogst (66%), gevolgd door de Binnenstad (65%). In Overvecht is het aandeel inwoners dat minstens wekelijks sport beduidend lager, namelijk 38 procent. Dit is ook ruim lager dan het gemeentelijk gemiddelde (figuur 2.3).

Figuur 2.3 Wekelijkse sportdeelname inwoners van 16 jaar en ouder gemeente Utrecht per wijk in 2021 (in procenten)

Bron: Gemeente Utrecht, Onderzoek & Advies, Inwonersenquête, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Landelijke cijfers over sport- en beweegdeelname zijn beschikbaar vanuit de Gezondheidsmonitor van de GGD'en, het CBS en het RIVM. Vergelijken we deze landelijke cijfers over sport- en beweegdeelname met cijfers vanuit de gezondheidsmonitor voor de gemeente Utrecht, dan zien we dat de wekelijkse sportdeelname onder volwassenen in de gemeente Utrecht een stuk hoger ligt dan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde van de G4-gemeenten en referentiegemeenten. Het aandeel volwassenen in Utrecht dat voldoet aan de beweegrichtlijnen is eveneens relatief hoog (tabel 2.2).

Sportbondlidmaatschap

Ruim een vijfde van de inwoners van gemeente Utrecht is via een vereniging lid van één of meer sportbonden (20,3%). Voetbal is de sport met het grootste aandeel verenigingsleden (6,0%), gevolgd door tennis (3,6%) en hockey (3,1%). Het ledenpercentage in de gemeente Utrecht is een stuk hoger dan het percentage in de andere G4-gemeenten en de referentiegemeenten, maar blijft achter ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde en het gemiddelde van de regio. Ten opzichte van het landelijke gemiddelde scoort Utrecht laag als het gaat om gymnastiek- en sportvisleden (tabel 2.2).

Tabel 2.2 Vergelijking sport- en beweegdeelname en sportbondlidmaatschappen tien grootste sportbonden (in procenten)

	Gemeente Utrecht	G4- gemeenten*	Referentie- gemeenten**	VSG-regio Utrecht***	Nederland
<i>Wekelijkse sportdeelname (18 jaar en ouder, 2020)</i>	64	53	55	<i>n.b.</i>	51
<i>Voldoen aan beweegrichtlijnen (18 jaar en ouder, 2020)</i>	60	51	53	<i>n.b.</i>	50
<i>Totaal aantal lidmaatschappen (2020)</i>	20,3	13,5	17,0	23,7	23,8
Sporttak					
<i>Atletiek (Atletiekunie)</i>	0,7	0,5	0,6	0,8	0,7
<i>Golf (NGF)</i>	2,2	2,0	2,1	3,2	2,2
<i>Gymnastiek (KNGU)</i>	0,9	0,6	0,8	1,4	1,5
<i>Hockey (KNHB)</i>	3,1	1,6	1,8	2,7	1,5
<i>Paardensport (KNHS)</i>	0,5	0,3	0,4	0,8	0,8
<i>Sportvissen (Sportvisserij Nederland)</i>	1,7	1,4	2,1	2,8	4,0
<i>Tennis (KNLTB)</i>	3,6	1,9	2,6	4,0	3,2
<i>Voetbal (KNVB)</i>	6,0	4,2	5,4	6,4	6,8
<i>Volleybal (Nevobo)</i>	0,7	0,2	0,6	0,7	0,6
<i>Zwemmen (KNZB)</i>	0,8	0,6	0,6	0,7	0,7

*Exclusief gemeente Utrecht.

**Eindhoven, Groningen, Nijmegen en Tilburg.

***In de Gezondheidsmonitor 2020 zijn door een fout in de dataverzameling geen cijfers op gemeenteniveau beschikbaar van gemeenten in VSG-regio Utrecht over wekelijkse sportdeelname en het voldoen aan de beweegrichtlijnen, met uitzondering van gemeente Utrecht.

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM, 2020 (via www.sportopdekaart.nl); NOC*NSF, 2020 (via www.sportopdekaart.nl). Bewerking: Mulier Instituut.

2.3 Ontwikkeling buitensport

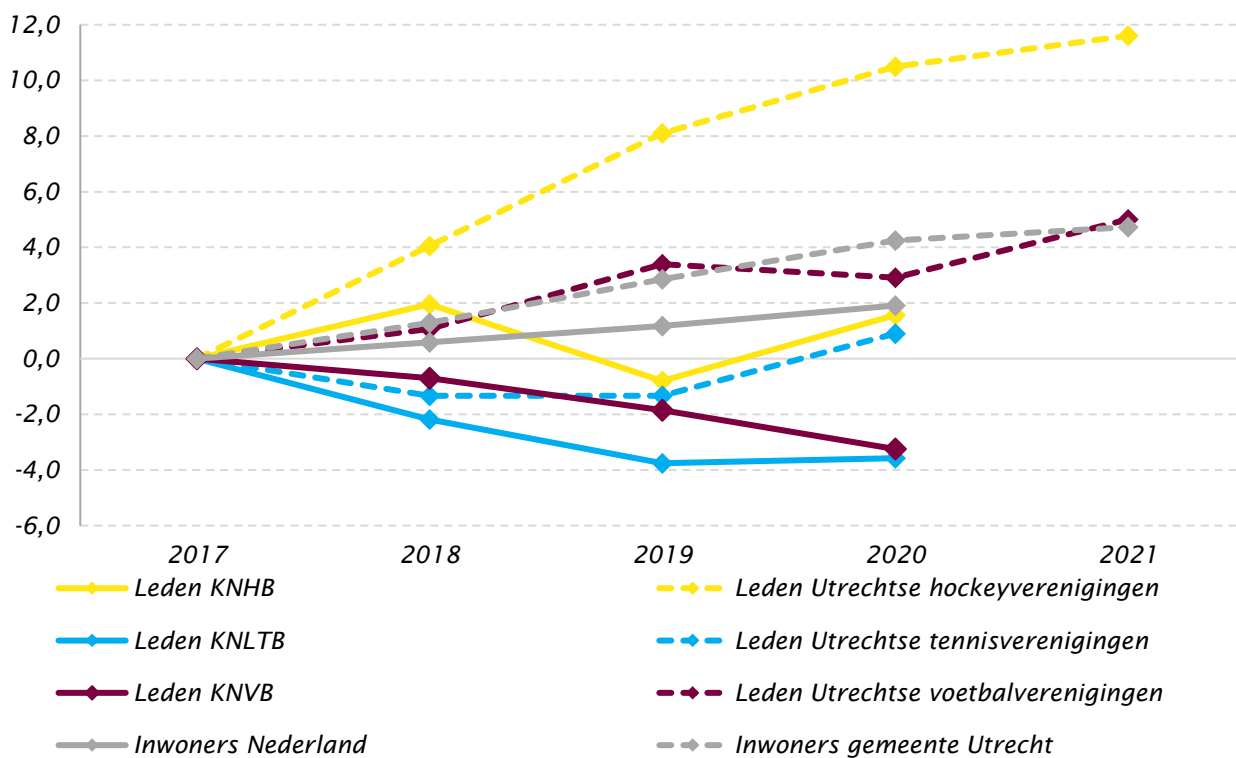
Hockey, tennis en voetbal

De Utrechtse hockey-, tennis- en voetbalverenigingen tellen in het seizoen 2020/'21 gezamenlijk ruim 38.800 actieve leden (die bij de bond zijn ingeschreven). Een deel van deze leden woont buiten de gemeente; een deel van de inwoners van de gemeente beoefent deze sporten bij een vereniging in een andere gemeente.

Ledenontwikkeling

Het totale aantal leden van de Utrechtse hockeyverenigingen is in de periode tussen 2017 en 2021 met circa 940 (+11,6%) toegenomen. Het totale aantal leden van de Utrechtse tennis- en voetbalverenigingen is met circa 110 tennislleden (+0,9%; 2017-2020) en 810 voetballeiden (+5%) toegenomen. Het aantal inwoners van de gemeente Utrecht is in de periode 2017-2021 met ruim 16.200 (+4,7%) toegenomen (figuur 2.4).

Figuur 2.4 Ontwikkeling totaal aantal lidmaatschappen hockey-, tennis- en voetbalverenigingen aangesloten bij de desbetreffende sportbond en aantal inwoners, in gemeente Utrecht (2017-2021) en Nederland (2017-2020) (in procenten)

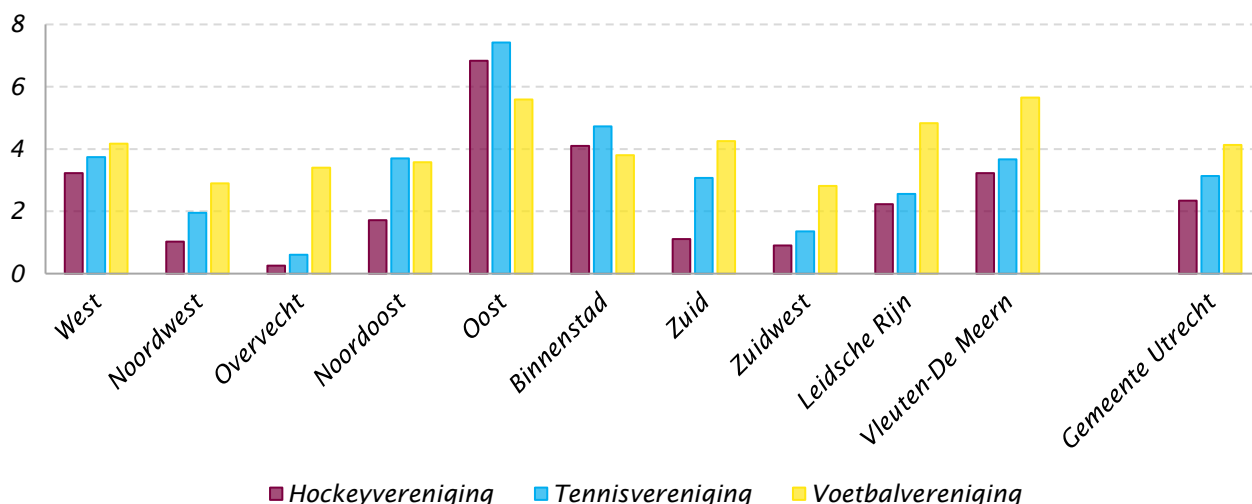
Bron: KNHB, 2021; KNLTB, 2021; KNVB, 2021; Ledentalrapportages NOC*NSF, 2017-2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Herkomst en afstand

Van de Utrechtse hockey-, tennis- en voetbalverenigingen is in beeld gebracht waar de actieve leden wonen en hoe ver zij naar hun vereniging moeten reizen. In Oost en de Binnenstad zijn relatief veel inwoners lid van een hockey- en/of tennisvereniging, waar in Vleuten-De Meern, Oost en Leidsche Rijn relatief veel inwoners lid zijn van een voetbalvereniging. In Overvecht is het percentage inwoners dat lid is van een hockey- en/of tennisvereniging flink lager dan het gemiddelde in de gemeente (figuur 2.5).

In bijlage 3 is per vereniging te zien uit welke wijken de leden komen.

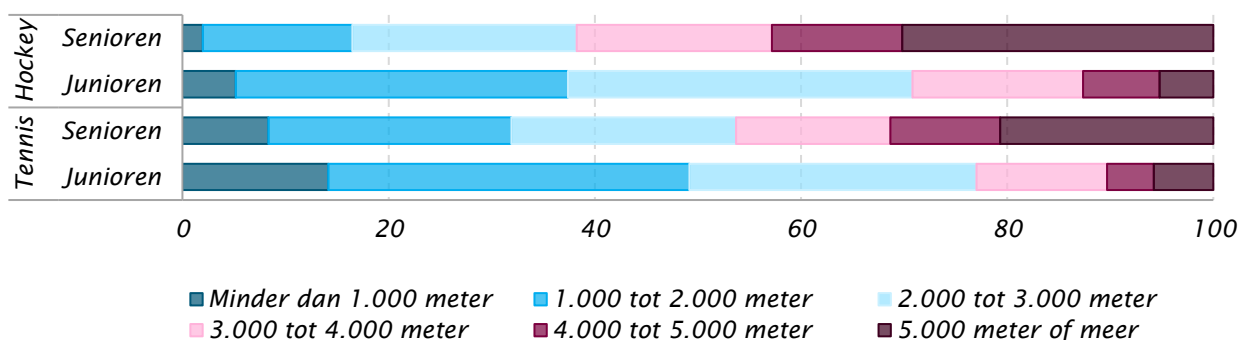
Figuur 2.5 Percentage inwoners in Utrecht dat lid is van een Utrechtse hockey-, tennis- en/of voetbalvereniging in 2021, naar wijk

Bron: KNHB, 2021; KNLTB, 2021; KNVB, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

De leden van de Utrechtse hockeyverenigingen wonen gemiddeld 3,3 kilometer van de vereniging en de tennisleden gemiddeld 3,7 kilometer van de verenigingen³. Juniorleden van de Utrechtse hockey- en tennisverenigingen wonen over het algemeen dichterbij de vereniging dan seniorenleden (figuur 2.6). In bijlage 3 is per hockey- en tennisvereniging weergegeven hoe ver de leden reizen naar de vereniging.

Figuur 2.6 Afstand die leden afleggen naar hun vereniging, naar type sport en leeftijdscategorie (in procenten)

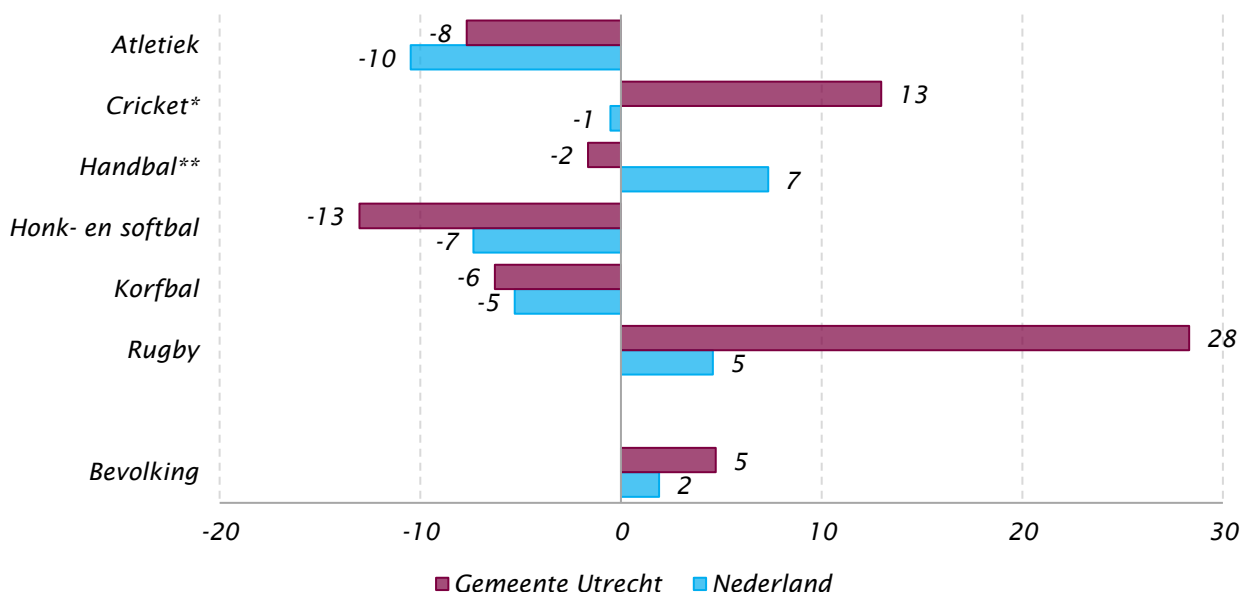
Bron: KNHB, 2021; KNLTB, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

³ Voor het berekenen van de gemiddelde afstand zijn leden die verder dan twintig kilometer moeten reizen buiten beschouwing gelaten.

Andere veldsporten

In figuur 2.7 wordt de ledenontwikkeling van de Utrechtse atletiek-, cricket-, handbal-, honk- en softbal-, korfbal- en rugbyverenigingen weergegeven in de periode tussen 2017 en 2021. In deze periode is de Utrechtse bevolking met bijna 5 procent toegenomen. De toename van het aantal cricketleden en de afname van het aantal handballeden is tegen de landelijke trend in. De toename van het aantal rugbyleden is in de gemeente Utrecht een stuk hoger dan de landelijke toename.

Figuur 2.7 Ontwikkeling totaal aantal lidmaatschappen buitensportverenigingen aangesloten bij diverse sportbonden en aantal inwoners, in gemeente Utrecht (2017-2021) en Nederland (2017-2020) (in procenten)

*Sinds 2021 registreert de KNCB alleen de spelende leden, waar eerder ook niet-spelende leden in de lidmaatschappen waren opgenomen. Aangezien de ledenaantallen van 2021 daardoor niet te vergelijken zijn met eerdere jaren, is in de figuur voor cricket de Utrechtse ledenontwikkeling tussen 2017 en 2020 opgenomen.

**De landelijke cijfers geven het totale aantal leden weer, dus zowel de leden die op het veld spelen als de leden die in de zaal spelen. De Utrechtse cijfers zijn alleen de leden die buiten actief zijn op het veld.

Bron: Atletiekunie, 2021; KNCB, 2021; Nederlands Handbal Verbond, 2021; KNBSB, 2021; KNKV, 2021; Rugby Nederland, 2021; Ledentalrapportages NOC*NSF, 2017-2020. Bewerking: Mulier Instituut.

2.4 Ontwikkeling zaalsporten

Landelijk

Landelijk gezien hebben de bonden van de traditionele zaalsporten het moeilijk: al jarenlang dalen de ledencijfers (figuur 2.8). Ondanks dit gegeven blijkt uit de cijfers dat het aantal volwassenen en kinderen dat gebruikmaakt van sporthallen voor hun sportbeoefening redelijk constant blijft (zie paragraaf 2.5). Traditionele veldsporten zijn steeds vaker actief in de hal. Vooral hockey maakt in de winter steeds meer gebruik van sporthallen voor trainingen en/of wedstrijden. Dit leidt in de winterperiode vaak tot topdrukte in de sporthallen. Enerzijds willen buitensportverenigingen hun leden gedurende het hele seizoen trainingen kunnen aanbieden, anderzijds winnen de zaalcompetities van veldsporten veel aan populariteit.

Naar verwachting hebben de coronacrisis en de beperkende maatregelen voor binnensporten geleid tot een afname in leden voor binnensportverenigingen. Vier op de tien verenigingen gaven in landelijk

onderzoek aan dat het ledenaantal in 2020/'21 (sterk) gedaald is. Met name bij zaalsportverenigingen is dit vaak het geval. Een deel verwachtte ook in het komende jaar (seizoen 2021/'22) een verdere ledendaling (Pulles et al., 2021).

Figuur 2.8 Ledenontwikkeling diverse binnensportbonden t.o.v. Nederlandse bevolking tussen 2012 en 2020 (met 2010 als uitgangsjaar; in procenten)

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2010-2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Utrecht

In Utrecht is de deelname aan basketbal, zaalhockey, zaalvoetbal en volleybal relatief hoog ten opzichte van de deelname in de G32 (excl. Utrecht) en Nederland. De deelname aan badminton is gelijk aan het landelijke gemiddelde en iets hoger dan het gemiddelde van de grotere gemeenten. De deelname aan gymnastiek is in Utrecht beduidend lager dan landelijk (tabel 2.3).

Tabel 2.3 Aantal lidmaatschappen diverse sportbonden (zaalafdeling) in de gemeente Utrecht, de G32 en Nederland in 2020 (in aantallen en procenten van aantal inwoners)

Totaal aantal lidmaatschappen	Gemeente Utrecht	Gemeente Utrecht	G32*	Nederland
Badminton (2021) (BN)	651	0,18%	0,15%	0,18%
Basketbal (NBB)	954	0,27%	0,21%	0,22%
Gymnastiek (KNGU)	3.261	0,91%	0,88%**	1,44%
Handbal (NHV)	475	0,13%	0,17%	0,24%
Zaalhockey (KNHB)***, ****	3.294	0,92%	0,50%	0,54%
Korfbal (KNKV)	975	0,27%	0,25% [§]	0,46%
Zaalvoetbal (KNVB)	1.243	0,35%	0,14%	0,23%
Volleybal (Nevobo)	2.426	0,68%	0,40%	0,61%

* Exclusief gemeente Utrecht.

** Voor de KNGU en KNKV zijn cijfers vergeleken met de G40 (inclusief Utrecht) in plaats van met de G32.

*** Dit zijn de lidmaatschappen bij de verenigingen in Utrecht en de G32. Die leden zijn niet per definitie woonachtig in Utrecht of de G32.

**** Het aantal leden is gebaseerd op het aantal teams, waarbij per team negen leden worden verondersteld.

Bron: Wezenberg-Hoenderkamp & Ruikes, 2022.

Het merendeel van (de zaalafdelingen van) de Utrechtse (zaalsport)verenigingen heeft in de afgelopen jaren een groei meegemaakt. In totaal is de Utrechtse zaalsport binnen zeven⁴ grote sporttakken tussen seizoen 2017/'18 en 2019/'20 met 4,5 procent gegroeid. Deze groei is sterker dan de groei van het aantal inwoners in deze periode (2,9%) (Wezenberg-Hoenderkamp & Ruikes, 2022).

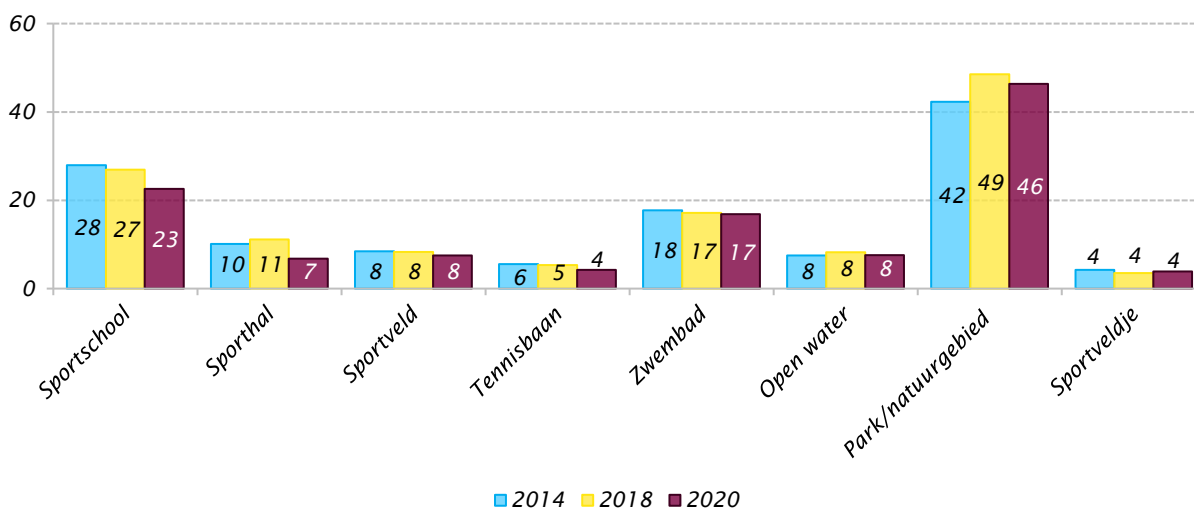
2.5 Sportaccommodatiegebruik

Als het om sportbeoefening gaat, wordt vaak aan sportaccommodaties gedacht, maar de volwassen Nederlander maakt bij het sporten vooral gebruik van de openbare ruimte (figuur 2.9). Vier op de tien Nederlandse kinderen geven aan ook te sporten in de openbare ruimte (figuur 2.10). De openbare ruimte wordt veelal gebruikt voor hardlopen, wandelen en wielrennen. Zowel bij volwassenen als bij kinderen is het sportief gebruik van de openbare ruimte de afgelopen jaren toegenomen.

Sporthallen worden door volwassen Nederlanders beduidend minder als sportaccommodatie gebruikt dan de openbare ruimte. Daarentegen sport een kwart van de Nederlandse kinderen in een sporthal. Het gebruik van sporthallen is ten opzichte van 2014 onder kinderen nagenoeg gelijk gebleven en onder volwassenen licht afgenomen (figuur 2.9; figuur 2.10).

De sportvelden worden, net als de sporthallen, met name gebruikt door de Nederlandse kinderen en niet zozeer door de volwassen Nederlander. Het gebruik van sportvelden is door zowel kinderen als volwassenen ten opzichte van 2014 redelijk constant gebleven. Opvallend is dat het gebruik van sportscholen door volwassenen de afgelopen jaren is afgenomen, maar bij kinderen sinds 2014 juist is toegenomen (figuur 2.9; figuur 2.10).

Figuur 2.9 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening door volwassenen in Nederland in 2014, 2018 en 2020 (in procenten)

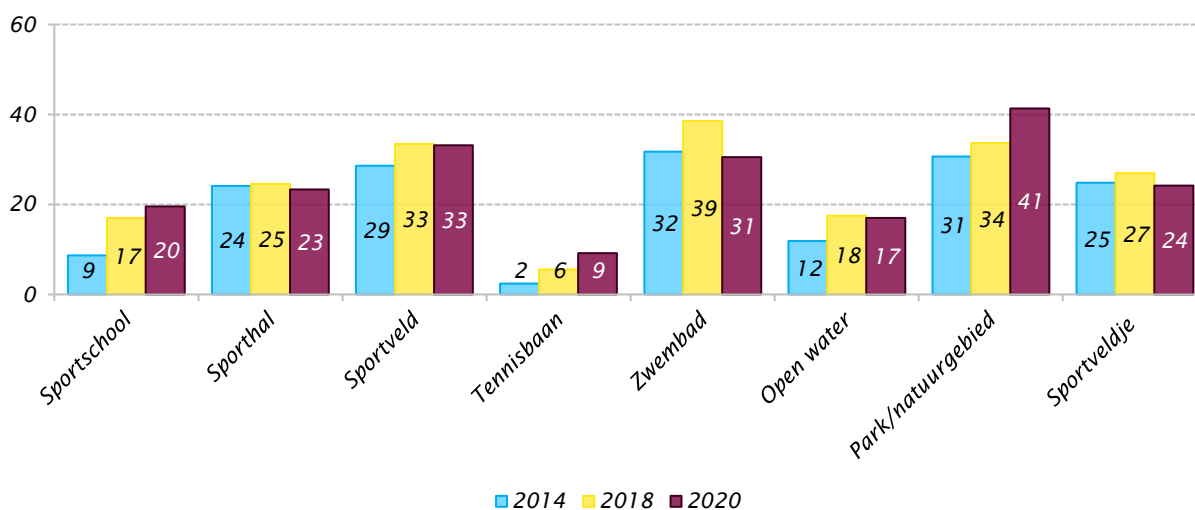

Toelichting: In de NSO-vragenlijst van 2020 is aan de respondenten gevraagd om de vragen te beantwoorden met in gedachten de 'normale' situatie, zonder alle coronamaatregelen.

Bron: Nationaal Sportonderzoek voorjaar 2014, 2018 en 2020 (Mulier Instituut).

⁴ Badminton, basketbal, handbal, zaalhockey, korfbal, zaalvoetbal en volleybal.

Figuur 2.10 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening door kinderen in Nederland in 2014, 2018 en 2020 (in procenten)

Toelichting 1: In de NSO-vragenlijst wordt aan volwassenen gevraagd of ze kunnen aangeven van welke typen accommodaties hun kinderen gebruikmaken voor sportbeoefening, indien de respondent kinderen heeft tot en met 17 jaar.

Toelichting 2: In de NSO-vragenlijst van 2020 is aan de respondenten gevraagd om de vragen te beantwoorden met in gedachten de 'normale' situatie, zonder alle coronamaatregelen.

Bron: Nationaal Sportonderzoek voorjaar 2014, 2018 en 2020 (Mulier Instituut).

3. Binnensport

In dit hoofdstuk worden het aanbod en de (normatieve) behoefte aan binnensportaccommodaties voor de (georganiseerde) zaalsport in Utrecht uiteengezet. Het aanbod aan binnensportruimte wordt afgezet tegen de richtlijn van de gemeente Utrecht en tegen twee andere kengetallen. Deze twee andere kengetallen zijn door de gemeente Utrecht toegevoegd aan dit onderzoek als vervolg op het onderzoek naar de houdbaarheid van de huidige Utrechtse richtlijn (Wezenberg-Hoenderkamp & Ruikes, 2022). De spreiding van de binnensportaccommodaties in de gemeente is in kaart gebracht en het gebruik van de gemeentelijke sporthallen, sportzalen en gymzalen is inzichtelijk gemaakt.

3.1 Aanbod

Binnensportruimte wordt gezien als de overdekte sportruimte die wordt benut, of kan worden benut, voor meerdere zaalsporten en bewegingsonderwijs. Het bijzondere van deze accommodaties is enerzijds het dubbelgebruik voor sport en bewegingsonderwijs en anderzijds dat meerdere sporten door middel van verschillende belijningen van dezelfde sportvloer gebruikmaken. Dat onderscheidt dit soort accommodaties van andere sportspecifieke overdekte accommodaties, zoals dojo's en turnzalen, die alleen voor één tak van sport gebruikt kunnen worden. Een driedeling in typen binnensportaccommodaties is gangbaar, waarbij van groot naar klein (o.b.v. de oppervlakte van de sportvloer) onderscheid wordt gemaakt in sporthallen, sportzalen en gymzalen (zie kader 3.1).

Kader 3.1 – Definities typen binnensportaccommodaties

Sporthallen hebben een sportvloer van minimaal 40 bij 20 meter (exclusief uitloopruimte) waarop ruimte wordt geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen).

Sportzalen hebben een sportvloer van circa 28 bij 22 meter waarop ruimte wordt geboden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning, met in principe mogelijkheden voor competitie en training. Sportzalen kunnen voor andere zaalsporten als trainingsmogelijkheden fungeren.

Gymzalen worden primair gebouwd om het bewegingsonderwijs van (basis)scholen te faciliteren. De afmetingen van gymzalen zijn vaak afgeleid uit de Modelverordening Huisvesting Onderwijs van de VNG (21x12x5 meter). Deze afmetingen voldoen in principe aan de afmetingseisen voor diverse gevechts- en verdedigingssporten en tafeltennis. Als de zaal een hoogte van 7 meter heeft, voldoet die ook aan de eisen voor badminton en volleybal. Gymzalen kunnen wel fungeren als trainingsmogelijkheden voor andere zaalsporten.

Sporthallen

In de gemeente Utrecht zijn twintig multifunctionele sporthallen⁵ aanwezig (tabel 3.1). Vijftien sporthallen zijn in eigendom van de gemeente. De exploitatietaken van veertien gemeentelijke sporthallen zijn ook in handen van de gemeente; de gemeentelijke sporthal Lunetten wordt geëxploiteerd door Stichting Sporthal Lunetten. Alleen in de wijken Binnenstad en West zijn geen sporthallen aanwezig.

Tabel 3.1 Sporthallen in gemeente Utrecht in 2021

Accommodatie*	Eigenaar	Exploitant
Gemeentelijke sporthallen		
<i>Noordwest</i>		
<i>Zuilen</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Loevenhout</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Overvecht</i>		
<i>Dreef</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Oost</i>		
<i>Galgenwaard I (topsport)</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Galgenwaard II (breedtesport)</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Galgenwaard III (atletiek)</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Zuid</i>		
<i>Hoograven</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Lunetten</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Stichting Sporthal Lunetten</i>
<i>Zuidwest</i>		
<i>Nieuw Welgelegen I (breedtesport)</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Nieuw Welgelegen II (topsport)</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Leidsche Rijn</i>		
<i>Sportcampus</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Vleuten-De Meern</i>		
<i>Cultuurcampus</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Europahal</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Paperclip</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Weide Wereld</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
Niet-gemeentelijke sporthallen		
<i>Noordoost</i>		
<i>Herculeshal</i>	<i>USV Hercules</i>	<i>USV Hercules</i>
<i>Oost</i>		
<i>Olympos 1</i>	<i>USS Mesa Cosa</i>	<i>USS Mesa Cosa</i>
<i>Olympos 2</i>	<i>USS Mesa Cosa</i>	<i>USS Mesa Cosa</i>
<i>Olympos 3</i>	<i>USS Mesa Cosa</i>	<i>USS Mesa Cosa</i>
<i>Vleuten-De Meern</i>		
<i>Oudenrijnhal</i>	<i>Sportcentrum Oudenrijn B.V.</i>	<i>Sportcentrum Oudenrijn B.V.</i>

*Exclusief de sporthal in sportcentrum David Lloyd vanwege huidige beperkte beschikbaarheid voor verenigingen en vanaf medio 2022 geen beschikbaarheid voor de verenigingssport.

⁵ Sporthal David Lloyd is niet opgenomen in het aanbod en niet meegenomen in de analyses vanwege de zeer beperkte beschikbaarheid voor verenigingssport. Vanaf medio 2022 is de hal niet meer beschikbaar voor verenigingssport.

Sportzalen en gymzalen

In Utrecht zijn acht sportzalen⁶ en 81 gymzalen aanwezig (tabel 3.2 en tabel 3.3). Alle sportzalen zijn in gemeentelijk eigendom en beheer. Van de 81 gymzalen zijn er 41 in gemeentelijk eigendom. In bijlage 4 is een lijst van alle gymzalen opgenomen.

Tabel 3.2 Sportzalen in gemeente Utrecht in 2021

Accommodatie	Eigenaar	Exploitant
<i>Noordwest</i>		
<i>De Speler</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Zuidwest</i>		
<i>Hart van Noord</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Leidsche Rijn</i>		
<i>Het Zand</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Voorn</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Waterwin</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Vleuten-De Meern</i>		
<i>Broos Gerssenzaal</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Fletiozaal</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Marezaal</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>

Tabel 3.3 Aantal gymzalen in gemeente Utrecht in 2021

Wijk	Gemeentelijke gymzalen	Niet-gemeentelijke gymzalen	Totaal
<i>West</i>	4	3	7
<i>Noordwest</i>	5	4	9
<i>Overvecht</i>	4	6	10
<i>Noordoost</i>	6	3	9
<i>Oost</i>	3	11	14
<i>Binnenstad</i>	1	-	1
<i>Zuid</i>	5	1	6
<i>Zuidwest</i>	4	9	13
<i>Leidsche Rijn</i>	3	2	5
<i>Vleuten-De Meern</i>	6	1	7

Overig aanbod

In Utrecht liggen meerdere (tijdelijk) overdekte sportaccommodaties die in een deel van de behoefte aan binnensportruimte kunnen voorzien. Dit zijn accommodaties waarvan de gebruikers anders volledig toegewezen zouden zijn aan de sporthallen of sportzalen. Dit gaat om de blaashallen bij Kampong (vier wedstrijdvelden) en Fletiomare (twee wedstrijdvelden) en de turnhal Nieuw Welgelgen.

⁶ In het capaciteitsonderzoek van 2019 is sportaccommodatie Winklerlaan als sportzaal bestempeld. Deze accommodatie bestaat uit twee gymzalen en wordt in dit onderzoek niet als sportzaal meegenomen.

Geplande mutaties

De gemeente Utrecht heeft in het meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed en de meerjarennota kapitaalgoederen ruimte gereserveerd voor de uitbreiding van het aantal sporthallen. Op het Berlijnplein (Leidsche Rijn), in de Cartesiusdriehoek (West), in de Merwedekanaalzone (Zuidwest) en in Noordoost zijn in totaal vier sporthallen gepland. Daarnaast is een sporthal gepland in Kanaleneiland-Zuid (Zuidwest), waar het Globecollege naartoe verhuist.

Vanuit onderwijs zijn in de periode 2021 tot en met 2025 plannen voor het realiseren van:

- acht gymzalen;
- één sportzaal en één gymzaal in plaats van drie losse gymzalen op de huidige locatie;
- twee sporthallen in plaats van zes gymzalen op de huidige locaties.

In de periode 2026 tot en met 2030 staan vanuit onderwijs vooralsnog vier gymzalen gepland.

Aangezien nog geen besluit is genomen over de realisatie van de twee hierboven genoemde sporthallen vanuit onderwijs, worden deze in de analyses niet bij het toekomstige aanbod opgenomen. Daaruit volgend leiden bovenstaande mutaties in de analyses in dit rapport tot een uitbreiding van het aanbod met vijf sporthallen vanaf 2025, in de wijken West (+1), Noordoost (+1), Zuidwest (+2) en Leidsche Rijn (+1).

Benchmark

Nederland telt circa 1.640 sporthallen. Dit houdt in dat landelijk 2,3 sporthal per 25.000 inwoners aanwezig is (tabel 3.4). In gemeente Utrecht zijn relatief weinig sporthallen aanwezig. Het aantal sporthallen per 25.000 inwoners in de gemeente (1,4) is lager dan het landelijke gemiddelde (2,3), het gemiddelde in vergelijkbare gemeenten (2,3) en het gemiddelde in de regio (2,2). Het is nagenoeg gelijk aan het gemiddelde van de andere gemeenten binnen de G4. Gemiddeld staat in Nederland en de Utrechtse regiogemeenten ongeveer één sportzaal per 25.000 inwoners. In de gemeente Utrecht ligt dit aantal een stuk lager (0,6), maar is het nagenoeg gelijk aan de gemeenten binnen de G4 en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten.

Tabel 3.4 Benchmark aanbod sporthallen en sportzalen gemeente Utrecht in 2021 (in aantallen per 25.000 inwoners)

	Sporthallen	Sportzalen
<i>Gemeente Utrecht</i>	1,4	0,6
<i>G4-gemeenten*</i>	1,3	0,7
<i>Referentiegemeenten**</i>	2,3	0,4
<i>VSG-regio Utrecht</i>	2,2	1,1
Nederland	2,3	1,1

**Exclusief gemeente Utrecht.*

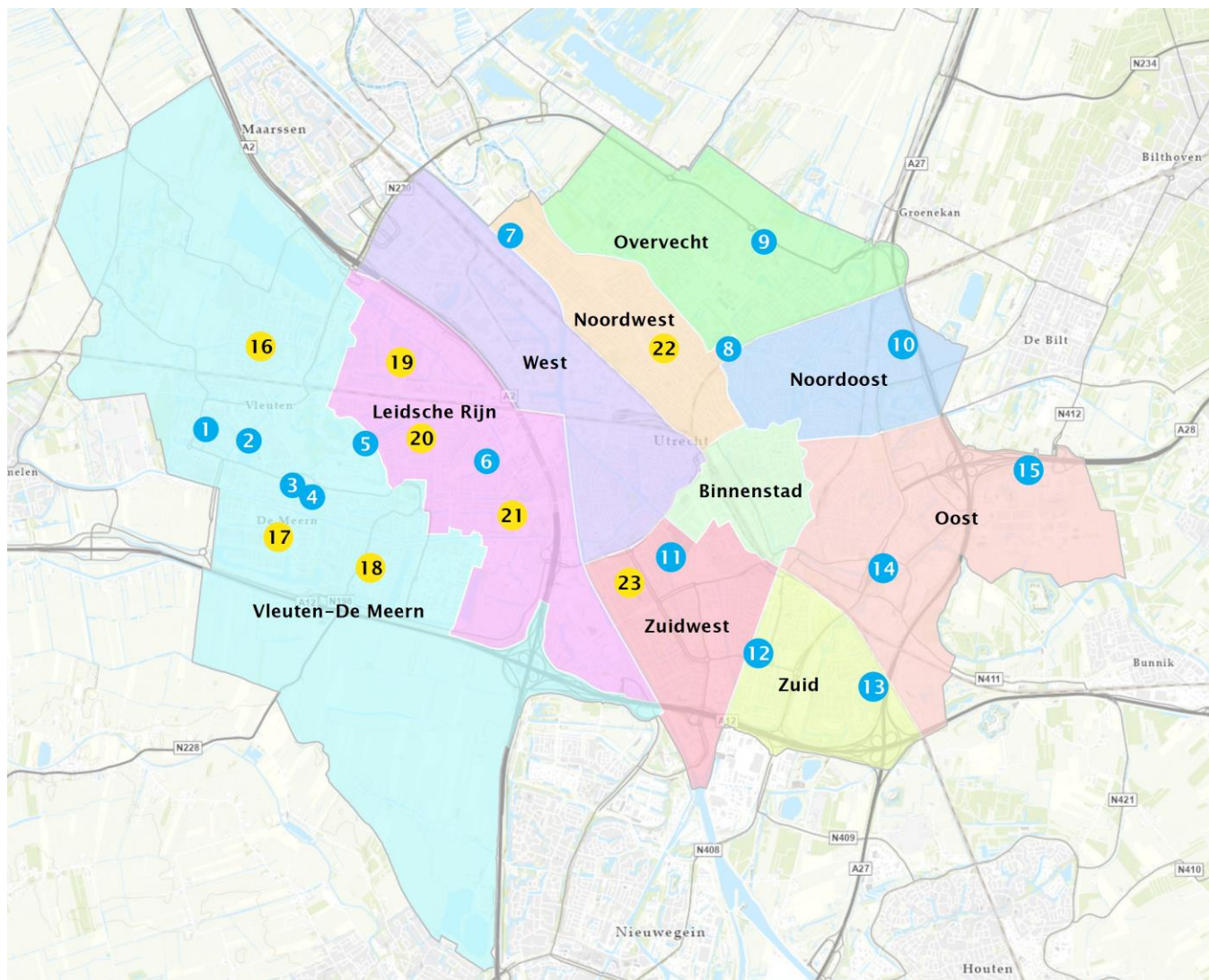
***Eindhoven, Groningen, Nijmegen en Tilburg.*

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), peildatum 01-11-2021.

3.2 Ruimtelijke spreiding

De sporthallen en -zalen in Utrecht staan goed verspreid over de gemeente (kaart 3.1). In de wijken Binnenstad en West zijn momenteel geen sporthallen of -zalen aanwezig. In Vleuten-De Meern is het aanbod met vijf sporthallen en drie sportzalen het grootst, gevolgd door Oost met zes sporthallen.

Kaart 3.1 Aanbod sporthallen en -zalen gemeente Utrecht in 2021

SPORTHALLEN 1) Weide Wereld 2) Cultuurcampus 3) Europahal 4) Oudenrijnhel 5) De Paperclip
6) Sportcampus 7) Zuilen 8) Loevenhout 9) De Dreef 10) Herculeshal 11) Nieuw Welgelegen (twee sporthallen)
12) Hoograven 13) Lunetten 14) Galgenwaard (drie sporthallen) 15) Olympos (drie sporthallen)

SPORTZALEN 16) Fletiozaal 17) Broos Gerssenzaal 18) Marezaal 19) Waterwin 20) Het Zand 21) Voorn 22) De Speler 23) Hart van Noord

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

De inwoners van de gemeente Utrecht moeten gemiddeld 1,3 kilometer afleggen naar de dichtstbijzijnde sporthal in de gemeente. Inwoners van de wijken West en Binnenstad (waar geen sporthal aanwezig is) moeten gemiddeld respectievelijk 0,5 kilometer en 0,7 kilometer meer afleggen naar de dichtstbijzijnde sporthal. Als de sportzalen ook worden meegenomen, daalt de gemiddelde afstand die Utrechters moeten afleggen naar 1,1 kilometer (tabel 3.5). Voor bijna alle inwoners van de gemeente is de afstand tot de dichtstbijzijnde sporthal minder dan 3 kilometer (tabel 3.6). 3 kilometer wordt algemeen beschouwd als de afstand die men bereid is af te leggen voor zijn of haar sportbeoefening (Hoekman et al., 2013).

Tabel 3.5 Gemiddelde reisafstand naar dichtstbijzijnde Utrechtse sporthal of sportzaal inwoners gemeente Utrecht, naar wijk, in 2021 (in meters, gemeten over de weg)

Wijk	Sporthal	Sporthal of -zaal
West	1,8	1,7
Noordwest	1,4	1,0
Overvecht	1,2	1,2
Noordoost	1,4	1,4
Oost	1,4	1,4
Binnenstad	2,0	2,0
Zuid	0,9	0,9
Zuidwest	1,1	0,9
Leidsche Rijn	1,0	0,7
Vleuten-De Meern	1,2	0,7
Gemeente Utrecht	1,3	1,1
<i>Gemeenten met 200.000 inwoners of meer*</i>	1,2	<i>n.b.</i>
<i>Nederland*</i>	1,6	<i>n.b.</i>

*Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod, 19 juni 2020.

Tabel 3.6 Aantal inwoners gemeente Utrecht woonachtig binnen 1, 2 en 3 kilometer van een Utrechtse sporthal of sportzaal in 2021 (in procenten, gemeten over de weg)

Wijk	Sporthal			Sporthal of -zaal		
	<1 km	<2 km	<3 km	<1 km	<2 km	<3 km
West	1,5	63,1	99,3	3,1	77,0	99,7
Noordwest	18,4	89,7	100,0	48,0	100,0	100,0
Overvecht	37,3	90,4	99,9	37,3	90,4	99,9
Noordoost	22,1	88,5	100,0	22,1	88,5	100,0
Oost	20,5	85,6	100,0	20,5	85,6	100,0
Binnenstad	0,6	42,4	100,0	0,6	42,5	100,0
Zuid	62,2	99,9	99,9	62,2	99,9	99,9
Zuidwest	35,5	99,7	100,0	57,5	100,0	100,0
Leidsche Rijn	54,0	96,4	99,9	88,1	99,9	99,9
Vleuten-De Meern	47,5	88,3	98,9	88,7	98,9	99,6
Gemeente Utrecht	31,9	87,0	99,8	47,8	91,3	99,9

3.3 Behoeftte aan binnensportruimte

De gemeente Utrecht heeft een eigen planologisch kengetal om de behoefte aan binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport te bepalen. De gemeente streeft naar een aanbod van één sporthal op 17.500 inwoners. De gemeente hanteert geen richtlijn voor sportzalen. In 2021 heeft het Mulier Instituut onderzoek gedaan naar de Utrechtse zaalsport om te bezien of dit kengetal past bij de Utrechtse situatie. De resultaten binnen dat onderzoek geven de onderzoekers voldoende aanleiding om het Utrechtse planologische kengetal niet houdbaar te vinden voor de lokale Utrechtse situatie. Een langetermijnvisie en daaruit volgende beleidskeuzes zouden kunnen leiden tot een aangepast kengetal dat zich meer rond het midden van de bandbreedte van de herijkte draagvlakcijfers voor stedelijke context begeeft (één sporthal per 10.000-17.500 inwoners) (Wezenberg-Hoenderkamp & Ruikes, 2022).

De gemeente heeft het Mulier Instituut daarom gevraagd om in dit onderzoek naast het Utrechtse planologische kengetal de behoefte aan sporthallen ook te berekenen op basis van twee andere planologische kengetallen, namelijk één sporthal per 15.000 inwoners en één sporthal per 13.750 inwoners. In bijlage 1 is een toelichting te vinden op de richtlijnen.

Gemeentebrede behoefte op basis van aantal inwoners

Op basis van de Utrechtse richtlijn (één sporthal op 17.500 inwoners) bestaat in 2021 in de gemeente Utrecht voor de (georganiseerde) sport een behoefte van 20,5 sporthallen. Het huidige aanbod aan sporthallen (20) ligt net onder de gemeentelijke normatieve behoefte, wat betekent dat er een (klein) normatief tekort aan sporthallen is. Vanaf 2025 beschikt de gemeente over 25 sporthallen (zie paragraaf 3.1). De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een toename van de normatieve behoefte aan binnensportruimte. Op basis van de Utrechtse richtlijn bestaat in 2040 een behoefte van 25,9 sporthallen. Ondanks de geplande uitbreidingen in het aanbod is de toekomstige normatieve behoefte (o.b.v. de Utrechtse richtlijn) in 2040 hoger dan het aanbod in de gemeente (tabel 3.7). Ook in 2040 is er daarmee een klein normatief tekort aan sporthallen.

De twee andere kengetallen gaan uit van één sporthal op minder inwoners ten opzichte van het Utrechtse kengetal. Dit betekent dat de normatieve tekorten die in 2021 en 2040 bestaan op basis van de Utrechtse richtlijn, verder oplopen bij toepassing van de andere twee kengetallen. Deze resulteren voor 2021 in een normatieve behoefte aan 23,9 tot 26,1 sporthallen (oftewel een tekort van vier tot zes sporthallen). De verwachte bevolkingsgroei leidt bij toepassing van de twee andere kengetallen tot een normatieve behoefte aan sporthallen van 30,2 tot 32,9 in 2040 (tabel 3.7) en daarmee tot een tekort van vijf tot acht sporthallen.

Tabel 3.7 Vraag-aanbodanalyse sporthallen Utrecht o.b.v. Utrechts kengetal en twee andere kengetallen in 2021, 2025, 2030 en 2040 (in aantallen)

		Normatieve behoefte			Overschot (+)/tekort (-)		
	Aanbod *	17.500	15.000	13.750	17.500	15.000	13.750
2021	20	20,5	23,9	26,1	-0,5	-3,9	-6,1
2025	25	21,7	25,4	27,7	+3,3	-0,4	-2,7
2030	25	24,1	28,1	30,7	+0,9	-3,1	-5,7
2040	25	25,9	30,2	32,9	-0,9	-5,2	-7,9

**Het aanbod vanaf 2025 is gebaseerd op de geplande mutaties zoals behandeld in paragraaf 3.1. In de wijken Leidsche Rijn of Vleuten-De Meern wordt gekeken naar de realisatie van nog een extra sporthal, net als in de wijk Overvecht (zie paragraaf 3.1). Aangezien de realisatie hiervan niet zeker is, zijn deze twee potentiële sporthallen niet meegenomen in het toekomstige aanbod.*

Wijkbehoefte op basis van aantal inwoners

Het verzorgingsgebied van sporthallen houdt niet op bij de grenzen van de wijk (of de gemeente). Sporters die gebruikmaken van een sporthal wonen dus niet per definitie in de wijk (of gemeente) waar de sporthal zich bevindt. Om toch inzicht te geven in waar in Utrecht de meeste normatieve behoefte aan sporthallen bestaat, is de gemeentelijke behoefte naar wijk uitgesplitst. Voor de Utrechtse wijken is zowel het Utrechtse planologische kengetal toegepast (tabel 3,8) als de andere twee kengetallen (tabel 3.9 en tabel 3.10).

Op basis van het Utrechtse kengetal zijn in de meeste wijken minder sporthallen aanwezig dan de (toekomstige) behoefte op basis van de Utrechtse richtlijn. In 2021 bestaat in zeven wijken een normatief tekort aan sporthallen op basis van het aantal inwoners. Ondanks de geplande uitbreidingen in vier wijken bestaat op basis van de verwachte bevolkingsgroei in 2040 in zes wijken alsnog een normatief tekort. Daartegenover staat een (groot) normatief overschot aan sporthallen in Oost en Vleuten-De Meern.

Tabel 3.8 Vraag-aanbodanalyse sporthallen Utrecht per wijk o.b.v. Utrechts kengetal in 2021 (één sporthal op 17.500 inwoners), 2025, 2030 en 2040 (in aantallen)

Wijk	Aanbod*		Normatieve behoefte				Overschot (+)/tekort (-)			
	2025-		17.500				17.500			
	2021	2040	2021	2025	2030	2040	2021	2025	2030	2040
West	-	1	1,7	1,8	2,2	2,1	-1,7	-0,8	-1,2	-1,1
Noordwest	2	2	2,6	2,6	2,8	2,8	-0,6	-0,6	-0,8	-0,8
Overvecht	1	1	2,0	2,0	2,1	2,2	-1,0	-1,0	-1,1	-1,2
Noordoost	1	2	2,3	2,3	2,4	2,4	-1,3	-0,3	-0,4	-0,4
Oost	6	6	1,8	1,9	2,2	2,6	+4,2	+4,1	+3,8	+3,4
Binnenstad	-	-	1,1	1,2	1,5	2,0	-1,1	-1,2	-1,5	-2,0
Zuid	2	2	1,6	1,6	1,7	1,7	+0,4	+0,4	+0,3	+0,3
Zuidwest	2	4	2,2	2,3	2,9	3,5	-0,2	+1,7	+1,1	+0,5
Leidsche Rijn	1	2	2,4	3,0	3,4	3,5	-1,4	-1,0	-1,4	-1,5
Vleuten-De Meern	5	5	2,9	2,9	3,0	3,0	+2,1	+2,1	+2,0	+2,0
Gemeente Utrecht	20	25	20,5	21,7	24,1	25,9	-0,5	+3,3	+0,9	-0,9

* Het aanbod vanaf 2025 is gebaseerd op de geplande mutaties zoals behandeld in paragraaf 3.1. In de wijken Leidsche Rijn of Vleuten-De Meern wordt gekeken naar de realisatie van nog een extra sporthal, net als in de wijk Overvecht (zie paragraaf 3.1). Aangezien de realisatie hiervan niet zeker is, zijn deze twee potentiële sporthallen niet meegenomen in het toekomstige aanbod.

Op basis van de twee andere kengetallen lopen de tekorten op (dan wel de overschotten af) ten opzichte van de behoefte op basis van de Utrechtse richtlijn (tabel 3.9 en tabel 3.10). Als één sporthal op 15.000 inwoners wordt aangehouden, is er (ondanks de geplande uitbreidingen) in zeven wijken een normatief tekort aan sporthallen en zijn in één wijk net voldoende sporthallen aanwezig in 2040. Op basis van één sporthal op 13.750 inwoners is er in 2040 in acht wijken een normatief tekort aan sporthallen.

Tabel 3.9 Vraag-aanbodanalyse sporthallen Utrecht per wijk o.b.v. één sporthal op 15.000 inwoners in 2021, 2025, 2030 en 2040 (in aantallen)

Wijk	Aanbod*		Normatieve behoefte				Overschot (+)/tekort (-)			
	2025-		15.000				15.000			
	2021	2040	2021	2025	2030	2040	2021	2025	2030	2040
West	-	1	1,9	2,1	2,5	2,5	-1,9	-1,1	-1,5	-1,5
Noordwest	2	2	3,0	3,0	3,3	3,3	-1,0	-1,0	-1,3	-1,3
Overvecht	1	1	2,3	2,4	2,5	2,6	-1,3	-1,4	-1,5	-1,6
Noordoost	1	2	2,6	2,7	2,8	2,8	-1,6	-0,7	-0,8	-0,8
Oost	6	6	2,1	2,2	2,5	3,0	+3,9	+3,8	+3,5	+3,0
Binnenstad	-	-	1,3	1,5	1,7	2,3	-1,3	-1,5	-1,7	-2,3
Zuid	2	2	1,8	1,9	2,0	2,0	+0,2	+0,1	-	-
Zuidwest	2	4	2,6	2,7	3,4	4,1	-0,6	+1,3	+0,6	-0,1
Leidsche Rijn	1	2	2,8	3,5	3,9	4,1	-1,8	-1,5	-1,9	-2,1
Vleuten-De Meern	5	5	3,4	3,4	3,5	3,5	+1,6	+1,6	+1,5	+1,5
Gemeente Utrecht	20	25	23,9	25,4	28,1	30,2	-3,9	-0,4	-3,1	-5,2

*Het aanbod vanaf 2025 is gebaseerd op de geplande mutaties zoals behandeld in paragraaf 3.1. In de wijken Leidsche Rijn of Vleuten-De Meern wordt gekeken naar de realisatie van nog een extra sporthal, net als in de wijk Overvecht (zie paragraaf 3.1). Aangezien de realisatie hiervan niet zeker is, zijn deze twee potentiële sporthallen niet meegenomen in het toekomstige aanbod.

Tabel 3.10 Vraag-aanbodanalyse sporthallen Utrecht per wijk o.b.v. één sporthal op 13.750 inwoners in 2021, 2025, 2030 en 2040 (in aantallen)

Wijk	Aanbod		Behoefte				Overschot (+)/tekort (-)			
	2025-		13.750				13.750			
	2021	2040	2021	2025	2030	2040	2021	2025	2030	2040
West	-	1	2,1	2,3	2,7	2,7	-2,1	-1,3	-1,7	-1,7
Noordwest	2	2	3,3	3,3	3,6	3,6	-1,3	-1,3	-1,6	-1,6
Overvecht	1	1	2,5	2,6	2,7	2,8	-1,5	-1,6	-1,7	-1,8
Noordoost	1	2	2,9	3,0	3,1	3,1	-1,9	-1,0	-1,1	-1,1
Oost	6	6	2,3	2,4	2,8	3,3	+3,7	+3,6	+3,2	+2,7
Binnenstad	-	-	1,4	1,6	1,9	2,5	-1,4	-1,6	-1,9	-2,5
Zuid	2	2	2,0	2,1	2,1	2,2	-	-0,1	-0,1	-0,2
Zuidwest	2	4	2,8	3,0	3,7	4,4	-0,8	+1,0	+0,3	-0,4
Leidsche Rijn	1	2	3,1	3,8	4,3	4,5	-2,1	-1,8	-2,3	-2,5
Vleuten-De Meern	5	5	3,7	3,7	3,8	3,8	+1,3	+1,3	+1,2	+1,2
Gemeente Utrecht	20	25	26,1	27,7	30,7	32,9	-6,1	-2,7	-5,7	-7,9

*Het aanbod vanaf 2025 is gebaseerd op de geplande mutaties zoals behandeld in paragraaf 3.1. In de wijken Leidsche Rijn of Vleuten-De Meern wordt gekeken naar de realisatie van nog een extra sporthal, net als in de wijk Overvecht (zie paragraaf 3.1). Aangezien de realisatie hiervan niet zeker is, zijn deze twee potentiële sporthallen niet meegenomen in het toekomstige aanbod.

3.4 Gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties

Het gebruik van de gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht is in beeld gebracht aan de hand van de verhuuroverzichten uit 2019. Vanwege de maatregelen tegen de verspreiding van het Covid-19-virus zijn de binnensportaccommodaties in 2020 en 2021 gedeeltelijk gesloten geweest, waardoor verhuuroverzichten van die jaren niet representatief zijn voor het 'normale' gebruik. Om te bepalen hoe het gebruik van de binnensportaccommodaties in gemeente Utrecht zich verhoudt tot andere gemeenten is een benchmark met het gebruik van gemeentelijke binnensportaccommodaties in vergelijkbare gemeenten opgesteld.⁷ In het gehele hoofdstuk is het gebruik in gewogen uren weergegeven.⁸

Sporthallen

Jaargebruik

In tabel 3.11 staat het totale jaargebruik van de gemeentelijke sporthallen in gewogen uren naar doeleinde in 2019. Deze Utrechtse sporthallen werden in 2019 gemiddeld op jaarbasis 2.230 uur gebruikt, waarvan 1.370 uur voor sport en overig gebruik. De sporthallen zijn gedurende het jaar gemiddeld 41 procent van de tijd bezet (maandag t/m zondag; 08:00-23:00 uur). Sporthallen Zuilen, Galgenwaard III en Hoograven worden beduidend minder gebruikt. Dit is het gevolg van beperkt onderwijsgebruik bij deze sporthallen.

Tabel 3.11 Jaargebruik gemeentelijke sporthallen gemeente Utrecht, naar doeleinde, in 2019 (in gewogen uren)

Sporthal	Sport en overig	Onderwijs	Totaal	Jaarbezetting
<i>Nieuw Welgelegen II</i>	1.581	1.396	2.976	54%
<i>Nieuw Welgelegen I</i>	1.706	1.150	2.856	52%
<i>Galgenwaard I</i>	1.862	968	2.830	52%
<i>Dreef</i>	1.093	1.307	2.400	44%
<i>Weide Wereld</i>	1.399	963	2.362	43%
<i>Galgenwaard II</i>	1.551	808	2.359	43%
<i>Sportcampus</i>	1.436	914	2.350	43%
<i>Cultuurcampus</i>	1.059	1.234	2.293	42%
<i>Paperclip</i>	1.344	915	2.259	41%
<i>Europahal</i>	1.072	940	2.012	37%
<i>Loevenhout</i>	962	985	1.947	36%
<i>Hoograven</i>	1.607	108	1.715	31%
<i>Galgenwaard III</i>	1.334	267	1.601	29%
<i>Zuilen</i>	1.192	59	1.251	23%
Gemiddelde gemeente Utrecht	1.371	858	2.229	41%
Gemiddelde benchmark	1.308	928	2.208	40%

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

⁷ Vergelijkbare gemeenten op basis van stedelijkheidsgraad en bevolkingsomvang (zoals bepaald door het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS)) waarvan gegevens over het gebruik van binnensportaccommodaties bekend zijn. Voor dit onderzoek zijn de gemeenten Den Haag, Nijmegen en Tilburg gekozen als vergelijkbare gemeenten.

⁸ Het gewogen aantal bezette uren is het aantal bezette uren gecorrigeerd met een deelfactor. Als een derde van een sporthal bezet is, worden deze uren daardoor voor een derde meegenomen in het totale aantal uren.

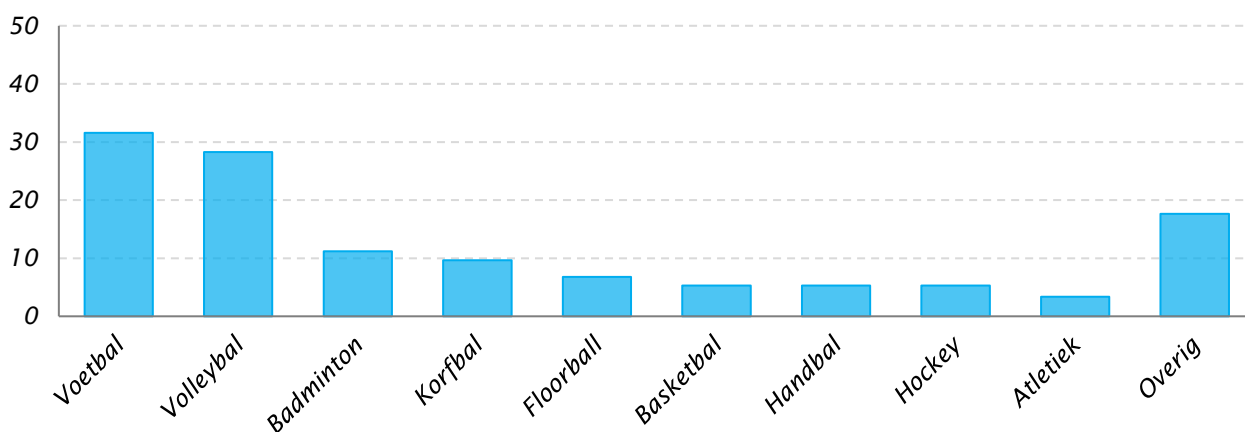
Ten opzichte van de benchmark

De sporthallen in de benchmark worden op jaarbasis gemiddeld circa 2.210 uur gebruikt, waarvan circa 1.310 uur sportgebruik. De sporthallen in de gemeente Utrecht werden dus gemiddeld iets meer voor sportieve doeleinden gebruikt ten opzichte van de benchmark. Als het gaat om bewegingsonderwijs worden de sporthallen in de benchmark gemiddeld iets meer gebruikt dan de sporthallen in de gemeente Utrecht.

Sportgebruik

De meest beoefende sport in de sporthallen in de gemeente Utrecht is voetbal: 32 procent van het totale sportgebruik in de sporthallen (figuur 3.1). Voetbal wordt gevolgd door volleybal (28%) en badminton (11%). In bijlage 5 is een figuur opgenomen met de verdeling van het aantal uren sportgebruik over de sporthallen naar de verschillende sporttakken. Daarin is te zien dat bepaalde sporten (atletiek, badminton, floorball en korfbal) voornamelijk in enkele sporthallen plaatsvinden, terwijl het gebruik voor voetbal en volleybal in verschillende sporthallen hoog is.

Figuur 3.1 Sportgebruik gemeentelijke sporthallen gemeente Utrecht, in 2019 (in percentages van het totale sportgebruik)*

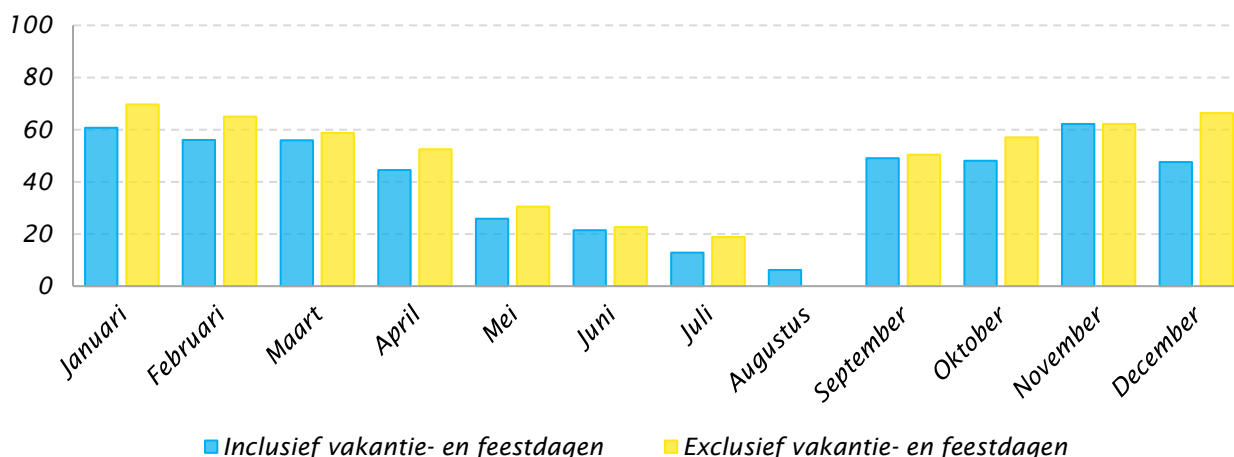
**In de figuur is alleen het sportgebruik van de gemeentelijke sporthallen opgenomen. Sporten die voornamelijk in niet-gemeentelijke sporthallen plaatsvinden kunnen daardoor een lager sportgebruik hebben dan het zou zijn als ook de niet-gemeentelijke sporthallen meegenomen worden. Basketbal en hockey zijn hier voorbeelden van.*

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Gemiddelde bezetting sporthallen

De bezetting van de gemeentelijke sporthallen in de gemeente Utrecht varieert gedurende het jaar (figuur 3.2). Zaalcompetities van de traditionele veldsporten, zoals hockey, vinden alleen plaats gedurende de wintermaanden en het bewegingsonderwijs vindt buiten de wintermaanden (deels) op sportvelden plaats. De betreffende veldsporten vinden veelal plaats in sporthallen, waardoor het verloop in gebruik van de sporthallen minder constant is dan bij bijvoorbeeld sportzalen.

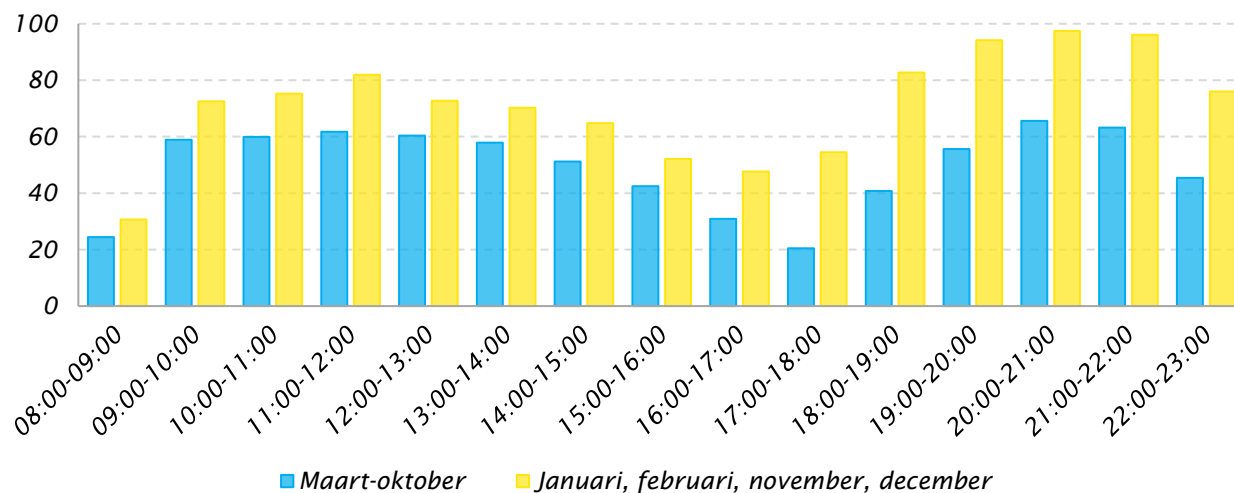
Figuur 3.2 Gemiddelde maandbezetting gemeentelijke sporthallen gemeente Utrecht tussen 08:00 en 23:00 uur, naar type, in 2019 (in procenten)

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De bezetting van de sporthallen in de gemeente Utrecht varieert eveneens gedurende de dag (figuur 3.3 en figuur 3.4). In de ochtend en vroege middag (09:00-16:00 uur) vindt doordeweeks het meeste bewegingsonderwijs plaats. In de avond zijn doordeweeks de uren tussen 18:00 en 22:00 in de sporthallen het meest gewild. Hierdoor is sprake van een 'dal' tussen 16:00 en 18:00 uur. Doordeweeks vanaf 19:00 uur in de wintermaanden is de druk op de sporthallen het hoogst, waardoor het in een aantal sporthallen tegen een organisatorische grens aan kan lopen.

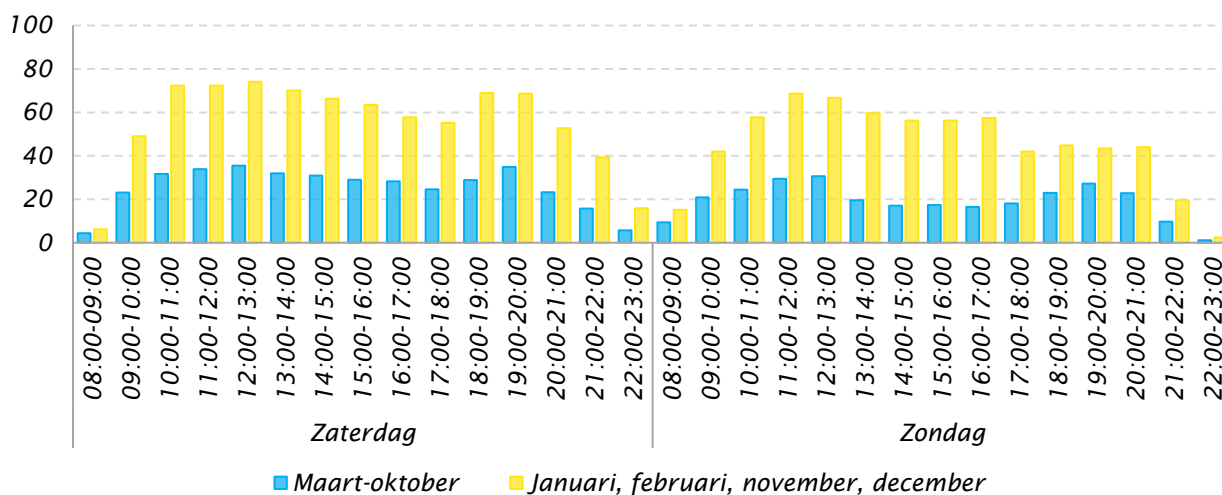
Figuur 3.3 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sporthallen gemeente Utrecht, naar uur, type en periode, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De sporthallen worden in het weekend op zaterdag iets meer gebruikt dan op zondag (figuur 3.4). Op zaterdag worden de sporthallen het meest gebruikt tussen 10:00 en 16:00 uur en tussen 18:00 en 20:00 uur. Op zondag zijn voornamelijk de uren tussen 10:00 en 14:00 uur populair.

Figuur 3.4 Gemiddelde weekendbezetting gemeentelijke sporthallen gemeente Utrecht, naar uur, type en periode, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Doordeweekse bezetting

In figuur 3.5 wordt de gemiddelde doordeweekse bezetting van de sporthallen weergegeven voor verschillende tijdsblokken en tijdens verschillende perioden.

De sporthallen zijn overdag (08:00-16:00 uur) tijdens de maanden maart-oktober gemiddeld meer dan de helft van de tijd bezet (52%). In de wintermaanden zijn de sporthallen gemiddeld drukker bezet (65%). Het beperkte gebruik van sporthal Zuilen voor bewegingsonderwijs is terug te zien in de lage bezettingsgraden doordeweeks overdag. Twee sporthallen zijn overdag in de maanden maart-oktober beter bezet dan tijdens de wintermaanden, namelijk Nieuw Welgelegen (breedtesport) en de Paperclip.

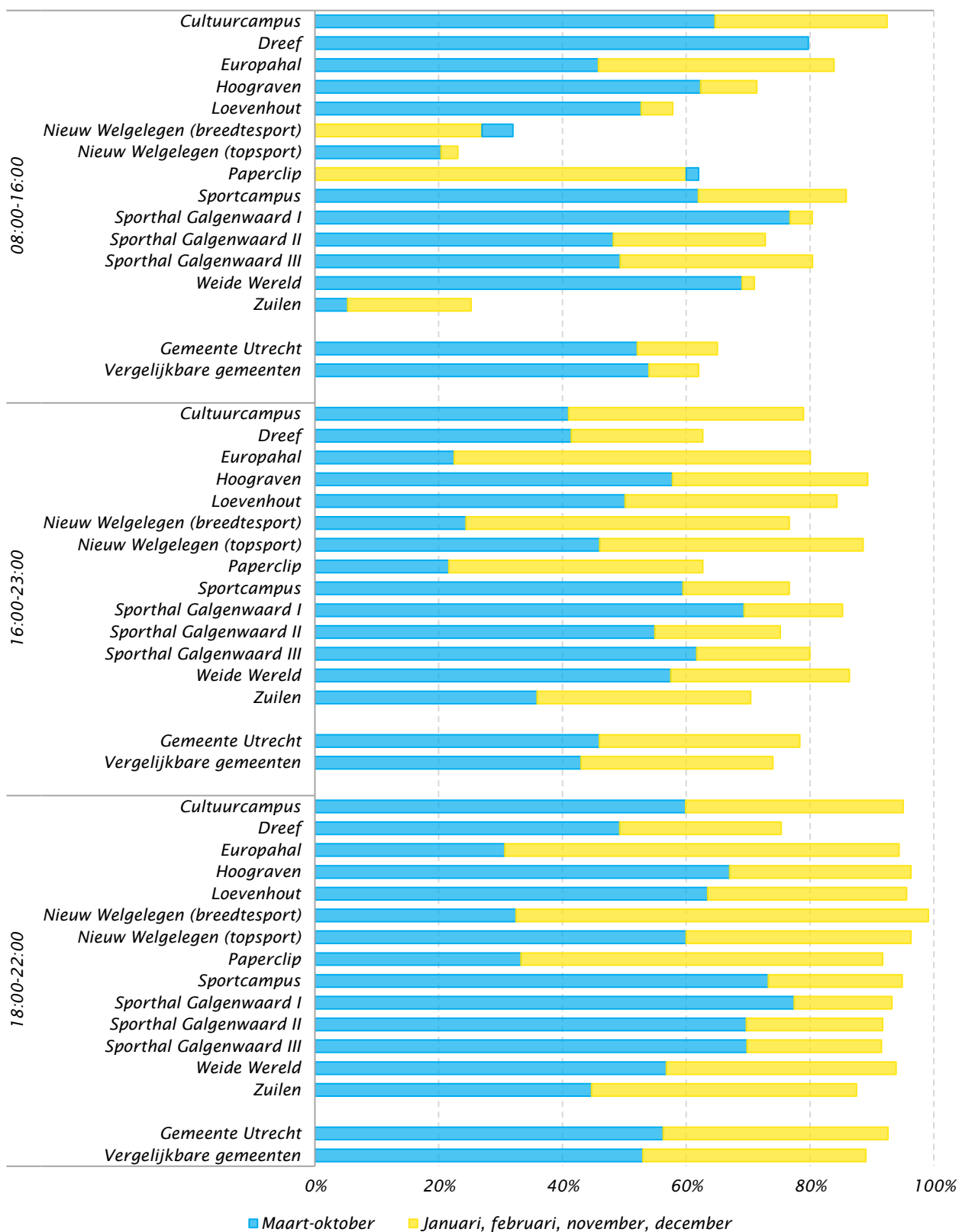
In de namiddag en avond (16:00-23:00 uur) is de gemiddelde doordeweekse bezetting van de sporthallen buiten de wintermaanden (46%) lager dan overdag, maar tijdens de wintermaanden juist hoger (78%).

Tussen 18:00 en 22:00 uur is de gemiddelde bezetting van de sporthallen het hoogst. Tijdens deze piekuren bestaat een gemiddelde bezettingsgraad van 56 procent buiten de wintermaanden en 93 procent in de wintermaanden. Hoewel theoretisch een bezetting van 100 procent mogelijk is, blijkt in de praktijk een organisatorische grens te bestaan. Dit komt onder andere door de beschikbaarheid van het kader en tijdsrestricties van de leden, maar ook doordat meerdere gebruikers gebruikmaken van de hallen, waardoor niet altijd achter elkaar door gehuurd wordt. In Utrecht is een deel van de sporthallen op de piekuren in de wintermaanden bijna voor 100 procent bezet.

Ten opzichte van de benchmark

De sporthallen in de benchmark worden in de periode maart-oktober tussen 08:00 en 16:00 uur iets meer gebruikt ten opzichte van het gemiddelde gebruik van de sporthallen in Utrecht in dezelfde periode (respectievelijk 54% en 52%). In de andere tijdvakken worden de sporthallen in Utrecht meer gebruikt dan de gemiddelde sporthallen in de benchmark, zowel in de wintermaanden als daarbuiten.

Figuur 3.5 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sporthallen gemeente Utrecht, naar tijdsblok en periode, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

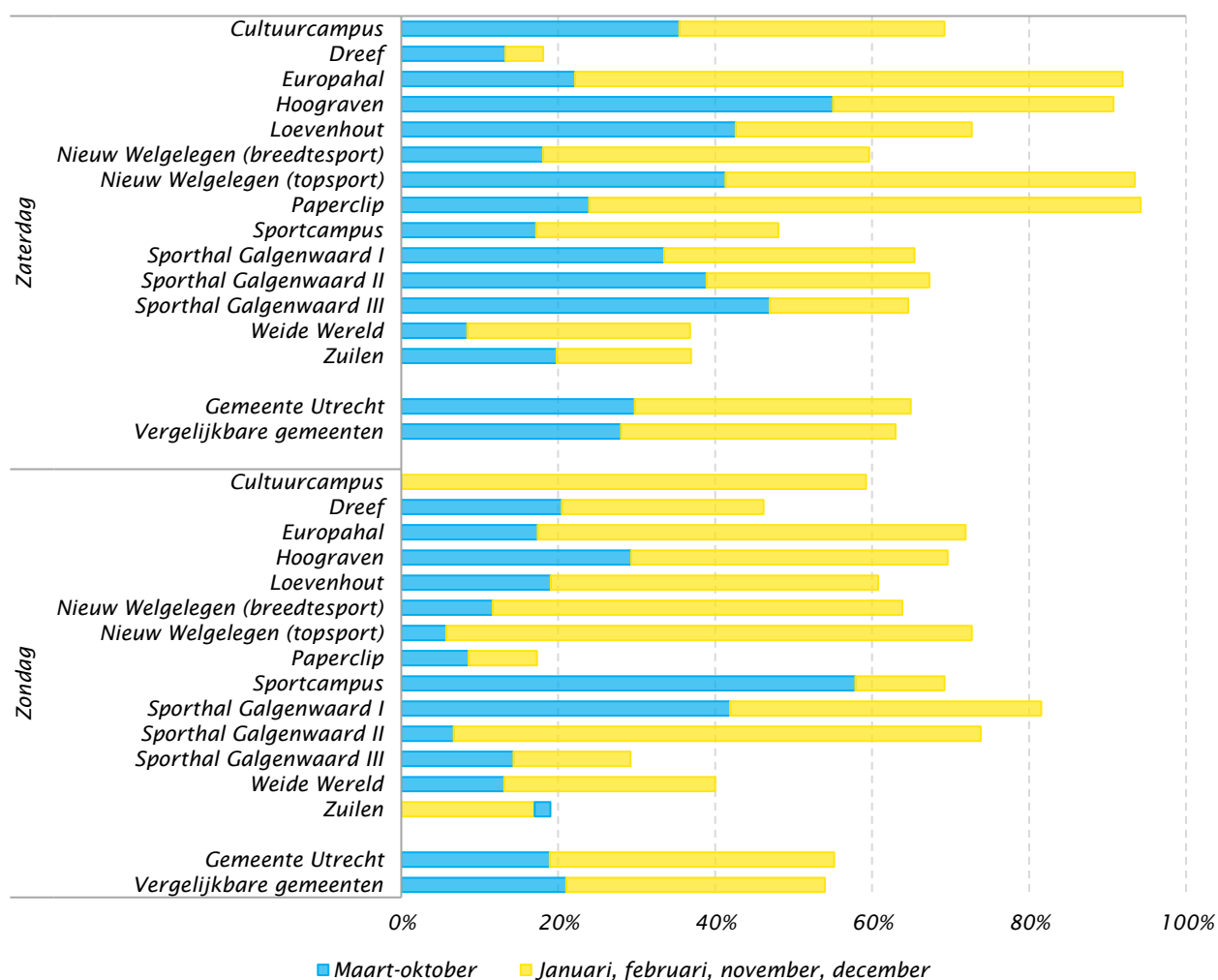
Weekendbezetting

In figuur 3.6 wordt de gemiddelde weekendzetting van de sporthallen weergegeven voor zaterdag en zondag tussen 09:00 en 19:00 uur tijdens de wintermaanden en daarbuiten. Op zaterdag worden de Utrechtse sporthallen in de periode maart-oktober gemiddeld 30 procent van de tijd gebruikt. In de wintermaanden is dit een stuk hoger, namelijk gemiddeld 65 procent. Op zondag is de bezetting van de sporthallen een stuk lager. In de periode maart-oktober worden de sporthallen dan 19 procent van de tijd gebruikt en in de wintermaanden 55 procent van de tijd. Enkele sporthallen worden (op één van de dagen) in het weekend nauwelijks gebruikt.

Ten opzichte van de benchmark

De sporthallen in de gemeente Utrecht worden op zaterdag zowel in de wintermaanden als daarbuiten iets meer gebruikt dan de gemiddelde sporthal in de benchmark. Op zondag is de bezetting van de Utrechtse sporthallen buiten de wintermaanden iets lager dan het gemiddelde van de sporthallen in de benchmark. In de wintermaanden op zondag ligt het gebruik van de sporthallen in Utrecht iets hoger dan het gemiddelde van de benchmark.

Figuur 3.6 Gemiddelde weekendbezetting gemeentelijke sporthallen gemeente Utrecht tussen 09:00 en 19:00 uur, naar dag en periode, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Sportzalen

Jaargebruik

In tabel 3.12 staat het totale jaargebruik van de gemeentelijke sportzalen in gewogen uren naar doeleinde in 2019. Deze Utrechtse sportzalen werden in 2019 gemiddeld op jaarbasis 1.970 uur gebruikt, waarvan 1.065 uur voor sportgebruik. De sportzalen zijn gedurende het jaar gemiddeld 36 procent van de tijd bezet (maandag t/m zondag; 08:00-23:00 uur). Sportzaal Het Zand wordt beduidend minder gebruikt, voornamelijk door een relatief laag sportgebruik.

Tabel 3.12 Jaargebruik gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht, naar doeleinde, in 2019 (in gewogen uren)

Sportzaal	Sport en overig	Onderwijs	Totaal	Jaarbezetting
<i>Fletiozaal</i>	1.152	1.153	2.305	42%
<i>Broos Gerssenzaal</i>	1.237	1.045	2.282	42%
<i>Hart van Noord</i>	1.060	993	2.054	38%
<i>Marezaal</i>	1.218	774	1.993	36%
<i>Waterwin</i>	843	1.035	1.878	34%
<i>Voorn</i>	1.100	736	1.835	34%
<i>De Speler</i>	1.111	657	1.768	32%
<i>Het Zand</i>	797	861	1.658	30%
Gemiddelde gemeente Utrecht	1.065	907	1.972	36%
Gemiddelde benchmark	1.059	736	1.796	33%

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

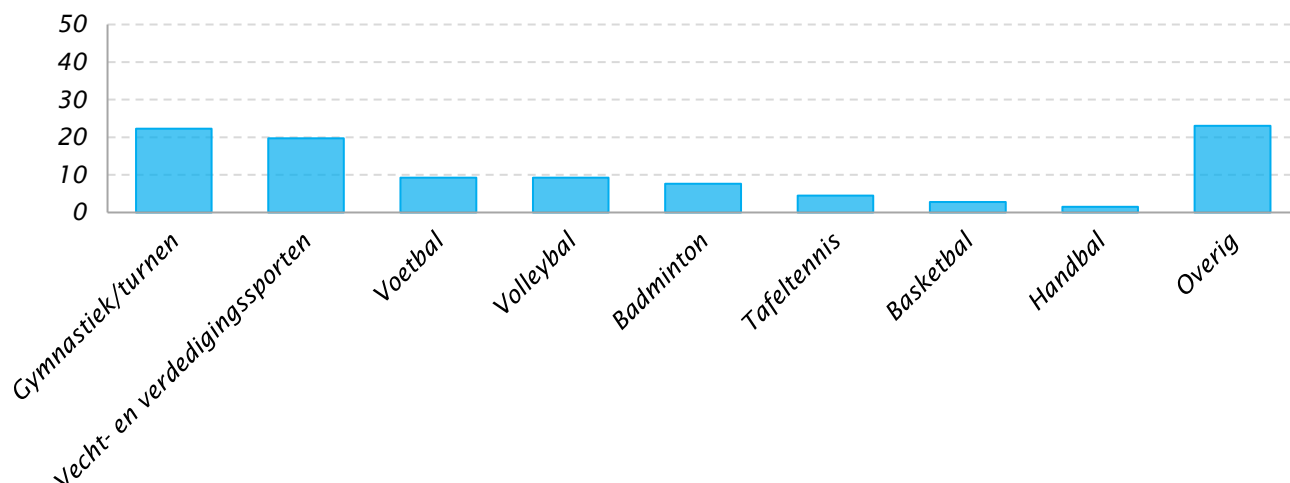
Ten opzichte van de benchmark

De sportzalen in de benchmark worden op jaarbasis gemiddeld circa 1.795 uur gebruikt, waarvan circa 1.060 uur sportgebruik. De sportzalen in de gemeente Utrecht werden dus gemiddeld meer gebruikt ten opzichte van de benchmark, voornamelijk door het hogere gebruik voor bewegingsonderwijs.

Sportgebruik

De meest beoefende sport in de sportzalen in gemeente Utrecht is gymnastiek/turnen: 22 procent van het totale sportgebruik in de sportzalen (figuur 3.7). Dit wordt gevolgd door vecht- en verdedigingssporten (20%). Een groot deel van het sportgebruik in sportzalen valt onder de noemer overige sporten (23%). Onder deze sporten vallen bijvoorbeeld acrobatiek, conditietrainingen, dansen en sport- en spelmiddagen.

Figuur 3.7 Sportgebruik gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht, in 2019 (in percentages van het totale sportgebruik)

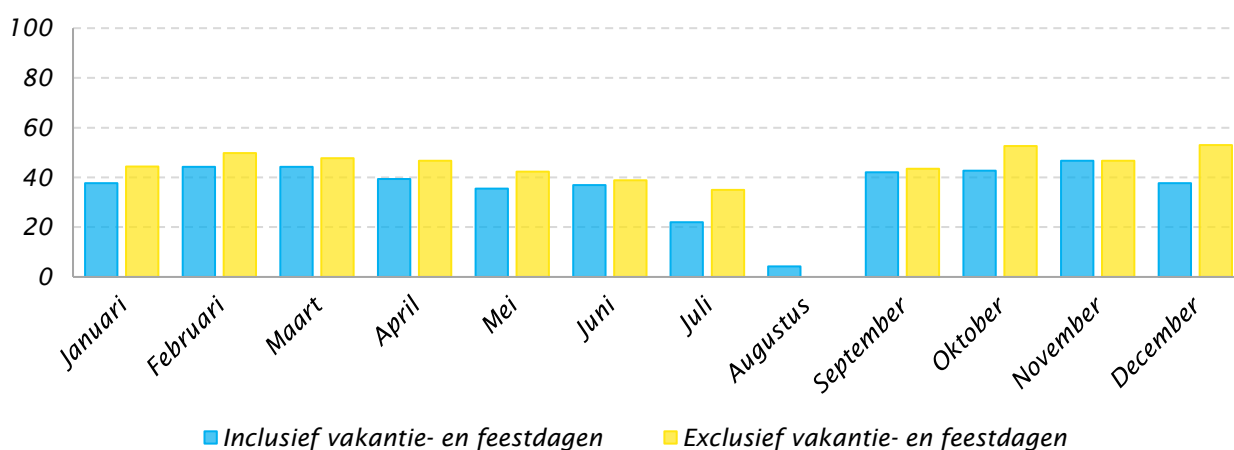

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Gemiddelde bezetting sportzalen

De bezetting van de gemeentelijke sportzalen in de gemeente Utrecht varieert minder gedurende het jaar vergeleken met de sporthallen (figuur 3.8). De afmetingen van sportzalen zijn niet geschikt voor de zaalcompetities van de traditionele veldsporten, zoals hockey en voetbal, die voornamelijk in de wintermaanden plaatsvinden. Hierdoor is de toename van het gebruik in de wintermaanden ten opzichte van de periode maart-oktober relatief klein in de sportzalen. Het gebruik van de sportzalen is dan ook redelijk constant gedurende het jaar.

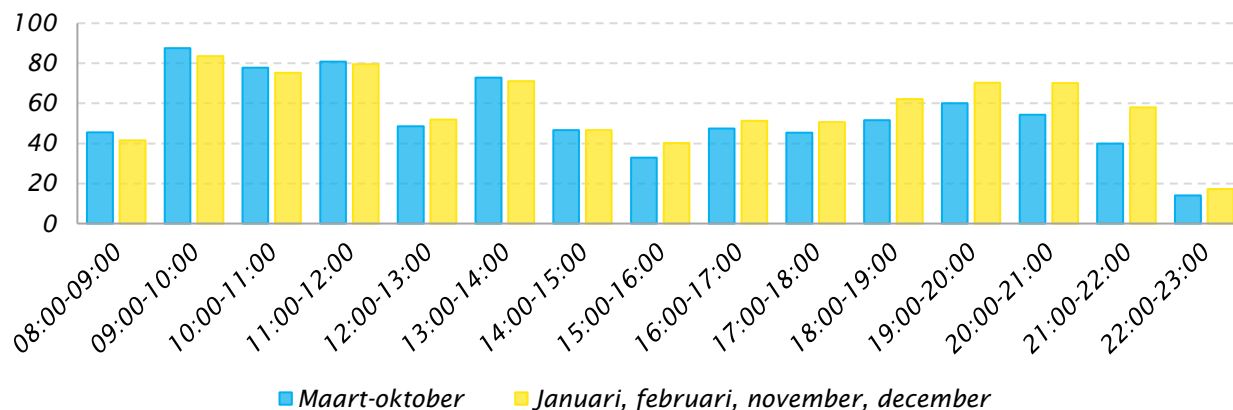
Figuur 3.8 Gemiddelde maandbezetting gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht tussen 08:00 en 23:00 uur, naar type, in 2019 (in procenten)

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De bezetting van de sportzalen in de gemeente Utrecht varieert wel gedurende de dag (figuur 3.9 en figuur 3.10). In de ochtend (09:00-12:00 uur) vindt doordeweeks het meest gebruik plaats in de sportzalen. In de avond zijn doordeweeks de uren tussen 18:00 en 21:00 uur in de sportzalen het meest gewild, maar een stuk minder dan overdag en ook een stuk minder dan in de sporthallen. Gedurende de dag wordt op meerdere momenten een 'dal' geconstateerd in de bezetting.

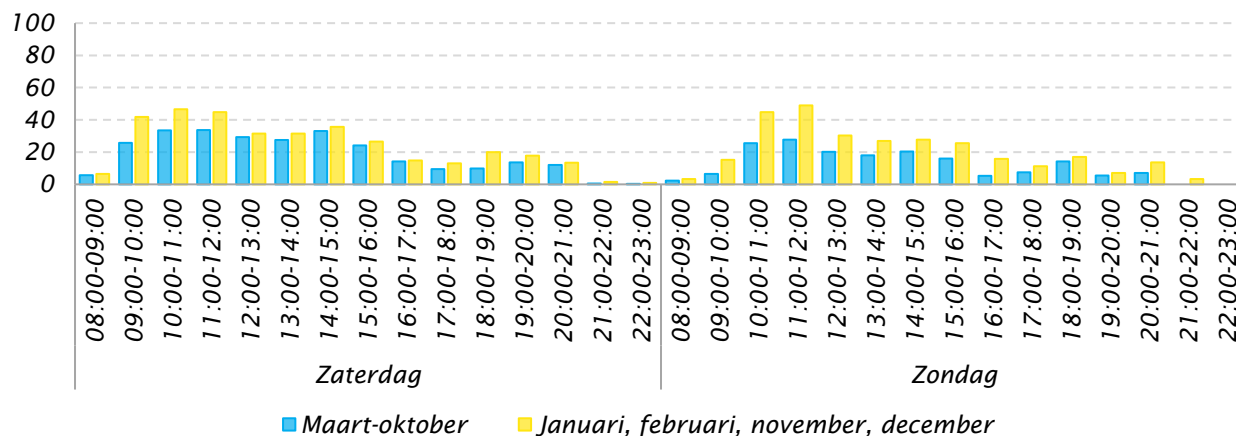
Figuur 3.9 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht, naar uur, type en periode, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De sportzalen worden, net als de sporthallen, in het weekend gemiddeld op zaterdag iets meer gebruikt dan op zondag (figuur 3.10). Op zaterdag worden de sportzalen het meest gebruikt tussen 09:00 en 15:00 uur. Op zondag zijn voornamelijk de uren tussen 10:00 en 12:00 uur populair. Het avondgebruik is in het weekend bij de sportzalen beperkt, ook ten opzichte van het gebruik van de sporthallen op dat moment.

Figuur 3.10 Gemiddelde weekendbezetting gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht, naar uur, type en periode, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Doordeweekse bezetting

In figuur 3.11 wordt de gemiddelde doordeweekse bezetting van de sportzalen weergegeven voor verschillende tijdsblokken en tijdens verschillende perioden.

De sportzalen zijn overdag (08:00-16:00 uur) tijdens de maanden maart-oktober gemiddeld bijna twee derde van de tijd bezet (62%). In de wintermaanden zijn de sportzalen gemiddeld minder druk bezet dan daarbuiten, namelijk 61 procent van de tijd.

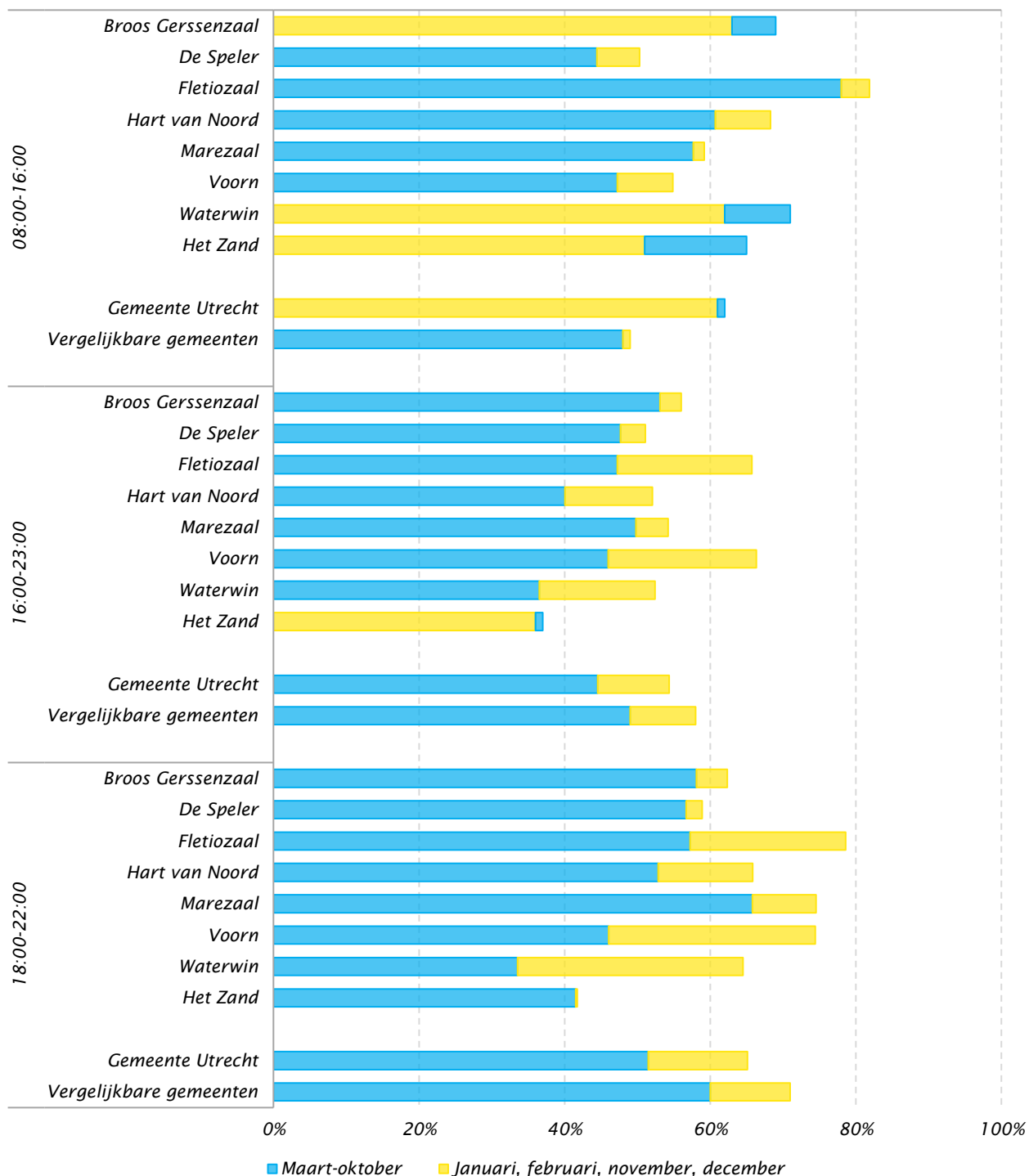
In de namiddag en avond (16:00-23:00 uur) is de gemiddelde doordeweekse bezetting van de sportzalen zowel buiten de wintermaanden (45%) als tijdens de wintermaanden (54%) lager dan overdag.

Tussen 18:00 en 22:00 uur is de gemiddelde bezetting van de sportzalen hoger dan in de andere tijdsblokken tijdens de wintermaanden (65%). Buiten de wintermaanden is de bezetting lager dan overdag, maar hoger dan het gemiddelde tijdens de namiddag en avond, namelijk 51 procent.

Ten opzichte van de benchmark

De sportzalen in de benchmark worden zowel in de namiddag en avond als tijdens de piekuren meer gebruikt dan het gemiddelde gebruik van de sportzalen in de gemeente Utrecht in diezelfde tijdsblokken. Dit geldt zowel voor de periode maart-oktober als voor de wintermaanden. Overdag zijn de sportzalen in de gemeente Utrecht een stuk hoger bezet dan de gemiddelde sportzaal in de vergelijkbare gemeenten.

Figuur 3.11 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht, naar tijdsblok en periode, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De bezetting van de Utrechtse sportzalen in het weekend is beperkt. In bijlage 5 is de weekendbezetting per Utrechtse sportzaal weergegeven.

Gymzalen

Jaargebruik

In tabel 3.13 wordt het totale jaargebruik van de gemeentelijke gymzalen in gewogen uren naar doeleinde in 2019 weergegeven. De Utrechtse gymzalen werden in 2019 gemiddeld op jaarbasis 1.940 uur gebruikt, waarbij deze uren redelijk verdeeld zijn naar sportgebruik (940 uur) en gebruik voor bewegingsonderwijs (1.000 uur). De gymzalen zijn gemiddeld 35 procent van de tijd bezet (maandag t/m zondag; 08:00-23:00 uur). Een aantal gymzalen wordt beduidend minder gebruikt, wat voornamelijk komt door een relatief laag gebruik voor sport en overige doeleinden. De gymzalen met hogere bezettingsgraden hebben zowel een hoger sportgebruik als een hoger gebruik voor bewegingsonderwijs (tabel 3.13).

Ten opzichte van de benchmark

De gymzalen in de benchmark worden op jaarbasis gemiddeld circa 1.600 uur gebruikt, waarvan circa 805 uur sportgebruik. Net als in Utrecht zijn deze uren dus evenredig verdeeld naar doeleinde. De gymzalen in de gemeente Utrecht werden dus gemiddeld meer gebruikt ten opzichte van de benchmark. Dit geldt voor zowel het sportgebruik als het gebruik voor bewegingsonderwijs.

In bijlage 5 zijn de bezettingsgraden naar tijdvak en periode per gymzaal opgenomen.

**Tabel 3.13 Jaargebruik gemeentelijke gymzalen gemeente Utrecht, naar doeleinde, in 2019
(in gewogen uren)**

Gymzaal	Sport en overig	Onderwijs	Totaal	Jaarbezetting
Wevelaan	1.370	1.174	2.544	46%
Schoolstraat	1.339	1.178	2.517	46%
Nolenslaan	1.335	1.112	2.447	45%
Verlengde Houtrakgracht	1.284	1.110	2.394	44%
Emile Hullebroeckstraat	1.226	1.160	2.386	44%
Ridderlaan	1.357	988	2.345	43%
Burgemeester Fockema Andrealaan	1.285	1.035	2.320	42%
Deken Roesstraat	1.286	1.030	2.316	42%
Oude Kerkstraat	1.183	1.079	2.262	41%
Franz Schubertstraat	890	1.272	2.161	39%
Kweektuinlaan I	1.096	1.060	2.156	39%
Goeree 6	991	1.162	2.153	39%
Duurstedelaan II	1.056	1.080	2.137	39%
Willibrordusstraat	1.117	995	2.112	39%
Kweektuinlaan II	1.035	1.073	2.107	38%
Schoolplein	1.319	780	2.098	38%
Van Imhoffstraat	836	1.233	2.069	38%
Duurstedelaan I	1.694	367	2.061	38%
Lingestraat	1.250	801	2.052	37%
Goeree 4	880	1.170	2.050	37%
Mereveldlaan	820	1.165	1.984	36%
Johan Wagenaarkade	690	1.290	1.980	36%
Cultuurcampus	657	1.239	1.896	35%
Professor van Bemmelenlaan	989	901	1.890	35%
Weerdsingel Westzijde	616	1.265	1.880	34%
Hof van Monaco	1.045	804	1.848	34%
Cremerstraat	591	1.213	1.804	33%
Bangkokdreef	558	1.201	1.758	32%
Pieterskerkhof	868	890	1.758	32%
Ten Veldestraat	892	850	1.741	32%
Amsterdamsestraatweg	918	812	1.731	32%
Van Bijkershoeklaan	355	1.357	1.712	31%
M. van Meelstraat	1.051	563	1.614	29%
Afrikalaan	515	1.054	1.569	29%
Maria van Reedestraat	784	736	1.520	28%
Marco Pololaan	364	1.104	1.468	27%
Prinses Margrietstraat	357	1.107	1.464	27%
Professor Bavinckstraat	477	912	1.388	25%
Teun de Jagerdreef I	1.040	311	1.351	25%
Teun de Jagerdreef II	579	730	1.309	24%
Pagodedreef	544	669	1.213	22%
Gemiddelde gemeente Utrecht	940	1.001	1.940	35%
Gemiddelde benchmark	794	804	1.598	29%

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

3.5 Terugblik vraag-aanbodanalyse 2019

Dit onderzoek is een update van de vraag-aanbodanalyse van binnensportruimte door het Mulier Instituut in 2019. In dat onderzoek werd de behoefte aan binnensportruimte bepaald aan de hand van het Utrechtse planologische kengetal, maar niet aan de hand van andere kengetallen. Deze kengetallen geven de behoefte aan de hand van het aantal inwoners in de gemeente of de wijk.

In het rapport uit 2019 werd geconcludeerd dat op basis van het Utrechtse kengetal voldoende sporthallen in Utrecht aanwezig zijn. Op wijkniveau werd alleen in de wijken Oost en Vleuten-De Meern een overschot aan sporthallen geconstateerd. De verwachte bevolkingsgroei zou toen, ondanks de al geplande realisatie van vier sporthallen, leiden tot een tekort aan twee sporthallen in 2040.

Op basis van de nieuwe bevolkingscijfers over 2021 en nieuwe prognoses voor de toekomst wordt in dit rapport gesteld dat op basis van de Utrechtse richtlijn in 2021 onvoldoende sporthallen in Utrecht aanwezig zijn om te voorzien in de behoefte, namelijk een tekort van 0,5 sporthal. Als de behoefte bepaald wordt op basis van de twee andere kengetallen, loopt dit tekort op naar 3,9 en 6,1 sporthallen. Net als in 2019 is in dit onderzoek op wijkniveau op basis van het aantal inwoners in de wijken Oost en Vleuten-De Meern een overschot aan sporthallen. In wijk Zuid is, net als in 2019, een klein overschot van 0,4 sporthal geconstateerd. In de andere wijken is het aanbod lager dan de behoefte conform de richtlijn.

De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een toename van de behoefte aan sporthallen. In 2040 loopt gemeentebreed het tekort hierdoor, ondanks de geplande uitbreiding met vijf sporthallen, op naar 0,9 sporthal (op basis van het Utrechtse kengetal). Door de sterkere uitbreiding van het aanbod is dit tekort kleiner dan op basis van het onderzoek in 2019 voor 2040 verwacht werd. Op basis van de twee andere kengetallen in dit onderzoek loopt het tekort echter op naar 5,2 en 7,9 sporthallen in 2040.

4. Buitensport

In dit hoofdstuk worden het aanbod en de behoefte aan voorzieningen voor de georganiseerde buitensport uiteengezet. Aanvullend is een eerste inventarisatie uitgevoerd naar het gebruik van anders georganiseerde activiteiten op de buitensportvelden en -banen in de gemeente Utrecht. We gaan in op de benodigde sportvoorzieningen voor de atletiek-, cricket-, handbal-, hockey-, honk- en softbal-, korfbal-, rugby-, tennis- en voetbalverenigingen.

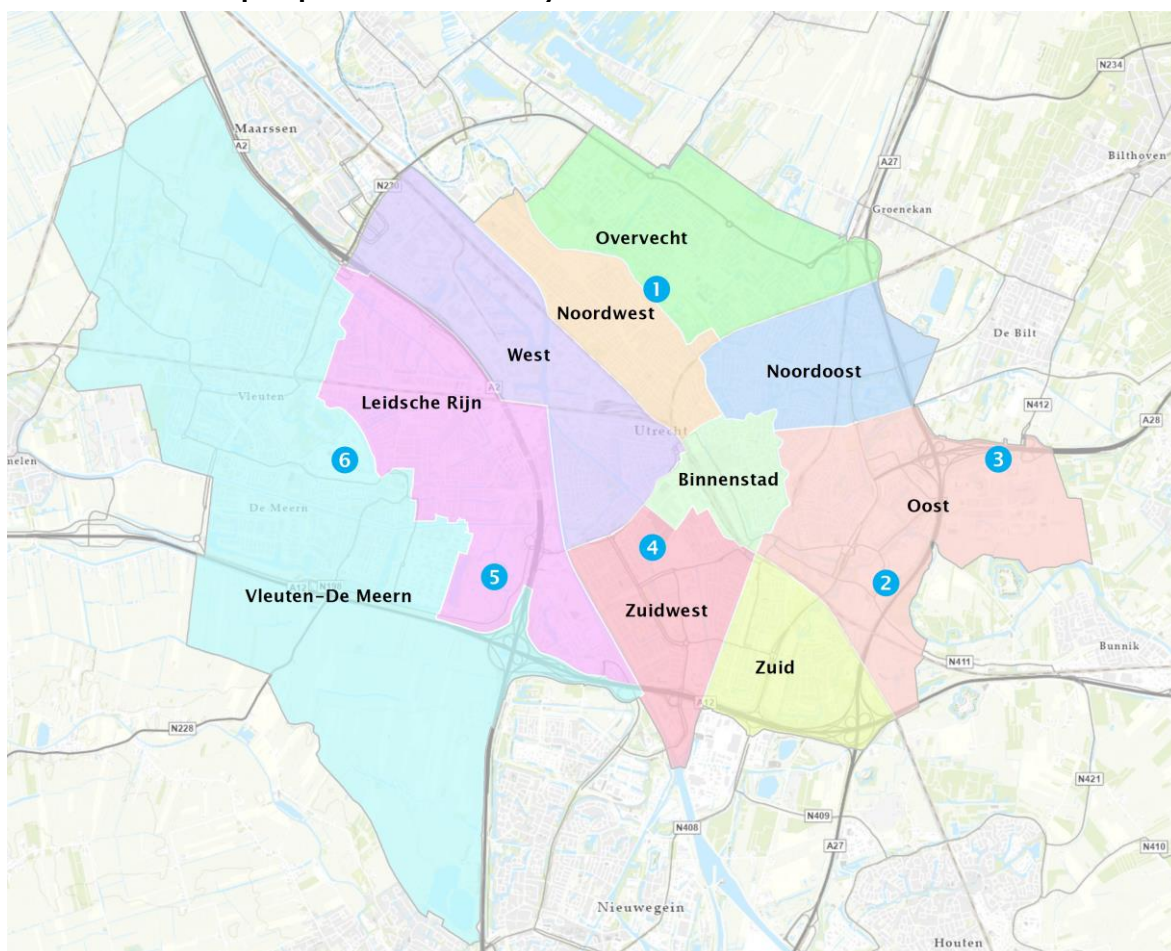
In de paragrafen wordt per sport aan de hand van algemeen geaccepteerde richtlijnen de behoefte in beeld gebracht van de verenigingen die zijn gevestigd op de sportparken. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de methoden en toegepaste richtlijnen voor het bepalen van de behoefte aan buitensportvoorzieningen.

4.1 Hockey

Aanbod

In Utrecht zijn zes sportparken met hockeyaanbod (kaart 4.1). Op de zes sportparken liggen in totaal 22 volwaardige hockeyvelden en twee halve velden.

Kaart 4.1 Buitensportparken met hockeyvelden in Utrecht in 2021

1) Vechtzoom 2) Maarschalkerweerd 3) Olympos 4) Welgelegen 5) Rijnvliet 6) Fletiomare Novum
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

In Nederland liggen circa 940 volwaardige hockeyvelden, wat neerkomt op 1,3 hockeyveld per 25.000 inwoners. In Utrecht liggen in totaal 22 volwaardige hockeyvelden. Het aanbod ten opzichte van het aantal inwoners in de gemeente Utrecht is daarmee hoger dan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in de andere G4-gemeenten, maar lager dan het gemiddelde van de regio en referentiegemeenten (tabel 4.1).

De Utrechtse hockeyverenigingen tellen samen 9.060 leden. Dit houdt in dat een hockeyveld in Utrecht gemiddeld door 412 leden wordt gespeeld; de landelijk gemiddelde velddruk bedraagt 266 leden per veld (tabel 4.1).

Tabel 4.1 Aantal hockeyleden, ledenpercentage KNHB en gemiddelde velddruk 2020/'21

	Aantal velden per 25.000 inwoners	Ledenpercentage	Velddruk
<i>Gemeente Utrecht</i>	1,5	3,1%	412
<i>G4-gemeenten*</i>	0,9	1,4%	-
<i>Referentiegemeenten**</i>	1,7	1,9%	-
<i>VSG-regio Utrecht</i>	2,1	2,7%	-
Nederland	1,3	1,4%	266

**Exclusief gemeente Utrecht.*

***Eindhoven, Groningen, Nijmegen en Tilburg.*

Toelichting: De velddruk in Utrecht is berekend door het aantal leden van de Utrechtse hockeyverenigingen te delen door het aantal hockeyvelden in de gemeente. Vanwege de 'uitwisseling' van leden tussen gemeenten is het niet mogelijk om de velddruk voor vergelijkbare gemeenten en de regio te berekenen.

*Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2021; KNHB via NOC*NSF, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.*

Behoefte voor bondsactiviteiten

In Utrecht zijn zes hockeyverenigingen actief, op evenveel sportparken. In totaal hebben de verenigingen 538 teams ingeschreven bij een zaterdag- of zondagcompetitie van de KNHB in seizoen 2021/'22.⁹

In tabel 4.2 wordt de huidige veldbehoefte van de Utrechtse hockeyverenigingen afgezet tegen het huidige aanbod. De behoefte is berekend aan de hand van de richtlijn van de KNHB en geeft alleen inzicht in de veldbehoefte van de teams die zijn ingeschreven bij de bond voor bondsactiviteiten (zie bijlage 1).

Gemeentebreed zijn op zaterdag onvoldoende velden aanwezig in de gemeente voor het huidige aantal zaterdagteams; voor het aantal zondagteams is het aantal velden conform de behoefte. Op basis van de richtlijn van de KNHB zijn op alle sportparken, met uitzondering van sportpark Vechtzoom (UNO)¹⁰, knelpunten in de huidige situatie om te voorzien in de behoefte aan velden van de vereniging vanuit de bondsactiviteiten voor de teams. Verenigingen herkennen dit en geven aan dat enkele jeugdteams de wedstrijden op zondagochtend spelen en/of dat ze meer wedstrijden spelen op een veld dan de richtlijn voorschrijft. Daarnaast heeft een deel van de verenigingen een wachtlijst, omdat ze met de huidige veldcapaciteit geen ruimte meer hebben voor nieuwe leden.

⁹ De veldbehoefte van de hockeyverenigingen is (in tegenstelling tot de andere sporten) berekend aan de hand van de teamaantallen in seizoen 2021/'22, aangezien hockeyvereniging UNO in dit seizoen voor het eerst seniorenteams heeft.

¹⁰ UNO heeft aangegeven nu ruimte 'vrij' te houden, zodat jeugdteams kunnen doorgroeien naar volgende leeftijdscategorieën en voor hen ruimte gereserveerd is.

Tabel 4.2 Aantal hockeyvelden en teams, en vraag-aanbodanalyses hockeyverenigingen gemeente Utrecht in seizoen 2021/'22

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal velden		Aantal teams		Veldbehoefte*	
			Zand kunstgras	(Semi-)water	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.
Overvecht	Vechtzoom	UNO	0,0	2,0	19	14	2 (1,2)	2 (1,4)
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	2,5	6,0	120	91	9 (8,7)	10 (9,1)
	Olympos	U.S.H.C.	1,0	1,0	0	26	-	3 (2,6)
	Totaal Oost		3,5	7	120	117	9	13
Zuid-West	Welgelegen	Zwaluwen	1,0	1,0	42	18	3 (2,9)	2 (1,8)
Leidsche Rijn	Rijnvliet	Rijnvliet	1,0	2,0	48	18	4 (3,5)	2 (1,8)
Vleuten-De Meern	Fletiomare Novum	Fletiomare	1,5	4,0	111	31	8 (7,8)	4 (3,1)
Totaal Utrecht			7	16	340	198	26	23

*De veldbehoefte is weergegeven in (semi-)watervelden. (Semi-)watervelden hebben een lagere capaciteit dan zandvelden.

Overig gebruik velden

De behoefte in bovenstaande tabel geeft enkel inzicht in de veldbehoefte van verenigingen voor bondsactiviteiten van de teams die zijn ingeschreven bij de KNHB. Aangezien verenigingen ook andere (niet-bondsgerelateerde) activiteiten (kunnen) aanbieden voor hun leden, kan de daadwerkelijke behoefte van verenigingen hoger uitvallen. Voor hockey kan hierbij bijvoorbeeld gedacht worden aan de jongste jeugd en trimhockey. Ook kunnen de velden gebruikt worden door andere partijen, zoals scholen, BSO's en anders georganiseerde of commerciële gebruikers.

De verenigingen hebben van ons een overzicht ontvangen van de teams en leden die bij de bond geregistreerd zijn. Aan de verenigingen is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgerelateerde gebruik van de velden door de vereniging en/of door andere partijen (type, doelgroep, benodigde ruimte). Het doel was een eerste inventarisatie: in welke mate worden de sportparken gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten door verenigingen en andere gebruikers, om welk type activiteiten gaat het, enzovoort. Dit heeft geleid tot een overzicht van activiteiten per sportpark op basis van input van de verenigingen (zie bijlage 6).

In vervolgonderzoek zal moeten worden bekeken of de soort en omvang van de genoemde activiteiten reden zijn om aan deze activiteiten ook een ruimteclaim te verbinden (en zo ja, wat voor ruimteclaim dan). Voor nu wordt in tabel 4.3 kort weergegeven wat op basis van de richtlijn in de huidige situatie de overschotten/tekorten zijn aan velden voor de hockeyverenigingen en of de verenigingen hebben aangegeven dat bovenop het bondsgerelateerde gebruik ook voor andere activiteiten gebruik wordt gemaakt van de velden.

Op hoofdlijnen gaat het op de Utrechtse hockeyvelden in het kader van overig sportaanbod om teams die niet bij de bond ingeschreven zijn (zoals eerstejaars F-teams, trimhockeyers) of doordeweeks overdag gebruik door een BSO. Het extra gebruik van de hockeyvelden is laag. Dit komt voornamelijk doordat de verenigingen gewoonweg niet voldoende ruimte hebben om de velden voor andere activiteiten (of door andere partijen) te (laten) gebruiken. Een deel van de verenigingen hanteert dan ook wachtlijsten, omdat er ook niet voldoende ruimte is op de huidige velden om te voorzien in de behoefte van nieuwe leden.

Van de hockeyverenigingen die vragenlijst hebben ingevuld geeft het merendeel aan dat ze momenteel meer gebruik willen maken van buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht dan op dit moment mogelijk is. De verenigingen die aangeven momenteel niet meer gebruik te willen maken, willen dit in de toekomst wel. Ze willen dit om meer trainingen en/of wedstrijden te kunnen aanbieden voor het huidige aantal teams, maar ook om nieuwe leden en teams te kunnen accommoderen. Het gaat hierbij voornamelijk om wekelijks extra gebruik op de doordeweekse avonden, maar ook in het weekend.

Tabel 4.3 Resultaat vraag-aanbodanalyses velden hockeyverenigingen gemeente Utrecht seizoen 2021/'22 en aanwezigheid niet-bondsgerelateerd sportaanbod

Sportpark	Vereniging	Aanbod	Overschot (+)/tekort (-)		Overig gebruik velden*	
			Zat.	Zon.	Vereniging	Andere partij
Vechtzoom	UNO	2,0	-	-	-	-
Maarschalkerweerd	Kampong	8,5	-0,5	-1,5	-	-
Olympos	U.S.H.C.	2,0	+2,0	-1,0	-	-
Welgelegen	Zwaluwen	2,0	-1,0	-	-	-
Rijnvliet	Rijnvliet	3,0	-1,0	+1	√	-
Fletiomare Novum	Fletiomare	5,5	-2,5	+1,5	√	√

Toelichting: Een vinkje betekent dat de velden volgens de vereniging worden gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten. Geen vinkje betekent dat de vereniging geen niet-bondsgerelateerde sport aanbiedt op het veld of geen gegevens heeft verstrekt over het overig gebruik van de sportvelden.

**Het eerste inzicht in het gebruik van de Utrechtse sportaccommodaties voor niet-bondsgeregistreerde activiteiten is te beperkt om aan deze activiteiten al een ruimteclaim te kunnen verbinden.*

Toekomstige behoefte voor bondsactiviteiten

In tabel 4.4 wordt de verwachte veldbehoefte van de hockeyverenigingen weergegeven. Hierbij is uitgegaan van een stabiele sportdeelname, wat betekent dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Utrecht per leeftijdscategorie lid is van een hockeyvereniging. De verwachte bevolkingsgroei leidt tot meer behoefte aan veldcapaciteit bij de verenigingen. Gemeentebreed leidt dit tot een tekort aan negen hockeyvelden op zaterdag en vier velden op zondag in 2040.

De deelname aan hockey is in Utrecht de laatste jaren sterk toegenomen, sterker dan de landelijke deelname en de Utrechtse bevolkingsgroei (zie paragraaf 2.3). Indien deze recente ontwikkeling in hockeydeelname in de gemeente de komende jaren doorzet, zal de behoefte aan hockeyvelden nog sneller toenemen. Vanwege de huidige krapte op de velden kunnen de verenigingen niet zo hard doorgroeien als ze zouden willen.

Tabel 4.4 Vraag-aanbodanalyse velden hockeyverenigingen gemeente Utrecht in 2021, 2025, 2030 en 2040 o.b.v. bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname (in aantallen)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aanbod	Veldbehoefte**					
				2025		2030		2040	
				Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.
Overvecht	Vechtzoom	UNO	2,0	2 (1,4)	2 (1,4)	2 (1,4)	2 (1,6)	2 (1,7)	2 (1,7)
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	8,5	10 (9,5)	10 (9,4)	10 (10,0)	11 (10,8)	13 (12,9)	13 (12,2)
	Olympos	U.S.H.C.	2,0	-	3 (2,7)	-	4 (3,1)	-	4 (3,4)
	Totaal Oost		10,5	10	13	10	15	13	17
Zuid-West	Welgelegen	Zwaluwen	2	4 (3,3)	2 (1,9)	4 (3,7)	3 (2,2)	5 (4,9)	3 (2,3)
Leidsche Rijn	Rijnvliet	Rijnvliet	5*	5 (4,3)	2 (2,0)	5 (4,5)	3 (2,2)	5 (4,8)	3 (2,2)
Vleuten-De Meern	Fletiomare Novum	Fletiomare	5,5	9 (8,2)	4 (3,3)	9 (8,2)	4 (3,5)	9 (8,3)	4 (3,4)
Totaal Utrecht			25	30	23	30	27	34	29

*Op sportpark Rijnvliet worden naar verwachting twee extra velden aangelegd.

**De veldbehoefte is weergegeven in watervelden. (Semi-)watervelden hebben een lagere capaciteit dan zandvelden.

Terugblik vraag-aanbodanalyse 2019

In het onderzoek uit 2019 werd gemeentebreed een tekort aan vier hockeyvelden op zaterdag geconstateerd en een overschot van twee velden op zondag. In de toekomst zou dit tekort op zaterdag oplopen naar acht velden en het overschot op zondag afnemen naar één veld. De overschotten/tekorten werden in 2019 weergegeven in zandkunstgrasvelden; in het huidige onderzoek worden deze in watervelden weergegeven (met een lagere capaciteit). Reden hiervoor is dat nieuwe hockeyvelden meestal (semi-)watervelden zijn, waardoor weergave van tekorten in watervelden meer recht doet aan de praktijk.

In de huidige situatie beschikken de verenigingen over twee extra velden ten opzichte van 2019, doordat hockeyvereniging UNO naar sportpark Vechtzoom verhuisd is. Ondanks de extra velden wordt in dit onderzoek, doordat de hockeyverenigingen gegroeid zijn, alsnog een tekort aan drie velden op de zaterdag geconstateerd. Ten opzichte van het vorige onderzoek zijn er gemeentebreed op zaterdag achttien en op zondag negentien teams extra in seizoen 2021/'22. Hockeyvereniging UNO heeft pas sinds dit seizoen seniorenteam, in totaal twaalf. De twaalf seniorenteam zijn voornamelijk teams die als geheel van buiten Utrecht overgestapt zijn. Dit zijn voornamelijk Utrechters die vanwege een gebrek aan capaciteit in Utrecht in eerste instantie buiten de gemeente Utrecht zijn gaan hockeyen.¹¹

Op basis van de huidige bevolkingsprognoses loopt het tekort aan velden op zaterdag op naar negen velden, ondanks de uitbreiding met twee velden op sportpark Rijnvliet. In tegenstelling tot de resultaten uit het onderzoek in 2019 wordt op basis van de huidige vraag-aanbodanalyses ook op zondag een tekort aan hockeyvelden verwacht in 2040, namelijk van vier velden.

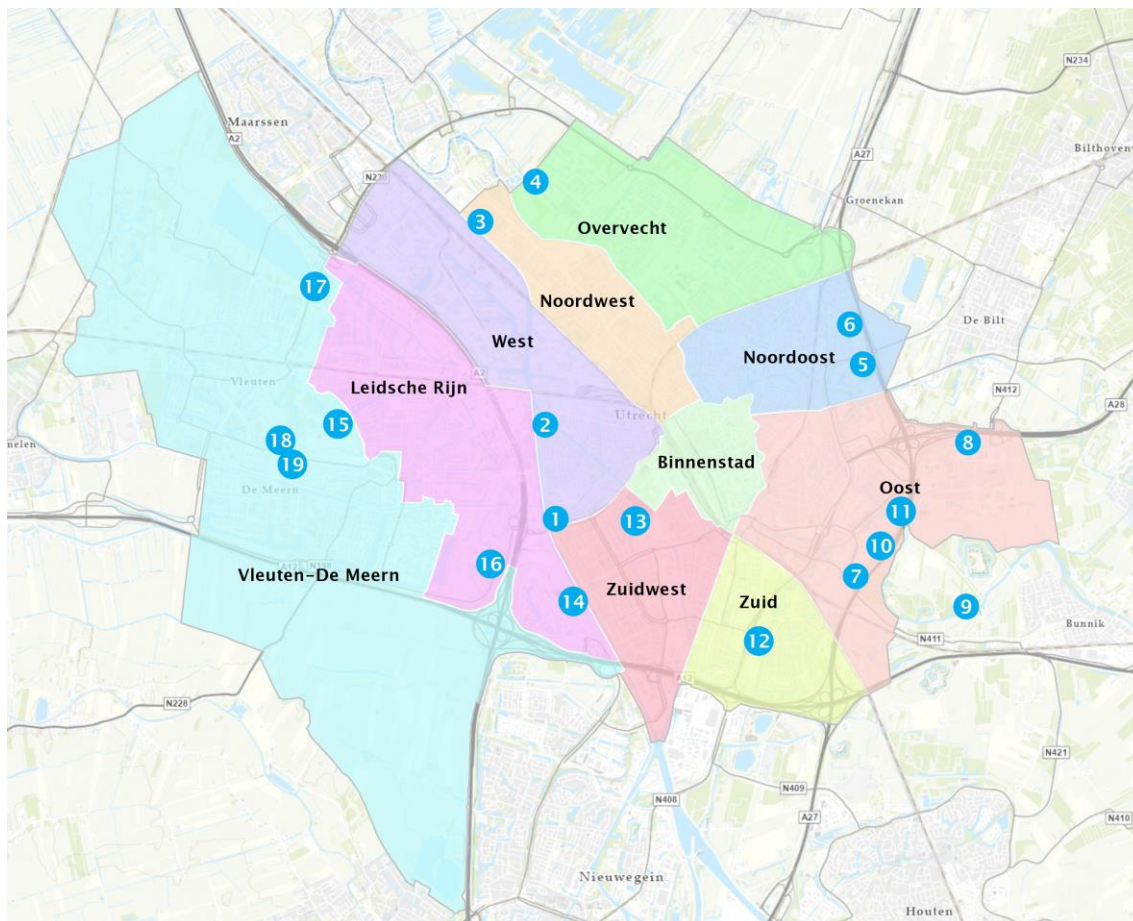
¹¹ Bron: navraag bij de KNHB.

4.2 Tennis

Aanbod

In Utrecht zijn negentien sportparken met tennisaanbod (kaart 4.2). Op de negentien sportparken liggen in totaal 143 volwaardige tennisbanen.

Kaart 4.2 Buitensportparken met tennisbanen in Utrecht in 2021

1) Den Hommel 2) Marco van Basten 3) Zuilenselaan 4) Vechtlust 5) Iduna 6) Voordorp
7) Maarschalkerweerd - Kampong 8) Olympos 9) Rhijnauwen 10) Maarschalkerweerd – UTV Kromme Rijn
11) Sphaerinda 12) Lunetten 13) Nieuw Welgelegen 14) Papendorp 15) De Paperclip 16) Rijnvliet
17) De Vrijheit 18) Fletiomare 19) Oudenrijn. Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

In Nederland liggen circa 13.000 volwaardige tennisbanen, wat neerkomt op 17,5 tennisbaan per 25.000 inwoners. In Utrecht liggen in totaal 143 volwaardige tennisbanen. Het aanbod ten opzichte van het aantal inwoners in de gemeente Utrecht is daarmee fors lager dan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in de regio, maar iets hoger dan het gemiddelde van de andere G4-gemeenten (tabel 4.5).

De Utrechtse tennisverenigingen tellen samen 12.800 leden. Dit houdt in dat een tennisbaan in Utrecht gemiddeld door 90 leden wordt gespeeld; de landelijk gemiddelde baandruk bedraagt 43 leden per baan (tabel 4.5).

Tabel 4.5 Aantal tennisbanen, ledenpercentage KNLTB en gemiddelde baandruk 2020

	Aantal banen per 25.000 inwoners	Ledenpercentage	Baandruk
<i>Gemeente Utrecht</i>	9,9	3,6%	90
<i>G4-gemeenten*</i>	8,2	1,9%	-
<i>Referentiegemeenten**</i>	11,1	2,6%	-
<i>VSG-regio Utrecht</i>	17,7	4,0%	-
Nederland	17,5	3,0%	43

**Exclusief gemeente Utrecht.*

***Eindhoven, Groningen, Nijmegen en Tilburg.*

Toelichting: De velddruk in Utrecht is berekend door het aantal leden van de Utrechtse tennisverenigingen te delen door het aantal tennisbanen in de gemeente. Vanwege de 'uitwisseling' van leden tussen gemeenten is het niet mogelijk om de velddruk voor vergelijkbare gemeenten en de regio te berekenen.

*Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2021; KNLTB via NOC*NSF, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.*

Behoefte voor bondsactiviteiten

In Utrecht zijn negentien tennisverenigingen actief, op evenveel sportparken. In totaal hebben de verenigingen 12.800 leden ingeschreven staan bij de KNLTB in 2020. De tennisverenigingen beschikken in totaal over 143 verlichte tennisbanen (tabel 4.6).

In tabel 4.6 wordt de huidige baanbehoefte van de Utrechtse tennisverenigingen afgezet tegen het huidige aanbod. De behoefte is berekend aan de hand van de richtlijn van de KNLTB en geeft alleen inzicht in de baanbehoefte van de leden die zijn ingeschreven bij de bond voor bondsactiviteiten (zie bijlage 1). Het Mulier Instituut onderzoekt in samenwerking met de KNLTB of de bestaande richtlijn nog aansluit bij de huidige situatie of dat deze herijkt moet worden. Demografische ontwikkelingen, trends in de sportdeelname en -voorkeuren, maar ook het aanbod aan activiteiten van tennisverenigingen kunnen invloed gehad hebben op de behoefte aan tennisbanen. Onder andere wordt gekeken op welke manier rekening gehouden kan worden met de deelname aan verschillende activiteiten (zoals training, competitie, vrij spelen) en de demografische opbouw van de vereniging in de richtlijn.

De verwachting is dat dit gaat leiden tot een aanpassing van de richtlijn. De resultaten van dit onderzoek worden in de loop van 2022 verwacht. Gemeentebreed wordt op basis van de huidige richtlijn een tekort geconstateerd van minimaal zeven tennisbanen. Op negen sportparken in de gemeente zijn minder tennisbanen aanwezig dan de richtlijn voorschrijft; op zes sportparken valt het tennisaanbod binnen de bandbreedte en vier sportparken beschikken over meer tennisbanen dan de richtlijn voorschrijft.

De verenigingen geven zich aan te herkennen in het geconstateerde tekort op basis van de richtlijn en ervaren een hoge druk op de tennisbanen. De verenigingen hebben aangegeven dat de ledenaantallen sinds 2020 (in tegenstelling tot eerdere jaren) weer flink gegroeid zijn en dat momenteel niet altijd voldoende ruimte beschikbaar is om aan de vraag van de (huidige en nieuwe) leden te kunnen voldoen. Daarnaast zien de verenigingen ook de vraag (van eigen leden, maar ook buiten de vereniging) naar padel groeien. Die is momenteel niet (altijd) op te vangen bij de verenigingen.

De Utrechtse tennisverenigingen hebben samen met de KNLTB een document opgesteld getiteld 'Utrecht ijzersterk de toekomst in met tennis & padel'. In dit document kaarten ze de urgentie aan van een stevigere agendering en positie van tennis en padel in het gemeentelijke sportbeleid en vragen ze aandacht voor de noodzaak om tennis en padel op korte termijn meer ruimte te bieden. Mogelijk is de recente groei van ledenaantallen (gedeeltelijk) een gevolg van de beperkende coronamaatregelen. Het is daarom onzeker of de groei in dezelfde mate door gaat zetten in de komende jaren.

Tabel 4.6 Aantal tennisbanen, aantal leden en vraag-aanbodanalyse banen tennisverenigingen gemeente Utrecht in 2021

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aanbod	Aantal leden		Behoefte	
				Senioren	Junioren	Minimum	Maximum
West	Den Hommel	TC Domstad	16	1.325	272	18 (17,7)	23 (22,8)
	Marco van Basten	TV PVC	4	293	0	4 (3,3)	5 (4,2)
	<i>Totaal West</i>		20	1.618	272	22	28
Noordwest	Zuilenselaan	Zuilense TC	5	253	47	4 (3,3)	5 (4,3)
Overvecht	Vechtlust	LTC Vechtlust	12	920	46	11 (10,7)	14 (13,8)
Noordoost	Iduna	ULTC Iduna	14	1.241	416	19 (18,4)	24 (23,7)
	Voordorp	USV Hercules	6	439	124	7 (6,3)	8 (8,0)
	<i>Totaal Noord-Oost</i>		20	1.680	540	26	32
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	6	535	158	8 (7,7)	10 (9,9)
	Olympos	TC de Uithof	7	395	0	5 (4,4)	6 (5,6)
	Rhijnauwen	ULTV Rhijnauwen	9	881	212	13 (12,1)	16 (15,6)
	Maarschalkerweerd	UTV Kromme Rijn	7	672	27	8 (7,8)	10 (10,0)
	Sphaerinda	USSV Sphaerinda	2	34	0	1 (0,4)	1 (0,5)
	<i>Totaal Oost</i>		31	2.517	397	35	43
Zuid	Lunetten	TV At Risk	10	857	168	12 (11,4)	15 (14,6)
Zuidwest	Nieuw Welgelegen	TV Zwaluwen Utrecht 1911	3	253	19	3 (3,0)	4 (3,9)
Leidsche Rijn	Papendorp	TV Attila	4	241	12	3 (2,8)	4 (3,6)
	Paperclip	UVV	6	263	81	4 (3,8)	5 (4,9)
	Rijnvliet	PVDV	8	441	94	6 (5,9)	8 (7,6)
	<i>Totaal Leidsche Rijn</i>		18	945	187	13	17
Vleuten-De Meern	De Vrijheid	Desto	6	102	69	2 (1,9)	3 (2,4)
	Fletiomare	LTC Vleuten De Meern	13	1.069	324	16 (15,5)	20 (19,9)
	Oudenrijn	Oudenrijn TC	5	361	159	6 (5,8)	8 (7,4)
	<i>Totaal Vleuten-De Meern</i>		24	1.532	552	24	31
Gemeente Utrecht			143	10.575	2.228	150	189

Overig gebruik banen

De behoefte in de tabel geeft enkel inzicht in de baanbehoefte van verenigingen voor bondsactiviteiten van de leden ingeschreven bij de KNLTB. Aangezien verenigingen ook andere (niet-bondsgerelateerde) activiteiten (kunnen) aanbieden voor hun leden, kan de daadwerkelijke behoefte van verenigingen hoger uitvallen. Vanuit verenigingen kan bijvoorbeeld gedacht worden aan interne competities en tossavonden die buiten de bond om georganiseerd worden. Ook kunnen de banen gebruikt worden door andere partijen, zoals scholen of BSO's, of door particulieren gehuurd worden.

De verenigingen hebben een overzicht ontvangen van de leden die bij de bond geregistreerd zijn. Aan de verenigingen is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgerelateerde gebruik van de banen door de vereniging en/of door andere partijen (type, doelgroep, benodigde ruimte). Het doel was een eerste inventarisatie: in welke mate worden de sportparken gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten door verenigingen en andere gebruikers, om welk type activiteiten gaat het, enzovoort. Dit heeft geleid tot een overzicht van activiteiten per sportpark op basis van input van de verenigingen (zie bijlage 6). In vervolgonderzoek moet worden bekeken of de soort en omvang van de genoemde activiteiten reden zijn om aan deze activiteiten ook een ruimteclaim te verbinden (en zo ja, wat voor ruimteclaim dan).

In tabel 4.7 wordt kort weergegeven wat op basis van de richtlijn in de huidige situatie de overschotten/tekorten zijn aan banen voor de tennisverenigingen en of de verenigingen hebben aangegeven dat bovenop het bondsgerelateerde gebruik ook voor andere activiteiten gebruik wordt gemaakt van de banen. De inventarisatie heeft door een lage respons geleid tot een beperkt zicht op het overige sportaanbod op de tennisbanen in de gemeente Utrecht. Het gaat op basis van de inventarisatie alleen om gebruik door introductieleden (die samen met een lid van de vereniging komen spelen), trainingsleden die niet bij de bond ingeschreven staan en niet-leden die de banen huren om vrij te spelen. Aanvullend geven enkele verenigingen aan dat ze momenteel niet voldoende ruimte hebben en daarom een wachtlijst hanteren of voor competitiewedstrijden af en toe moeten uitwijken naar een sportpark buiten de gemeente in verband met de beperkte baancapaciteit.

Van de tennisverenigingen die de vragenlijst hebben ingevuld geeft twee derde aan momenteel meer gebruik te willen maken van de buitensportaccommodaties in Utrecht dan op dit moment mogelijk is. Het deel dat aangeeft momenteel niet extra gebruik te willen maken, wil dit in de toekomst ook niet. De verenigingen die aangeven meer gebruik te willen maken, willen dit voornamelijk om nieuwe leden te accommoderen en/of andersoortige activiteiten aan te bieden. De verenigingen die meer gebruik willen maken, willen dit voornamelijk op wekelijkse basis op de doordeweekse avonden.

Tabel 4.7 Resultaat vraag-aanbodanalyses banen tennisverenigingen gemeente Utrecht in 2020 en aanwezigheid niet-bondsgerelateerd sportaanbod

Sportpark	Vereniging	Aanbod	Overschot (+)/tekort (-)		Overig gebruik banen*	
			Min.	Max.	Vereniging	Andere partij
Den Hommel	TC Domstad	16	-2	-7	-	-
Marco van Basten	TV PVC	4	-	-1	✓	-
Zuilenselaan	Zuilense TC	5	+1	-	-	-
Vechtlust	LTC Vechtlust	12	+1	-2	-	-
Iduna	ULTC Iduna	14	-5	-10	-	-
Voordorp	USV Hercules	6	-1	-2	-	-
Maarschalkerweerd	Kampong	6	-2	-4	-	-
Olympos	TC de Uithof	7	+2	+1	-	✓
Rhijnduyn	ULTV Rhijnduyn	9	-4	-7	-	-
Maarschalkerweerd	UTV Kromme Rijn	7	-1	-3	-	-
Sphaerinda	USSV Sphaerinda	2	+1	+1	-	-
Lunetten	TV At Risk	10	-2	-5	-	-
Nieuw Welgelegen	TV Zwaluwen Utrecht 1911	3	-	-1	-	-
Papendorp	TV Attila	4	+1	-	✓	-
Paperclip	UVV	6	+2	+1	-	-
Rijnvliet	PVDV	8	+2	-	-	-
De Vrijheid	Desto	6	+4	+3	-	-
Fletiomare	LTC Vleuten De Meern	13	-3	-7	-	-
Oudenrijn	Oudenrijn TC	5	-1	-3	-	-

Toelichting: Een vinkje betekent dat de banen volgens de vereniging worden gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten. Geen vinkje betekent dat de vereniging geen niet-bondsgerelateerde sport aanbiedt op de baan of geen gegevens heeft verstrekt over het overig gebruik van de tennisbanen.

**Het eerste inzicht in het gebruik van de Utrechtse sportaccommodaties voor niet-bondsgeregistreerde activiteiten is te beperkt om aan deze activiteiten al een ruimteclaim te kunnen verbinden.*

Toekomstige behoefte voor bondsactiviteiten

In tabel 4.8 wordt de verwachte baanbehoefte van de tennisverenigingen weergegeven. Hierbij is uitgegaan van een stabiele sportdeelname, wat betekent dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Utrecht per leeftijdscategorie lid is van een tennisvereniging. De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een toename in de behoefte aan baancapaciteit bij de verenigingen. Gemeentebreed loopt het tekort aan tennisbanen op naar minimaal 54 banen in 2040. Op twaalf sportparken worden uitgaande van de richtlijn en de verwachte bevolkingsgroei knelpunten geconstateerd in 2040.

De deelname aan tennis nam de laatste jaren in Utrecht af, in lijn met de landelijke trend. Sinds 2020 wordt weer een groei in tennisdeelname waargenomen, wat (gedeeltelijk) het gevolg van het coronavirus en de bijkomende beperkende maatregelen bij andere sporten kan zijn (zie paragraaf 2.3). Het is onzeker in hoeverre de recente groei in de komende jaren door gaat zetten en in welke mate dan. Het volgende capaciteitsonderzoek (over twee jaar) geeft daarin mogelijk al een richting aan.

Tabel 4.8 Vraag-aanbodanalyse banen tennisverenigingen gemeente Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname (in aantallen)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aanbod	Behoefte											
				2025		2030		2040							
				Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.						
West	Den Hommel	TC Domstad	16	19	(18,3)	24	(23,6)	20	(19,8)	26	(25,5)	22	(21,3)	28	(27,4)
	Marco van Basten	TV PVC	4	4	(3,4)	5	(4,4)	4	(3,8)	5	(4,9)	5	(4,2)	6	(5,4)
	Totaal West		20	23		29		24		31		27		34	
Noordwest	Zuilenselaan	Zuilense TC	5	4	(3,5)	5	(4,4)	4	(3,8)	5	(4,8)	4	(3,9)	5	(5,0)
Overvecht	Vechtlust	LTC Vechtlust	12	12	(11,4)	15	(14,7)	13	(12,1)	16	(15,6)	13	(12,2)	16	(15,7)
Noordoost	Iduna	ULTC Iduna	14	20	(19,1)	25	(24,6)	22	(21,8)	29	(28,1)	27	(26,5)	35	(34,1)
	Voordorp	USV Hercules	6	8	(7,2)	10	(9,2)	8	(8,0)	11	(10,2)	9	(8,2)	11	(10,6)
	Totaal Noord-Oost		20	28		35		30		40		36		46	
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	6	9	(8,1)	11	(10,4)	9	(8,9)	12	(11,5)	10	(9,5)	13	(12,3)
	Olympos	TC de Uithof	7	5	(4,7)	7	(6,1)	6	(5,5)	7	(7,0)	6	(5,8)	8	(7,5)
	Rhijnauwen	ULTV Rhijnauwen	9	13	(13)	17	(16,7)	16	(15,2)	20	(19,6)	20	(19,4)	25	(25,0)
	Maarschalkerweerd	UTV Kromme Rijn	7	9	(8,1)	11	(10,4)	9	(9,0)	12	(11,5)	10	(9,9)	13	(12,7)
	Sphaerinda	USSV Sphaerinda	2	1	(0,4)	1	(0,5)	1	(0,4)	1	(0,5)	1	(0,4)	1	(0,6)
	Totaal Oost		31	37		47		41		52		47		60	
Zuid	Lunetten	TV At Risk	10	13	(12,1)	16	(15,6)	15	(14,2)	19	(18,3)	17	(16,3)	21	(21,0)
Zuidwest	Nieuw Welgelegen	TV Zwaluwen Utrecht 1911	3	4	(3,2)	5	(4,2)	4	(3,8)	5	(4,9)	5	(4,5)	6	(5,7)
Leidsche Rijn	Papendorp	TV Attila	4	3	(3,0)	4	(3,9)	4	(3,5)	5	(4,5)	4	(3,7)	5	(4,7)
	Paperclip	UVV	6	4	(4,0)	6	(5,1)	5	(4,5)	6	(5,8)	6	(5,3)	7	(6,9)
	Rijnvliet	PVDV	8	7	(6,7)	9	(8,7)	8	(7,5)	10	(9,7)	8	(7,9)	11	(10,1)
	Totaal Leidsche Rijn		18	14		19		17		21		18		23	
Vleuten-De Meern	De Vrijheid	Desto	6	3	(2,2)	3	(2,8)	3	(2,3)	3	(3,0)	3	(2,4)	4	(3,1)
	Fletiomare	LTC Vleuten De Meern	13	17	(16,4)	22	(21,1)	18	(17,3)	23	(22,2)	18	(17,6)	23	(22,6)
	Oudenrijn	Oudenrijn TC	5	7	(6,1)	8	(7,8)	7	(6,9)	9	(8,9)	9	(8,5)	11	(10,9)
	Totaal Vleuten-De Meern		24	27		33		28		35		30		38	
Gemeente Utrecht			143	162		204		176		224		197		249	

Terugblik vraag-aanbodanalyse 2019

In 2019 werd gemeentebreed een tekort aan minimaal drie en maximaal 43 tennisbanen geconstateerd, en gelet op de bevolkingsgroei zou dit tekort in de toekomst nog verder oplopen.

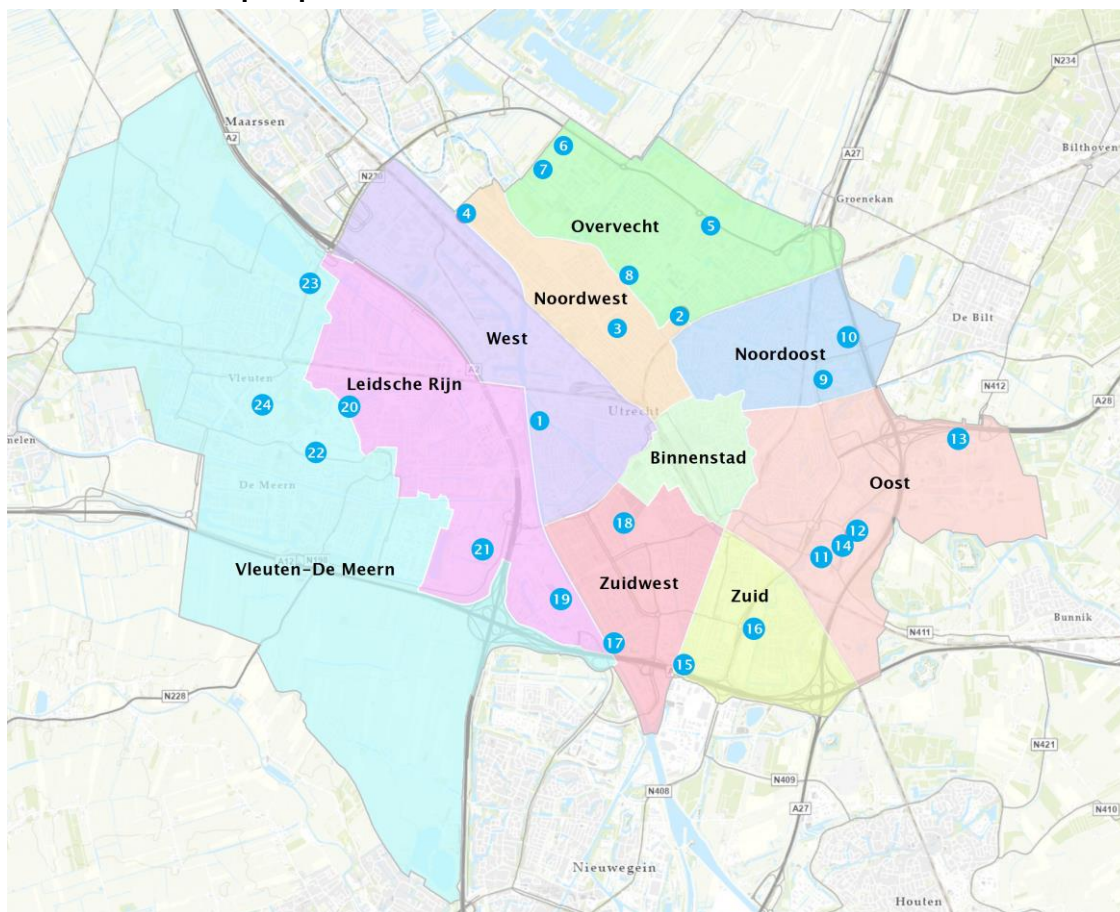
Het aantal banen in de gemeente is afgenomen met één ten opzichte van 2019. In tegenstelling tot eerdere jaren is het ledenaantal (voornamelijk seniorleden) van de Utrechtse tennisverenigingen sinds 2020 weer toegenomen. Het geconstateerde tekort is daarmee op basis van de richtlijn opgelopen naar minimaal zeven en maximaal 46 tennisbanen. Mogelijk komt de groei in ledenaantallen (gedeeltelijk) voort uit het coronavirus en de beperkende maatregelen voor andere sporten ten tijde van de lockdowns. Het is momenteel nog lastig in te schatten in hoeverre deze groei door blijft zetten.

4.3 Voetbal

Aanbod

In Utrecht zijn 24 sportparken met voetbalaanbod¹² (kaart 4.3). Op de 24 sportparken liggen in totaal 89 volwaardige voetbalvelden, tien halve velden en drie kwart velden. Op sportpark Loevenhoutsedijk is momenteel geen vereniging gevestigd.

Kaart 4.3 Buitensportparken met voetbalvelden in Utrecht in 2021

1) Marco van Basten 2) Loevenhoutsedijk 3) Wesley Sneijder 4) Zuilense vecht 5) De Dreef
6) Overvecht-Noord I 7) Overvecht-Noord II 8) Vechtzoom 9) Berekuil 10) Voordorp 11) Koningsweg
12) Maarschalkerweerd 13) Olympos 14) Zoudenbalch 15) Hoograven 16) Lunetten 17) Humphrey Mijnaals
18) Welgelegen 19) Papendorp 20) Paperclip 21) Rijnvliet 22) De Meern 23) De Vrijheid 24) Fletiomare-Oost

In Nederland liggen circa 7.525 volwaardige voetbalvelden, wat neerkomt op 10,8 voetbalvelden per 25.000 inwoners. In Utrecht liggen in totaal 89 volwaardige voetbalvelden. Het aanbod ten opzichte van het aantal inwoners in de gemeente Utrecht is daarmee fors lager dan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in de regio, maar hoger dan het gemiddelde van de andere G4-gemeenten. Het percentage kunstgrasvelden is daarentegen relatief hoog in de gemeente Utrecht (tabel 4.9). De Utrechtse voetbalverenigingen tellen samen 16.775 leden. Dit houdt in dat een voetbalveld in Utrecht gemiddeld door 190 leden wordt gespeeld; de landelijk gemiddelde velddruk bedraagt 158 leden per veld (tabel 4.9).

¹² Sportpark Elinkwijk en Zuilenselaan worden samengevoegd en zijn in dit rapport meegenomen als sportpark Zuilense Vecht.

Tabel 4.9 Aantal voetballeden, ledenpercentage KNVB en gemiddelde velddruk 2020/'21

	Aantal velden per 25.000 inwoners	Percentage kunstgras	Ledenpercentage	Velddruk
<i>Gemeente Utrecht</i>	6,2	55	4,7	190
<i>G4-gemeenten*</i>	4,8	41	4,3	-
<i>Referentiegemeenten**</i>	7,3	36	5,5	-
<i>VSG-regio Utrecht</i>	8,1	42	6,5	-
Nederland	10,8	25	6,8	158

**Exclusief gemeente Utrecht.*

***Eindhoven, Groningen, Nijmegen en Tilburg.*

Toelichting: De velddruk in Utrecht is berekend door het aantal leden van de Utrechtse voetbalverenigingen te delen door het aantal voetbalvelden in de gemeente. Vanwege de 'uitwisseling' van leden tussen gemeenten is het niet mogelijk om de velddruk voor vergelijkbare gemeenten en de regio te berekenen.

*Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2021; KNVB via NOC*NSF, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.*

Behoefte voor bondsactiviteiten

In Utrecht zijn 31 voetbalverenigingen actief op 24 sportparken. In totaal hebben de verenigingen 1.084 teams ingeschreven bij een zaterdag- of zondagcompetitie van de KNVB in seizoen 2020/'21 (tabel 4.10). In tabel 4.11 wordt de huidige wedstrijdveldbehoefte van de Utrechtse voetbalverenigingen afgezet tegen het huidige aanbod. De wedstrijdveldbehoefte is berekend met de berekeningsmethode van de gemeente Utrecht en geeft alleen inzicht in de veldbehoefte van de teams die zijn ingeschreven bij de bond voor bondsactiviteiten. De Utrechtse methode is afgeleid van de richtlijn van de KNVB (zie bijlage 1).

Gemeentebreed zijn in de huidige situatie zowel op de zaterdag als op de zondag voldoende wedstrijdvelen aanwezig voor het huidige aantal teams van de voetbalverenigingen. Op basis van de richtlijn worden op verschillende sportparken op zaterdag knelpunten geconstateerd of is net voldoende ruimte aanwezig om te voorzien in de wedstrijdveldbehoefte van de bij de bond ingeschreven teams. Op zondag is op alle sportparken (ruim) voldoende wedstrijdvelcapaciteit aanwezig. In tabel 4.12 wordt de trainingsbehoefte van de verenigingen weergegeven, eveneens op basis van de Utrechtse berekeningsmethode. Gemeentebreed wordt op basis van de richtlijn in de huidige situatie een tekort van 1,5 trainingsveld geconstateerd. Op vier sportparken wordt op basis van de richtlijn zowel een tekort aan trainingsvelden als een tekort aan wedstrijdvelen geconstateerd. Dit geldt voor de sportparken Voordorp, Welgelegen, De Meern en Fletiomare-Oost.

Verenigingen geven aan dat ze een deel van de oplossing voor het tekort aan wedstrijdvelen zien in spelen op zondag. Overstappen blijkt niet altijd makkelijk. De toenemende ontwikkeling van het willen spelen op zaterdag en de leegloop op zondag leidt tot grote reisafstanden voor teams die wel op zondag willen spelen. Een deel van de oplossing kan liggen in het spelen op een flexibele speeldag (vrijdag t/m zondag), waarbij actieve samenwerking tussen de verenigingen, de bond en de gemeente belangrijk is. Ook geven verenigingen aan dat het (meer) omzetten naar kunstgras kan helpen om een deel van het capaciteitstekort op te lossen. Aanvullend geven de verenigingen aan dat het activiteitenaanbod buiten de bondsactiviteiten om groot is, ook op weekenddagen, waardoor de druk op de velden op een deel van de sportparken (een stuk) hoger is dan op basis van de richtlijn geconstateerd wordt. De verenigingen herkennen zich dan ook niet altijd in de gepresenteerde tekorten/overschotten aan velden in Utrecht. De cijfers moeten dan ook in deze context geplaatst worden. In de volgende paragraaf is aandacht voor de niet-bondsgerelateerde activiteiten op de voetbalvelden.

Tabel 4.10 Aantal voetbalvelden en teams voetbalverenigingen gemeente Utrecht in seizoen 2020/'21

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal velden			Aantal teams	
			Natuurgras		Kunstgras	Zat.	Zon.
			Training	Wedstrijd			
West	Marco van Basten	PVC	0,0	0,0	2,25	38	5
Noordwest	Loevenhoutsedijk	Geen vereniging	0,0	1,0	0,5	0	0
	Wesley Sneijder	DHSC	0,0	1,0	2,0	34	0
	Zuilense Vecht	Elinkwijk	1,0	3,0	1,0	30	0
		Eminent Boys	-	-	-	4	0
		HMS	-	-	-	11	0
		Kismet	-	-	-	0	3
		Totaal Zuilenselaan	-	3,0	2,0	15	3
		Totaal Zuilense Vecht	1,0	6,0	3,0	45	3
	Totaal Noordwest		1,0	8,0	5,5	79	3
Overvecht	De Dreef	De Dreef	0,0	1,0	0,5	48	1
	Overvecht-Noord I	EDO	0,0	4,0*	1,5	14	0
	Overvecht-Noord II	VVJ	0,0	3,0	0,5	17	0
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	0,0	1,0	1,0	9	0
	Totaal Overvecht		0,0	9,0	3,5	49	1
Noordoost	Berekuil	Voorwaarts	0,0	0,0	1,5	9	7
	Voordorp	Hercules	-	-	-	82	6
		Sporting '70	-	-	-	62	9
		Totaal Voordorp	0,0	3,0	6,75**	144	15
	Totaal Noordoost		0,0	3,0	8,25	153	22
Oost	Koningsweg	Rivierwijkers	-	-	-	13	8
		VSC	-	-	-	22	6
		Totaal Koningsweg	0,0	1,0	3,25***	35	14
	Maarschalkerweerd	Kampong	0,5	4,0	3,0	95	27
	Olympos	Odyseus '91	0,0	2,0	1,0	18	0
	Zoudenbalch	Domstad Majella	-	-	-	6	3
		Odin	-	-	-	12	0
		Sterrenwijk	-	-	-	4	9
		Totaal Zoudenbalch	0,0	2,0	2,0	22	12
	Totaal Oost		0,5	9,0	9,25	170	53
Zuid	Hoograven	FC Hyena's	0,0	0,0	1,0	3****	0
	Lunetten	DVSU	-	-	-	52	0
		Ardahanspor	-	-	-	1	5
		Totaal Lunetten	0,0	1,0	3,5	53	5
Totaal Zuid		0,0	1,0	4,5	56	5	
Zuidwest	Humphrey Mijnsals	Faja Lobi KDS	0,0	0,0	2,0	7	4
	Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	0,0	1,0	2,0	53	8
	Totaal Zuidwest		0,0	1,0	4,0	60	12
Leidsche Rijn	Papendorp	SV Utrecht United	0,0	1,0	1,0	1****	1****
	Paperclip	UVV	0,0	1,0	3,5	60	3
	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	0,0	1,0	1,0	9	5
	Totaal Leidsche Rijn		0,0	3,0	5,5	70	9
Vleuten-De Meern	De Meern	De Meern	0,0	1,0	5,0	121	3
	De Vrijheit	Desto	0,0	3,0	3,0	78	0
	Fletiomare-Oost	PVCV	0,0	1,5	3,0	89	8
	Totaal Vleuten-De Meern		0,0	5,5	11,0	288	11
Gemeente Utrecht			1,5	39,5	53,75	963	121

*Twee natuurgrasvelden in gebruik door FC Utrecht.

**Een kwart kunstgrasveld wordt momenteel niet voor voetbal ingezet.

***Het kwart veld is voor wedstrijden alleen te gebruiken door de jongste jeugd.

****Teams in seizoen 2021/'22, het eerste seizoen waarin deze vereniging actief is.

Tabel 4.11 Vraag-aanbodanalyse wedstrijdvelden voetbalverenigingen gemeente Utrecht in seizoen 2020/'21 (in aantallen)

				Overschot (+)/tekort (-)			
Wijk	Sportpark	Vereniging	Aanbod wedstrijd velden	Zaterdag		Zondag	
West	Marco van Basten	PVC	2,25	-1,0	(-0,2)	+1,0	(1,6)
Noordwest	Loevenhoutsedijk	Geen vereniging	1,5	+1,5	(1,5)	+1,5	(1,5)
	Wesley Sneijder	DHSC	3,0	-	(0,0)	+2,0	(2,1)
	Zuilense Vecht	Elinkwijk	4,0	+1,0	(1,6)	+1,0	(1,3)
		Eminent Boys	-	-	-	-	-
		HMS	-	-	-	-	-
		Kismet	-	-	-	-	-
		Totaal Zuilenselaan	5,0	+3,0	(3,5)	+2,0	(2,0)
		Totaal Zuilense Vecht	9,0	+5,0	(5,3)	+3,0	(3,2)
		Totaal Noordwest	13,5	+6,5		+6,5	
Overvecht	De Dreef	De Dreef	1,5	+1,0	(1,0)	-	(0,5)
	Overvecht-Noord I	EDO	5,5*	+3,5	(3,8)	+1,0	(1,9)
	Overvecht-Noord II	VVJ	3,5	+2,0	(2,0)	-	(0,8)
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	2,0	+1,0	(1,1)	+1,0	(1,1)
		Totaal Overvecht	12,5	+7,5		+2,0	
Noordoost	Berekuil	Voorwaarts	1,5	-	(0,4)	-	(0,6)
	Voordorp	Hercules	-	-	-	-	-
		Sporting '70	-	-	-	-	-
		Totaal Voordorp	9,75**	-2,0	(-1,1)	+5,0	(5,2)
		Totaal Noordoost	11,25	-2,0		+5,0	
Oost	Koningsweg	Rivierwijkers	-	-	-	-	-
		VSC	-	-	-	-	-
		Totaal Koningsweg	4,25***	-	(0,2)	+1,0	(1,6)
	Maarschalkerweerd	Kampong	7,0	-	(0,2)	-	(0,1)
	Olympos	Odysseus '91	3,0	-	(0,8)	+1,0	(1,2)
	Zoudenbalch	Domstad Majella	-	-	-	-	-
		Odin	-	-	-	-	-
		Sterrenwijk	-	-	-	-	-
		Totaal Zoudenbalch	4,0	+1,0	(1,3)	-	(0,7)
		Totaal Oost	18,25	+1,0		+2,0	
Zuid	Hoograven	FC Hyena's	1,0	-	(0,6)	+1,0	(1,0)
	Lunetten	DVSU	-	-	-	-	-
		Ardahanspor	-	-	-	-	-
		Totaal Lunetten	4,5	-	(0,4)	+3,0	(3,1)
	Totaal Zuid	5,5	-		+4,0		
Zuidwest	Humphrey Mijnaals	Faja Lobi KDS	2,0	+1,0	(1,1)	+1,0	(1,5)
	Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	3,0	-1,0	(-0,6)	+1,0	(1,1)
		Totaal Zuidwest	5,0	-		+2,0	
Leidsche Rijn	Papendorp	SV Utrecht United	2,0	+1,0	(1,9)	+1,0	(1,0)
	Paperclip	UVV	4,5	-	(0,6)	+3,0	(3,2)
	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	2,0	+1,0	(1,2)	-	(0,5)
		Totaal Leidsche Rijn	8,5	+2,0		+4,0	
Vleuten-De Meern	De Meern	De Meern	6,0	-3,0	(-2,9)	+4,0	(4,7)
	De Vrijheit	Desto	6,0	-	(0,4)	+3,0	(3,3)
	Fletiomare-Oost	PVCV	4,5	-2,0	(-1,2)	+2,0	(2,2)
		Totaal Vleuten-De Meern	16,5	-5,0		+9,0	
Gemeente Utrecht			93,25	+9,0		+35,5	

*Twee natuurgrasvelden in gebruik door FC Utrecht.

**Een kwart kunstgrasveld wordt momenteel niet voor voetbal ingezet.

***Het kwart veld is voor wedstrijden alleen te gebruiken door de jongste jeugd.

Toelichting: in de capaciteitsberekeningen is geen rekening gehouden met dat bovenstaande velden momenteel niet gebruikt kunnen worden door de verenigingen. De gepresenteerde tekorten/overschotten moet hiervoor gecorrigeerd worden.

Tabel 4.12 Vraag-aanbodanalyse trainingsvelden voetbalverenigingen gemeente Utrecht in seizoen 2020/'21 (in minuten en aantallen)

			Beschikbare trainingscapaciteit (minuten per week)	Benodigde trainingscapaciteit (minuten per week)	Overschot/ tekort (in minuten op half veld)	Overschot/ tekort afgerond (in hele kunstgrasvelden)
Wijk	Sportpark	Vereniging				
West	Marco van Basten	PVC	6.480	5.360	1.120	0,0
Noordwest	Loevenhoutsedijk	Geen vereniging	1.440	-	1.440	0,5
	Wesley Sneijder	DHSC	5.760	4.520	1.240	0,0
	Zuilen Vecht	Elinkwijk	4.080	4.240	-160	-0,5
		Eminent Boys	-	700	-	-
		HMS	-	1.650	-	-
		Kismet	-	600	-	-
		Totaal Zuilen Vecht	2.880	2.950	-70	-0,5
		Totaal Zuilen Vecht	6.960	7.190	-230	-0,5
	Totaal Noord-West	14.160	-	31	0,0	
Overvecht	De Dreef	De Dreef	1.440	1.060	380	0,0
	Overvecht-Noord I	EDO	4.320	2.000	2.320	0,5
	Overvecht-Noord II	VVJ	1.440	2.060	-620	-0,5
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	2.880	1.380	1.500	0,5
	Totaal Overvecht		10.080	6.500	3.580	+0,5
Noordoost	Berekuil	Voorwaarts	4.320	3.300	1.020	0,0
	Voordorp	Hercules	-	11.330	-	-
		Sporting '70	-	8.960	-	-
		Totaal Voordorp	19.440	20.290	-850	-0,5
	Totaal Noord-Oost		23.760	23.590	170	-0,5
Oost	Koningsweg	Rivierwijkers	-	3.500	-	-
		VSC	-	3.980	-	-
		Totaal Koningsweg	9.360	7.480	1.880	0,5
	Maarschalkerweerd	Kampong	9.240	14.380	-5.140	-2,0
	Olympos	Odysseus '91	2.880	2.400	480	0,0
	Zoudenbalch	Domstad Majella	-	1.800	-	-
		Odin	-	2.000	-	-
		Sterrenwijk	-	2.000	-	-
		Totaal Zoudenbalch	5.760	5.800	-40	-0,5
	Totaal Oost		27.240	30.060	-2.820	-2,0
Zuid	Hoograven	FC Hyena's	2.880	600	2.280	0,5
	Lunetten	DVSU	-	6.360	-	-
		Ardahanspor	-	1.300	-	-
			Totaal Lunetten	10.080	7.660	2.420
	Totaal Zuid	12.960	7.660	5.300	+1,5	
Zuidwest	Humphrey Mijnaals	Faja Lobi KDS	5.760	2.200	3.560	1,0
	Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	6.960	7.760	-800	-0,5
	Totaal Zuid-West		12.720	9.960	2.760	+0,5
Leidsche Rijn	Papendorp	SV Utrecht United	2.880	600	2.280	0,5
	Paperclip	UVV	10.080	7.750	2.330	0,5
	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	2.880	2.150	730	0,0
	Totaal Leidsche Rijn		15.840	10.500	5.340	+1,0
Vleuten-De Meern	De Meern	De Meern	14.400	14.500	-100	-0,5
	De Vrijheid	Desto	8.640	9.610	-970	-0,5
	Fletiomare-Oost	PVCV	8.640	10.770	-2.130	-1,0
	Totaal Vleuten-De Meern		31.680	34.880	-3.200	-2,0
Gemeente Utrecht			154.920	140.220	14.100	-1,5

*Het hele kunstgrasveld is nog niet voorzien van verlichting.

**Kwart kunstgrasveld wordt momenteel niet voor voetbal ingezet.

***Eén kunstgrasveld wordt voor +-80 procent door Kampong gebruikt voor trainingen.

****Maken ook gebruik van één kunstgrasveld voor +-80 procent op sportpark Koningsweg.

Toelichting: in de capaciteitsberekeningen is geen rekening gehouden met dat bovenstaande velden momenteel niet te gebruiken zijn door de verenigingen. De gepresenteerde tekorten/overschotten moet hiervoor gecorrigeerd worden.

Overig gebruik velden

De behoefte in bovenstaande tabellen geeft enkel inzicht in de veldbehoefte van verenigingen voor bondsactiviteiten van de teams die zijn ingeschreven bij de KNVB. Aangezien verenigingen ook andere (niet-bondsgerelateerde) activiteiten (kunnen) aanbieden voor hun leden, kan de daadwerkelijke behoefte van verenigingen hoger uitvallen. Voor voetbal kan hierbij bijvoorbeeld gedacht worden aan de jongste jeugd en walking football. Ook kunnen de velden gebruikt worden door andere partijen, zoals scholen, BSO's en anders georganiseerde of commerciële gebruikers.

De verenigingen hebben een overzicht ontvangen van de teams en leden die bij de bond geregistreerd zijn. Aan de verenigingen is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgerelateerde gebruik van de velden door de vereniging en/of door andere partijen (type, doelgroep, benodigde ruimte). Het doel was een eerste inventarisatie: in welke mate worden de sportparken gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten door verenigingen en andere gebruikers, om welk type activiteiten gaat het, enzovoort. Dit heeft geleid tot een overzicht van activiteiten per sportpark op basis van input van de verenigingen (zie bijlage 6). In vervolgonderzoek moet worden bekeken of de soort en omvang van de genoemde activiteiten reden zijn om aan deze activiteiten ook een ruimteclaim te verbinden (en zo ja, wat voor ruimteclaim dan).

In tabel 4.13 wordt kort weergegeven wat op basis van de richtlijnen in de huidige situatie de overschotten/tekorten zijn aan velden voor de voetbalverenigingen en of de verenigingen hebben aangegeven dat bovenop het bondsgerelateerde gebruik ook voor andere activiteiten gebruik wordt gemaakt van de velden.

Op hoofdlijnen gaat het op de Utrechtse voetbalvelden in het kader van overig sportaanbod door de vereniging om teams die niet bij de bond ingeschreven zijn (zoals O5, O6&O7, 7x7, veteranen) en trainingsleden. Ook maken andere gebruikers (veel) gebruik van de Utrechtse velden, zoals scholen, BSO's, buurtinitiatieven en voetbalacademies. Dit extra gebruik zorgt voor een hogere druk op de velden op de momenten dat ook bondsactiviteiten plaats moeten vinden, aangezien de activiteiten grotendeels in het weekend of op de doordeweekse avonden plaatsvinden.

Van de voetbalverenigingen die de vragenlijst hebben ingevuld geeft de helft aan momenteel meer gebruik te willen van de buitensportaccommodaties in Utrecht dan op dit moment mogelijk is. Circa een derde van de voetbalverenigingen die hebben aangegeven momenteel geen extra gebruik te willen maken, wil dit in de toekomst wel. De verenigingen die aangeven meer gebruik te willen maken, willen dit voornamelijk om meer trainingen en/of wedstrijden te kunnen aanbieden voor de huidige teams en leden, maar ook om sportaanbod voor nieuwe doelgroepen te kunnen aanbieden. Ruim de helft zou meer gebruik willen maken voor het accommoderen van nieuwe teams of leden.

Tabel 4.13 Resultaat vraag-aanbodanalyses velden voetbalverenigingen gemeente Utrecht seizoen 2021/'22 en aanwezigheid niet-bondsgerelateerd sportaanbod

Sportpark	Vereniging	Aanbod		Overschot (+)/ tekort (-)			Overig gebruik velden*	
		Wedstrijd- velden	Trainings- velden	Zat.	Zon.	Training	Vereniging	Andere partij
Marco van Basten	PVC	2,25	2,25	-1	+1	-	√	-
Loevenhoutsedijk	Geen vereniging	1,5	0,5	+1,5	+1,5	+0,5	-	-
Wesley Sneijder	DHSC	3,0	2,0	-	+2	-	-	-
Zuilense Vecht	Elinkwijk						-	-
	Eminent Boys						-	-
	HMS						-	-
	Kismet						√	√
	Totaal Zuilense Vecht	9,0	4,0	+5	+3	-0,5		
De Dreef	De Dreef	1,5	0,5	+1	-	-	-	-
Overvecht-Noord I	EDO	5,5	1,5	+3,5	+1	+0,5	-	-
Overvecht-Noord II	VVJ	3,5	0,5	+2	-	-0,5	-	-
Vechtzoom	SV Vechtzoom	2,0	1,0	+1	+1	+0,5	√	-
Berekuil	Voorwaarts	1,5	1,5	-	-	-	√	√
Voordorp	Hercules						√	√
	Sporting '70						√	√
	Totaal Voordorp	9,75	6,75	-2	+5	-0,5		
	Rivierwijkers						√	√
Koningsweg	VSC						-	-
	Totaal Koningsweg	4,25	3,25	-	+1	+0,5		
	Kampong	7,0	3,5	-	-	-2	√	√
Olympos	Odysseus '91	3,0	1,0	-	+1	-	√	√
Zoudenbalch	Domstad Majella						-	-
	Odin						-	-
	Sterrenwijk						-	-
	Totaal Zoudenbalch	4,0	2,0	+1	-	-0,5		
Hoograven	FC Hyena's	1,0	1,0	-	+1	+0,5	-	√
Lunetten	DVSU						-	√
	Ardahanspor						-	-
	Totaal Lunetten	4,5	3,5	-	+3	+0,5		
Humphrey Mijns	Faja Lobi KDS	2,0	2,0	+1	+1	+1	-	-
Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	3,0	2,0	-1	+1	-0,5	-	-
Papendorp	SV Utrecht United	2,0	1,0	+1	+1	+0,5	-	-
Paperclip	UVV	4,5	3,5	-	+3	+0,5	-	-
Rijnvliet	Nieuw Utrecht	2,0	1,0	+1	-	-	-	-
De Meern	De Meern	6,0	5,0	-3	+4	-0,5	√	-
De Vrijheid	Desto	6,0	3,0	-	+3	-0,5	√	-
Fletiomare-Oost	PVCV	4,5	3,0	-2	+2	-1	√	√

Toelichting: Een vinkje betekent dat de velden volgens de vereniging worden gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten. Geen vinkje betekent dat de vereniging geen niet-bondsgerelateerde sport aanbiedt op het veld of geen gegevens heeft verstrekt over het overig gebruik van de sportvelden.

**Het eerste inzicht in het gebruik van de Utrechtse sportaccommodaties voor niet-bondsgeregistreerde activiteiten is te beperkt om aan deze activiteiten al een ruimteclaim te kunnen verbinden.*

Toekomstige behoefte voor bondsactiviteiten

In tabel 4.14, tabel 4.15 en tabel 4.16 wordt de verwachte wedstrijd- en trainingsveldbehoefte van de voetbalverenigingen weergegeven. Hierbij is uitgegaan van een stabiele sportdeelname, wat betekent dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Utrecht per leeftijdscategorie lid is van een voetbalvereniging. De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een toename in de behoefte aan veldcapaciteit bij de verenigingen. Gemeentebreed leidt dit in 2040 tot een tekort aan 7,5 wedstrijdelden op zaterdag; op zondag blijft een flink overschot bestaan. Het tekort aan trainingsvelden loopt in de gemeente op naar 5,5 velden.

De deelname aan voetbal is in Utrecht de laatste jaren toegenomen, in tegenstelling tot de landelijke trend, en groeit harder dan de Utrechtse bevolkingsgroei (zie paragraaf 2.3). Als deze recente ontwikkeling in voetbaldeelname in de gemeente de komende jaren doorzet, neemt de behoefte aan voetbalvelden ook sneller toe.

Tabel 4.14 Vraag-aanbodanalyse wedstrijdvelden voetbalverenigingen gemeente Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname (in aantallen) (1/2)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aanbod wedstrijdelden	2025				2030				2040			
				Overschot (+)/tekort (-)				Overschot (+)/tekort (-)				Overschot (+)/tekort (-)			
				Zaterdag		Zondag		Zaterdag		Zondag		Zaterdag		Zondag	
West	Marco van Basten	PVC	2,5	-1,0	(-0,1)	1,0	(1,8)	-1,0	(-0,4)	1,0	(1,7)	-1,0	(-0,7)	1,0	(1,7)
Noordwest															
	Loevenhoutsedijk	Geen vereniging	1,5	1,5	(1,5)	0,0	(0,6)	1,5	(1,5)	0,0	(0,6)	1,5	(1,5)	0,0	(0,6)
	Wesley Sneijder	DHSC	3,0	-1,0	(-0,1)	2,0	(2,1)	-1,0	(-0,4)	2,0	(2,1)	-1,0	(-0,6)	2,0	(2,1)
	Zuilense Vecht	Elinkwijk	3,0	0,0	(0,5)	2,0	(2,1)	0,0	(0,3)	2,0	(2,1)	0,0	(0,2)	2,0	(2,1)
		Eminent Boys	-												
		HMS	-												
		Kismet	-												
		Totaal Zuilenselaan	4,0	2,0	(2,4)	1,0	(1,8)	2,0	(2,3)	1,0	(1,8)	2,0	(2,3)	1,0	(1,8)
		Totaal Zuilense Vecht	7,0	2,0	(2,9)	3,0	(3,9)	2,0	(2,6)	3,0	(3,9)	2,0	(2,5)	3,0	(3,9)
	Totaal Noordwest		11,5	2,5		5,0		2,5		5,0		2,5		5,0	
Overvecht															
	De Dreef	De Dreef	1,5	1,0	(1,0)	0,0	(0,5)	1,0	(1,0)	0,0	(0,5)	1,0	(1,0)	0,0	(0,5)
	Overvecht-Noord I	EDO	5,5	3,5	(3,7)	1,0	(1,9)	3,5	(3,5)	1,0	(1,9)	3,0	(3,4)	1,0	(1,9)
	Overvecht-Noord II	VVJ	3,5	2,0	(2,0)	0,0	(0,8)	1,0	(1,9)	0,0	(0,8)	1,0	(1,9)	0,0	(0,8)
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	2,0	1,0	(1,1)	1,0	(1,1)	1,0	(1,1)	1,0	(1,1)	1,0	(1,0)	1,0	(1,1)
	Totaal Overvecht		12,5	7,5		2,0		6,5		2,0		6,0		2,0	
Noordoost															
	Berekuil	Voorwaarts	1,5	0,0	(0,3)	0,0	(0,6)	0,0	(0,2)	0,0	(0,5)	0,0	(0,1)	0,0	(0,4)
	Voordorp	Hercules	-												
		Sporting '70	-												
		Totaal Voordorp	9,75*	-2,0	(-1,9)	5,0	(5,1)	-3,0	(-2,3)	5,0	(5,0)	-4,0	(-3,4)	4,0	(4,9)
	Totaal Noordoost		11,25	-2,0		5,0		-3,0		5,0		-4,0		4,0	
Oost															
	Koningsweg	Rivierwijkers	-												
		VSC	-												
		Totaal Koningsweg	4,25**	0,0	(0,0)	1,0	(1,5)	-1,0	(-0,5)	1,0	(1,3)	-1,0	(-1,0)	1,0	(1,2)
	Maarschalkerweerd	Kampong	7,0	-1,0	(-0,2)	0,0	(0,0)	-1,0	(-0,7)	-1,0	(-0,6)	-3,0	(-2,9)	-2,0	(-1,1)
	Olympos	Odysseus '91	3,0	0,0	(0,7)	1,0	(1,2)	0,0	(0,4)	1,0	(1,2)	0,0	(0,1)	1,0	(1,2)
	Zoudenbalch	Domstad Majella	-												
		Odin	-												
		Sterrenwijk	-												
		Totaal Zoudenbalch	4,0	1,0	(1,1)	0,0	(0,7)	0,0	(0,8)	0,0	(0,4)	0,0	(0,5)	0,0	(0,3)
	Totaal Oost		18,25	0,0		2,0		-2,0		1,0		-4,0		0,0	

*In de toekomst komt op een half kunstgrasveld een sporthal. Aangezien het jaartal van realisatie nog onzeker is, wordt dit kunstgrasveld nog meegenomen in het toekomstige aanbod.

**Het kwart kunstgrasveld is voor wedstrijden alleen te gebruiken door de jongste jeugd.

Tabel 4.14 Vraag-aanbodanalyse wedstrijdelden voetbalverenigingen gemeente Utrecht in 2025, 2030 n 2040 o.b.v. bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname (in aantallen) (2/2)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aanbod	2025				2030				2040			
				Overschot (+)/tekort (-)				Overschot (+)/tekort (-)				Overschot (+)/tekort (-)			
				Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag
Zuid	Hoograven Lunetten	FC Hyena's DVSU Ardahanspor <i>Totaal Lunetten</i>	1,0 4,5 5,5	0,0 0,0 0,0	(0,6) (0,4) (0,0)	1,0 3,0 4,0	(1,0) (3,1) (0,0)	0,0 0,0 0,0	(0,6) (0,3) (0,0)	1,0 3,0 4,0	(1,0) (3,0) (0,0)	0,0 0,0 0,0	(0,5) (0,0) (0,0)	1,0 3,0 4,0	(1,0) (3,0) (0,0)
Zuidwest	Humphrey Mijns Welgelegen <i>Totaal Zuidwest</i>	Faja Lobi KDS Zwaluwen Utrecht '11	2,0 3,0 5,0	1,0 -1,0 0,0	(1,1) (-0,8) (0,0)	1,0 1,0 2,0	(1,5) (1,1) (0,0)	0,0 -2,0 -2,0	(0,9) (-1,4) (0,0)	1,0 0,0 1,0	(1,4) (0,9) (0,0)	0,0 -3,0 -3,0	(0,9) (-2,6) (0,0)	1,0 0,0 1,0	(1,4) (0,8) (0,0)
Leidsche Rijn	Papendorp Paperclip Rijnvliet <i>Totaal Leidsche Rijn</i>	SV Utrecht United UVV Nieuw Utrecht	2,0 4,5 2,0 8,5	1,0 0,0 1,0 2,0	(1,9) (0,2) (1,2) (0,0)	1,0 3,0 0,0 4,0	(1,0) (3,2) (0,4) (0,0)	1,0 0,0 1,0 2,0	(1,9) (0,0) (1,1) (0,0)	1,0 3,0 0,0 4,0	(1,0) (3,1) (0,3) (0,0)	1,0 -1,0 1,0 1,0	(1,9) (-0,2) (1,0) (0,0)	1,0 3,0 0,0 4,0	(1,0) (3,1) (0,3) (0,0)
Vleuten-De Meern	De Meern De Vrijheit Fletiomare-Oost <i>Totaal Vleuten-De Meern</i>	De Meern Desto PVCV	6,0 6,0 4,5 16,5	-4,0 -1,0 -2,0 -7,0	(-3,1) (-0,1) (-1,2) (0,0)	4,0 3,0 3,0 10,0	(4,7) (3,3) (3,0) (0,0)	-4,0 -1,0 -1,0 -6,0	(-3,1) (-0,3) (-1,0) (0,0)	4,0 3,0 3,0 10,0	(4,7) (3,3) (3,0) (0,0)	-3,0 -1,0 -1,0 -5,0	(-3,0) (-0,4) (-0,9) (0,0)	4,0 3,0 3,0 10,0	(4,7) (3,3) (3,0) (0,0)
Gemeente Utrecht			91,50	+2,0	+35,0	-3,0	+33,0	-7,5	+31,0						

Toelichting: in de toekomstige capaciteitsberekeningen is geen rekening gehouden met de velden die momenteel niet gebruikt kunnen worden door de verenigingen. De gepresenteerde tekorten/overschotten moet hiervoor gecorrigeerd worden.

Tabel 4.15 Vraag-aanbodanalyse trainingsvelden voetbalverenigingen gemeente Utrecht 2021 en 2040 (in minuten en aantallen) (1/2)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Beschikbare trainingscapaciteit (minuten per week)		Benodigde trainingscapaciteit (minuten per week)		Overschot/tekort (in minuten op half veld)		Overschot/tekort afgerond (in hele kunstgrasvelden)	
			2021	2025-2040	2021	2040	2021	2040	2021	2040
West	Marco van Basten	PVC	6.480	7.200	5.360	6.682	1.120	518	0,0	0,0
Noord-West	Loevenhoutsedijk	Geen vereniging	1.440	1.440	-	-	1.440	1.440	+0,5	+0,5
	Wesley Sneijder	DHSC	5.760	5.760	4.520	5.325	1.240	435	0,0	0,0
	Zuilen Vecht	Elinkwijk	4.080	5.760	4.240	4.846	-160	914	-0,5	0,0
		Eminent Boys	-	-	700	763	-	-	-	-
		HMS	-	-	1.650	1.778	-	-	-	-
		Kismet	-	-	600	647	-	-	-	-
		Totaal Zuilenlaan	2.880	5.760	2.950	3.189	-70	2.571	-0,5	0,5
		Totaal Zuilen Vecht	6.960	11.520	7.190	8.035	-230	3.485	-0,5	+1,0
	Totaal Noord-West		14.160	18.720	11.710	13.360	31	5.360	0,0	+1,5
Overvecht	De Dreef	De Dreef	1.440	1.440	1.060	1.119	380	321	0,0	0,0
	Overvecht-Noord I	EDO*	4.320	4.320	2.000	2.277	2.320	2.043	+0,5	+0,5
	Overvecht-Noord II	VVJ	1.440	1.440	2.060	2.410	-620	-970	-0,5	-0,5
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	2.880	2.880	1.380	1.648	1.500	1.232	+0,5	0,0
	Totaal Overvecht		10.080	10.080	6.500	7.455	3.580	2.625	+0,5	0,0
Noordoost	Berekuil	Voorwaarts	4.320	4.320	3.300	3.911	1.020	409	0,0	0,0
	Voordorp	Hercules	-	-	11.330	13.259	-	-	-	-
		Sporting '70	-	-	8.960	10.244	-	-	-	-
		Totaal Voordorp**	19.440	19.440	20.290	23.504	-850	-4.064	-0,5	-1,5
	Totaal Noord-Oost		23.760	23.760	23.590	27.414	170	-3.654	-0,5	-1,5

*Het hele kunstgrasveld is nog niet voorzien van verlichting.

**Kwart kunstgrasveld wordt momenteel niet voor voetbal ingezet.

Tabel 4.15 Vraag-aanbodanalyse trainingsvelden voetbalverenigingen gemeente Utrecht 2021 en 2040 (in minuten en aantallen) (2/2)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Beschikbare trainingscapaciteit (minuten per week)		Benodigde trainingscapaciteit (minuten per week)		Overschot/tekort (in minuten op half veld)		Overschot/tekort afgerond (in hele kunstgrasvelden)	
			2.021	2025-2040	2021	2040	2021	2040	2021	2040
Oost	Koningsweg	Rivierwijkers	-	-	3.500	4.162	-	-	-	-
		VSC	-	-	3.980	5.172	-	-	-	-
		Totaal Koningsweg***	9.360	6.840	7.480	9.333	1.880	-2.493	+0,5	-1,0
	Maarschalkerweerd	Kampong****	9.240	11.760	14.380	19.925	-5.140	-8.165	-2,0	-3,0
	Olympos	Odysseus '91	2.880	2.880	2.400	2.923	480	-43	0,0	-0,5
	Zoudenbalch	Domstad Majella	-	-	1.800	2.029	-	-	-	-
		Odin	-	-	2.000	2.416	-	-	-	-
		Sterrenwijk	-	-	2.000	2.478	-	-	-	-
		Totaal Zoudenbalch	5.760	5.760	5.800	6.923	-40	-1.163	-0,5	-0,5
	Totaal Oost		27.240	27.240	30.060	39.104	-2.820	-11.864	-2,0	-5,0
Zuid	Hoograven	FC Hyena's	2.880	2.880	600	666	2.280	2.214	+0,5	+0,5
	Lunetten	DVSU	-	-	6.360	6.896	-	-	-	-
		Ardahanspor	-	-	1.300	1.475	-	-	-	-
		Totaal Lunetten	10.080	10.080	7.660	8.371	2.420	1.709	+0,5	+0,5
	Totaal Zuid		12.960	12.960	7.660	8.371	4.700	3.923	+1,0	+1,0
Zuid-West	Humphrey Mijns	Faja Lobi KDS	5.760	5.760	2.200	2.760	3.560	3.000	+1,0	+1,0
	Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	6.960	6.960	7.760	11.132	-800	-4.172	-0,5	-1,5
	Totaal Zuid-West		12.720	12.720	9.960	13.892	2.760	-1.172	+0,5	-0,5
Leidsche Rijn	Papendorp	SV Utrecht United	2.880	2.880	600	646	2.280	2.234	+0,5	+0,5
	Paperclip	UVV	10.080	10.080	7.750	8.995	2.330	1.085	+0,5	0,0
	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	2.880	2.880	2.150	2.764	730	116	0,0	0,0
	Totaal Leidsche Rijn		15.840	15.840	10.500	12.405	5.340	3.435	+1,0	+0,5
Vleuten-De Meern	De Meern	De Meern	14.400	14.400	14.500	14.629	-100	-229	-0,5	-0,5
	De Vrijheid	Desto	8.640	8.640	9.610	10.774	-970	-2.134	-0,5	-1,0
	Fletiomare-Oost	PVCV	8.640	11.520	10.770	10.314	-2.130	1.206	-1,0	0,0
	Totaal Vleuten-De Meern		31.680	34.560	34.880	35.717	-3.200	-1.157	-2,0	-1,5
Gemeente Utrecht			154.920	163.080	140.220	164.400	14.100	-1.986	-1,5	-5,5

***Eén kunstgrasveld wordt voor +-80 procent door Kampong gebruikt voor trainingen.

****Maken ook gebruik van één kunstgrasveld voor +-80 procent op sportpark Koningsweg.

Toelichting: in de capaciteitsberekeningen is geen rekening gehouden met dat bovenstaande velden momenteel niet gebruikt kunnen worden door de verenigingen.

De gepresenteerde tekorten/overschotten moet hiervoor gecorrigeerd worden.

Tabel 4.16 Vraag-aanbodanalyse trainingsvelden voetbalverenigingen gemeente Utrecht 2025 en 2030 (in minuten en aantallen) (1/2)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Beschikbare trainingscapaciteit (minuten per week)	Benodigde trainingscapaciteit (minuten per week)		Overschot/tekort (in minuten op half veld)		Overschot/tekort <u>afgerond</u> (in <u>hele</u> kunstgrasvelden)	
			2025-2040	2025	2030	2025	2030	2025	2030
West	Marco van Basten	PVC	7.200	5.597	6.165	1.603	1.035	0,5	0,0
Noord-West	Loevenhoutsedijk	Geen vereniging	1.440	-	-	1.440	1.440	0,5	0,5
	Wesley Sneijder	DHSC	5.760	4.739	5.007	1.021	753	0,0	0,0
	Zuilense Vecht	Elinkwijk	5.760	4.458	4.629	1.302	1.131	0,0	0,0
		Eminent Boys	-	713	752	-	-	-	-
		HMS	-	1.670	1.738	-	-	-	-
		Kismet	-	613	643	-	-	-	-
		Totaal Zuilenselaan	5.760	2.996	3.133	2.764	2.627	0,5	0,5
		Totaal Zuilense Vecht	11.520	7.455	7.761	4.065	3.759	1,0	1,0
	Totaal Noord-West		18.720	12.194	12.768	6.526	5.952	1,5	1,5
Overvecht	De Dreef	De Dreef	1.440	1.068	1.079	372	361	0,0	0,0
	Overvecht-Noord I	EDO	4.320	2.064	2.217	2.256	2.103	0,5	0,5
	Overvecht-Noord II	VVJ	1.440	2.286	2.358	-846	-918	-0,5	-0,5
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	2.880	1.606	1.622	1.274	1.258	0,0	0,0
	Totaal Overvecht		10.080	7.023	7.276	3.057	2.804	0,0	0,0
Noordoost	Berekuil	Voorwaarts	4.320	3.392	3.674	928	646	0,0	0,0
	Voordorp	Hercules	-	11.841	12.278	-	-	-	-
		Sporting '70	-	9.199	9.449	-	-	-	-
		Totaal Voordorp	19.440	21.040	21.727	-1.600	-2.287	-1,0	-1,0
	Totaal Noord-Oost		23.760	24.432	25.401	-672	-1.641	-1,0	-1,0
Oost	Koningsweg	Rivierwijkers	-	3.602	3.934	-	-	-	-
		VSC	-	4.344	4.730	-	-	-	-
		Totaal Koningsweg	6.840	7.946	8.664	-1.106	-1.824	-0,5	-1,0
	Maarschalkerweerd	Kampong	11.760	14.910	16.222	-3.150	-4.462	-1,5	-2,0
	Olympos	Odysseus '91	2.880	2.458	2.716	422	164	0,0	0,0
	Zoudenbalch	Domstad Majella	-	1.837	1.954	-	-	-	-
		Odin	-	2.060	2.257	-	-	-	-
		Sterrenwijk	-	2.062	2.257	-	-	-	-
		Totaal Zoudenbalch	5.760	5.959	6.468	-199	-708	-0,5	-0,5
	Totaal Oost		27.240	31.272	34.071	-4.032	-6.831	-2,5	-3,5

Tabel 4.16 Vraag-aanbodanalyse trainingsvelden voetbalverenigingen gemeente Utrecht 2025 en 2030 (in minuten en aantallen) (2/2)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Beschikbare trainingscapaciteit (minuten per week)	Benodigde trainingscapaciteit (minuten per week)		Overschot/tekort (in minuten op half veld)		Overschot/tekort afgerond (in hele kunstgrasvelden)	
			2025-2040	2025	2030	2025	2030	2025	2030
Zuid	Hoograven	FC Hyena's	2.880	615	652	2.265	2.228	0,5	0,5
	Lunetten	DVSU	-	6.375	6.442	-	-	-	-
		Ardahanspor	-	1.331	1.423	-	-	-	-
		Totaal Lunetten	10.080	7.706	7.866	2.374	2.214	0,5	0,5
	Totaal Zuid		12.960	7.706	7.866	4.638	4.443	1,0	1,0
Zuid-West	Humphrey Mijhals	Faja Lobi KDS	5.760	2.299	2.551	3.461	3.209	1,0	1,0
	Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	6.960	8.133	9.215	-1.173	-2.255	-0,5	-1,0
	Totaal Zuid-West		12.720	10.432	11.766	2.288	954	0,5	0,0
Leidsche Rijn	Papendorp	SV Utrecht United	2.880	616	630	2.264	2.250	0,5	0,5
	Paperclip	UVV	10.080	8.438	8.786	1.642	1.294	0,5	0,0
	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	2.880	2.414	2.573	466	307	0,0	0,0
	Totaal Leidsche Rijn		15.840	11.468	11.989	4.372	3.851	1,0	0,5
Vleuten-De Meern	De Meern	De Meern	14.400	14.768	14.713	-368	-313	-0,5	-0,5
	De Vrijheid	Desto	8.640	10.320	10.628	-1.680	-1.988	-1,0	-1,0
	Fletiomare-Oost	PVCV	11.520	10.725	10.477	795	1.043	0,0	0,0
	Totaal Vleuten-De Meern		34.560	35.812	35.818	-1.252	-1.258	-1,5	-1,5
Gemeente Utrecht			163.080	145.937	153.119	16.528	9.309	-0,5	-3,0

Terugblik vraag-aanbodanalyse 2019

In het onderzoek uit 2019 is ook de Utrechtse berekeningsmethode gebruikt om de wedstrijdveldbehoefte van de voetbalverenigingen te bepalen. De methode voor het bepalen van de trainingsveldbehoefte was toen niet beschikbaar, maar is in 2020 in een apart document toegelicht en berekend.

In 2019 waren in Utrecht 912 zaterdagteams en 175 zondagteams ingeschreven bij de competitie van de KNVB. Op basis van de berekeningsmethode werd toen gemeentebreed op zaterdag een overschot van twaalf wedstrijdelden en op zondag een overschot van 29 wedstrijdelden geconstateerd. Op een aantal sportparken werden op de zaterdag wel knelpunten geconstateerd. Op basis van de verwachte bevolkingsgroei zou in 2040 een tekort aan zeven wedstrijdelden ontstaan op de zaterdag.

In seizoen 2020/'21 stonden 963 zaterdagteams en 115 zondagteams ingeschreven. Dit betekent dat de verschuiving van zondag naar zaterdag nog steeds zichtbaar is, ook bij verenigingen waar in 2019 knelpunten geconstateerd werden op de zaterdag. Gemeentebreed zijn, net zoals in 2019, in de huidige situatie zowel op de zaterdag als op de zondag voldoende wedstrijdelden aanwezig voor het huidige aantal teams van de voetbalverenigingen. Op basis van de Utrechtse berekeningsmethode worden op verschillende sportparken op zaterdag knelpunten geconstateerd, of is net voldoende ruimte aanwezig om te voorzien in de wedstrijdeldbehoefte van de bij de bond ingeschreven teams. Op basis van de verwachte bevolkingsgroei ontstaat in 2040 een tekort aan 7,5 wedstrijdelden op zaterdag.

Op basis van de Utrechtse berekeningsmethode voor trainingsvelden werd in seizoen 2019/'20 gemeentebreed een tekort aan twee kunstgrasvelden geconstateerd. Dit zou op basis van de verwachte bevolkingsgroei oplopen tot een tekort aan vijf kunstgrasvelden in 2040. In seizoen 2020/'21 is in de gemeente Utrecht meer trainingscapaciteit beschikbaar, doordat natuurgrasvelden omgezet zijn naar kunstgras. Op basis van deze methode wordt in dit seizoen een tekort aan 1,5 trainingsveld geconstateerd. Door de verwachte bevolkingsgroei kan het tekort oplopen naar 5,5 velden. Een aantal verenigingen heeft in het huidige seizoen wel voldoende wedstrijdeldruimte, maar niet voldoende ruimte voor trainingen, waardoor groei van het aantal teams alsnog niet mogelijk is.

4.4 Andere buitensporten

Atletiek

De gemeente Utrecht beschikt over drie atletiekaccommodaties. De accommodaties liggen op sportparken Overvecht, Maarschalkerweerd en Prinses Amaliapark. De atletiekaccommodaties bestaan uit een achtbaans 400-meterrondbaan (op Prinses Amaliapark zesbaans), een rechte sprintbaan voor afstanden tot 110 meter en een middenterrein met de mogelijkheid om alle gangbare gooi- en werpdisciplines uit te voeren. Atletiekverenigingen AV Phoenix, Hellas Utrecht en U-Track hebben hun thuisbasis op de atletiekaccommodaties.

De Utrechtse atletiekverenigingen telden in totaal in 2021 circa 1.980 leden (tabel 4.16).

Tabel 4.16 Aantal leden Utrechtse atletiekverenigingen ingeschreven bij de Atletiekunie en accommodatie seizoen 2021

Vereniging	Pupillen	Juniores	Seniores	Masters	Wandelaars	Recreanten	Overige leden	Totaal	Accommodatie
AV Phoenix	99	106	55	64	-	183	26	533	Overvecht en Maarschalkerweerd
Hellas Utrecht	172	216	94	153	-	336	34	1.005	Overvecht, Maarschalkerweerd en Prinses Amalia
U-Track	60	138	36	40	4	145	21	444	Maarschalkerweerd en Prinses Amalia

Bron: Atletiekunie, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Bij een stabiele sportdeelname leidt de verwachte bevolkingsgroei tot een kleine toename van het aantal leden van de atletiekverenigingen (tabel 4.17). Het aantal leden van de Atletiekunie is de afgelopen jaren afgenomen. Sinds 2018 is dezelfde trend waar te nemen bij de Utrechtse atletiekverenigingen. Het Utrechtse ledenaantal neemt minder hard af dan de landelijke afname. Wel is de relatieve afname van het aantal Utrechtse atletiekliden hoger dan de procentuele bevolkingsgroei in de gemeente in de afgelopen jaren. Als dit in dezelfde mate doorzet in de komende jaren, zal het aantal leden van de atletiekverenigingen minder hard groeien of zelfs afnemen.

Er is geen richtlijn beschikbaar waarmee de behoefte van een atletiekvereniging qua sportvoorzieningen op een atletiekaccommodatie kan worden bepaald.

Tabel 4.17 (Verwacht) aantal leden atletiekverenigingen in Utrecht in 2021, 2025, 2030 en 2040 o.b.v. bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname

Vereniging	2021 (01-01-2021)	2025	2030	2040
AV Phoenix	533	554	594	633
Hellas Utrecht	1.005	1.044	1.117	1.191
U-Track	444	457	489	521
Gemeente Utrecht	1.982	2.056	2.200	2.344

Bron: Atletiekunie, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Overig gebruik atletiekvoorzieningen

Het aantal leden in bovenstaande tabel is alleen het aantal bij de atletiekverenigingen ingeschreven leden bij de Atletiekunie. Op de atletiekbanen vinden ook andere (niet-bondsgerelateerde) activiteiten plaats door de verenigingen, maar ook door andere partijen.

De atletiekverenigingen hebben een overzicht ontvangen met het aantal leden dat is geregistreerd bij de bond. Aan de verenigingen is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgerelateerde gebruik van de voorzieningen door de vereniging en/of door andere partijen (type, doelgroep, benodigde ruimte). Het doel was een eerste inventarisatie: in welke mate worden de sportparken gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten door verenigingen en andere gebruikers, om welk type activiteiten gaat het, enzovoort.

De Utrechtse atletiekbanen worden onder andere gebruikt door loopgroepen. Run-Inn Utrecht, Trecho en Athletic point maken alle drie op een doordeweekse avond (dinsdag t/m donderdag) gebruik van de loopvoorzieningen op Prinses Amaliapark. In totaal hadden deze loopgroepen in 2021 circa 355 bij de bond ingeschreven leden. Het is niet bekend hoeveel niet-bondsleden deze loopgroepen hebben. Aanvullend heeft Hellas Utrecht een triatlonafdeling met circa 550 (senior)leden die gebruikmaken van de atletiekbanen, maar niet als lid van de atletiekvereniging ingeschreven staan bij de Atletiekunie (zij zijn onderdeel van de Nederlandse Triathlonbond).

Cricket

In Utrecht zijn twee cricketverenigingen gevestigd en actief op twee sportparken (tabel 4.18). Kampong had in 2021 dertien teams en de beschikking over twee velden op sportpark Maarschalkerweerd. Bij Hercules waren drie teams actief, die gebruikmaken van twee velden op sportpark Voordorp. Op beide sportparken delen de cricketverenigingen de velden met de voetbalvereniging.

Bij een stabiele sportdeelname leidt de verwachte bevolkingsgroei tot een toename van het aantal teams van de cricketverenigingen (tabel 4.18). Landelijk is in de afgelopen jaren het ledenaantal van de Koninklijke Nederlandse Cricket Bond (KNCB) redelijk stabiel. Het ledenaantal van de Utrechtse cricketverenigingen is daarentegen flink gegroeid tussen 2017 en 2020 (+13%). Vanaf 2021 registreert de KNCB alleen de spelende leden, waar eerder ook niet-spelende leden in de ledenaantallen waren opgenomen. De ledenaantallen van 2021 zijn daardoor niet te vergelijken met eerdere jaren. Als de groei van de afgelopen jaren in dezelfde mate doorzet, gaan de teamaantallen naar verwachting harder groeien dan de verwachting op basis van de bevolkingsgroei.

Er is geen algemeen geaccepteerde planningsrichtlijn beschikbaar voor cricket.

Tabel 4.18 (Verwacht) aantal teams cricketverenigingen in Utrecht in 2021, 2025, 2030 en 2040 op basis van bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname

Sportpark	Vereniging	Aantal velden*	Aantal teams			
			2021	2025	2030	2040
Maarschalkerweerd	Kampong	2**	13	13,6	14,8	15,6
Voordorp	Hercules	2	3	3,2	3,2	3,7
Gemeente Utrecht		4	16	16,8	18	19,3

*Velden gedeeld met voetbal.

**Trainingsfaciliteiten aanwezig: dubbele oefenkooi met kunstgras, zes gras-oefenwickets met twee verrijdbare slagkooien.

Overig gebruik velden

Het aantal teams in bovenstaande tabel is alleen het aantal teams bij de cricketverenigingen die zijn ingeschreven bij de KNCB. Op de velden vinden ook andere (niet-bondsgerelateerde) activiteiten plaats door de verenigingen, maar ook door andere partijen.

De cricketverenigingen hebben een overzicht ontvangen met het aantal leden en teams dat is geregistreerd bij de bond. Aan de verenigingen is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgelateerde gebruik van de voorzieningen door de vereniging en/of door andere partijen (type, doelgroep, benodigde ruimte). Het doel was een eerste inventarisatie: in welke mate worden de sportparken gebruikt voor niet-bondsgelateerde activiteiten door verenigingen en andere gebruikers, om welk type activiteiten gaat het, enzovoort.

De cricketverenigingen hebben onder andere jeugdleden en trainingsleden die niet geregistreerd zijn bij de bond, maar wel gebruikmaken van de velden en trainingsfaciliteiten voor trainingen (bij Kampong gaat dit in totaal om circa 40 leden). Naast de KNCB-competitie wordt een interne competitie georganiseerd, in eerste instantie als alternatief tijdens de lockdown, maar vanwege het succes wordt deze competitie voortgezet. Dit levert bij Kampong zo'n 28 extra wedstrijden in het seizoen op. De velden op sportpark Maarschalkerweerd worden aanvullend ook gebruikt door het doordeweekse Nederlandse seniorenteam en de cricketbond maakt regelmatig gebruik van de faciliteiten om te trainen en af en toe voor wedstrijden.

De cricketverenigingen geven dan ook aan dat ze momenteel de maximale veldcapaciteit gebruiken. Het aantal spelende leden groeit bij de verenigingen. Kampong heeft onder andere aangegeven dat de promotie van het eerste team naar de topklasse en een upgrade van de faciliteiten extra nieuwe leden aantrekt. Het dubbelgebruik met voetbal zorgt er volgens de verenigingen voor dat veel capaciteit voor de cricketsport verloren gaat. In mei zorgt dit voor piekbelasting op de velden, doordat dan zowel het voetbalseizoen als het cricketseizoen loopt. Waar het gaat om de ruimtebehoefte geven de verenigingen aan dat het, gezien de relatief lange duur van een cricketwedstrijd, slechts mogelijk is om één seniorenwedstrijd per dag op een veld te spelen. Dit betekent dat met het huidige aantal teams van de verenigingen de benodigde veldcapaciteit zo goed als bereikt is, zeker met het gegeven dat de velden gedeeld worden met de voetbalvereniging.

Handbal

Op sportpark Fletiomare-Oost ligt één verhard handbalveld. Het veld wordt gebruikt door handbalvereniging Leidsche Rijn. In 2021 had de vereniging in totaal 23 veldteams ingeschreven staan bij een weekendcompetitie van het Nederlands Handbal Verbond (NHV). De wedstrijden worden voornamelijk op zondag gespeeld.¹³

In tabel 4.19 wordt de huidige veldbehoefte van handbalvereniging Leidsche Rijn weergegeven en afgezet tegen het aanbod. De behoefte is berekend aan de hand van de richtlijn van het NHV en geeft alleen inzicht in de veldbehoefte van de teams die zijn ingeschreven bij de bond voor bondsactiviteiten (zie bijlage 1). Het verharde veld op sportpark Fletiomare-Oost biedt de vereniging in de huidige situatie, volgens de richtlijn, net niet voldoende capaciteit, ook niet als de wedstrijden evenredig over het weekend worden verdeeld.

¹³ De vereniging heeft aangegeven dat handbal vanouds een zondagsport is en het daarom voor de vereniging momenteel niet mogelijk is om (vast) op zaterdag competitie te spelen (aangezien in de regio niet voldoende zaterdagteams actief zijn).

Tabel 4.19 Vraag-aanbodanalyse handbalvereniging Utrecht seizoen 2020/'21

Vereniging	Aanbod	Aantal teams	Aantal normteams	Veldbehoefte 2021	
				Eén speeldag	Twee speeldagen
HV Leidsche Rijn	1	23	21,0	3 (2,1)	2 (1,1)

In tabel 4.20 wordt de verwachte veldbehoefte van HV Leidsche Rijn weergegeven. Hierbij is uitgegaan van een stabiele sportdeelname, wat betekent dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Utrecht per leeftijdscategorie lid is van de handbalvereniging. De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een toename in de behoefte aan veldcapaciteit bij de vereniging. Als de wedstrijden evenredig over het weekend verdeeld worden, betekent dit in 2040 nog steeds een behoefte aan twee velden voor de vereniging. Als alle wedstrijden op zondag afgewerkt moeten worden, heeft de vereniging drie velden nodig om het huidige aantal teams te kunnen voorzien.

Tabel 4.20 Vraag-aanbodanalyse velden handbalvereniging Leidsche Rijn in 2021, 2025, 2030 en 2040 o.b.v. bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname (in aantallen)

Vereniging	Aanbod	Veldbehoefte							
		2021		2025		2030		2040	
		Eén speeldag	Twee speeldagen	Eén speeldag	Twee speeldagen	Eén speeldag	Twee speeldagen	Eén speeldag	Twee speeldagen
HV Leidsche Rijn	1	3 (2,1)	2 (1,1)	3 (2,2)	2 (1,1)	3 (2,3)	2 (1,1)	3 (2,4)	2 (1,2)

Landelijk is in de afgelopen jaren een daling te zien in het aantal jeugdleden en een stijging onder volwassenen. In Utrecht is bij HV Leidsche Rijn het tegenovergestelde te zien. Tot en met 2018 is het aantal junioren gestegen en sindsdien is het redelijk stabiel gebleven, terwijl het aantal senioren tot 2019 redelijk stabiel was en daarna is afgenomen. Dit betekent dat het totale aantal leden tot 2018 constant toenam bij de vereniging, waarna dit in 2019 afnam en op het moment redelijk stabiel is.

Overig gebruik velden

De behoefte in bovenstaande tabel geeft enkel inzicht in de veldbehoefte van de vereniging voor bondsactiviteiten van de teams die zijn ingeschreven bij het NHV. Aangezien verenigingen ook andere (niet-bondsgerelateerde) activiteiten (kunnen) aanbieden voor hun leden, kan de daadwerkelijke behoefte van verenigingen hoger uitvallen. Ook kunnen de velden gebruikt worden door andere partijen.

De handbalvereniging heeft een overzicht ontvangen met het aantal leden en teams dat is geregistreerd bij de bond. Aan de vereniging is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgerelateerde gebruik van de voorzieningen door de vereniging en/of door andere partijen (type, doelgroep, benodigde ruimte). Het doel was een eerste inventarisatie: in welke mate worden de sportparken gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten door verenigingen en andere gebruikers, om welk type activiteiten gaat het, enzovoort.

Het overige, niet-bondsgerelateerde gebruik op het handbalveld is beperkt. De vereniging heeft aangegeven dat het veld op jaarbasis acht tot tien middagen wordt gebruikt voor kennismakingstrainingen. Daarnaast heeft de vereniging één midweekteam en een groep kinderen (kabouters) als trainingsleden. Jaarlijks organiseert de vereniging een schoolhandbaltoernooi, om kinderen op de basisschool kennis te laten maken met handbal. Dit is voor de vereniging een belangrijke bron van nieuwe leden, maar heeft vanwege de geldende coronamaatregelen niet plaats kunnen vinden in 2020 en 2021. In 2019 kon het toernooi ook niet plaatsvinden; dit kan een verklaring zijn voor de stabilisatie van het aantal junioren in de afgelopen jaren. Als het toernooi weer jaarlijks gaat plaatsvinden, kan dit

zorgen voor een toename van het aantal jeugdleden, die naar verwachting uiteindelijk weer doorgroeien naar de senioren.

Honk- en softbal

In Utrecht zijn twee honk- en softbalverenigingen actief. Domstad Dodgers beschikt over twee velden op sportpark Welgelegen: een honkbalveld en een softbalveld. UVV beschikt over vier velden op sportpark de Paperclip: een honkbalveld, een softbalveld, een jeugdhonkbalveld en een beeballveld. De verenigingen hebben in totaal 35 teams ingeschreven staan in de competitie van de Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond (KNBSB) (tabel 4.21).

Tabel 4.21 Aantal velden en teams honk- en softbalverenigingen gemeente Utrecht in seizoen 2021

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal velden				Aantal teams			
			Honkba	Softba	Jeugdhonkba	Beeball	Honkba	Jeugdhonkba	Softba	Totaal
Zuidwest	Welgelegen	Domstad Dodgers	1	1	-	-	6	5	3	14
Leidsche Rijn	Paperclip	UVV*	1	1	1	1	5	10	6	21
Gemeente Utrecht			2	2	1	1	11	15	9	35

*Kunstgrasvoetbalveld gedeeld met voetbal.

In tabel 4.22 wordt de huidige veldbehoefte van de honk- en softbalverenigingen weergegeven en afgezet tegen het aanbod. De behoefte is berekend aan de hand van de richtlijn van de KNBSB en geeft alleen inzicht in de veldbehoefte van de teams die zijn ingeschreven bij de bond voor bondsactiviteiten (zie bijlage 1). Op basis van de richtlijn hebben beide verenigingen in 2021 (net) voldoende ruimte voor het aantal teams dat is ingeschreven bij de bond op basis van de huidige veldcapaciteit (tabel 4.22).

Tabel 4.22 Vraag-aanbodanalyse velden honk- en softbalverenigingen gemeente Utrecht in 2021 (in aantallen)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal velden				Behoefte			
			Honkba	Softba	Jeugdhonkba	Beeball	Honkba	Softba	Jeugdhonkba	Beeball
Zuidwest	Welgelegen	Domstad Dodgers	1	1	-	-	0,8	0,8	-	-
Leidsche Rijn	Paperclip	UVV	1	1	1	1	0,8	0,8	0,8	0,4

In tabel 4.23 wordt de verwachte veldbehoefte van de verenigingen weergegeven. Hierbij is uitgegaan van een stabiele sportdeelname, wat betekent dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Utrecht per leeftijdscategorie lid is van een honk- en softbalvereniging. De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een toename in de behoefte aan veldcapaciteit bij de verenigingen. In 2040 leidt dit tot een hogere druk op de honk- en softbalvelden, waar dan precies voldoende ruimte is voor de teams.

Tabel 4.23 Vraag-aanbodanalyse velden honk- en softbalverenigingen gemeente Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname (in aantallen)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal velden				Behoefte											
							2025				2030				2040			
			Honkba	Softba	Jeugdhonkba	Beeball	Honkba	Softba	Jeugdhonkba	Beeball	Honkba	Softba	Jeugdhonkba	Beeball	Honkba	Softba	Jeugdhonkba	Beeball
Zuidwest	Welgelegen	Domstad Dodgers	1	1	-	-	0,8	0,8	-	-	0,9	0,8	-	-	1,0	0,9	-	-
Leidsche Rijn	Paperclip	UVV	1	1	1	1	0,8	0,8	0,8	0,4	0,9	0,8	0,8	0,4	1,0	1,0	0,9	0,5

In lijn met de landelijke trend is het aantal leden bij de Utrechtse honk- en softbalverenigingen afgenomen in de afgelopen jaren. Als deze daling doorzet en de ledenaantallen harder dalen dan de bevolking groeit, daalt ook de behoefte aan velden.

Overig gebruik velden

De behoefte in bovenstaande tabel geeft enkel inzicht in de veldbehoefte van de verenigingen voor bondsactiviteiten van de teams die zijn ingeschreven bij de KNBSB. Aangezien verenigingen ook andere (niet-bondsgerelateerde) activiteiten (kunnen) aanbieden voor hun leden, kan de daadwerkelijke behoefte van verenigingen hoger uitvallen. Ook kunnen de velden gebruikt worden door andere partijen.

De honk- en softbalverenigingen hebben een overzicht ontvangen met het aantal leden en teams dat is geregistreerd bij de bond. Aan de verenigingen is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgerelateerde gebruik van de voorzieningen door de vereniging en/of door andere partijen (type, doelgroep, benodigde ruimte). Het doel was een eerste inventarisatie: in welke mate worden de sportparken gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten door verenigingen en andere gebruikers, om welk type activiteiten gaat het, enzovoort.

Honk- en softbalvereniging Domstad Dodgers heeft aangegeven dat zij geen leden hebben die niet bij de bond staan ingeschreven en dat er ook geen andere partijen van de velden gebruikmaken. Dat momenteel voldoende ruimte is op de velden voor het huidige aantal teams wordt echter niet herkend. Aangegeven wordt dat de huidige veldcapaciteit voldoende is voor het plannen van de wedstrijden, maar dat ze voor de trainingen veldcapaciteit tekort komen. De trainingen kunnen (bijna) alleen op doordeweekse avonden plaatsvinden, in verband met de beschikbaarheid van leden en kader en de weekendbezetting voor competitiewedstrijden vanuit de bond. Ook op doordeweekse avonden (maandag en vrijdag) zijn de velden (deels) in gebruik voor competitiewedstrijden. De velden beschikken echter niet over verlichting. Dit zorgt voor beperkte mogelijkheden om in de avonden te trainen en daardoor een tekort aan trainingsruimte, eveneens voor doordeweekse competitiewedstrijden. Een (deel van de) oplossing is het realiseren van verlichting op de velden. De velden van UVV worden ook deels gebruikt door de honk- en softbalacademie Scimitars. Scimitars speelt momenteel de wedstrijden op sportpark de Paperclip en willen hier ook gaan trainen. Dat zou betekenen dat de druk op de honk- en softbalvelden verder gaat toenemen. Van UVV zijn verder geen gegevens over ander gebruik of knelpunten ontvangen.

Korfbal

De gemeente Utrecht telt vier korfbalverenigingen, alleen actief op een eigen sportpark. In totaal zijn er in de gemeente negen velden van 40 bij 20 meter en vier velden van 24 bij 12 meter aanwezig. In totaal hebben de korfbalverenigingen 67 teams ingeschreven staan bij de zaterdagcompetitie van de KNKV (tabel 4.24). De E- en F-teams van Synergo en HKC spelen de wedstrijden op de jeugdelden van 24x12 meter. De drie jeugdelden bij HKC zijn niet vast belijnd op het kunstgrasveld.

Tabel 4.24 Aantal velden en teams korfbalverenigingen gemeente Utrecht in seizoen 2020/'21

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal velden		Aantal teams				
			40*20	24*12	Senioren	AB	CD	EF	Totaal
Noordwest	Loevenhoutsedijk	Synergo	2	1	9	6	6	6	27
Zuid	Hoograven	HKC	2	3	8	3	2	1	14
Vleuten-De Meern	Fletiomare-Oost	Fiducia	3	0	5	7	5	6	23
Oost	Olympos	Hebbes	2*	0	3	0	0	0	3
Gemeente Utrecht			9	4	25	16	13	13	67

*Velden gedeeld met hockey (kunstgras) en voetbal (natuurgras).

In tabel 4.25 wordt de huidige en verwachte veldbehoefte van de korfbalverenigingen weergegeven en afgezet tegen het aanbod. De (verwachte) behoefte is berekend aan de hand van de richtlijn van de KNKV en geeft alleen inzicht in de veldbehoefte van de teams die zijn ingeschreven bij de bond voor bondsactiviteiten (zie bijlage 1). Voor de verwachte behoefte is uitgegaan van een stabiele sportdeelname, wat betekent dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Utrecht per leeftijdscategorie lid is van een korfbalvereniging.

Op basis van de richtlijn heeft korfbalvereniging Synergo in seizoen 2020/'21 niet voldoende ruimte voor het huidige aantal teams: ze hebben een tekort van één veld. De overige verenigingen hebben voldoende ruimte op de huidige sportparken. Hierbij zijn voor Synergo en HKC de E- en F-teams aan de jeugdvelden toebedeeld. Op basis van de verwachte bevolkingsgroei groeit het tekort aan velden voor Synergo naar twee velden in 2040. Ook bij HKC ontstaat op basis van de richtlijn en de bevolkingsprognose een tekort van één veld in 2040. Fiducia en Hebbes hebben de komende jaren nog voldoende veldcapaciteit, waarbij Fiducia net voldoende ruimte zal hebben (tabel 4.25). In de vraag-aanbodanalyses is ervan uitgegaan dat alle wedstrijden op zaterdag afgewerkt worden, nu en in de toekomst.

Tabel 4.25 Vraag-aanbodanalyse velden korfbalverenigingen gemeente Utrecht in 2021, 2025, 2030 en 2040 o.b.v. bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname (in aantallen)

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal velden		Veldbehoefte*			
			40*20	24*12	2021	2025	2030	2040
Overvecht	Loevenhoutsedijk	Synergo	2	1	2,7	2,8	3,0	3,2
Zuid	Hoograven	HKC	2	3	1,8	1,8	2,0	2,1
Vleuten-De Meern	Fletiomare-Oost	Fiducia	3	0	2,5	2,6	2,7	2,9
Oost	Olympos	Hebbes	2	0	0,4	0,5	0,5	0,5
Gemeente Utrecht			9	4				

*De E- en F-teams van Synergo en HKC zijn toebedeeld aan de jeugdvelden. Deze jeugdteams hebben op basis van de richtlijn nu en in de toekomst voldoende ruimte op de huidige velden van 24*12m.

Het aantal leden bij de Utrechtse korfbalverenigingen is, in lijn met de landelijke trend bij de korfbalbond, gedaald in de afgelopen jaren (relatief harder gedaald dan de bevolking is gegroeid sinds 2017). Als deze daling in dezelfde mate doorzet en de ledenaantallen harder dalen dan de bevolking groeit, is de druk op de korfbalvelden in de toekomst minder groot dan is gepresenteerd op basis van de bevolkingsprognoses.

Overig gebruik velden

De behoefte in bovenstaande tabel geeft enkel inzicht in de veldbehoefte van de korfbalverenigingen voor bondsactiviteiten van de teams die zijn ingeschreven bij de KNKV. Aangezien verenigingen ook andere (niet-bondsgerelateerde) activiteiten (kunnen) aanbieden voor hun leden, kan de daadwerkelijke behoefte van verenigingen hoger uitvallen. Ook kunnen de velden gebruikt worden door andere partijen.

De korfbalverenigingen hebben een overzicht ontvangen met het aantal leden en teams dat is geregistreerd bij de bond. Aan de verenigingen is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgerelateerde gebruik van de voorzieningen door de vereniging en/of door andere partijen (type, doelgroep, benodigde ruimte). Het doel was een eerste inventarisatie: in welke mate worden de sportparken gebruikt voor niet-bondsgerelateerde activiteiten door verenigingen en andere gebruikers, om welk type activiteiten gaat het, enzovoort. Alleen van korfbalvereniging Synergo is een reactie ontvangen.

De korfbalvelden worden door Synergo onder andere gebruikt door midweekteams, recreanten trainingsgroepen, peuter-/kleutergroepen en incidentele (interne) wedstrijden. De velden worden daarnaast door andere partijen gebruikt op momenten dat de vereniging er geen gebruik van maakt (doordeweeks overdag). Dit gaat bijvoorbeeld om een middelbare school, een sport-BSO en groepen ouderen.

Rugby

In Utrecht zijn drie rugbyverenigingen actief. Twee van de verenigingen zijn studentenverenigingen en beschikken over samen over één veld op sportpark Olympos. Dit veld wordt gedeeld met de voetbalvereniging. De Utrechtse Rugby Club beschikt over twee velden op sportpark Rijnvliet. In totaal hebben de verenigingen twintig teams ingeschreven staan in een competitie van Rugby Nederland (tabel 4.26).

Tabel 4.26 Aantal velden en teams rugbyverenigingen Utrecht in 2021

Sportpark	Vereniging	Aantal velden	Senioren	Colts	Juniores	Cubs	Totaal
Rijnvliet	Utrechtse Rugby Club	2	7	2	2	3	14
Olympos	RUS	-	4	-	-	-	4
	U.S.R.S	-	2	-	-	-	2
	Totaal Olympos	1*	6	-	-	-	6
Gemeente Utrecht		3	19	2	2	3	26

*Veld gedeeld met voetbal.

Bron: Rugby Nederland, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Bij een stabiele sportdeelname leidt de verwachte bevolkingsgroei tot een toename van het aantal teams van de rugbyverenigingenverenigingen (tabel 4.27). Landelijk is in het afgelopen decennium het ledenaantal van Rugby Nederland enorm gegroeid, maar de sterke groei lijkt in de afgelopen jaren te stabiliseren. Het ledenaantal van de Utrechtse rugbyverenigingen is daarentegen flink blijven groeien, namelijk met ruim 28 procent tussen 2017 en 2021. Het is onzeker in welke mate deze groei door gaat zetten in de komende jaren.

Tabel 4.27 (Verwacht) aantal teams rugbyverenigingen in Utrecht in 2021, 2025, 2030 en 2040 op basis van bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname

Sportpark	Vereniging	Aantal velden	Aantal teams			
			2021	2025	2030	2040
Rijnvliet	Utrechtse Rugby Club	2	14	14,6	15,6	16,6
Olympos	RUS	-	4	4,2	4,7	4,9
	U.S.R.S	-	2	2,1	2,3	2,4
	Totaal Olympos	1*	6	6,3	7,0	7,3

*Veld gedeeld met voetbal.

De huidige richtlijn van Rugby Nederland is, in tegenstelling tot de andere richtlijnen voor buitensportaccommodaties, niet geaccordeerd door VNG en VSG. De richtlijn is gebaseerd op de eerdere richtlijn van de KNVB voor voetbal. Toetsing van deze richtlijn heeft uitgewezen dat deze vaak niet lijkt aan te sluiten bij de praktijk. In samenwerking met Rugby Nederland onderzoekt het Mulier Instituut of de richtlijn herijkt moet worden. De resultaten van dit onderzoek zijn ten tijde van dit onderzoek nog niet beschikbaar. Dat betekent dat momenteel geen algemeen geaccepteerde planningsrichtlijn beschikbaar is voor rugby. In de tabellen 4.28 en 4.29 is de berekening volgens deze niet geaccordeerde richtlijn ter indicatie opgenomen, vanwege vergelijkbaarheid met het onderzoek uit 2019.

Tabel 4.28 Vraag-aanbodanalyse velden rugbyverenigingen gemeente Utrecht in 2021, volgens niet geaccordeerde richtlijn (in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Aantal velden			Aantal normteams	Veldbehoefte	
		Natuurgras	Kunstgras	Totaal			
Rijnvliet	Utrechtse Rugby Club	2	0	2	17,9	4	3,6
Olympos	U.S.R.S						
	RUS						
	Totaal Olympos	1	0	1	8,4	2	1,5
Gemeente Utrecht		3	0	3	26,32	6	

Tabel 4.29 Vraag-aanbodanalyse velden rugbyverenigingen gemeente Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. bevolkingsprognoses en een stabiele sportdeelname, volgens niet geaccordeerde richtlijn (in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Aantal velden	Aantal normteams			Veldbehoefte		
			2025	2030	2040	2025	2030	2040
Rijnvliet	Utrechtse Rugby Club	2	18,5	19,5	20,5	4 (3,7)	4 (4,0)	5 (4,2)
Olympos	U.S.R.S							
	RUS							
	Totaal Olympos	1	8,8	9,8	10,2	2 (1,6)	2(1,8)	2 (1,9)
Gemeente Utrecht		3	27,3	29,4	30,8	6	6	7

Aan de verenigingen is gevraagd hoe zij momenteel de ruimtebehoefte ervaren, of ze knelpunten ervaren en op welke momenten dit ruimtegebrek plaatsvindt. De damesrugbyvereniging RUS geeft aan momenteel (nog) geen grote problemen te ervaren met de veldcapaciteit. De trainingsruimte is met 50 tot 60 spelers op één veld wel krap. In de toekomst verwacht de vereniging tegen capaciteitsproblemen aan te lopen, als zij blijft groeien. Aanvullend wordt aangegeven dat het veld door overbelasting regelmatig onbespeelbaar is. Dit zorgt op momenten voor beperkte capaciteit.

Overig gebruik velden

Het aantal teams in bovenstaande tabel is alleen het aantal teams bij de rugbyverenigingen dat is ingeschreven bij Rugby Nederland. Op de velden vinden ook andere (niet-bondsgelateerde) activiteiten plaats door de verenigingen, maar ook door andere partijen.

De rugbyverenigingen hebben een overzicht ontvangen met het aantal leden en teams dat is geregistreerd bij de bond. Aan de verenigingen is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgelateerde gebruik van de voorzieningen door de vereniging en/of door andere partijen (type, doelgroep, benodigde ruimte). Het doel was een eerste inventarisatie: in welke mate worden de sportparken gebruikt voor niet-bondsgelateerde activiteiten door verenigingen en andere gebruikers, om welk type activiteiten gaat het, enzovoort.

De Utrechtse Rugby Club heeft aangegeven wekelijkse clinics aan te bieden (dames academy) en dat leden van TouchNL gebruikmaken van de velden. Deze leden zijn geen lid van de Rugby Nederland, maar van de Nederlandse Touch Rugby Bond. RUS heeft een tiental trainingsleden die niet deelnemen aan de competitie.

Terugblik vraag-aanbodanalyse 2019

Atletiek: Het aantal leden van de Atletiekunie is de afgelopen jaren afgenomen. Sinds 2018 is dezelfde trend waar te nemen bij de Utrechtse atletiekverenigingen. In 2019 werden daarom meer leden van de atletiekverenigingen verwacht dan in het huidige onderzoek. De komende jaren zal duidelijk worden of het aantal leden weer zal gaan toenemen.

Cricket: de resultaten van dit onderzoek komen overeen met het beeld in 2019.

Handbal: In 2019 werd geconstateerd dat het aanwezige veld voldoende is wanneer de teams op zowel zaterdag als zondag spelen, nu en in de toekomst. Het huidige teamaantal (23) is echter hoger dan in 2019 (18), waardoor in dit onderzoek een behoefte van twee velden is bepaald (1,1 veld wanneer op zowel zaterdag als zondag wordt gespeeld).

Honk- en softbal: De kleine tekorten in het onderzoek van 2019 zijn in het huidige onderzoek veranderd in een stabiele situatie, waarbij het aantal velden past bij de behoefte van de verenigingen.

Korfbal: Het in 2019 geconstateerde tekort van één veld bij Synergo is ook uit het huidige onderzoek naar voren gekomen. Ook de verwachting voor de toekomst verandert niet voor Synergo en HKC. Bij deze verenigingen ontstaat een tekort van twee velden (Synergo) en één veld (HKC). Het kleine veldtekort dat we in 2019 bij Fiducia zagen ontstaan, is in het huidige onderzoek niet geconstateerd.

Rugby: Op basis van de niet geaccordeerde richtlijn wordt in het huidige onderzoek een vergelijkbare uitkomst als in 2019 verkregen. Op Rijnvliet is een tekort van twee velden en bij Olympos een tekort van één veld. Het bepaalde onafgeronde tekort op Rijnvliet is iets groter dan in 2019, terwijl het onafgeronde tekort bij Olympos juist iets is afgenomen.

5. Ervaringen van gebruikers

Om inzicht te krijgen in de ervaringen van gebruikers van gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties is een vragenlijstonderzoek en een kwalitatief verdiepend onderzoek uitgevoerd. De resultaten van deze onderzoeken worden in dit hoofdstuk gepresenteerd.

In het vragenlijstonderzoek zijn gebruikers van gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht gevraagd naar hun groeiambities, waarom zij meer zouden willen huren en wat hen hierin belemmert. Ook is gevraagd naar hoe tevreden zij zijn over deze accommodaties. In het vragenlijstonderzoek zijn twee typen gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties opgenomen: verenigingen en anders georganiseerde gebruikers.

Met anders georganiseerde gebruikers bedoelen we alle partijen die een sportruimte huren zonder hierbij verbonden te zijn aan een bondsgeregistreerde vereniging. Het kan hier dus gaan om ruimtegebruik door anders georganiseerde sporters, waaronder leden van een commerciële sportaanbieder of fitnesscentrum, sporters verbonden aan sociaal-culturele organisaties, sportbuurt- of welzijnswerk, leden van bedrijfssport of scholen/naschoolse opvang, maar ook om ruimtegebruik door ongeorganiseerde sporters, waaronder vriendengroepen, kennissen of individuen die gebruik maken van de sportruimte (Van den Dool, 2016).

Daarnaast zijn middels focusgroepen en interviews verdiepende vragen gesteld aan anders georganiseerde huurders en één potentiële gebruiker van gemeentelijke sportaccommodaties over welke wensen en behoeften zij hebben voor huidig en toekomstig ruimtegebruik en welke belemmeringen en stimulansen zij ervaren bij het huren van gemeentelijke sportaccommodaties.

Een uitgebreide beschrijving van de methoden van het vragenlijstonderzoek en het kwalitatief verdiepend onderzoek is terug te lezen in bijlage 1.

5.1 Vragenlijstonderzoek binnensport

In deze paragraaf worden de resultaten uit het vragenlijstonderzoek onder gebruikers van gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht gepresenteerd. In totaal hebben 152 respondenten de vragenlijst ingevuld. 44 procent hiervan is sportvereniging en 54 procent vertegenwoordigt anders georganiseerde huurders. De resterende 2 procent zijn studentensportverenigingen. De studentenverenigingen zijn niet gevestigd in gemeentelijke sportaccommodaties, maar hebben hier wel gebruik van gemaakt.

Bij het presenteren van de resultaten van het vragenlijstonderzoek worden steeds de sportverenigingen en studentensportverenigingen samengenomen. We refereren aan deze groep als 'verenigingen'. Daarnaast worden de resultaten van anders georganiseerden apart uitgelicht.

In deze paragraaf wordt allereerst aandacht gegeven aan het gebruik van binnensportaccommodaties door anders georganiseerde partijen. De samenstelling van verschillende organisatievormen, de activiteiten die zij organiseren en het huidige ruimtegebruik worden hierin toegelicht. Vervolgens wordt ingegaan op de groeiambities van zowel verenigingen als anders georganiseerden en welke belemmeringen zij ervaren om deze te realiseren. Een overzicht van het gewenste ruimtegebruik van verenigingen en anders georganiseerden komt daarna aan bod. Tot slot wordt inzichtelijk gemaakt in welke mate huurders van gemeentelijke binnensportaccommodaties tevreden zijn over de door hen het meest gebruikte sportruimte in de gemeente Utrecht.

Anders georganiseerd aanbod en gebruik

Meer dan de helft van de gebruikers van gemeentelijke binnensportaccommodaties die hebben deelgenomen aan het vragenlijstonderzoek (54%) laat zich categoriseren als anders georganiseerd. Deze huurders maken gebruik van sportruimte zonder dat ze verbonden zijn aan een vereniging. In figuur 5.1 wordt de samenstelling van deze groep inzichtelijk gemaakt.

Ruim één op de vijf van deze anders georganiseerde gebruikers is een particuliere vriendengroep, kennissengroep of individu (20,4%), gevolgd door 9,2 procent commerciële sportaanbieders of fitnesscentra. Met commerciële sportaanbieders wordt een divers scala aan (winstgevende) organisaties bedoeld, veelal opgezet door zelfstandig ondernemers, waaronder sportscholen en -academies. 8,6 procent van de anders georganiseerde gebruikers huurt in de vorm van sociaal-cultureel, sportbuurt- of welzijnswerk. Een kleiner aandeel betreft scholen en/of de naschoolse opvang (3,9%) en bedrijfssportorganisaties (1,3%). Ruim één op de tien huurders valt niet onder één van deze categorieën. Hieronder vallen onder andere stichtingen, gezondheidsorganisaties en aanbieders van psychomotorische therapie.

Figuur 5.1. Anders georganiseerd gebruik van binnensportaccommodaties in Utrecht naar type organisatie (in procenten, n=82)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Huidig aanbod

Het merendeel van de anders georganiseerde gebruikers, namelijk 80,5 procent, maakt gebruik van een binnensportaccommodatie voor het aanbieden van één type activiteit. Eén op de tien gebruikers organiseert twee verschillende soorten activiteiten en nog eens 10 procent geeft aan drie activiteiten te organiseren.

Veruit de meeste activiteiten die deze huurders organiseren zijn sportief van aard. Tabel 5.1 bevat een overzicht van de activiteiten die door anders georganiseerde huurders worden aangeboden. Badminton wordt het vaakst georganiseerd (19,5%). Bijna één op de tien huurt binnensportaccommodaties voor dans (9,8%), nog eens één op de tien voor voetbal (9,8%). 7,3 procent gebruikt de zalen en/of hallen voor fitness, training of revalidatie-bewegingsactiviteiten. De 17,1 procent overige sportieve activiteiten betreffen basketbal (4,9%), gym (3,7%), boksen (3,7%), circus en acrobatiek (3,7%), fysio (1,2%) en trefbal (1,2%). Niet-sportieve activiteiten die in de accommodaties worden georganiseerd zijn vormen van therapie (3,7%), waaronder psychomotorische therapie, en muziek (1,2). Tot slot wordt 17,1 procent van de activiteiten door huurders omschreven als 'sport en spel', feesten en buurtactiviteiten (17,1%). Onbekend is of dit sport-gerelateerde feesten en activiteiten zijn.

Tabel 5.1 Aanbod van (sportieve) activiteiten door anders georganiseerde gebruikers van binnensportaccommodaties in Utrecht (in procenten, n=82)

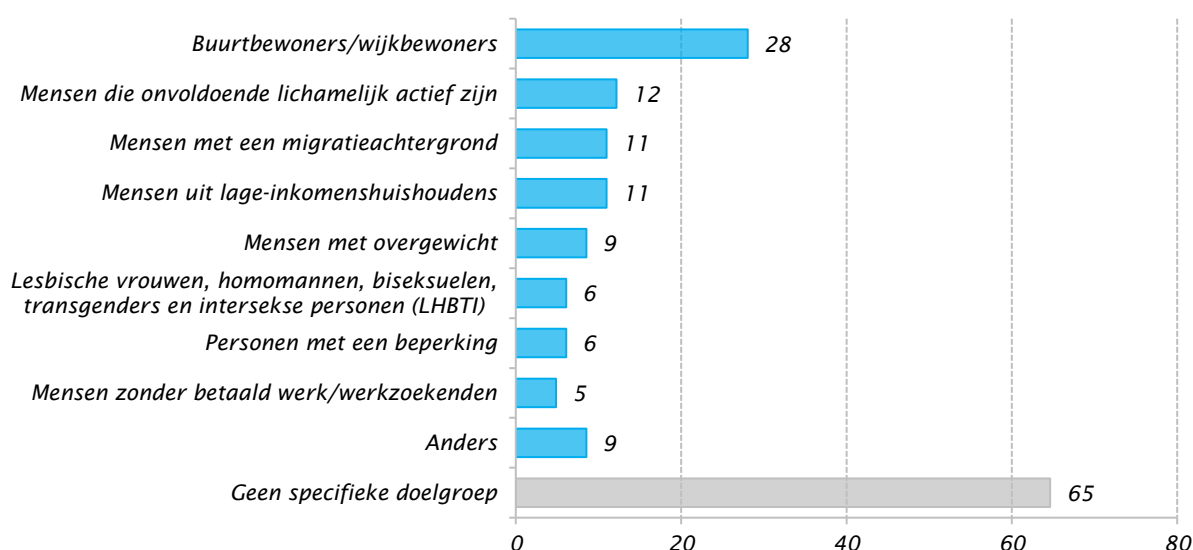
Type activiteit	Percentage anders georganiseerden
<i>Badminton</i>	19,5
<i>Dans</i>	9,8
<i>Voetbal</i>	9,8
<i>Volleybal</i>	8,5
<i>Fitness/training/beweging</i>	7,3
<i>Vechtsport</i>	6,1
<i>Overige sportieve activiteiten</i>	17,1
<i>Niet-sportieve activiteiten</i>	4,9
<i>Spel,- feest- en buurtactiviteiten</i>	17,1

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Aan alle anders georganiseerde huurders is gevraagd voor welke leeftijdsgroepen zij deze activiteiten aanboden. Zij konden hierbij meerdere antwoorden geven. De helft (50%) gaf aan activiteiten te organiseren voor volwassenen van 18 t/m 49 jaar en iets meer dan de helft (51%) organiseerde activiteiten voor de leeftijdsgroep 50 t/m 64 jaar. 40 procent organiseerde activiteiten voor volwassenen van 65 jaar en ouder. Ruim één op de vier gaf aan activiteiten te organiseren voor kinderen t/m 12 jaar oud. Een lager aandeel van 17 procent organiseerde aanbod voor 13- t/m 17-jarigen (niet in figuur).

Ook konden de anders georganiseerden aangeven of zij (een deel van) deze activiteiten organiseerden voor specifieke doelgroepen, zoals mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie. In figuur 5.2 is te zien dat ruim een kwart specifieke activiteiten organiseerde voor buurt- en/of wijkbewoners. Een kleiner aandeel van 12 procent richtte zich op mensen die onvoldoende lichamelijk actief zijn, gevold door ruim één op de tien die activiteiten aanbod voor mensen met een migratieachtergrond (11%) en mensen uit lage-inkomenshuishoudens (11%). Het grootste deel van de anders georganiseerde huurders geeft aan zich niet te richten op specifieke doelgroepen (65%).

Figuur 5.2 Anders georganiseerd aanbod in binnensportaccommodaties in Utrecht gericht op specifieke doelgroepen (in procenten, n=82)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Met name vanuit sociaal-culturele organisaties en sportbuurt- of welzijnswerk worden activiteiten georganiseerd voor specifieke doelgroepen, maar ook commerciële sportaanbieders en fitnesscentra richten zich relatief vaak op mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie (niet in figuur). Sociaal-culturele organisaties, sportbuurt- of welzijnswerkers en commerciële partijen organiseren vaker aanbod voor buurt- en wijkbewoners (62% en 43%), mensen die onvoldoende lichamelijk actief zijn (31% en 21%) en mensen met overgewicht (15% en 14%). Ook richten sociaal-culturele organisaties en sportbuurt- of welzijnswerkers hun aanbod vaker dan gemiddeld op mensen uit lage-inkomenshuishoudens (38%) en mensen met een migratieachtergrond (31%).

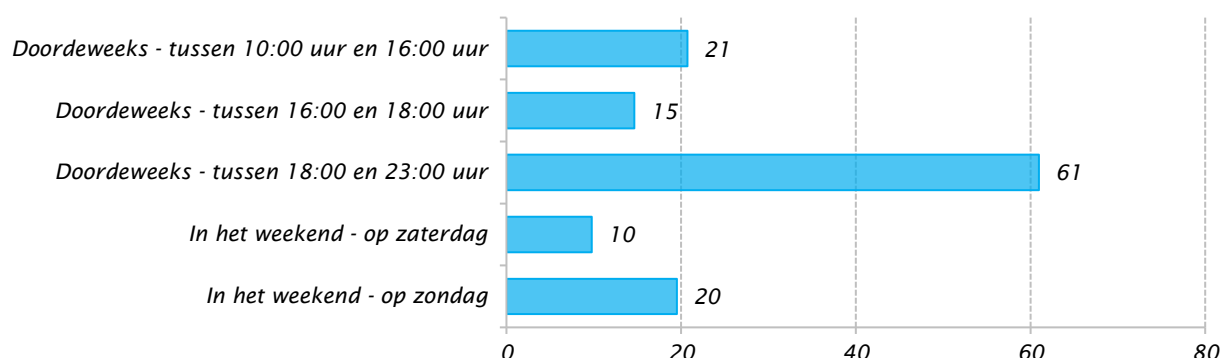
Huidig ruimtegebruik

Het merendeel van de anders georganiseerde gebruikers van binnensportaccommodaties (73%) geeft aan het hele jaar door gebruik te maken van sportruimte. Een kleiner aandeel van 13 procent huurt enkel in het winterseizoen (november/december tot en met februari/maart) en 2 procent huurt in het zomerseizoen (juli tot en met augustus). Het overige deel (5%) huurt op incidentele basis of binnen andere periodes.

Het merendeel van de anders georganiseerde huurders (82%) geeft aan op wekelijkse basis gebruik te maken van de binnensportaccommodatie. Een kleiner aandeel van 20 procent huurt minstens één keer per maand en 6 procent huurt incidenteel (minder dan één keer per maand).

Aan de groep wekelijkse huurders is gevraagd op welke dagdelen zij op dit moment huren (figuur 5.3). Ruim zes op de tien van deze huurders (61%) maken doordeweeks tussen 18:00 en 23:00 uur gebruik van de sportruimte. Daarnaast huurt één op de vijf wekelijkse huurders (21%) doordeweeks tussen 10:00 en 16:00 uur. Dit moment is met name populair onder scholen en/of naschoolse opvang (83%). 15 procent huurt doordeweeks tussen 16:00 en 18:00 uur. Nog eens één op de vijf (20%) huurt op zondag; 10 procent huurt op zaterdag.

Figuur 5.3 Huidig ruimtegebruik van anders georganiseerde wekelijkse huurders van binnensportaccommodaties in Utrecht naar dagdeel (in procenten, n=67)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Bijna de helft (49%) van de wekelijkse anders georganiseerde gebruikers huurt één tot twee uur per week, gevolgd door 25 procent die twee tot drie uur huurt. Met name particuliere vriendengroepen en individuele huurders huren één tot twee uur per week (74%).

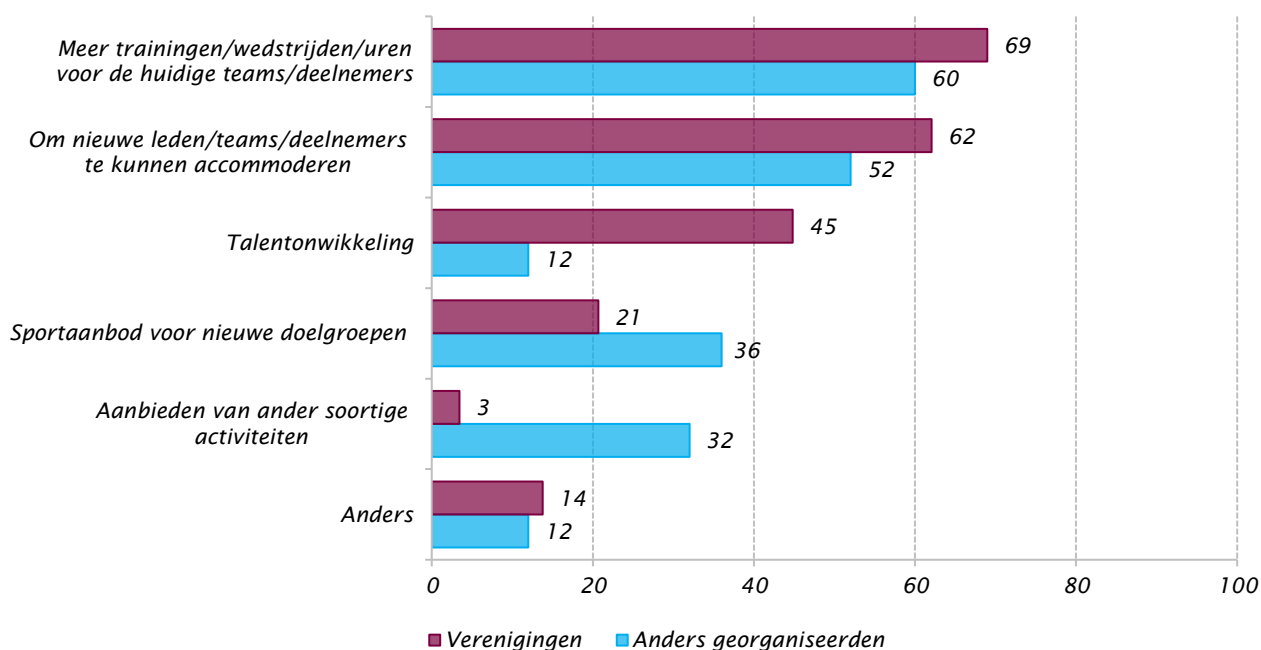
Groeiambities en ervaren belemmeringen

Alle gebruikers van gemeentelijke binnensportaccommodaties, zowel de verenigingen als de anders georganiseerde huurders, zijn gevraagd naar hun huidige en toekomstige groeiambities. Vervolgens is gevraagd naar of zij belemmeringen ervaren om deze groei te kunnen realiseren en welke dat zijn. De resultaten van deze vragen worden hier gepresenteerd.

41 procent van de binnensportverenigingen geeft aan op dit moment meer gebruik te willen maken van één of meerdere binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht. Dit kan betrekking hebben op de accommodatie die zij op dit moment gebruiken of op een accommodatie die zij nog niet gebruiken. Het overige deel (59 procent) geeft aan op dit moment niet te willen groeien. De anders georganiseerden lijken in iets mindere mate te willen groeien: 30 procent geeft aan op dit moment meer sportruimte te willen gebruiken (niet in figuur).

De groep verenigingen en anders georganiseerden die op dit moment de ambitie hebben om te groeien is gevraagd naar de reden hiervan. Figuur 5.4 bevat een overzicht van de antwoorden. Meer trainingen, wedstrijden of uren aan de huidige teams of deelnemers aanbieden noemen zowel de verenigingen (69%) als de anders georganiseerden (60%) het vaakst als reden om te willen groeien, gevolgd door nieuwe leden, teams of deelnemers kunnen accommoderen. Daarnaast valt op dat verenigingen relatief vaker willen groeien om te kunnen voorzien in talentontwikkeling (45%) of sporten op een hoger niveau, en dat anders georganiseerden juist vaker uitspreken andere doelgroepen te willen bereiken (36%) en andere activiteiten te willen aanbieden (32%).

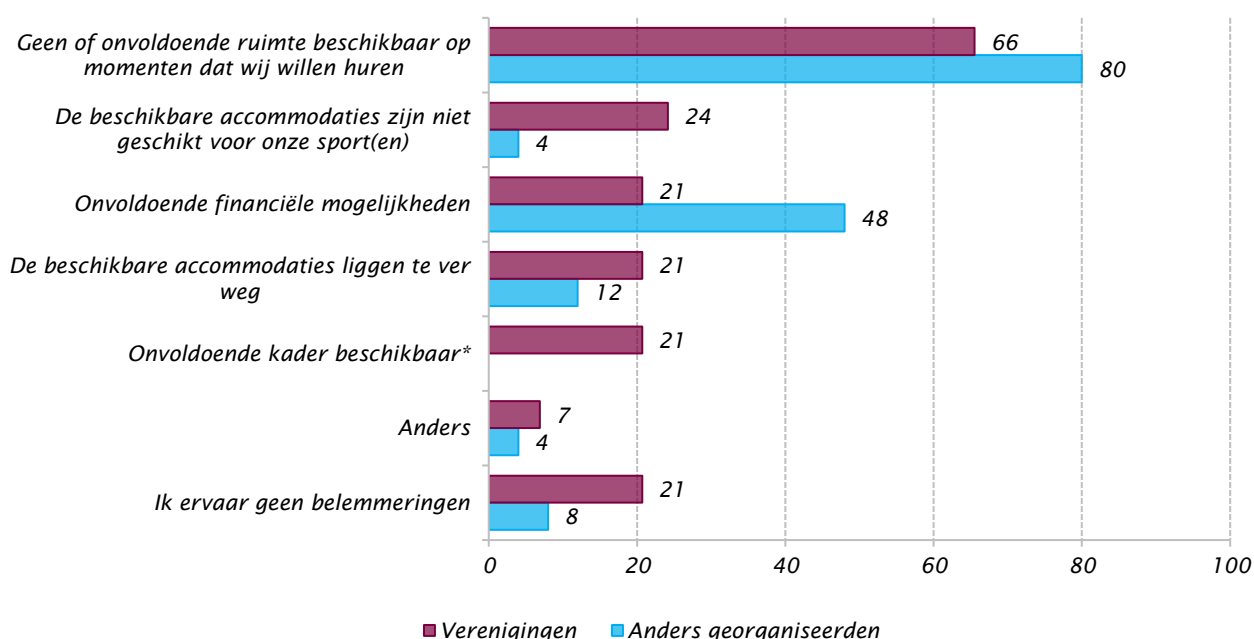
Figuur 5.4 Reden huidige groeiambities van verenigingen (n=29) en anders georganiseerden (n=25) in Utrecht (in procenten)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

De verenigingen en anders georganiseerde huurders met een groeiambitie op dit moment hebben aangegeven welke belemmeringen zij ervaren om deze te realiseren. In figuur 5.5 is te zien dat beide groepen onvoldoende beschikbare ruimte ervaren op de momenten waarop zij willen huren. Vergeleken met de verenigingen lijken de anders georganiseerden dit knelpunt in meerdere mate te ervaren (80% tegenover 66%). Ook ervaren anders georganiseerde huurders een gebrek aan financiële middelen vaker als belemmering (48% tegenover 21%). Verenigingen spreken vaker uit dat zij geen belemmeringen ervaren (21%) dan anders georganiseerde huurders (8%).

Figuur 5.5 Ervaren belemmeringen om te groeien, van verenigingen (n=29) en anders georganiseerden (n=25; in procenten)

*De antwoordoptie 'Onvoldoende kader beschikbaar' is enkel voorgelegd aan verenigingen.

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Toekomstige groeiambities en te verwachten belemmeringen

Aan de verenigingen en anders georganiseerden die hebben aangegeven op dit moment geen groeiambitie te hebben is gevraagd of zij verwachten in de nabije toekomst (de komende vijf jaar) wél meer gebruik te willen maken van één of meerdere binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht. Van deze groep gaf 22 procent van de verenigingen (in totaal negen verenigingen) en 21 procent van de anders georganiseerden (twaalf respondenten) aan toekomstige groeiambities te verwachten.

Ook deze groep is vervolgens gevraagd naar de reden om te willen groeien. Deze redenen komen overeen met de benoemde motivaties voor groei op dit moment; ook de groep met toekomstige groeiambities geeft aan meer trainingen, wedstrijden of uren aan te willen aanbieden aan de huidige leden of teams (56% van de verenigingen en 53% van de anders georganiseerden) en nieuwe deelnemers of teams te willen accommoderen (67% van de verenigingen en 42% van de anders georganiseerden). Opvallend is het grote aandeel anders georganiseerde huurders dat geen belemmeringen verwacht die hen in de toekomst tegen zullen houden om te kunnen groeien (83%), terwijl geen enkele vereniging uitspreekt geen belemmeringen te verwachten. De ervaren toekomstige belemmeringen door verenigingen komen overeen met de benoemde ervaren knelpunten op dit moment: het grootste aandeel verwacht onvoldoende beschikbare ruimtes op de momenten waarop zij willen huren (33%).

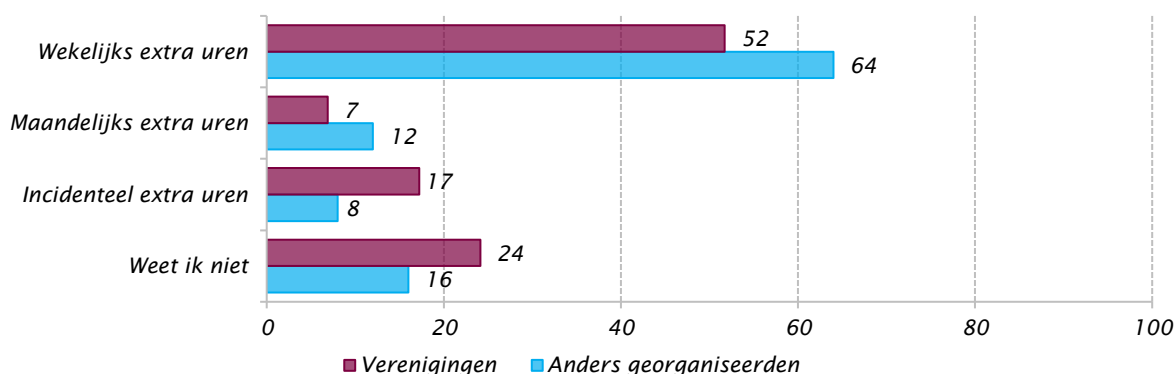
Gewenst ruimtegebruik

Aan de 29 verenigingen en 25 anders georganiseerde huurders van binnensportaccommodaties die de ambitie hebben om op dit moment te groeien is gevraagd hoe vaak, op welke momenten en hoeveel uur zij meer gebruik willen maken van sportruimte in de gemeente Utrecht.

Het merendeel van deze groep geeft aan behoefte te hebben aan extra uren op wekelijkse basis; 64 procent van de anders georganiseerden en 52 procent van de verenigingen huurt graag wekelijks bij

(figuur 5.6). Vergeleken met verenigingen lijken anders georganiseerden daarnaast wat meer behoefte te hebben aan maandelijkse uren (12% tegenover 7%). Bijna een kwart van de binnensportverenigingen weet niet aan hoeveel extra uur er behoefte is.

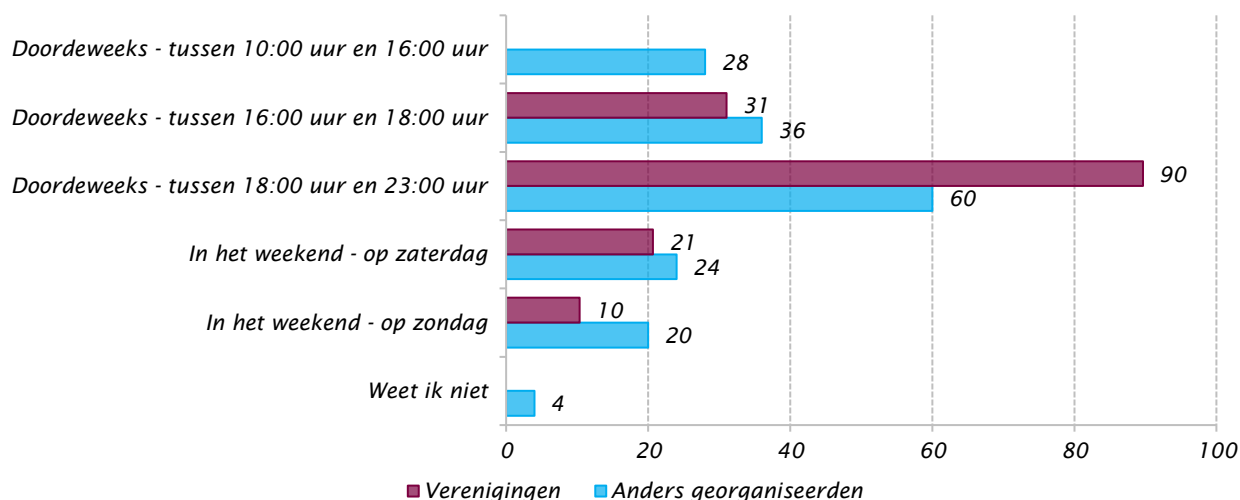
Figuur 5.6 Gewenst extra ruimtegebruik in binnensportaccommodaties in Utrecht, van verenigingen (n=29) en anders georganiseerden (n=25), naar frequentie van uren (in procenten)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Figuur 5.7 bevat een overzicht van de gewenste extra sportruimte naar dagdeel. Van de groep gebruikers die behoefte hebben aan extra uren op wekelijkse basis geeft de meerderheid aan dat zij graag doordeweeks tussen 18:00 en 23:00 uur willen huren. Dit geldt voor 90 procent van de verenigingen en 60 procent van de anders georganiseerden die wekelijks willen huren. Geen enkele vereniging geeft aan te willen huren op doordeweekse dagen tussen 10:00 en 16:00 uur. Wel geeft 31 procent van deze groep de voorkeur aan extra gebruik tussen 16:00 en 18:00 uur. Vergeleken met anders georganiseerde gebruikers lijken verenigingen een sterkere voorkeur te hebben voor het dagdeel waarop zij extra gebruik willen maken van sportruimte.

Figuur 5.7 Gewenst extra ruimtegebruik in binnensportaccommodaties in Utrecht, van verenigingen (n=15) en anders georganiseerden (n=16) die wekelijks meer willen huren, naar dagdeel (in procenten)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Van de verenigingen en anders georganiseerde huurders die wekelijks extra willen huren heeft het grootste aandeel behoefte aan twee tot drie extra uren per week; dit geldt voor 36 procent van de verenigingen en 27 procent van de anders georganiseerden. Eén op de vijf verenigingen en 29 procent van de anders georganiseerden heeft behoefte aan één tot twee extra uren per week; 14 procent huurt graag vier tot vijf extra uren per week.

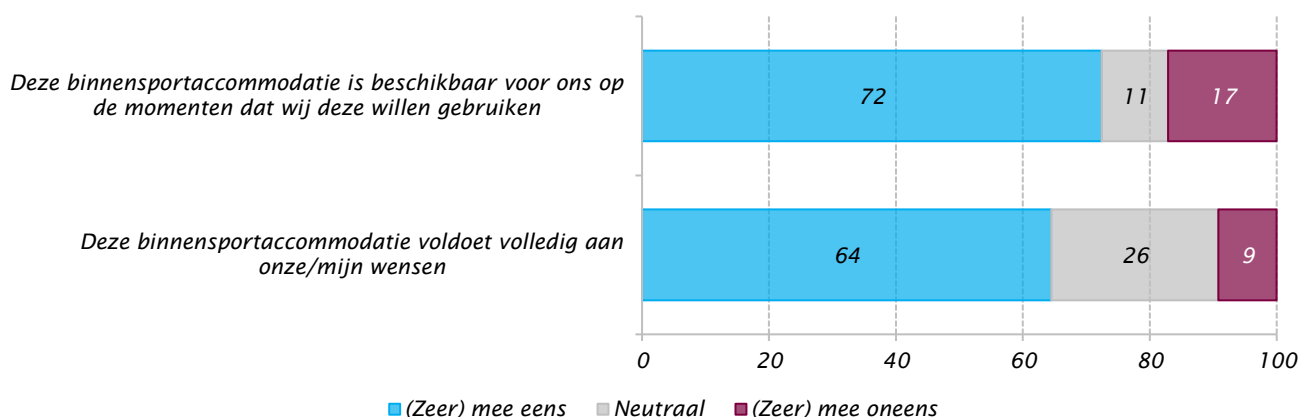
Tevredenheid gemeentelijke binnensportaccommodaties

Alle verenigingen en anders georganiseerde huurders hebben kunnen aangeven hoe zij het gebruik van gemeentelijke binnensportaccommodaties ervaren. Hierbij is specifiek gevraagd naar de mate van tevredenheid over de accommodatie zelf, de zalen en/of hallen en de was- en kledergelegenheden. De beoordeling en ervaren tevredenheid van het gebruik van binnensportaccommodaties worden in figuur 5.8 t/m 5.11 gepresenteerd. Bij het weergeven van de resultaten zijn alle gebruikers van binnensportaccommodaties samengevoegd. Opvallende verschillen tussen verenigingen en anders georganiseerden worden daarnaast in de tekst benoemd.

Aan de respondenten zijn twee stellingen voorgelegd: één over de beschikbaarheid en één over de algehele ervaren kwaliteit van de door hen het meest gebruikte binnensportaccommodatie. Zij konden vervolgens antwoorden met ‘(zeer) mee eens’, ‘neutraal’ of ‘(zeer) mee oneens’. In figuur 5.8 wordt de beantwoording op deze vragen weergegeven. Opvallend is het hoge aandeel respondenten dat ervaart dat de accommodatie beschikbaar is op de momenten dat zij deze willen gebruiken (72%). Dit geldt met name voor de anders georganiseerde huurders (76%) (niet in figuur). Eerder kwam aan bod dat verenigingen en anders georganiseerden het gebrek aan beschikbare ruimte als belemmering ervaren om te kunnen groeien (figuur 5.5). Deze resultaten suggereren dat huurders met name ontevreden zijn over de beschikbaarheid wanneer er behoefte is aan extra sportruimte.

Daarnaast is in figuur 5.8 te zien dat de binnensportaccommodaties volgens 64 procent van de huurders voldoen aan hun wensen. Tussen de verenigingen en anders georganiseerden zijn hierin geen opmerkelijke verschillen waar te nemen.

Figuur 5.8 Beoordeling meest gebruikte gemeentelijke binnensportaccommodatie door verenigingen en anders georganiseerden (in procenten, n=152)

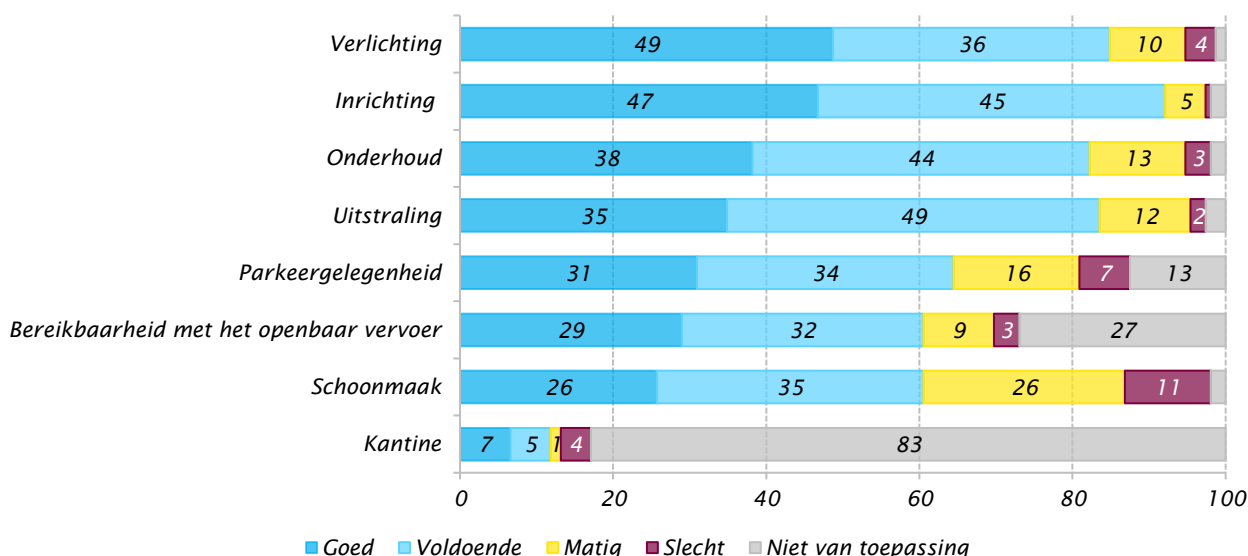

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

In figuur 5.9 wordt van een aantal aspecten van gemeentelijke binnensportaccommodaties weergegeven in welke mate gebruikers hier tevreden over zijn. Het gaat hier niet om de tevredenheid van sportzalen, sporthallen of was- en kleedgelegenheden, maar over praktische elementen die gebonden zijn aan de accommodatie zelf, zoals verlichting, onderhoud, bereikbaarheid en de kwaliteit van de kantine. Verlichting wordt het vaakst beoordeeld als ‘goed’ (49%), gevolgd door de inrichting (47%), het onderhoud (38%) en de uitstraling van de accommodatie (35%).

Vergeleken met de verenigingen zijn de anders georganiseerde huurders minder tevreden over de verlichting: het aandeel anders georganiseerden dat dit aspect beoordeelt met ‘goed’ is 10 procentpunten lager (niet in figuur). Parkeergelegenheid en bereikbaarheid worden minder positief beoordeeld; een kleiner aandeel huurders beoordeelt deze aspecten met ‘goed’ of ‘voldoende’. Een grote groep respondenten heeft de kantine niet kunnen beoordelen (83%). Aangezien niet iedere sportaccommodatie een kantine heeft, is dit geen opvallend resultaat. Met name anders georganiseerde huurders kozen hier voor ‘niet van toepassing’ (93%), maar veel verenigingen (71%) deden hier geen uitspraak over.

Figuur 5.9 Tevredenheid over de meest gebruikte gemeentelijke binnensportaccommodatie door verenigingen en anders-georganiseerden (in procenten, n=152)

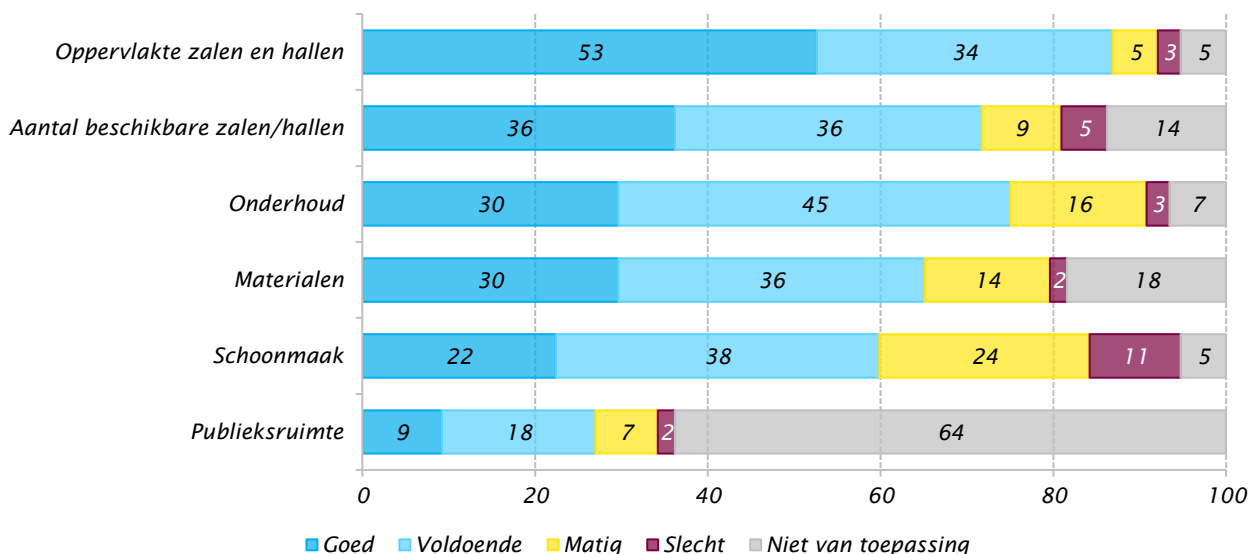

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

In figuur 5.10 wordt de mate van tevredenheid over de zalen en/of hallen van de meest gebruikte binnensportaccommodatie inzichtelijk gemaakt. Verenigingen en anders georganiseerden lijken veruit het meest tevreden over de oppervlakte: meer dan de helft van de respondenten (53%) beoordeelt dit aspect met ‘goed’. Het aantal beschikbare zalen en/of hallen wordt daarnaast door een groot deel van de gebruikers beoordeeld met ‘goed’ of ‘voldoende’. Dit bevestigt de eerder benoemde bevinding dat verenigingen en anders georganiseerden de binnensportaccommodaties momenteel veelal als beschikbaar ervaren (figuur 5.8), maar dat onvoldoende beschikbare ruimte als belemmerend wordt ervaren wanneer zij willen groeien (figuur 5.5).

Verenigingen en anders georganiseerden lijken het minst tevreden over de schoonmaak van sportzalen en/of sporthallen: dit aspect beoordelen zij het vaakst met ‘slecht’. Vanwege het grote aandeel huurders dat de publieksruimte, zoals de tribune en ruimte rondom de zaal, niet heeft kunnen beoordelen (64%) is de mate van tevredenheid hierover lastig te interpreteren.

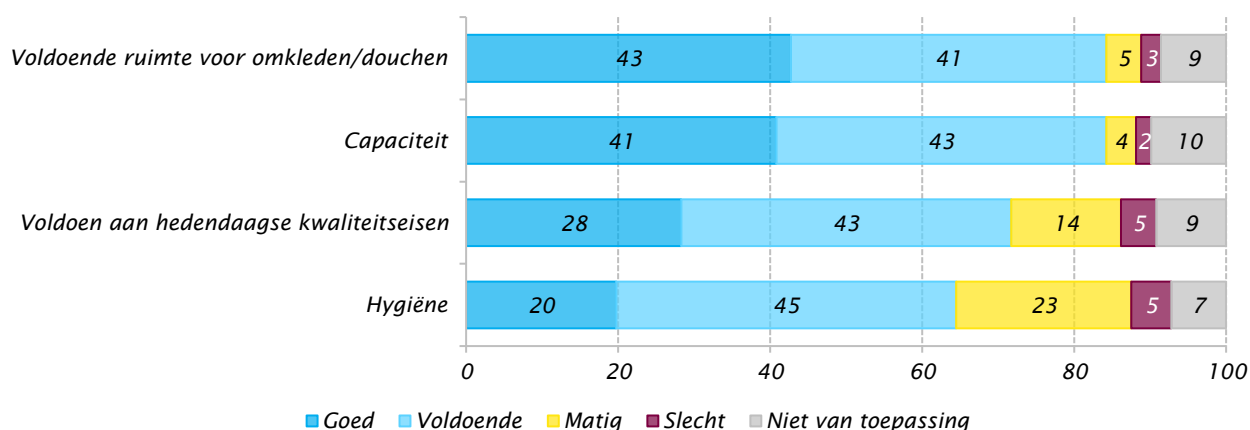
Figuur 5.10 Tevredenheid over de zalen en/of hallen van meest gebruikte gemeentelijke binnensportaccommodatie door verenigingen en anders georganiseerden (in procenten, n=152)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Tot slot zijn de verenigingen en anders georganiseerde gebruikers gevraagd naar de mate van tevredenheid over de was- en kleedgelegenheden van de door hen meest gebruikte gemeentelijke binnensportaccommodatie. De resultaten worden in figuur 5.11 gepresenteerd. Het merendeel van de respondenten lijkt positief over de was- en kleedgelegenheden: 84 procent beoordeelt de ruimte en capaciteit als ‘goed’ of ‘voldoende’. De hygiëne wordt van alle aspecten het minst vaak beoordeeld als ‘goed’ (20%) en het vaakst als ‘matig’ (23%).

Figuur 5.11 Tevredenheid over was- en kleedgelegenheden van de meest gebruikte gemeentelijke binnensportaccommodatie door verenigingen en anders georganiseerden (in procenten, n=152)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

5.2 Vragenlijstonderzoek buitensport

In deze paragraaf worden de resultaten uit het vragenlijstonderzoek onder gebruikers van buitensportaccommodaties, ofwel sportparken, in de gemeente Utrecht gepresenteerd. Anders dan in het vragenlijstonderzoek naar de binnensport zijn in dit onderzoek twee verschillende vragenlijsten gestuurd: één naar de gebruikers van gemeentelijke sportparken en één naar tennisverenigingen en studentenverenigingen. De tennisverenigingen en studentenverenigingen maken geen gebruik van gemeentelijke sportparken. Alle respondenten zijn gevraagd naar hun groeiambities, ervaren belemmeringen om te groeien en gewenste extra ruimtegebruik. Enkel aan de gebruikers van gemeentelijke sportparken is daarnaast ook gevraagd hoe tevreden zij zijn over het gebruik van de buitensportaccommodaties.

In totaal hebben 53 respondenten de vragenlijst ingevuld. Hiervan zijn 37 respondenten gebruikers van gemeentelijke buitensportaccommodaties, waaronder 31 sportverenigingen en zes anders georganiseerde huurders. Daarnaast hebben elf tennisverenigingen en vijf studentensportverenigingen deelgenomen aan het vragenlijstonderzoek.

Naast van de tennisverenigingen is van de sportverenigingen en studentenverenigingen daarnaast bekend van welk type sportveld zij het meest gebruik maken; twintig verenigingen maken het meest gebruik van een voetbalveld, zes van een atletiekveld, vijf van een hockeyveld, drie van een korfbalveld en één van een rugbyveld. Een uitgebreide toelichting van de respons is terug te lezen in bijlage 1.

Bij het presenteren van de resultaten van het vragenlijstonderzoek worden steeds alle sportverenigingen, inclusief de tennisverenigingen, samengenomen. Daarnaast worden de studentensportverenigingen en anders georganiseerde huurders apart uitgelicht. Op basis van het meest gebruikte type veld worden ook opvallende verschillen in ervaringen tussen sporttakken benoemd. Vanwege het kleine aantal studentensportverenigingen, anders georganiseerden en sportverenigingen per sporttak worden de resultaten van deze groepen niet in figuren gepresenteerd.

In deze paragraaf wordt allereerst aandacht gegeven aan het gebruik van sportparken door anders georganiseerde gebruikers. De samenstelling van verschillende organisatievormen, de activiteiten die zij organiseren en het huidige ruimtegebruik worden hierin toegelicht. Volgens wordt ingegaan op de groeiambities van sportverenigingen, studentensportverenigingen en anders georganiseerden en welke belemmeringen zij ervaren om te kunnen groeien. Een overzicht van het gewenste ruimtegebruik van deze drie groepen komt daarna aan bod. Tot slot wordt inzichtelijk gemaakt in welke mate huurders tevreden zijn over het gebruik van gemeentelijke sportparken in de gemeente Utrecht.

Anders georganiseerd aanbod en gebruik

Iets meer dan één op de tien respondenten die meededen aan het vragenlijstonderzoek is niet verbonden aan een vereniging en maakt gebruik van een gemeentelijk sportpark in anders georganiseerde vorm. Onder deze groep bevinden zich vier scholen of naschoolse opvangen, één commerciële aanbieder of fitnesscentrum en één overige partij waarvan het type organisatie niet bekend is. Aan deze groep anders georganiseerde huurders is gevraagd welke activiteiten zij aanbieden, voor wie zij deze organiseren en hoeveel sportruimte zij hier momenteel voor gebruiken. Vanwege het beperkte aantal respondenten moeten de resultaten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Vier van de zes anders georganiseerde huurders organiseren één type activiteit. Eén partij organiseert twee typen activiteiten, de overige huurder drie. De meest georganiseerde activiteiten worden omschreven als 'sport en spel' (66,7%), gevolgd door voetbal (16,7%) en racketsport (16,7%).

Vanwege het grote aandeel scholen of naschoolse opvangen binnen de groep anders georganiseerde huurders geeft een relatief hoog percentage aan dat zij activiteiten organiseren voor kinderen t/m 12 jaar (83%). Eén partij richt zich op volwassenen vanaf 18 jaar. Vijf respondenten organiseren geen activiteiten voor specifieke doelgroepen (83%), zoals voor personen met een beperking, mensen zonder betaald werk of mensen met overgewicht. Eén huurder organiseert sportieve activiteiten specifiek voor buurt- en/of wijkbewoners.

De helft van de anders georganiseerde huurders (drie huurders) van gemeentelijke buitensportaccommodaties geeft aan het hele seizoen te huren (september tot en met juli), één partij huurt enkel in het zomerseizoen en de overige twee respondenten huren incidenteel of binnen andere periodes. Vijf van de zes anders georganiseerden huren minstens één keer per week. Van deze wekelijkse huurders huurt geen enkele partij in het weekend; zij huren doorgaans doordeweeks tussen 10:00 en 16:00 uur (vier van de vijf) en tussen 16:00 en 18:00 uur (vier van de vijf). Het aantal uren dat men wekelijks huurt varieert van één tot zes uur per week.

Groeiambities en beperkingen

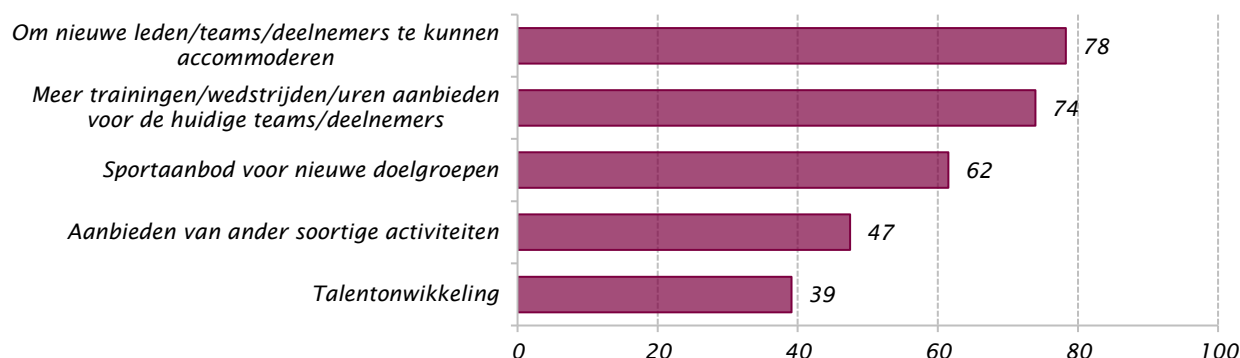
Alle sportverenigingen, studentensportverenigingen en anders georganiseerde huurders van gemeentelijke sportparken zijn gevraagd of zij op dit moment meer gebruik zouden willen maken van één of meerdere sportparken in de gemeente Utrecht. Dit kan betrekking hebben op het sportpark dat zij momenteel gebruiken of op een sportpark waar zij nog niet huren. Vervolgens is gevraagd welke belemmeringen zij ervaren om deze groei te kunnen realiseren. De resultaten van deze vragen worden hier gepresenteerd.

Meer dan de helft van alle sportverenigingen, studentensportverenigingen en anders georganiseerde huurders samen geeft aan op dit moment meer gebruik te willen maken van één of meerdere gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht (57%). Onder de studentensportverenigingen lijkt dit aandeel hoger (80%). Gekeken naar de verschillende sporttakken lijkt het aandeel tennisverenigingen en gebruikers van hockeyvelden met groeiambities relatief hoog (64% van de elf tennisverenigingen en 80% van de vijf gebruikers van hockeyvelden).

In figuur 5.12 worden de motivaties van sportverenigingen (inclusief tennisverenigingen en exclusief studentensportverenigingen) om te groeien weergegeven. Het merendeel van deze groep geeft aan te willen groeien om nieuwe leden, teams of deelnemers te kunnen accommoderen (78%). Deze reden wordt met name benoemd door de hockey- (100%), korfbal- (100%) en voetbalverenigingen (86%) (niet in figuur). Meer trainingen, wedstrijden of uren aanbieden voor de huidige deelnemers is daarnaast een veelgenoemde reden (74%). Ook hier steken de hockeyverenigingen erbovenuit (100%) (niet in figuur). Meer dan de helft (62%) van de sportverenigingen geeft daarnaast aan nieuw sportaanbod te willen creëren voor nieuwe doelgroepen; dit is met name voor voetbalverenigingen een motivator (86%).

Kijken we naar de studentenverenigingen, dan valt op dat talentontwikkeling, ofwel sporten op hoger niveau, door geen enkele respondent benoemd wordt als reden om te willen groeien (niet in figuur). Ook de drie anders georganiseerden geven aan te willen uitbreiden om nieuwe deelnemers te kunnen opvangen (67%) en meer uren aan te bieden voor de huidige deelnemers (33%) (niet in figuur).

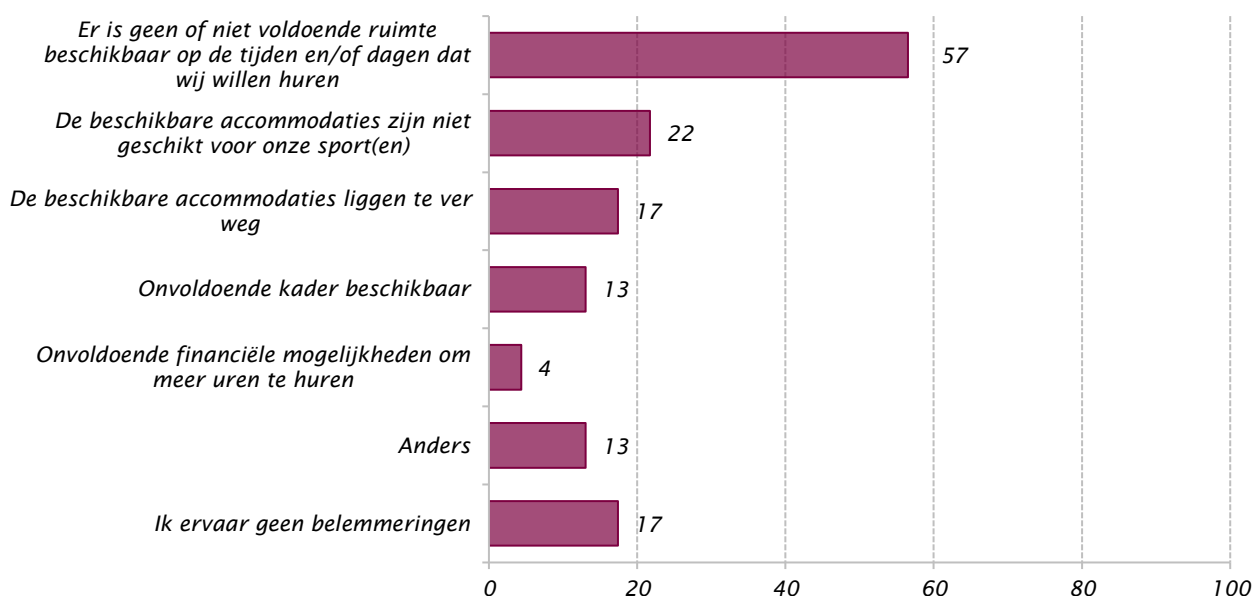
Figuur 5.12 Reden groeiambities van sportverenigingen (inclusief tennisverenigingen en exclusief studentensportverenigingen) (in procenten, n=23)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

De sportverenigingen, studentensportverenigingen en anders georganiseerde huurders met een groeiambitie op dit moment hebben aangegeven welke belemmeringen zij ervaren om die te kunnen realiseren. In figuur 5.13 zijn de resultaten van de sportverenigingen te zien. Veruit het meest benoemde knelpunt door sportverenigingen is onvoldoende beschikbare ruimte op de momenten (tijden en dagen) waarop zij willen huren: ruim de helft ervaart dit als een belemmering (57%). Onder de studentensportverenigingen is dit aandeel hoger, namelijk 75 procent (niet in figuur). De voetbal- en hockeyverenigingen geven relatief vaker aan dat de beschikbare accommodaties te ver weg liggen (30% en 25%) (niet in figuur). 17 procent van de sportverenigingen geeft aan geen belemmeringen te ervaren (figuur 5.13).

Figuur 5.13 Ervaren belemmeringen om te groeien van sportverenigingen (inclusief tennisverenigingen en exclusief studentensportverenigingen) (in procenten, n=23)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Toekomstige groeiambities en te verwachten belemmeringen

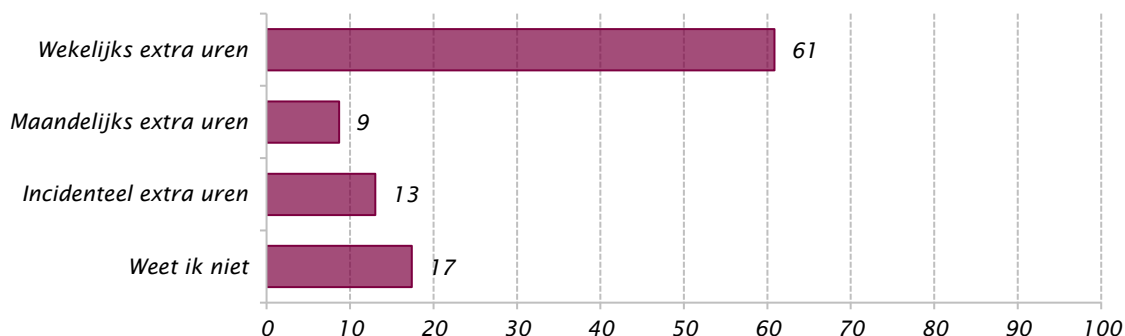
Aan de sportverenigingen, studentensportverenigingen en anders georganiseerden die hebben aangegeven op dit moment geen groeiambitie te hebben, is gevraagd of zij verwachten in de nabije toekomst (de komende vijf jaar) wél meer gebruik te willen maken van één of meerdere sportparken in de gemeente Utrecht. Een kwart van deze sportverenigingen (in totaal vijf) en twee van de drie anders georganiseerde huurders gaf aan in de toekomst meer gebruik te willen maken van buitensportaccommodatie(s) in de gemeente Utrecht. De meest benoemde redenen zijn meer trainingen, wedstrijden of uren kunnen aanbieden voor de huidige teams (60% van de sportverenigingen en 100% van de anders georganiseerden) en nieuwe leden, teams of deelnemers kunnen opvangen (40% van de sportverenigingen en 50% van de anders georganiseerden). Opvallend is dat de meeste sportverenigingen (vier van de vijf) geen belemmeringen verwachten om in de toekomst te kunnen groeien. De overige vereniging verwacht dat er onvoldoende ruimte beschikbaar zal zijn op de tijden en/of dagen waarop zij willen huren.

Gewenst ruimtegebruik

Aan de 23 sportverenigingen, vijf studentensportverenigingen en zes anders georganiseerde huurders van sportparken die op dit moment de ambitie hebben om te groeien is gevraagd hoe vaak, op welke momenten en hoeveel uur zij meer gebruik willen maken.

61 procent van de sportverenigingen met de ambitie om te groeien geeft aan behoefte te hebben aan extra uren op wekelijkse basis, 9 procent huurt graag minstens één keer per maand extra en 13 procent heeft behoefte aan incidentele extra uren (figuur 5.14). Gekeken naar de studentensportverenigingen is het aandeel dat wekelijks extra wil huren relatief hoog, namelijk 75 procent. Van de drie anders georganiseerden geeft er één aan behoefte te hebben aan wekelijkse extra uren (niet in figuur). Kijken we naar de verschillende sporttakken, dan valt op dat met name de hockey- en tennisverenigingen behoefte hebben aan wekelijkse extra uren (75% en 86%).

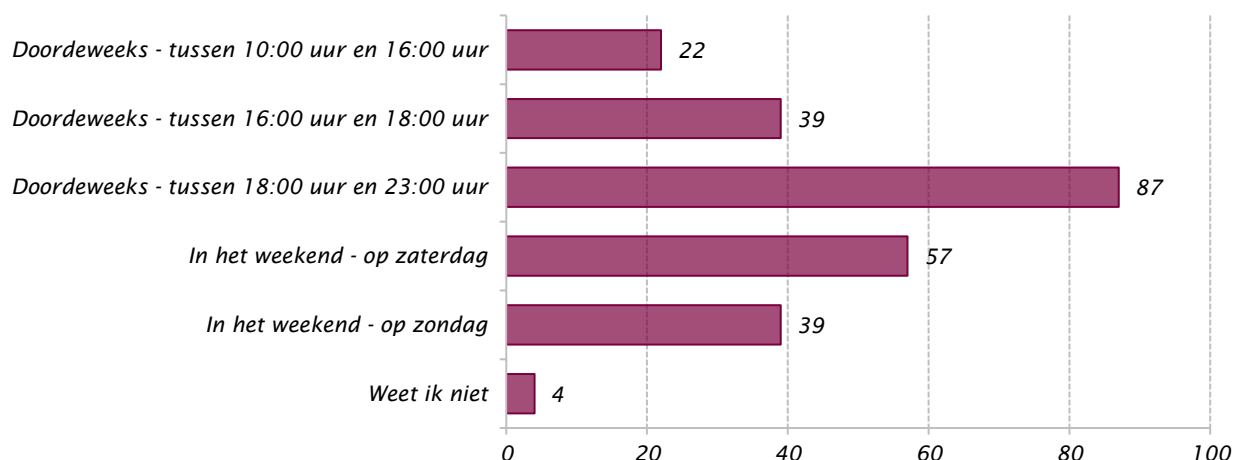
Figuur 5.14 Gewenst ruimtegebruik van sportverenigingen (inclusief tennisverenigingen en exclusief studentensportverenigingen) naar frequentie van uren (in procenten, n=23)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

In figuur 5.15 zoomen we in op het gewenste moment van ruimtegebruik van sportverenigingen die wekelijks extra willen huren. Het merendeel van de sportverenigingen die behoefte hebben aan extra uren op wekelijkse basis geeft aan dat zij graag doordeweeks willen huren tussen 18:00 en 23:00 uur (87%). Ook de studentenverenigingen geven de voorkeur aan dit dagdeel (75%) (niet in figuur). Daarnaast valt op dat een duidelijke voorkeur wordt gegeven aan de zaterdag: meer dan de helft (57%) van de bevroegde sportverenigingen huurt graag op deze dag. Met name de hockeyverenigingen huren graag extra op zaterdag (100%).

Figuur 5.15 Gewenst ruimtegebruik van sportverenigingen (inclusief tennisverenigingen en exclusief studentensportverenigingen) die wekelijks extra willen huren, naar dagdeel (in procenten, n=14)

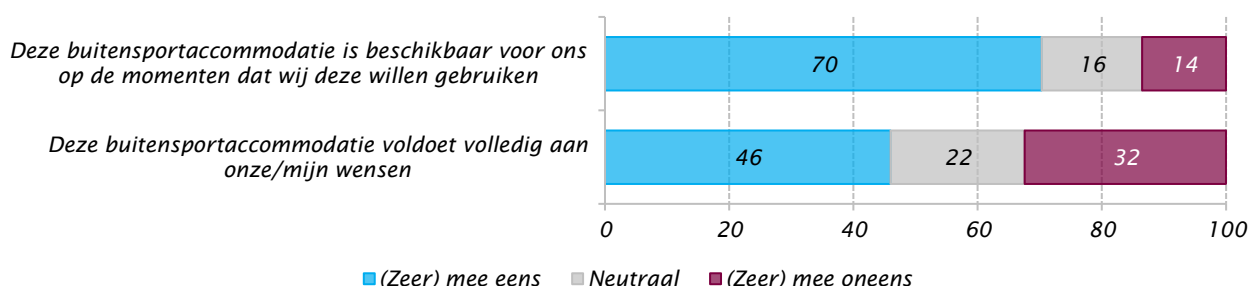
Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Tevredenheid gemeentelijke buitensportaccommodaties

Aan alle huurders van gemeentelijke sportparken is gevraagd hoe zij het gebruik van het sportpark ervaren en hoe tevreden zij zijn over een aantal specifieke aspecten. De tennisverenigingen en studentensportverenigingen maken geen gebruik van gemeentelijke sportparken en zijn hier niet over bevraagd. De gezamenlijke ervaren tevredenheid van de overige sportverenigingen en anders georganiseerde huurders wordt in figuur 5.16 t/m 5.19 inzichtelijk gemaakt.

Aan de respondenten zijn twee stellingen voorgelegd: één over de beschikbaarheid van de door hen het meest gebruikte gemeentelijke buitensportaccommodatie en één over of de accommodatie voldoet aan hun wensen. Zij konden vervolgens antwoorden met ‘(zeer) mee eens’, ‘neutraal’ of ‘(zeer) mee oneens’. De ruime meerderheid van de respondenten (70%) heeft aangegeven het eens te zijn met de stelling ‘deze buitensportaccommodatie is beschikbaar voor ons op de momenten dat wij deze willen gebruiken’ (figuur 5.16). Dit resultaat is opvallend, omdat meer dan de helft van de sportverenigingen die momenteel willen groeien aangeeft dat een gebrek aan beschikbare sportruimte hen hierin belemmert (figuur 5.13). De algehele kwaliteit van de buitensportaccommodatie wordt minder goed beoordeeld: bijna één op de drie gebruikers ervaart dat deze niet voldoet aan zijn/haar wensen (32%) (figuur 5.16).

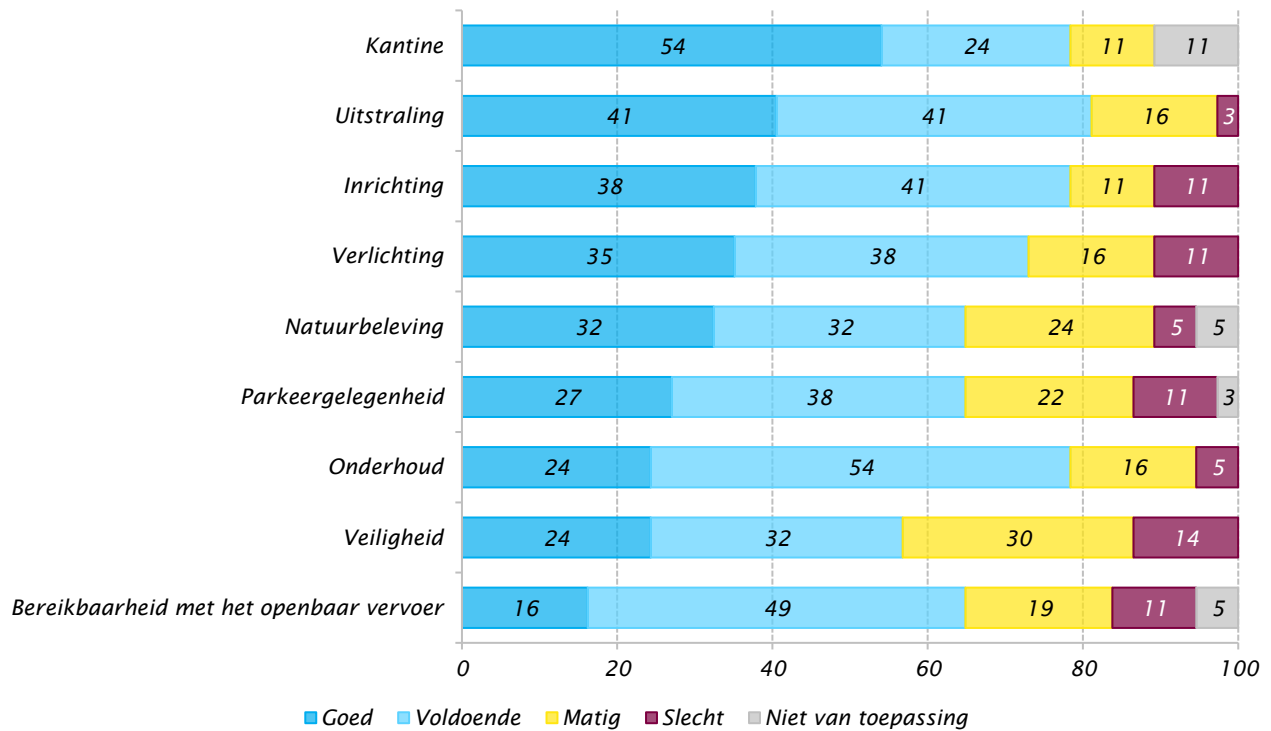
Figuur 5.16 Beoordeling meest gebruikte gemeentelijke buitensportaccommodatie door sportverenigingen en anders-georganiseerden (in procenten, n=37)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Gekeken naar elementen van het gemeentelijke sportpark zelf zijn gebruikers het meest tevreden over de kantine: 54 procent van de respondenten beoordeelt dit aspect met ‘goed’ (figuur 5.17). Hoewel het onderhoud door een kleiner aandeel wordt beoordeeld met ‘goed’, lijkt men hier toch tevreden over te zijn: meer dan de helft ervaart het onderhoud van het sportpark als voldoende (54%). Sportverenigingen en anders georganiseerden zijn het minst positief over de veiligheid van het sportpark. Dit aspect wordt het vaakst beoordeeld als ‘matig’ (30%) en ook het vaakst beoordeeld als ‘slecht’ (14%).

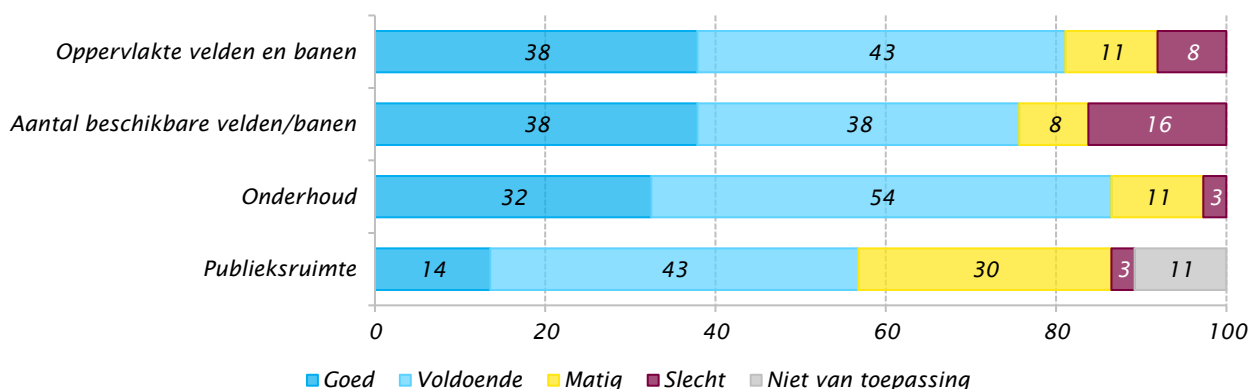
Figuur 5.17 Tevredenheid over de meest gebruikte gemeentelijke buitensportaccommodatie door sportverenigingen en anders georganiseerden (in procenten, n=37)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

In figuur 5.18 wordt de ervaren tevredenheid over de velden en banen van het meest gebruikte gemeentelijke sportpark door gebruikers weergegeven. Sportverenigingen en anders georganiseerde huurders konden de oppervlakte, de beschikbaarheid, het onderhoud en de aanwezige publieksruimte, zoals de tribune of ruimte rondom het veld, beoordelen met ‘goed’, ‘voldoende’, ‘matig’ of ‘slecht’. Gebruikers lijken de oppervlakte en het onderhoud van de velden en banen over het algemeen positief te beoordelen: een hoog percentage vindt deze elementen goed of voldoende. Hoewel ook de beschikbaarheid van het aantal velden en banen positief wordt beoordeeld, is het aandeel dat hier koos voor ‘slecht’ ook het grootst (16%). De publieksruimte wordt het vaakst beoordeeld met ‘matig’. Eén op de tien huurders heeft de publieksruimte niet kunnen beoordelen; zij kozen voor ‘niet van toepassing’.

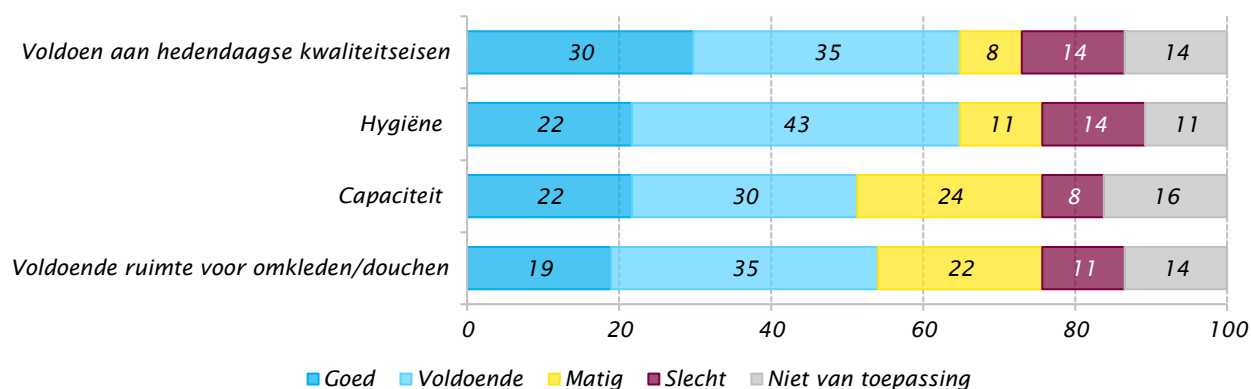
Figuur 5.18 Tevredenheid over de velden en banen van de meest gebruikte gemeentelijke buitensportaccommodatie door sportverenigingen en anders georganiseerden (in procenten, n=37)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Tot slot is de gebruikers van gemeentelijke sportparken gevraagd om de was- en kleedgelegenheden van de door hen het meest gebruikte accommodatie te beoordelen. In figuur 5.19 is te zien dat zowel het ‘voldoen aan hedendaagse kwaliteitseisen’ als de hygiëne het vaakst met ‘goed’ of ‘voldoende’ worden beoordeeld. Hoewel de capaciteit en ruimte van de was- en kleedgelegenheden minder goed worden beoordeeld, is meer dan de helft van de gebruikers hier positief over.

Figuur 5.19 Tevredenheid over de was- en kleedgelegenheden van de meest gebruikte gemeentelijke buitensportaccommodatie door sportverenigingen en anders georganiseerden (in procenten, n=37)

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

5.3 Anders georganiseerde (potentiële) huurders aan het woord

Naast de vragenlijstonderzoeken naar de ervaringen van gebruikers van gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodatie in de gemeente Utrecht is een kwalitatief verdiepend onderzoek uitgevoerd onder anders georganiseerde partijen. Tijdens focusgroepen en interviews maakten zij kenbaar welke wensen en behoeften zij hebben voor het gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties en welke belemmeringen en stimulansen zij ervaren bij het huren daarvan. Hierbij is gepoogd twee doelgroepen te bereiken: anders georganiseerden die momenteel gebruik maken van een gemeentelijke

sportaccommodatie en anders georganiseerden die wel graag gebruik zouden willen maken van een gemeentelijke sportaccommodatie, maar dat op dit moment nog niet doen. Naar deze laatste groep refereren we als potentiële gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties.

De anders georganiseerde huurders zijn geworven via het vragenlijstonderzoek. Respondenten konden aangeven of ze mee wilden werken aan vervolgonderzoek in de vorm van focusgroepen. De potentiële gebruikers zijn getracht te bereiken via de contactgegevens van het verhuurloket en het Makelpunt van de gemeente Utrecht, via het netwerk van buurtsportcoaches van SportUtrecht en via oproepen op de sociale-mediakanalen van het Mulier instituut en SportUtrecht. Enkel via het Makelpunt zijn drie potentiële gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties in beeld gebracht, waarvan één bereid was om deel te nemen aan het onderzoek. Via de andere kanalen zijn geen potentiële gebruikers naar voren gekomen. Om het inzicht in de behoeften van potentiële gebruikers te vergroten zijn aanvullende gesprekken gevoerd met medewerkers van het Makelpunt en SportUtrecht. Zij zijn bevraagd over hun ervaringen met anders georganiseerde partijen die op zoek zijn naar een geschikte sportaccommodatie.

Er hebben twee focusgroepen en één individueel interview plaatsgevonden met in totaal zeven anders georganiseerde huurders, waaronder vijf gebruikers van gemeentelijke binnensportaccommodaties en twee gebruikers van gemeentelijke sportparken. Daarnaast heeft één potentiële gebruiker middels een online interview deelgenomen aan het onderzoek. Deze respondent is twee jaar zoekende geweest naar een binnensportaccommodatie om activiteiten aan te bieden, waaronder gemeentelijke sportaccommodaties.

Een uitgebreidere toelichting van de onderzoeksmethode en deelnemers is terug te lezen in bijlage 1.

Vanwege de minimale vertegenwoordiging van potentiële gebruikers in dit onderzoek worden de uitkomsten van zowel de gesprekken met anders georganiseerde huurders als het interview met de potentiële gebruiker gezamenlijk gepresenteerd. Vervolgens wordt uitgelicht welke ervaringen het Makelpunt en SportUtrecht hebben met hulpvragen van potentiële gebruikers.

Resultaten focusgroepen en interviews

Onderhoud, inrichting en randvoorzieningen van de accommodatie

Op de vraag waar een sportaccommodatie aan moet voldoen om de gewenste activiteiten te kunnen organiseren gaven respondenten verschillende antwoorden. Sommige van deze antwoorden werden door meerdere respondenten herkend.

Vrijwel alle gebruikers van binnensportaccommodaties maakten kenbaar het belangrijk te vinden dat de gebruikte sportruimte goed is onderhouden. Het goed schoonmaken van sportzalen, in het bijzonder de vloer, wordt hierbij specifiek benoemd als noodzakelijk. De meeste respondenten ervaren echter dat de accommodaties niet vaak of goed genoeg worden schoongemaakt en/of opgeruimd. Enkele huurders geven aan dat zij voorafgaand aan het gebruik de zaal eerst zelf moeten schoonmaken. Deze respondent geeft een voorbeeld:

‘Voor badmintonners bijvoorbeeld, badminton is een snelheidssport, is het elke keer raak als we in [naam accommodatie] komen. Dan moeten we eerst zelf vegen, anders wordt het hartstikke gevaarlijk. De zalen zijn gewoon niet schoon.’

Ook huurders geven aan tijd kwijt te zijn aan het schoonmaken en/of opruimen van de zaal. Een aantal ervaart dat dit ten koste gaat van hun gebruikerstijd. Eén huurder van meerdere binnensportzalen geeft aan behoefte te hebben aan betere middelen om de zaal schoon te maken, zoals een goede bezem.

Bijna alle respondenten vinden het daarnaast belangrijk dat een accommodatie voldoende ruimte biedt om te kunnen douchen en omkleeden. Eén respondent gaf aan dat zij geen gebruik kunnen maken van het toilet, de douche en de omkleedmogelijkheden op de accommodatie, maar dat zij hier geen hinder van ondervinden. Twee respondenten, waaronder een vertegenwoordiger van bedrijfssport en de anders georganiseerde potentiële huurder, benoemden een goede bereikbaarheid van de sportaccommodatie en de aanwezigheid van parkeerplekken als belangrijke vereiste om hun activiteiten te kunnen organiseren.

Een vertegenwoordiger van een dansvereniging en huurder van meerdere binnensportaccommodaties vindt het belangrijk dat de zaal een gladde houten vloer heeft. Een andere huurder vindt een goede ventilatie en geluidsdichtheid een vereiste. Ook geven deze twee respondenten aan dat ze een behoefte ervaren aan meer multifunctionele ruimtes in Utrecht die niet specifiek ingericht zijn voor sporten, maar gebruikt kunnen worden voor een breder scala aan activiteiten.

‘Ik denk dat er in Utrecht gewoon behoefte is aan dat soort ruimtes die niet heel specifiek en kostbaar ingericht zijn waar je dus allerlei sporten kan doen [...]. Daar kan je nog spiegels aan maken, en een aantal zalen met een houten vloer en een aantal met een andere vloer. Die hoeven dan minder duur te zijn [...] dan een of andere up-to-date gymzaal.’

Een aantal huurders dat materialen nodig heeft voor het beoefenen van de activiteiten maakte kenbaar dat zij deze materialen graag willen kunnen opslaan in de sportaccommodatie.

‘Er zijn een hele hoop kasten, maar het is toch moeilijk om ruimte te krijgen om die gewichten in op te bergen.’

Reservering en vindbaarheid

Uit de focusgroepen en interviews is gebleken dat respondenten bij het zoeken naar een binnen- of buitensportruimte doorgaans geen onderscheid maken tussen het huren van een gemeentelijke of niet-gemeentelijke accommodatie. Alle respondenten gaven aan een gemeentelijke sportruimte te huren omdat de beschikbaarheid van deze accommodatie op dat moment het grootst was.

Uit de gesprekken kwam het online reserveringssysteem van de gemeente Utrecht naar voren als een ervaren voordeel van het huren van gemeentelijke accommodaties. Volgens de respondenten biedt het systeem een goed overzicht van de beschikbaarheid van accommodaties en is het makkelijk om via deze weg een ruimte te reserveren. Een aantal andere respondenten maakte kenbaar dat zij het reserveringssysteem in het begin moeilijk konden vinden, maar dat ze het nu goed vinden werken.

‘Toen ik dat eenmaal doorhad, dat ze daar een verhuursysteem voor hadden [...]. Dat duurde even hoor [...]. Want je komt bij vastgoed terecht, en dan denk je van: wat heeft vastgoed nou met gymzalen te maken? Dus dat vond ik een beetje raar. Maar goed, uiteindelijk gevonden en een account aangemaakt. Ja, en dan is het fantastisch.’

Ook voor de respondent die geen gemeentelijke sportaccommodatie huurt lijkt het reserveringssysteem moeilijk vindbaar. Tijdens het interview maakte hij/zij kenbaar tijdens het zoeken naar een ruimte niet op de hoogte te zijn van het bestaan van het verhuurloket.

Een aantal respondenten dat regelmatig en op een vast moment huurt gaf aan dat zij een ruimte graag langer van tevoren willen reserveren. Ook vinden sommige huurders het nadelig dat zij hun reservering tot vier weken voor aanvang niet meer kunnen annuleren.

‘Ik heb al een paar keer meegemaakt dat de personen voor of na mij er niet waren, en dan had ik dat uur ook wel gewild. Maar dat is dan niet afgezegd, omdat ja... Je moet vier weken van tevoren annuleren. Als ik dat had geweten dat die mensen er niet waren dan had ik dat uur ook wel gewild.’

Volgens één respondent resulteert dit in onnodig leegstaande zalen.

Verenigingen gaan voor

Alle anders georganiseerde huurders ervaren dat het moeilijk is om een beschikbare sportaccommodatie te huren op de dagen en tijden waarop zij dat willen. Met name op de doordeweekse avonden en in de weekenden ervaren huurders dat zij er moeilijk tussen komen. De meesten hebben het gevoel dat verenigingen meer recht hebben om sportruimte te huren dan zichzelf.

‘Wij staan op de tweede plaats. Als je een sportclub bent dan heb je rechten. Dan wordt het afgestemd, dan krijg je een brief van: volgend jaar weer hetzelfde? En dan zeg je als sportclub wat je wil.’

Bijna alle respondenten maakten kenbaar dat zij het oneerlijk vinden dat zij meer moeten betalen dan de sportverenigingen voor het gebruik van een gemeentelijke accommodatie. Het verschil in tarief tussen sportverenigingen en anders georganiseerde huurders ervaren zij als te groot. Daarbij benoemen enkele respondenten dat zij het commerciële tarief niet passend vinden voor de organisatie die zij vertegenwoordigen.

‘Een commercieel tarief noemen ze het geloof ik, terwijl... Wij zijn helemaal niet commercieel! [...] Wij zijn gewoon particulier en we willen gewoon sporten.’

Eén organisator van bedrijfssport is van mening even veel recht hebben op sportruimte als verenigingen, omdat hij/zij doorgaans even veel gebruik maakt van de ruimtes.

‘Als je kijkt hoeveel zalen we per jaar willen afnemen is dat soms wel meer dan bepaalde verenigingen, en dan nog worden wij niet als vol aanzien. Dat vind ik soms wel erg kwalijk.’

Voor deze respondent voelt het alsof hij/zij als minderwaardig wordt bejegend.

Contact met de gemeente

Ondanks het reserveringssysteem dat de meeste respondenten als prettig en goed werkend ervaren, ervaren de meeste respondenten dat het contact met het gemeentelijke vastgoedloket stroef loopt. Dit geldt zowel voor telefonisch contact als voor contact via mail. Huurders geven aan dat ze, wanneer zij de gemeente benaderen met een vraag over het huren of gebruiken van een gemeentelijke sportaccommodaties, steeds met een ander persoon te maken te krijgen. Dit ervaren zij als onprettig. Ze missen hierbij met name de aanwezigheid van iemand die op de hoogte is van hun persoonlijke situatie en die in staat is met hen mee te denken. Sommige gebruikers omschrijven dit als een gebrek aan betrokkenheid.

‘Je krijgt mensen aan de lijn en die weten van toeters of blazen. Het lijkt wel alsof niemand iets over de zalen weet. Om een voorbeeld te noemen over dat schoonmaken. Uiteindelijk kreeg ik een naam door die over het onderhoud gaat. Maar die zat niet bij vastgoed.’

Ook de respondent die uiteindelijk geen gemeentelijke sportaccommodatie heeft kunnen huren lijkt het gebrek aan betrokkenheid vanuit de gemeente te hebben ervaren. Deze potentiële gebruiker gaf aan dat

hij/zij tijdens het zoeken naar een geschikte sportaccommodatie de indruk kreeg dat de gemeente hier geen ondersteunende rol in speelt.

‘In het zoeken naar ruimte heb ik niet het gevoel gehad dat zij daar überhaupt in kunnen of willen meedenken. ... Ik verwachtte niets, maar achteraf gezien was het wel fijn geweest als ze daarin iets meer hadden kunnen ondersteunen.’

Hoewel deze respondent destijds geen verwachtingen had van de ondersteunende rol van de gemeente, had hij/zij hier wel baat bij gehad.

Potentiële gebruikers moeilijk te bereiken

De potentiële anders georganiseerde huurders van gemeentelijke sportaccommodaties blijken een moeilijk te bereiken groep. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Mogelijk is in de gemeente Utrecht weinig behoefte aan het huren van gemeentelijke sportaccommodaties door partijen die dat op dit moment nog niet doen. Het wervingsproces en de ervaringen van medewerkers van het Makelpunt en SportUtrecht wijzen er echter op dat potentiële gebruikers, ondanks hun wens om sportruimte te huren, onvoldoende in beeld zijn bij organisaties die hen hierin kunnen ondersteunen.

Ervaringen van het Makelpunt en SportUtrecht

Aan twee medewerkers van zowel het Makelpunt van de gemeente Utrecht als SportUtrecht is gevraagd in hoeverre zij zicht hebben op anders georganiseerde sportaanbieders die op zoek zijn naar een gemeentelijke sportaccommodatie, welke activiteiten deze potentiële gebruikers willen aanbieden en wat hen belemmert om een geschikte sportruimte te vinden.

Het Makelpunt registreert huuraanvragen van partijen die op zoek zijn naar een ruimte, waaronder ook sportruimte. Onbekend is echter of deze partijen voorafgaand aan hun aanvraag bij het Makelpunt hebben geprobeerd om via het verhuurloket van de gemeente Utrecht een sportaccommodatie te huren. Het Makelpunt heeft dus wel zicht op welke partijen behoefte hebben aan gehuurde ruimte om sportieve activiteiten te organiseren, maar niet op welke van deze partijen zoekende zijn (geweest) naar specifiek gemeentelijke sportruimte. De aanvragen voor sportruimte die het Makelpunt ontvangt zijn voornamelijk vanuit commerciële partijen, waaronder padel- en boksverenigingen.

SportUtrecht geeft aan zicht te hebben op grotere commerciële sportorganisaties die op dit moment geen gemeentelijke sportaccommodatie huren, waaronder voornamelijk aanbieders van *martial arts*, *urban sports*, bootcamp, vechtsport en dans. Onbekend is echter of deze partijen de wens hebben een gemeentelijke accommodatie te huren. Welke kleinere organisatievormen en particuliere individuen en kennissen- of vriendengroepen graag een gemeentelijke sportaccommodatie willen huren is hen onbekend. Ook beweegmakelaars lijken hier weinig zicht op te hebben.

Uit de gesprekken met het Makelpunt en SportUtrecht blijkt dat een gebrek aan opslagruimte voor sportmaterialen een belemmering kan zijn voor anders georganiseerde aanbieders van sportieve activiteiten om een sportaccommodatie te huren. Daarnaast worden onaangepaste sportaccommodaties en afwezigheid van de juiste sportmaterialen benoemd als belemmerend. Vanwege een hoge huurprijs en administratieve last kan het daarnaast lastig zijn voor deze groep om voor een korte periode te huren, zoals een uurtje tussendoor. Dit lijkt met name een belemmerende rol te spelen voor het huren van buitensportruimte.

6. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk geven we in de eerste paragraaf antwoord op de vijf afzonderlijke onderzoeksvragen. Op basis van deze onderzoeksvragen beschrijven we in paragraaf 6.2 de algehele conclusie over de benodigde ruimte voor binnen- en buitensport in de gemeente Utrecht. In paragraaf 6.3 geven we enkele aanbevelingen over sportruimte en vervolgonderzoek.

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Wat is de huidige (2021) en toekomstige (2025, 2030 en 2040) behoefte aan binnensportruimte in de gemeente Utrecht en hoe verhoudt deze zich tot de huidige en geprogrammeerde binnensportaccommodaties?

Aanbod binnensportaccommodaties

Het aanbod aan binnensportruimte in Utrecht bestaat in 2021 uit twintig sporthallen, acht sportzalen en 81 gymzalen. Het aanbod aan zaalsportruimte is nagenoeg gelijk aan het gemiddelde in de andere G4-gemeenten, maar lager dan het landelijke gemiddelde, het gemiddelde in vergelijkbare gemeenten en het gemiddelde van de regio. Dit verschil wordt veroorzaakt door het relatief lage aantal sporthallen en sportzalen in Utrecht. In de gemeente zijn naast de sporthallen, sportzalen en gymzalen ook meerdere (tijdelijk) overdekte sportaccommodaties aanwezig, die in een deel van de behoefte aan binnensportruimte voorzien. Dit gaat om de blaashallen bij Kampong en Fletiomare en de turnhal Nieuw Welgelgen. Dit zijn accommodaties waarvan de gebruikers anders van sporthallen of sportzalen gebruik zouden moeten maken.

Tot 2025 zijn vijf nieuwe sporthallen gepland, waarmee het aanbod van 20 naar 25 sporthallen uitbreidt. In de periode 2026 tot en met 2030 staan vooralsnog vier gymzalen gepland (vanuit onderwijs).

Behoefte binnensportaccommodaties

De behoefte aan sportruimte is bepaald door gebruik te maken van planologische kengetallen. De gemeente Utrecht hanteert een planologisch kengetal van één sporthal per 17.500 inwoners. In recent onderzoek naar dit kengetal (Wezenberg-Hoenderkamp & Ruikes, 2022) wordt gesteld dat een door de gemeente op te stellen langetermijnvisie en daaruit volgende beleidskeuzes zouden kunnen leiden tot een aangepast kengetal dat zich meer rond het midden van de brandbreedte van de herijkte draagvlakcijfers voor stedelijke context begeeft (één sporthal per 10.000-17.500 inwoners). Daarom zijn, op verzoek van de gemeente, in dit onderzoek ook twee andere kengetallen toegepast, namelijk één sporthal per 15.000 inwoners en één sporthal per 13.750 inwoners.

De behoefte vanuit de (georganiseerde) zaalsport ligt in 2021 op basis van de kengetallen tussen de 20,5 (één sporthal per 17.500 inwoners) en 26,1 (één sporthal per 13.750 inwoners) sporthallen. Naar verwachting neemt de totale bevolking van de gemeente Utrecht toe met ruim 93.000 inwoners tot 2040 (+26%). De verwachte bevolkingsgroei leidt op basis van de kengetallen tot een behoefte tussen de 25,9 en 32,9 sporthallen in 2040 (tabel 6.1).

Tabel 6.1 Gemeentebreed aanbod en normatieve behoefte sporthallen Utrecht o.b.v. Utrechtse kengetal en twee andere kengetallen in 2021, 2025, 2030 en 2040

	Aanbod	Normatieve behoefte		
		17.500	15.000	13.750
2021	20	20,5	23,9	26,1
2025	25	21,7	25,4	27,7
2030	25	24,1	28,1	30,7
2040	25	25,9	30,2	32,9

Gebruik binnensportaccommodaties

De gemeentelijke sporthallen in Utrecht zijn gedurende het hele jaar 41 procent van de tijd bezet (maandag t/m zondag; 08:00-23:00 uur). Ten opzichte van sporthallen in de benchmark worden de sporthallen in de gemeente Utrecht net iets meer gebruikt. De Utrechtse sportzalen zijn gedurende het jaar gemiddeld 36 procent van de tijd bezet en de gymzalen 35 procent. Dit is beide hoger dan het gemiddelde in vergelijkbare gemeenten, zowel voor het bewegingsonderwijs als voor sportieve doeleinden.

De druk op de Utrechtse binnensportaccommodaties, met name sporthallen, is het hoogst op de doordeweekse avonden tussen 18:00 en 22:00 uur. In de wintermaanden zijn de sporthallen tijdens dit tijdblok 93 procent van de tijd bezet en buiten de wintermaanden 55 procent van de tijd. De meeste sporthallen bereiken in de winterperiode op de piekuren een bezetting van meer dan 90 procent. De toename in de wintermaanden is het gevolg van zaaltrainingen- en competities van veldsporten die niet het hele jaar door plaatsvinden. In de wintermaanden zijn buiten de piekuren wel mogelijkheden voor een betere bezetting; met name tussen 15:00 en 18:00 uur is de bezetting laag.

De bezetting van de sport- en gymzalen komt zowel in de wintermaanden als daarbuiten in geen enkel tijdvak boven de 80 procent uit, met uitzondering van een enkele sport- en gymzaal. Voornamelijk in het weekend worden de sport- en gymzalen amper gebruikt.

Aanbod versus behoefte

Het huidige aanbod aan sporthallen (20) valt net onder het aantal benodigde sporthallen volgens de huidige Utrechtse richtlijn (20,5). De hoge bezetting, vooral in de wintermaanden, past bij dit resultaat. Toepassing van de andere twee kengetallen resulteert in een tekort van vier en zes sporthallen (tabel 6.2). Ook in 2040 is het aanbod, ondanks uitbreiding van het met aanbod met vijf sporthallen, te laag (één sporthal tekort). Toepassing van de andere twee kengetallen levert in 2040 tekorten van vijf en acht sporthallen op.

Tabel 6.2 Gemeentebrede vraag-aanbodanalyse sporthallen Utrecht o.b.v. Utrechtse kengetal en twee andere kengetallen in 2021, 2025, 2030 en 2040

	Aanbod	Overschot (+)/tekort (-)		
		17.500	15.000	13.750
2021	20	-0,5	-3,9	-6,1
2025	25	+3,3	-0,4	-2,7
2030	25	+0,9	-3,1	-5,7
2040	25	-0,9	-5,2	-7,9

Wat is de huidige (2021) en toekomstige (2025, 2030 en 2040) behoefte aan buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht en hoe verhoudt deze zich tot de huidige en geprogrammeerde buitensportaccommodaties?

Aanbod hockey, tennis en voetbal

In Utrecht liggen 22 volwaardige hockeyvelden, twee halve hockeyvelden, 143 tennisbanen, 89 volwaardige voetbalvelden (wedstrijd en training), tien halve voetbalvelden en drie kwart voetbalvelden. Vergeleken met de G4 is het aantal hockeyvelden, tennisbanen en voetbalvelden in Utrecht hoog. Het aantal tennisbanen en voetbalvelden is wel lager dan het landelijke gemiddelde, het gemiddelde in vergelijkbare gemeenten en het gemiddelde van de regio. Ten opzichte van het aantal leden van deze sporten is het aanbod aan velden en banen laag. Dit drukt zich uit in een relatief hoge veld- en baandruk. Dit betekent dat de hockeyvelden, tennisbanen en voetbalvelden door relatief veel leden bespeeld worden (tabel 6.3).

Tabel 6.3 Aantal velden/banen en gemiddelde veld-/baandruk voor hockey, tennis en voetbal in 2021

	Hockeyvelden		Tennisbanen		Voetbalvelden	
	Per 25.000		Per 25.000		Per 25.000	
	inwoners	Velddruk	inwoners	Baandruk	inwoners	Velddruk
<i>Gemeente Utrecht</i>	1,5	412	9,9	90	6,2	190
<i>G4-gemeenten</i>	0,9	-	8,2	-	4,8	-
<i>Referentiegemeenten</i>	1,7	-	11,1	-	7,3	-
<i>VSG-regio Utrecht</i>	2,1	-	17,7	-	8,1	-
Nederland	1,3	266	17,5	43	10,8	158

Aanbod versus behoefte voor bondsactiviteiten in 2021 (hockey, tennis en voetbal)

In Utrecht zijn zes hockeyverenigingen actief op zes sportparken. Op basis van de richtlijn van de KNHB zijn op alle sportparken knelpunten in de huidige situatie om te voorzien in de behoefte aan velden van de verenigingen vanuit de bondsactiviteiten voor de teams, met uitzondering van sportpark Vechtzoom (UNO) (tabel 6.4). De hockeyverenigingen herkennen zich in de resultaten en geven aan dat enkele jeugdteams de wedstrijden op zondagochtend spelen en/of dat ze meer wedstrijden spelen op een veld dan de richtlijn voorschrijft. Daarnaast heeft een deel van de verenigingen een wachtlijst of ledenstop, omdat ze met de huidige veldcapaciteit geen ruimte meer hebben voor nieuwe leden. UNO heeft aangegeven nu ruimte 'vrij' te houden, zodat jeugdteams kunnen doorgroeien naar volgende leeftijdscategorieën en voor hen ruimte gereserveerd is.

In Utrecht zijn negentien tennisverenigingen actief. Op basis van de richtlijn van de KNLTB hebben de verenigingen gemeentebreed minimaal 150 tennisbanen (90 leden per baan) en maximaal 189 tennisbanen (70 leden per baan) nodig. Op negen sportparken in de gemeente zijn minder tennisbanen aanwezig dan de richtlijn voorschrijft; op zes sportparken valt het tennisaanbod binnen de bandbreedte en vier sportparken beschikken over meer tennisbanen dan de richtlijn voorschrijft. Gemeentebreed is in 2021 een tekort van zeven banen in de minimumvariant en 46 banen in de maximumvariant (tabel 6.4). De tennisverenigingen hebben aangegeven zich te herkennen in de resultaten op basis van de richtlijn. Sinds 2020 zien de verenigingen weer een groei in de ledenaantallen, waar momenteel niet altijd voldoende ruimte beschikbaar is om aan de vraag van de (huidige en nieuwe) leden te kunnen voldoen. Daarnaast zien de verenigingen ook de vraag naar padel groeien, die momenteel niet (altijd) op te vangen is bij de verenigingen. De Utrechtse tennisverenigingen hebben samen met de KNLTB een document opgesteld getiteld 'Utrecht ijzersterk de toekomst in met tennis & padel'. In dit document kaarten ze de urgentie aan van een stevigere agendering en positie van tennis en padel in het gemeentelijke sportbeleid.

In Utrecht zijn 31 voetbalverenigingen actief (exclusief FC Utrecht (academie)). De verenigingen spelen op 23 sportparken. Op sportpark Loevenhoutsedijk is momenteel geen vereniging actief. De gemeente Utrecht hanteert een eigen richtlijn voor het bepalen van de wedstrijd- en trainingsveldbehoefte van de voetbalverenigingen. In seizoen 2020/'21 waren 1.084 teams ingeschreven bij een competitie van de KNVB, waarvan 963 teams in een zaterdagcompetitie (89%). Gemeentebreed is op zaterdag een overschot van 9 en op zondag van 35,5 wedstrijdelden. Daarnaast wordt op basis van de richtlijn gemeentebreed een tekort van 1,5 trainingsveld geconstateerd. Op vijf sportparken zijn in de huidige situatie te weinig wedstrijdelden aanwezig voor het aantal zaterdagteams, op negen sportparken is een overschot aan wedstrijdelden op zaterdag en op negen sportparken komt het aantal wedstrijdelden overeen met de behoefte van het aantal zaterdagteams. Op zondag is op alle sportparken (ruim) voldoende wedstrijdeldcapaciteit aanwezig voor de teams. Op vier sportparken wordt op basis van de richtlijn zowel een tekort aan trainingsvelden als een tekort aan wedstrijdelden geconstateerd. De verenigingen geven aan zich niet altijd te herkennen in de resultaten op basis van de richtlijn. Dit komt voornamelijk doordat het activiteitsaanbod buiten de bondsactiviteiten om groot is, waardoor de druk op de velden op een deel van de sportparken (een stuk) hoger is dan op basis van de richtlijn geconstateerd wordt.

Tabel 6.4 Overschot(+)/tekort(-) hockeyvelden, tennisbanen en voetbalvelden op wijkniveau in Utrecht in 2021

Wijk	Hockeyvelden		Tennisbanen		Voetbalvelden		
	Zat.	Zon.	Min.	Max.	Zat.	Zon.	Training
West	Geen aanbod		-2	-8	-1	+1	-
Noordwest	Geen aanbod		+1	-	+6,5	+6,5	-
Overvecht	-	-	+1	-2	+7,5	+2	+0,5
Noordoost	Geen aanbod		-6	-12	-2	+5	-0,5
Oost	+1,5	-2,5	-4	-12	+1	+2	-2
Binnenstad	Geen aanbod		Geen aanbod		Geen aanbod		
Zuid	Geen aanbod		-2	-5	-	+4	+1,5
Zuidwest	-1	-	-	-1	-	+2	+0,5
Leidsche Rijn	-1	+1	+5	+1	+2	+4	+1
Vleuten-De Meern	-2,5	+1,5	-	-7	-5	+9	-2
Gemeente Utrecht	-3	-	-7	-46	+9	+35,5	-1,5

De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een (grote) toename in de behoefte van de verenigingen (tabel 6.5).

Tabel 6.5 Verwachte ontwikkeling overschotten(+)/tekorten(-)* op gemeenteniveau in Utrecht op basis van stabiele sportdeelname (in aantallen)

Type		2021	2025	2030	2040
Hockeyvelden	Zaterdag	-3	-5	-5	-9
	Zondag	-	+2	-2	-4
Tennisbanen	Minimumvariant	-7	-19	-33	-54
	Maximumvariant	-46	-61	-81	-106
Voetbalvelden	Zaterdag	+9	+2	-3	-7,5
	Zondag	+35,5	+35	+33	+31
	Training	-1,5	-0,5	-3,0	-5,5

*Hierbij is rekening gehouden met geplande uitbreiding van het aanbod in de toekomst.

Atletiek

In de gemeente Utrecht zijn drie atletiekverenigingen actief op drie atletiekbanen met in totaal circa 1.980 leden. Bij een stabiele sportdeelname zal de verwachte bevolkingsgroei leiden tot een kleine toename van het aantal leden van de atletiekverenigingen tot ruim 2.340 leden tot 2040. Het aantal leden van de Atletiekunie is de afgelopen jaren afgenomen. Sinds 2018 is dezelfde trend waar te nemen bij de Utrechtse atletiekverenigingen. Het Utrechtse ledenaantal neemt minder hard af dan de landelijke afname. Als dit in dezelfde mate doorzet in de komende jaren, zal het aantal leden van de atletiekverenigingen minder hard groeien of zelfs afnemen. Er is geen richtlijn waarmee de behoefte van een atletiekvereniging qua sportvoorzieningen op atletiekaccommodaties kan worden bepaald.

Cricket

In Utrecht zijn twee cricketverenigingen actief op twee sportparken. In totaal beschikken de verenigingen over vier velden, gedeeld met de voetbalvereniging. De verenigingen hebben in totaal zestien teams ingeschreven staan in de competitie van de KNCB. Bij een stabiele sportdeelname leidt de verwachte bevolkingsgroei tot een toename van het aantal teams van de cricketverenigingen tot minstens negentien in 2040. Landelijk is in de afgelopen jaren het ledenaantal van de KNCB redelijk stabiel. Het ledenaantal van de Utrechtse cricketverenigingen is daarentegen flink gegroeid tussen 2017 en 2020 (+13%). Als de groei van de afgelopen jaren in dezelfde mate doorzet, groeien de teamaantallen naar verwachting harder groeien dan de verwachting op basis van de bevolkingsgroei. Er is geen algemeen geaccepteerde planningsrichtlijn voor cricket. De cricketverenigingen geven aan dat ze momenteel de maximale veldcapaciteit gebruiken.

Handbal

In Utrecht is Handbalvereniging Leidsche Rijn de enige vereniging met teams in de veldcompetitie. De vereniging beschikt over één verhard handbalveld op sportpark Fletiomare-Oost en heeft 23 teams ingeschreven staan in de competitie van het NHV. Op basis van de richtlijn heeft de vereniging zowel in 2021 als tot 2040 één extra veld nodig, wanneer op zowel zaterdag als zondag wedstrijden gespeeld worden. Indien de wedstrijden op één wedstrijd dag afgewerkt worden, zijn zowel in de huidige situatie als in de toekomst twee extra velden nodig. Het totale aantal leden van de vereniging nam tot 2018 constant toe, waarna het in 2019 afnam. Op dit moment is het redelijk stabiel.

Honk- en softbal

In Utrecht zijn twee honk- en softbalverenigingen actief: Domstad Dodgers (sportpark Welgelegen) en UVV (sportpark de Paperclip). De verenigingen hebben in totaal 35 teams ingeschreven staan in de competitie van de KNBSB. Beide verenigingen hebben op basis van de richtlijn (net) voldoende ruimte. De verwachte bevolkingsgroei leidt tot een hogere druk op de honk- en softbalvelden, waar dan precies voldoende ruimte is voor de teams. Op sportpark Welgelegen beschikken de velden niet over verlichting. Dit zorgt voor beperkte mogelijkheden om in de avonden te trainen en de vereniging ervaart daardoor tekort aan trainingsruimte. In lijn met de landelijke trend is het aantal leden bij de Utrechtse honk- en softbalverenigingen afgenomen in de afgelopen jaren. Als deze daling doorzet en de ledenaantallen harder dalen dan de bevolking groeit, zal de behoefte aan velden ook dalen.

Korfbal

In Utrecht zijn vier korfbalverenigingen actief, met 67 ingeschreven teams bij de zaterdagcompetitie van de KNKV. Op basis van de richtlijn heeft Synergo een tekort van één veld en hebben de andere drie verenigingen voldoende ruimte in de huidige situatie. Op basis van de verwachte bevolkingsgroei groeit het tekort aan velden voor Synergo tot twee. Bij HKC is in de toekomst ook behoefte aan één extra veld. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat alle wedstrijden op zaterdag gespeeld (blijven) worden. Het aantal leden bij de Utrechtse korfbalverenigingen is, in lijn met de landelijke trend bij de korfbalbond, gedaald in de afgelopen jaren. Als deze daling in dezelfde mate doorzet en de ledenaantallen harder dalen dan de

bevolking groeit, is de druk op de korfbalvelden in de toekomst minder groot dan is gepresenteerd op basis van de bevolkingsprognoses.

Rugby

In Utrecht zijn drie rugbyverenigingen gevestigd met in totaal twintig teams ingeschreven in een competitie van Rugby Nederland. Bij een stabiele sportdeelname zal de verwachte bevolkingsgroei leiden tot een toename van het aantal teams van de rugbyverenigingen naar 23,9 tot 2040. Het ledenaantal van de Utrechtse rugbyverenigingen is in de afgelopen jaren flink blijven groeien, namelijk met ruim 28 procent tussen 2017 en 2021. Het is onzeker in welke mate deze groei door gaat zetten in de komende jaren. Er is geen algemeen geaccepteerde planningsrichtlijn beschikbaar voor rugby.

Welke niet-bondsgerelateerde activiteiten vinden in/op de Utrechtse sportaccommodaties plaats en welke activiteiten willen zij in de toekomst aanbieden?

Binnensport

Het grootste aandeel anders georganiseerde gebruikers van binnensportaccommodaties huurt namens een particuliere vrienden- of kennissengroep of individu (20,4%), gevolgd door commerciële sportaanbieders (9,2%) en vertegenwoordigers van sociaal-cultureel, sportbuurt- of welzijnswerk (8,6%). Badminton (19,5%), dans (9,8%), voetbal (9,8%) en volleybal (8,5%) zijn de meest georganiseerde sportieve activiteiten. Een klein aandeel respondenten gebruikt binnensportaccommodaties voor het organiseren van niet-sportieve activiteiten, waaronder muziek en vormen van therapie (4,9%). Het grootste deel van de anders georganiseerde huurders geeft aan geen activiteiten te organiseren gericht op specifieke doelgroepen (65%); ruim een kwart van de huurders richt zijn/haar aanbod specifiek op buurt- en/of wijkbewoners (28%).

Het anders georganiseerde gebruik van binnensportaccommodaties lijkt niet enkel gebonden aan seizoenen: het merendeel van de gebruikers huurt het hele jaar door (73%). Het gebruik vindt daarnaast doorgaans plaats op wekelijkse basis, één tot twee uur per week. Anders georganiseerden huren het vaakst op doordeweekse avonden tussen 18:00 en 23:00 uur. Daarnaast wordt er iets meer gehuurd op zondag (20%) dan op zaterdag (10%).

Buitensport

De verenigingen hebben de mogelijkheid gekregen om het nevengebruik van de sportvelden en -banen door te geven met als doel een inventarisatie van het niet-bondsgerelateerde gebruik van de buitensportparken. Dit heeft geleid tot een eerste overzicht van anders georganiseerd sportaanbod op de sportparken. In vervolgonderzoek zal moeten worden bekeken of de soort en omvang van de genoemde activiteiten reden zijn om aan deze activiteiten ook een ruimteclaim te verbinden (en zo ja, wat voor ruimteclaim dan). Hieronder wordt het opgehaalde anders georganiseerde sportaanbod kort per sport toegelicht:

- Hockey: bij hockey gaat het om teams die niet bij de bond ingeschreven zijn (zoals eerstejaars F-teams, trimhockeyers) of doordeweeks overdag gebruik door een BSO. Het extra gebruik van de hockeyvelden is laag, omdat verenigingen niet voldoende ruimte hebben om de velden voor andere activiteiten (of door andere partijen) te laten gebruiken.
- Tennis: bij tennisverenigingen gaat het op basis van de inventarisatie om gebruik door introductieleden (die samen met een lid van de vereniging komen spelen), trainingsleden die niet bij de bond ingeschreven staan en niet-leden die de banen huren om vrij te spelen.
- Voetbal: bij voetbal gaat het om teams die niet bij de bond ingeschreven zijn (zoals O5, O6&O7, 7x7, veteranen) en trainingsleden. Ook maken scholen, BSO's, buurtinitiatieven en voetbalacademies gebruik van de velden. Dit extra gebruik zorgt voor een hogere druk op de velden op de momenten dat ook bondsactiviteiten plaats vinden.

- Atletiek: loopgroepen en triatlonleden.
- Cricket: jeugdleden en trainingsleden die niet geregistreerd zijn bij de bond, maar wel gebruikmaken van de velden en trainingsfaciliteiten voor trainingen. Naast de KNCB-competitie organiseert Kampong een interne competitie. De velden op sportpark Maarschalkerweerd worden gebruikt door het doordeweekse Nederlandse seniorenteam en de cricketbond.
- Handbal: beperkt overig gebruik. Op jaarbasis worden op acht tot tien middagen kennismakingstrainingen gegeven. Daarnaast heeft de vereniging één midweekteam en een groep kinderen (kabouters) als trainingsleden.
- Honk- en softbal: geen leden die niet bij de bond staan ingeschreven en de velden bij Domstad Dodgers worden ook niet door derden gebruikt. Honk- en softbalacademie Scimitars maakt gebruik van de velden van UVV.
- Korfbal: de korfbalvelden worden door Synergo onder andere gebruikt door midweekteams, recreanten trainingsgroepen, peuter-/kleutergroepen en incidentele (interne) wedstrijden. De velden worden daarnaast door andere partijen gebruikt op momenten dat de vereniging er geen gebruik van maakt (doordeweeks overdag). Dit gaat bijvoorbeeld om een middelbare school, een sport-BSO en groepen ouderen.
- Rugby: de Utrechtse Rugby Club heeft aangegeven wekelijkse clinics aan te bieden (dames academy) en dat leden van TouchNL gebruikmaken van de velden. Deze leden zijn geen lid van de Rugby Nederland, maar van de Nederlandse Touch Rugby Bond. RUS heeft een tiental trainingsleden die niet deelnemen aan de competitie.

De anders georganiseerde gebruikers van buitensportaccommodaties zijn via vragenlijstonderzoek gevraagd naar het gebruik. Van de zes anders georganiseerde huurders van gemeentelijke buitensportaccommodaties die deelnamen aan het vragenlijstonderzoek vertegenwoordigt het merendeel een school en/of naschoolse opvang (vier van de zes). ‘Sport en spel’, voetbal en racketsport worden het vaakst georganiseerd. Bijna alle anders georganiseerden huren minstens één keer per week, doorgaans doordeweeks tussen 10:00 en 16:00 uur (vier van de vijf) en tussen 16:00 en 18:00 uur (vier van de vijf). Het aantal uren dat men wekelijks huurt varieert van één tot zes uur per week.

Focusgroepen en interviews: anders georganiseerde (potentiële) gebruikers aan het woord

Accommodatie-specifieke wensen verschillen sterk. Wel vinden bijna alle anders georganiseerde gebruikers van binnen- en buitensportaccommodaties het belangrijk dat een accommodatie voldoende ruimte biedt om te kunnen douchen en omkleden. Alle huurders van binnensportaccommodaties vinden het goed schoonhouden van de vloeren van de zalen daarnaast erg belangrijk. Enkelen geven aan dat dezen doorgaans niet goed schoon zijn en dat zij deze zelf voorafgaand aan het gebruik schoonmaken. Sommige huurders geven aan dat hier vaak onvoldoende middelen voor aanwezig zijn, zoals een goede bezem.

Het online reserveringssysteem ervaren de meeste gebruikers van binnen- en buitensportaccommodaties als een voordeel van het huren van een gemeentelijke accommodatie. Toch blijkt het reserveringssysteem ook moeilijk vindbaar. Enkele huurders vinden het nadelig dat zij hun reservering tot vier weken voor aanvang niet meer kunnen annuleren. Volgens één respondent resulteert dit in onnodig leegstaande zalen. Onder anders georganiseerde gebruikers van gemeentelijke sportaccommodatie heerst het gevoel dat verenigingen meer recht hebben om sportruimte te huren dan zichzelf. Onder andere het ervaren verschil in tarief tussen sportvereniging en anders georganiseerden draagt hieraan bij.

Bij contact met het gemeentelijk vastgoedloket lijken gebruikers betrokkenheid te missen. Zij missen met name de aanwezigheid van iemand die op de hoogte is van hun persoonlijke situatie en die in staat is met hen mee te denken.

Potentiële gebruikers

Het wervingsproces en de ervaringen van medewerkers van het Makelpunt en SportUtrecht wijzen erop dat potentiële gebruikers onvoldoende in beeld zijn bij organisaties die hen hierin kunnen ondersteunen. Uit de gesprekken met het Makelpunt en SportUtrecht blijkt dat een gebrek aan opslagruimte voor sportmaterialen, onaanpaste sportaccommodaties en de afwezigheid van de juiste sportmaterialen belemmeringen kunnen zijn voor anders georganiseerde aanbieders van sportieve activiteiten om een gemeentelijke sportaccommodatie te huren. De resultaten uit het interview met één anders georganiseerde aanbieder van sportieve activiteiten die momenteel geen gebruik maakt van gemeentelijke accommodaties suggereren daarnaast dat het reserveringssysteem van de gemeente Utrecht moeilijk vindbaar kan zijn voor partijen die op zoek zijn naar een ruimte.

Hoe beoordelen gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties de kwaliteit, de gebruiksmogelijkheden en de beschikbaarheid van de verschillende accommodaties?

Tevredenheid over gemeentelijke binnensportaccommodaties

Gekeken naar praktische elementen die gebonden zijn aan de accommodatie zelf, worden verlichting en inrichting het vaakst beoordeeld als 'goed'. Parkeergelegenheid en bereikbaarheid worden minder positief beoordeeld. Hebben we het over de zalen en/of hallen, dan valt op dat een groot deel van de huurders de beschikbaarheid beoordeelt als 'goed' of 'voldoende' (72%). Verenigingen en anders georganiseerden lijken het minst tevreden over de schoonmaak van sportzalen en/of sporthallen: dit aspect beoordelen zij het vaakst met 'slecht'. Huurders van binnensportaccommodaties lijken daarnaast overwegend tevreden over de ruimte en capaciteit van was- en kleedgelegenheden; de hygiëne van was- en kleedgelegenheden wordt het minst positief beoordeeld.

Tevredenheid over gemeentelijke buitensportaccommodaties

Bijna één op de drie gebruikers van gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht geeft aan dat de door hen het meest gebruikte accommodatie niet volledig voldoet aan hun wensen. De beoordeling van verschillende aspecten van de sportparken geeft echter een positiever beeld. Een groot aandeel van de huurders beoordeelt de kantine, inrichting en uitstraling van het sportpark en de verlichting met 'goed'. De veiligheid op en rond de sportaccommodaties wordt het minst vaak beoordeeld met 'goed' of 'voldoende' en het vaakst met 'slecht' (14%). Gebruikers lijken daarnaast met name tevreden over de oppervlakte en het onderhoud van de velden en banen. Ook de was- en kleedgelegenheden worden overwegend positief beoordeeld. De capaciteit van de was- en kleedgelegenheden wordt het minst vaak beoordeeld met 'goed' of 'voldoende' (52%).

Welke beperkingen voelen sportverenigingen om te kunnen groeien?

Binnensport

41 procent van de binnensportverenigingen en 30 procent van de anders georganiseerde huurders heeft momenteel de ambitie om meer gebruik te maken van één of meerdere binnensportaccommodaties in de gemeente Utrecht. Meer trainingen, wedstrijden of uren aanbieden aan de huidige teams of deelnemers wordt door beide groepen benoemd als belangrijkste reden om te willen groeien, gevolgd door nieuwe leden, teams of deelnemers kunnen accommoderen. Anders georganiseerden geven vaker aan sportaanbod voor nieuwe doelgroepen te willen ontwikkelen en ander soortige activiteiten te willen aanbieden. Beide groepen gebruikers benoemen het gebrek aan beschikbare ruimte op de momenten waarop zij willen huren het vaakst als belemmerend om deze groeiambities te realiseren. Onvoldoende beschikbare ruimte lijkt met name te worden ervaren wanneer er behoefte is aan extra ruimte; een groot deel van de huurders geeft immers aan dat binnensportaccommodaties momenteel beschikbaar zijn op de momenten dat zij deze willen gebruiken (72%).

Van verenigingen en anders georganiseerden die op dit moment geen ambitie hebben om te groeien verwacht één op de vijf in de nabije toekomst wél meer gebruik te willen maken van binnensportaccommodatie(s). De ervaren toekomstige belemmeringen door verenigingen komen overeen met de benoemde ervaren knelpunten op dit moment.

De meerderheid van de verenigingen (54%) en anders georganiseerden (64%) huurt graag minstens één keer per week extra. Deze groepen hebben een sterke voorkeur voor extra ruimte op doordeweekse avonden tussen 18:00 en 23:00 uur, maar ook de doordeweekse middagen tussen 16:00 en 18:00 uur zijn bij ongeveer één derde gewenst. Het grootste deel van de verenigingen en anders georganiseerden huurt graag twee tot drie uur extra per week.

Buitensport

Meer dan de helft (57%) van de gebruikers van gemeentelijke buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht heeft momenteel de ambitie om te groeien. Nieuwe leden, teams of deelnemers kunnen accommoderen, gevolgd door meer trainingen, wedstrijden of uren kunnen aanbieden aan de huidige teams of deelnemers, wordt door sportverenigingen veruit het vaakst benoemd als reden om meer gebruik te willen maken van sportparken (78% en 74%). Ruim de helft van de sportverenigingen ervaart een gebrek aan beschikbare ruimte op de momenten (tijden en dagen) waarop zij willen huren als belemmering om hun groeiambities te realiseren. Het grote aandeel gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties dat een goede beschikbaarheid van het sportpark ervaart (70%) én het hoge percentage dat het aantal beschikbare velden en/of banen beoordeelt met 'goed' of 'voldoende' (76%) laat zien dat huurders met name ontevreden zijn over de beschikbaarheid wanneer er behoefte is aan extra sportruimte.

Vijf sportverenigingen en twee anders georganiseerde gebruikers van buitensportparken die op dit moment geen ambitie hebben om te groeien verwachten in de nabije toekomst wél meer gebruik te willen maken van één of meerdere sportparken. Hun groeimotivaties komen overeen met de benoemde redenen van de gebruikers die op dit moment willen groeien.

De meerderheid van de sportverenigingen met groeiambities op dit moment (61%) huurt graag minstens één keer per week extra. Deze groep heeft een sterke voorkeur voor extra ruimte op doordeweekse avonden tussen 18:00 en 23:00 uur (87%), maar ook extra huren op zaterdag is bij 57 procent gewenst.

6.2 Conclusie

De benodigde ruimte voor sport in Utrecht staat onder druk. Op basis van de richtlijnen worden zowel bij de binnensport als de meeste buitensporten tekorten geconstateerd. Tekorten treden bij de binnensport vooral in de wintermaanden op doordeweekse avonden op. Bij de buitensport ligt de grootste druk op de zaterdag, maar worden ook knelpunten op doordeweekse trainingsavonden geconstateerd. De verwachte bevolkingstoename vergroot deze bestaande tekorten en veroorzaakt tekorten bij meerdere verenigingen die nu nog voldoende ruimte hebben.

Naast deze tekorten, gebaseerd op toepassing van richtlijnen op bondsleden, is bij verschillende sporttakken sportaanbod waarvoor geen bondslidmaatschap nodig is (zoals activiteiten voor de jongste jeugd of andere doelgroepen). Om dit sportaanbod te kunnen faciliteren is ook sportruimte nodig. Boven op de activiteiten bij verenigingen zijn er andere partijen die ook gebruik willen maken van accommodaties, zoals voetbalscholen en BSO's. Er is weinig zicht (verkregen) op potentiële gebruikers van sportaccommodaties. Het kan zijn dat deze groep niet groot is, maar het kan ook zijn dat er wel potentiële gebruikers zijn, maar dat deze moeilijk te bereiken zijn.

Uit het vragenlijstonderzoek komt bovendien naar voren dat een groot deel van de gebruikers momenteel of in de toekomst extra gebruik wil maken van sportaccommodaties. Extra ruimte is gewenst om extra leden aan te kunnen nemen, maar ook om huidige leden meer te kunnen laten trainen. Beschikbare capaciteit op de momenten dat zij willen huren wordt daarbij als belemmering ervaren.

6.3 Aanbevelingen

Op basis van het uitgevoerde onderzoek bevelen we het volgende aan:

- Monitor en zorg voor beter zicht op niet-bondsgelateerde activiteiten van verenigingen (compleet overzicht per vereniging/sportpark) en ander gebruik van de velden/banen. Bij een aantal sporten is te zien dat er veel overig/ander gebruik is, maar een compleet overzicht ontbreekt nog.
- Onderzoek of de soort en omvang van de genoemde niet-bondsgelateerde activiteiten reden zijn om aan deze activiteiten ook een ruimteclaim te verbinden (en zo ja, wat voor ruimteclaim dan).
- Verbeter de registratie van potentiële gebruikers om daarmee beter zicht te krijgen op hun wensen en de (eventuele) knelpunten die zij ervaren.
- Ga in gesprek met voetbalverenigingen over het beter verdelen van de wedstrijden over de vrijdagavond, zaterdag en zondag. Een deel van de knelpunten in het weekend kan door een betere verdeling worden opgelost. De variabele speeldag, die uit het traject Toekomst Voetbal 2030 is voortgekomen en waarbij teams een enkele keer op zondag spelen, is hiervan een voorbeeld. Een betere verdeling over het weekend (inclusief de vrijdagavond) zorgt niet voor een oplossing voor het huidige (en toekomstige) tekort aan trainingsvelden. Het omzetten van natuurgraswedstrijdelden naar kunstgras kan hiervoor wel een oplossing bieden.
- Monitor de ledenontwikkeling van verenigingen. De cijfers laten zien dat de coronacrisis tot nu toe weinig effect heeft gehad op de ledenaantallen van de Utrechtse (buiten)sportverenigingen. De ledenaantallen van seizoen 2020/'21 lopen in de lijn die de afgelopen jaren te zien was. Alleen tennis is in tegenstelling tot eerdere jaren (flink) gegroeid. Aangezien het onduidelijk is wat de gevolgen voor de lange(re) termijn zijn (blijft deze groei bijvoorbeeld doorzetten bij tennis?), is het van belang de ledenaantallen te blijven monitoren.
- Blijf scherp op binnensportaccommodaties die vanuit onderwijs worden gepland en die, al dan niet door clustering tot sporthallen, mogelijkheden bieden voor gemengd gebruik met zalsport.
- Onderzoek de mogelijkheden van tijdelijke voorzieningen. Tijdelijke voorzieningen (zoals blaashallen) kunnen in een deel van de benodigde extra ruimte voor de zalsport voorzien en daarmee de druk in de wintermaanden verlagen.
- Onderzoek, samen met het Utrechtse hoger onderwijs en/of de studentensportverenigingen, waar de Utrechtse studenten en oud-studenten sporten. Vergroot daarmee het zicht op het (gewenste) gebruik van (gemeentelijke) sportaccommodaties en sportcentrum Olympos door studenten en oud-studenten.
- Betrek verenigingen tijdig bij en informeer ze tijdig over gebiedsontwikkelingen, zodat ze kunnen meedenken over de sportruimte. Behandel daarbij niet alleen de sporttakken afzonderlijk, maar ook alle sportverenigingen die actief zijn op een sportpark of in een wijk/gebied gezamenlijk.

Literatuurlijst

Gemeente Utrecht (2021). *Onderzoek & Advies, Inwonersenquête, 2017-2021*.

Hoeijmakers, R., & Van Kalmthout, J. (2020). *Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen: stand van zaken najaar 2020*. Mulier Instituut.

Hoekman, R., Hoenderkamp, K., Van der Poel, H., Bakker, S., Romijn, D., & Van der Werff, H. (2013). *Sportaccommodaties in beeld*. Mulier Instituut.

Hoekman, R. (2018). *Sport policy, sport facilities and sport participation*. Radboud Universiteit.

Knol, F. A., Neevel, C. V., Stijnenbosch, M. H., & Willems, M. J. E. (2002). *Planologische Kengetallen*. Kluwer bv.

Pulles, I., Van Eldert, P. & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). *Monitor Sport en corona IV*. Mulier Instituut.

Schadenberg, B., Wezenberg-Hoenderkamp, K., & Hoekman, R. (2020). *Binnensportaccommodaties in Nederland. Aanbod, gebruik en planning van sporthallen, sportzalen en gymzalen*. Mulier Instituut.

Van den Dool, R. (2016). *Anders georganiseerde sport: sport buiten sportverenigingen om*. Mulier Instituut.

Wezenberg-Hoenderkamp, K., & Ruikes, D. (2022). *Ruimte voor zaalsport in Utrecht. Een onderzoek naar de (ontwikkeling van de) Utrechtse zaalsport en de bruikbaarheid van het planologische kengetal*. Mulier Instituut.

Bijlagen

Bijlage 1 – Toelichting richtlijnen en methoden

Capaciteitsbehoefte binnensport

Landelijke planningsrichtlijn

De behoefte aan binnensportruimte voor de (georganiseerde) sport wordt bepaald aan de hand van planologische richtlijnen. De bestaande planningsinstrumenten die gebruikt werden bij de planning van binnensportaccommodaties en het afstemmen van vraag en benodigd aanbod, dateren uit de jaren negentig van de vorige eeuw. Het Mulier Instituut heeft in 2020 onderzocht of deze richtlijn herijkt moet worden (Schadenberg et al., 2020). De ‘oude’ landelijke richtlijn voor sporthallen en sportzalen was gebaseerd op de draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen (Knol et al., 2002). Als draagvlak voor een sporthal moet volgens de Planologische Kengetallen 15.000 tot 20.000 inwoners worden aangehouden; voor een sportzaal 10.000 tot 12.500 inwoners. De landelijke richtlijn gaat dus, naast de aanwezigheid van sporthallen, uit van een bepaalde mate van aanwezigheid van sportzalen. Als deze ontbreken, zijn meer sporthallen nodig.

De draagvlakcijfers vormen een planologische richtlijn. Dat wil zeggen dat bij een bepaalde bevolkingsomvang (in theorie) voldoende draagvlak bestaat voor een type voorziening. De motivatie voor het hanteren van een bandbreedte ligt in de variatie van de lokale context. De bevolkingssamenstelling, de deelname aan sport en de aan- of afwezigheid van andere sport- en recreatievoorzieningen zijn volgens de Planologische Kengetallen van invloed op het werkelijke draagvlak van een sportaccommodatie. Zo kunnen in een gemeente met een hoge deelname aan binnensporten relatief meer sporthallen nodig zijn en in een gemeente met veel andersoortige accommodaties, zoals turnhallen of blaashallen, juist relatief minder sporthallen.

Op basis van de analyses in het onderzoek naar de landelijke richtlijn stellen de onderzoekers een herijking van de verouderde draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen voor (tabel b1.1). Binnen de twee categorieën stedelijkheid zijn meerdere gradaties te onderscheiden, waarmee bij het afstemmen van vraag en benodigd aanbod rekening moet worden gehouden. Zo is de context in een G4-gemeente dusdanig anders dan in een gemiddelde stedelijke gemeente dat van de draagvlakcijfers kan worden afgeweken. Onderzoekers benadrukken dat de herijkte draagvlakcijfers voor het bepalen van de benodigde binnensportruimte voor sporthallen als richtlijn kunnen dienen. De richtlijn moet niet als een losstaand meetkundig instrument worden toegepast, maar moet bij een besluitvormingsproces onderdeel zijn van een uitgebreide analyse.

Tabel b1.1 Landelijke kengetallen benodigd aantal sporthallen en -zalen

	Planologische kengetal	
	Sporthallen	Sportzalen
Planologische kengetallen	1 sporthal op 15.000-20.000 inwoners	1 sportzaal op 10.000-12.500 inwoners
Herijkte draagvlakcijfers	Stedelijk gebied: 1 sporthal op 10.000-17.500 inwoners Landelijk gebied: 1 sporthal op 6.250-12.500 inwoners	Geen specifieke richtlijn

Bron: Knol et al., 2002; Schadenberg et al., 2020.

Het Utrechtse planologische kengetal

De gemeente Utrecht hanteert het planologische kengetal van één sporthal per 17.500 inwoners om de behoefte aan zaalruimte voor de (georganiseerde) zaalsport te bepalen. De gemeente heeft geen kengetal voor sportzalen. De richtlijn voor sporthallen is afgeleid van de draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen (Knol et al., 2002). In het vorige onderzoek naar de benodigde capaciteit voor de zaalsport is dit Utrechtse kengetal gebruikt om de behoefte aan sporthallen tot 2040 te bepalen (Wezenberg-Hoenderkamp & Schadenberg, 2019). Met twintig sporthallen voldeed de gemeente in 2019 aan deze Utrechtse richtlijn.

De verenigingen ervaren echter een groot tekort aan zaalruimte. Zij geven aan al jaren tekorten aan zaalruimte te ervaren, waardoor wachtlijsten of minimale trainingsuren worden gehanteerd. In het onderzoek uit 2019 heeft het Mulier Instituut aanbevolen om te onderzoeken of de Utrechtse richtlijn voor de binnensport recht doet aan de situatie in Utrecht. Enerzijds omdat de verenigingen zich niet herkennen in de uitkomst dat er voldoende sporthallen zouden zijn en anderzijds omdat de gemeente Utrecht voor sportzalen geen richtlijn heeft, terwijl dit in vergelijkbare landelijke richtlijnen wel een onderdeel is.

De gemeente Utrecht heeft het Mulier Instituut daarom gevraagd om te onderzoeken in hoeverre het planologische kengetal van één sporthal per 17.500 inwoners passend is voor de Utrechtse situatie of dat het kengetal aangepast moet worden op basis van de lokale context.

In het onderzoek naar het Utrechtse planologische kengetal wordt geconcludeerd dat het huidige kengetal niet past bij de lokale situatie in Utrecht (Wezenberg-Hoenderkamp & Ruikes, 2022). Het onderzoek geeft voldoende aanleiding om het kengetal niet houdbaar te achten, onder andere door een hoge deelname aan zaalsporten, ervaren tekorten aan zaalruimte door verenigingen, de hoge bezettingsgraden van de Utrechtse sporthallen en beperkte beschikbare ruimte voor topsport of talentbegeleiding. Op basis van het onderzoek heeft de gemeente het Mulier Instituut gevraagd om in dit onderzoek naast het Utrechtse planologische kengetal de behoefte aan sporthallen ook te berekenen op basis van twee andere planologische kengetallen, namelijk één sporthal per 15.000 inwoners en één sporthal per 13.750 inwoners.

De behoefte aan sporthallen wordt dus bepaald op basis van het aantal inwoners en niet op basis van de daadwerkelijke behoefte van verenigingen of andere gebruikers.

Gebruik binnensportaccommodaties

Het gebruik van de gemeentelijke binnensportaccommodaties is kaart gebracht op basis van de verhuuroverzichten van de gemeente over kalenderjaar 2019. Sporthallen en sportzalen kunnen ook voor de helft of een derde worden gehuurd, gymzalen alleen als geheel. Het aantal verhuurde uren is gewogen. Dit betekent dat het aantal bezette uren is gecorrigeerd met een deelfactor. Als een derde van een sporthal bezet is, worden deze uren daardoor voor een derde meegenomen in het totale aantal verhuurde uren. De bezetting is berekend door het aantal verhuurde uren af te zetten tegen de maximaal mogelijke verhuur. De volgende uitgangspunten worden hierbij gehanteerd:

- maandag tot en met vrijdag maximaal gebruik van 08:00-23:00 uur;
- zaterdag en zondag maximaal gebruik van 09:00-19:00 uur;
- schoolvakanties en feestdagen worden buiten beschouwing gelaten;
- sporthallen en -zalen die voor de helft of voor een derde worden gehuurd, tellen voor respectievelijk 50 procent en 33,3 procent voor de bezetting;
- de jaarbezetting is berekend op basis van een maximaal mogelijke huur van 15 uur op een dag inclusief de vakantie- en feestdagen (oftewel 356 dagen x 15 uur).

Ruimtelijke spreiding binnensportaccommodaties

De ruimtelijke spreiding van de binnensportaccommodaties is in kaart gebracht aan de hand van afstandsanalyses van de inwoners naar de sporthallen en -zalen. Voor het berekenen van de reisafstanden van de inwoners naar de dichtstbijzijnde sporthal en/of -zaal is gebruikgemaakt van de openbare kaart van Nederland met vierkanten van 100 bij 100 meter van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).¹⁴ De twintig locaties van de sporthallen en acht locaties van de sportzalen en het wegennetwerk van Nederland (beschikbaar bij het Mulier Instituut, afgeleid uit het topografische bestand TOP10NL van het Kadaster) zijn ook gebruikt voor de berekening. Met het softwareprogramma Esri ArcGIS is over het wegennetwerk per vierkant van 100 bij 100 meter de reisafstand berekend naar de dichtstbijzijnde sporthal en sportzaal. Aan elk vierkant zijn statistische gegevens gekoppeld, waaronder het aantal inwoners. Op deze manier kan berekend worden voor hoeveel inwoners een bepaalde binnensportaccommodatie de dichtstbijzijnde is en hoe ver (afstand) zij hiernaartoe moeten reizen. Door gebruik te maken van het wegennetwerk is de daadwerkelijke reisafstand over de openbare weg in kaart gebracht.

Voor elk vierkant van 100 bij 100 meter is het aantal inwoners en de afstand tot de dichtstbijzijnde accommodatie berekend. Deze gegevens zijn vervolgens per wijk samengevoegd (de afstanden van alle vierkanten die in een bepaalde wijk vallen zijn samengevoegd en gedeeld door het totale aantal inwoners dat binnen de vierkanten (ofwel de wijk) woont). Op basis van deze gegevens is ook het percentage inwoners bepaald dat binnen 1, 2 of 3 kilometer van een sporthal of -zaal woont.

Capaciteitsbehoefte buitensport

De behoefte aan buitensportruimte van sportverenigingen voor bondsactiviteiten, zoals gepresenteerd in de tabellen in hoofdstuk 4, wordt bepaald aan de hand van algemeen geaccepteerde richtlijnen (geaccordeerd door VSG/VNG). De richtlijnen bieden de mogelijkheid in beeld te brengen hoeveel ruimte een vereniging nodig heeft om standaard verenigingsactiviteiten te kunnen aanbieden voor de leden, met mogelijkheden voor wedstrijden en trainingen. De richtlijnen zijn gebaseerd op een aantal aannames, zoals de duur en frequentie van wedstrijden en trainingen en het aantal uur dat een veld bespeeld kan worden per dag. De richtlijnen houden geen rekening met lokale factoren die van invloed zijn op de behoefte van verenigingen, zoals het nevengebruik van de voorzieningen door de verenigingen (zoals trainingsteams of interne competities) of door andere gebruikers (zoals onderwijsgebruik) of met bijvoorbeeld topsportambities. De daadwerkelijke behoefte (en belasting) aan velden en banen kan daardoor hoger uitvallen dan de gepresenteerde cijfers in dit rapport.

In de berekeningen in hoofdstuk 4 wordt de bestaande sportinfrastructuur en het huidige aantal teams/leden als uitgangspunt genomen. Het aantal beschikbare velden/banen op de Utrechtse sportparken is aangeleverd door de gemeente. De verenigingen is de mogelijkheid geboden deze aantallen te controleren. Het aantal teams en leden van de verenigingen zijn aangeleverd door de desbetreffende bond. De buitensportverenigingen hebben een overzicht ontvangen met het aantal leden en/of teams dat is geregistreerd bij de bond. Aan de verenigingen is gevraagd dit overzicht aan te vullen met het niet-bondsgerelateerde gebruik van de voorzieningen door de vereniging en/of door andere partijen.

Uit de gepresenteerde ruimtebehoefte kan geconcludeerd worden of het aantal velden/banen van een vereniging conform de huidige behoefte van verenigingen voor bondsactiviteiten is. Het kan zijn dat

¹⁴ Zie voor meer informatie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/nederland-regionaal/geografische-data/kaart-van-100-meter-bij-100-meter-met-statistieken>

verenigingen een ledenstop of wachtlijst hanteren. Daar wordt in de analyse geen rekening mee gehouden. De toekomstige (extra) behoefte hoeft niet per definitie te worden geacommodeerd bij de vereniging waar volgens de berekening een tekort kan ontstaan. Capaciteitsuitbreiding op nabijgelegen sportparken kan ook in de behoefte van (nieuwe) sportende inwoners voorzien.

De verwachte ruimtebehoefte tot 2040 is geraamd door de bevolkingsprognoses van de gemeente toe te passen, waarbij rekening wordt gehouden met de bevolkingsopbouw en wordt uitgegaan van een stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat ervan uit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners lid is van een bijvoorbeeld een type vereniging als in 2021. Het doorberekenen van de lokale ontwikkelingen in de deelname aan de verschillende sporttakken (zoals de recente ledenontwikkeling van verenigingen) kan ook doorgetrokken worden naar de toekomst. In sommige gevallen leidt dit tot een buitensporige toe- of afname van de behoefte. Het is (beleidsmatig) relevant om de ontwikkeling van de verenigingen te monitoren om te bezien langs welke lijn de verenigingen zich ontwikkelen. In paragraaf 2.3 en hoofdstuk 4 is daarom inzicht gegeven in de ontwikkeling van de verschillende sporttakken in Utrecht in de afgelopen jaren.

De toegepaste richtlijnen worden hieronder per sport toegelicht.

Handbal

De veldbehoefte van de handbalvereniging is berekend aan de hand van de richtlijn uit het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF. De richtlijn bedraagt tien teams per veld, waarbij E- en F-teams als een half team worden opgevat.

Hockey

De veldbehoefte van de hockeyverenigingen is berekend aan de hand van de richtlijn van de KNHB. De richtlijn bedraagt zeven wedstrijdrondes per weekenddag op een zandveld en zes wedstrijdrondes op een (semi-)waterveld. Per ronde is plek voor één normteam, waarbij senioren-, A-, B-, C- en 11D-teams gelijkstaan aan één normteam, 8D- en 8E-teams aan een half normteam en 6E- en F-teams aan een kwart normteam. Hierbij moeten verenigingen 60 procent van hun teams op een wedstrijddag kunnen inplannen.

Honk- en softbal

De veldbehoefte van de honk- en softbalverenigingen is berekend aan de hand van de richtlijn uit het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF. Het aantal teams wordt hierbij vermenigvuldigd met een belastingcoëfficiënt, die afhankelijk is van het speelniveau van het team. De som van de uitkomsten bedraagt het aantal normteams. De richtlijn bedraagt acht normteams per honkbalveld en tien normteams per overig veld.

Korfbal

De veldbehoefte van de korfbalverenigingen is berekend aan de hand van de richtlijn uit het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF. Het aantal teams wordt hierbij vermenigvuldigd met een belastingcoëfficiënt, die afhankelijk is van de leeftijdscategorie. De som van de uitkomsten bedraagt het aantal normteams. De senioren-, A- en B-teams staan gelijk aan één normteam, C- en D-teams aan 0,625 normteam en E- en F-teams aan 0,4 normteam. De Utrechtse verenigingen spelen allemaal op één speeldag, namelijk de zaterdag. De richtlijn bedraagt voor zaterdagverenigingen één veld voor een vereniging met zeven normteams of minder, twee velden voor een vereniging die tussen de zeven en veertien teams telt en drie velden voor een vereniging met veertien normteams of meer.

Tennis

De baanbehoefte van de tennisverenigingen is berekend aan de hand van de richtlijn van de KNLTB. De richtlijn bedraagt zeventig tot negentig leden per verlichte baan. In hoeverre de minimale behoefte of de maximale behoefte van toepassing is voor een vereniging, is afhankelijk van diverse factoren, zoals de

demografische opbouw van het ledenbestand en het aantal deelnemende teams aan de competities.

Het Mulier Instituut onderzoekt in samenwerking met de KNTLB of de bestaande richtlijn nog aansluit bij de huidige situatie of dat de richtlijn herijkt moet worden. Demografische ontwikkelingen, trends in de sportdeelname en -voorkeuren, maar ook het aanbod aan activiteiten van tennisverenigingen kunnen invloed gehad hebben op de behoefte aan tennisbanen. Onder andere wordt gekeken op welke manier rekening gehouden kan worden met de deelname aan verschillende activiteiten (zoals training, competitie, vrij spelen) en de demografische opbouw van de vereniging in de richtlijn. De verwachting is dat dit gaat leiden tot een aanpassing van de richtlijn. De resultaten van dit onderzoek worden in de loop van 2022 verwacht.

Voetbal

De gemeente Utrecht hanteert een eigen berekeningsmethode om de veldbehoefte van de voetbalverenigingen te bepalen. Deze is afgeleid van de richtlijn van de KNVB. De volgende uitgangspunten worden hierbij gehanteerd:

- De bruto veldbezetting (het aantal uur dat nodig is om alle thuiswedstrijden af te werken) per wedstrijddag wordt berekend conform de richtlijn van de KNVB.
- De capaciteit van een wedstrijdveld bedraagt 9 uur per wedstrijddag (waar de richtlijn van de KNVB uitgaat van 7,5 uur op zaterdag en 6,5 uur op zondag).
- De capaciteit van een natuurgraswedstrijdveld en wetruveld bedraagt 10 uur per weekend (waar de richtlijn van de KNVB geen onderscheid maakt naar ondergrond).
- De minimale behoefte van een vereniging is één wedstrijdveld.

De Utrechtse berekeningsmethode voor het bepalen van de trainingsveldbehoefte staat los van de richtlijn van de KNVB en is een hulpmiddel om de benodigde trainingsveldcapaciteit voor de Utrechtse verenigingen te berekenen. De volgende uitgangspunten worden hierbij gehanteerd:

- Voor elke leeftijdscategorie is het aantal trainingsminuten, het aantal trainingen per week en het veldgedeelte vastgelegd:
 - Selectieteams vanaf O13 trainen twee keer in de week 90 minuten.
 - Selectieteams O8 t/m O12 trainen twee keer in de week 60 minuten.
 - Selectieteams O8 t/m O12 trainen op een kwart veld, selectieteams O13 t/m O19 op een half veld en seniorenselectieteams op een heel veld.
 - Niet-selectieteams O8 t/m O19 en G-jeugdteams trainen twee keer in de week 60 minuten.
 - Niet-selectieteams senioren, 35+ en 45+ en G-seniorenteams trainen één keer in de week 90 minuten.
 - Niet-selectieteams O8 t/m O12 trainen op een kwart veld, niet-selectieteams O13 t/m O19, niet-selectieteams senioren, 35+- en 45+- en G-teams (jeugd en senioren) op een half veld.
- O6 en O7 spelen geen KNVB-competitie en worden daarom niet in de berekeningsmethode meegenomen.
- Elke vereniging heeft vanaf de leeftijdscategorie O13 minimaal één selectieteam per leeftijdscategorie voor zowel de jongens- als de meisjesteams, tenzij de vereniging in een leeftijdscategorie helemaal geen teams heeft. Heeft een vereniging een seniorenteam op zaterdag en zondag, dan wordt uitgegaan van twee selectieteams.
- Tussen de trainingen van de verschillende teams geldt een wisseltijd van tien minuten.
- Voor elke type trainingsveld is het aantal beschikbare uren per week vastgesteld:
 - kunstgras: 24 uur per week;
 - ma, di, do: 17:00-22:00 uur;
 - wo: 16:00-22:00;

- vr: 17:00-20:00;
 - natuurgras: 10 uur per week (350 uur per jaar);
 - wetra (Grassmaster): 10 uur per week (350 uur per jaar).
- Omdat de meeste teams op een half veld (of kleiner) trainen, wordt de trainingscapaciteit berekend op basis van het aantal halve velden. Een sportpark met een half kunstgrasveld heeft dan een capaciteit van 1.440 minuten per week (24 uur x 60 minuten). Een heel kunstgrasveld heeft een capaciteit van 2.880 minuten per week (2 x 24 uur x 60 minuten).
- Natuurgraswedstrijdelden worden niet als trainingscapaciteit meegerekend.
- In Utrecht zijn 1,5 natuurgrastrainingsvelden, 1 wetraveld en 53,75 kunstgrasvelden.
- In Utrecht zijn in het seizoen 2020/'21 1.084 teams in de KNVB-competitie ingeschreven.

Andere buitensporten

Voor de andere buitensporten (atletiek, cricket en rugby) zijn geen algemeen geaccepteerde richtlijnen beschikbaar om de capaciteitsbehoefte van de verenigingen voor bondsactiviteiten te bepalen. De verwachte leden- en teamaantallen zijn in beeld gebracht uitgaande van de bevolkingsprognose. Hierbij wordt uitgegaan van een stabiele sportdeelname. Aan de hand van de recente ontwikkeling in ledenaantallen is de verwachte ontwikkeling beschreven voor deze sporten.

Ervaringen van gebruikers: vragenlijstonderzoek binnen- en buitensport

Via vragenlijstonderzoek zijn gebruikers van gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties, tennisverenigingen en studentenbuitensportverenigingen bevraagd over hun groeiambities, ervaren belemmeringen om te groeien en gewenste extra ruimtegebruik. Aan alle gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties zijn daarnaast vragen gesteld over hoe tevreden zij zijn over het gebruik en bepaalde aspecten van deze accommodaties; studentenbuitensportverenigingen en tennisverenigingen zijn hier niet in meegenomen.

Methoden en respons

Er is gebruik gemaakt van drie verschillende typen vragenlijsten: één gericht aan gebruikers van gemeentelijke binnensportaccommodaties, één gericht aan gebruikers van gemeentelijke buitensportaccommodaties en één gericht aan studentenbuitensportverenigingen en tennisverenigingen.

Respondenten zijn geworven via de verhuurregistratie van de gemeente Utrecht. Alle partijen die in 2021 geregistreerd stonden als gebruiker van één of meerdere binnen- en/of buitensportaccommodatie(s) zijn per mail benaderd voor deelname aan het vragenlijstonderzoek. De vragenlijsten zijn twee keer verstuurd: op 10 december 2021 en op 4 januari 2022. Respondenten konden deelnemen tot en met 12 januari 2022.

Tabel b1.2 bevat een overzicht van de respons op het vragenlijstonderzoek. In totaal hebben 152 gebruikers van gemeentelijke binnensportaccommodaties de vragenlijst ingevuld, waaronder 67 sportverenigingen, drie studentensportverenigingen en 82 anders georganiseerde huurders. Aan het vragenlijstonderzoek naar buitensport hebben 53 respondenten deelgenomen. 37 hiervan zijn gebruikers van gemeentelijke buitensportaccommodaties, waarvan 31 sportverenigingen en zes anders georganiseerde huurders. Daarnaast hebben elf tennisverenigingen en vijf studentensportverenigingen deelgenomen aan het vragenlijstonderzoek.

Naast van de tennisverenigingen is van de sportverenigingen en studentenverenigingen bekend van welk type sportveld zij het meest gebruik maken; twintig verenigingen maken het meest gebruik van een voetbalveld, zes van een atletiekveld, vijf van een hockeyveld, drie van een korfbalveld en één van een rugbyveld. Van één vereniging is onbekend welk type sportveld deze het meest gebruikt.

Tabel b1.2. Respons op het vragenlijstonderzoek naar binnen- en buitensport (in aantallen, n=205)

Respondenten naar kenmerk	Aantal (n)
<i>Vragenlijstonderzoek binnensport</i>	152
<i>Gebruikers gemeentelijke sportaccommodaties</i>	152
<i>Sportverenigingen</i>	67
<i>Studentensportverenigingen</i>	3
<i>Anders georganiseerde huurders</i>	82
<i>Vragenlijstonderzoek buitensport</i>	53
<i>Studentensportverenigingen</i>	5
<i>Tennisverenigingen</i>	11
<i>Gebruikers gemeentelijke sportaccommodaties</i>	37
<i>Sportverenigingen</i>	31
<i>Anders georganiseerde huurders</i>	6
<i>Sportverenigingen en studentensportverenigingen</i>	36
<i>Tennisverenigingen</i>	11
<i>Gebruikers van voetbalveld(en)</i>	20
<i>Gebruikers van atletiekveld(en)</i>	6
<i>Gebruikers van hockeyveld(en)</i>	5
<i>Gebruikers van korfbalveld(en)</i>	3
<i>Gebruikers van rugbyveld(en)</i>	1
<i>Overig</i>	1

Bron: Vragenlijstonderzoek gebruik binnen- en buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht, Mulier Instituut, 2022.

Representativiteit

Werving via de verhuurregistratie van de gemeente Utrecht heeft ertoe geleid dat vrijwel alle recente huurders van binnen- en buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht zijn uitgenodigd om deel te nemen aan de studie. Hoewel dit de kans op onder- of oververtegenwoordiging van bepaalde groepen burgers verlaagt, zijn in de enquête geen vragen opgenomen over achtergrondkenmerken van respondenten, zoals leeftijd, opleidingsniveau en etniciteit. Hierdoor kunnen we geen harde uitspraken doen over verdeling van respondenten. Wel kunnen we stellen dat het aantal deelnemers, 152 respondenten voor de binnensport en 53 voor de buitensport, hoog is. Dit maakt de uitkomsten van het vragenlijstonderzoek te generaliseren naar de behoeftes van alle huurders van binnen- en buitensportaccommodaties in de gemeente Utrecht.

Interviews en focusgroepen met/over anders georganiseerde (potentiële) gebruikers

Voor deelname aan het kwalitatief verdiepend onderzoek naar de ervaringen van zowel anders georganiseerde huurders als potentiële gebruikers van gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties zijn verschillende wervingsmethoden gebruikt. Deze methoden en de respons waartoe die hebben geleid worden hier toegelicht.

Werving en respons

De anders georganiseerde partijen die op dit moment gebruik maken van gemeentelijke sportaccommodaties zijn geworven via het vragenlijstonderzoek. Als onderdeel van de vragenlijst konden

zij aangeven of zij geïnteresseerd waren om in gesprek te gaan over hun wensen en behoeften en ervaren belemmeringen bij het huren van sportruimte. Respondenten zijn vervolgens telefonisch benaderd.

De potentiële gebruikers hebben we geprobeerd te bereiken via de contactgegevens van het verhuurloket en het Makelpunt van de gemeente Utrecht, via het netwerk van buurtsportcoaches van SportUtrecht en via oproepen op de sociale-mediakanalen van het Mulier instituut en SportUtrecht. Enkel via het Makelpunt zijn drie potentiële gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties in beeld gebracht, waarvan één bereid was om deel te nemen aan het onderzoek.

Er hebben twee focusgroepen en één individueel interview plaatsgevonden met in totaal zeven anders georganiseerde huurders, waaronder vijf gebruikers van gemeentelijke binnensportaccommodaties en twee gebruikers van gemeentelijke sportparken. Daarnaast heeft één potentiële gebruiker middels een online interview deelgenomen aan het onderzoek. Deze respondent is twee jaar zoekende geweest naar een binnensportaccommodatie om activiteiten aan te bieden, waaronder gemeentelijke sportaccommodaties.

Om het inzicht in de behoeften van potentiële gebruikers te vergroten zijn aanvullende gesprekken gevoerd met medewerkers van het Makelpunt en SportUtrecht. Zij zijn bevraagd over hun ervaringen met anders georganiseerde partijen die op zoek zijn naar een geschikte sportaccommodatie.

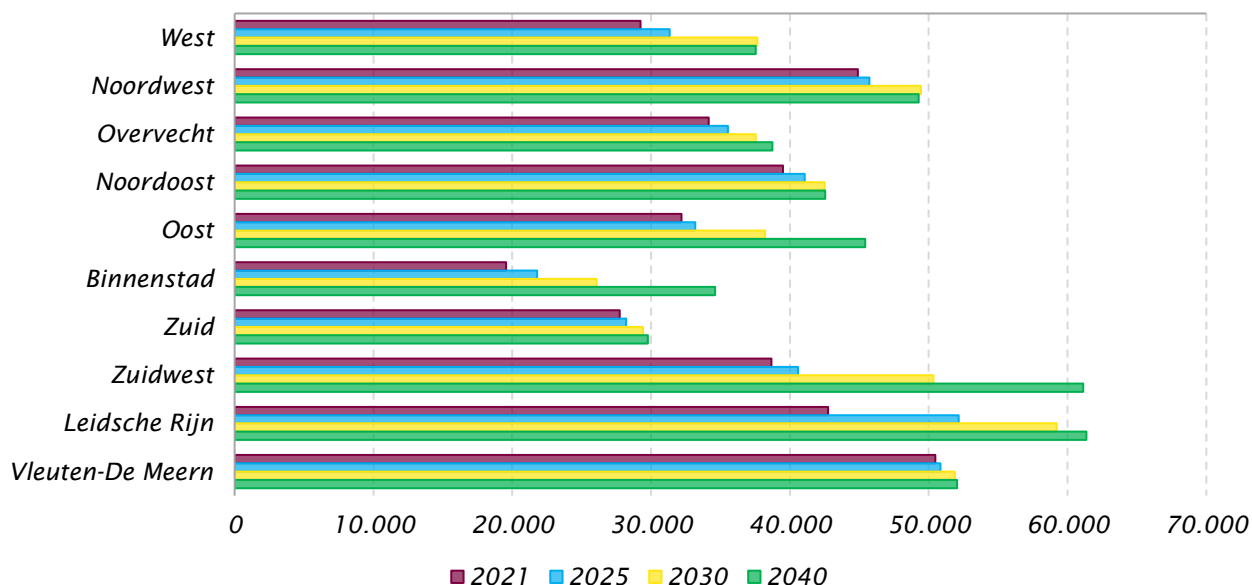
Alle gesprekken hebben online plaatsgevonden en zijn met toestemming van de respondenten opgenomen.

Samenstelling deelnemers

Vier anders georganiseerde gebruikers huren namens een particuliere vrienden- of kennissengroep. Onder de overige drie partijen vertegenwoordigt één respondent een commerciële sportaanbieder, huurt één vanuit een bedrijfssportorganisatie en één namens een niet-bondsgeregistreerde dansvereniging. De anders georganiseerde potentiële huurder vertegenwoordigt een commerciële sportaanbieder en richt zijn/haar sportaanbod onder andere op doelgroepen in een maatschappelijk kwetsbare positie. Van de zeven anders georganiseerde huurders maakt één partij 's zomers gebruik van een buitensportaccommodatie en 's winters gebruik van een buitensportpark. De overige zes respondenten huren alleen binnensportaccommodatie(s). Vier respondenten huren momenteel meerdere sportaccommodaties. De meeste doen dit op regelmatige basis en op vaste momenten; één huurder doet dit op niet-vaste momenten (flexibel).

Bijlage 2 - Bevolkingscijfers gemeente Utrecht

Figuur b2.1 Bevolkingscijfers en -prognoses per wijk gemeente Utrecht, in 2021, 2025, 2030 en 2040 (in aantallen)

Bron: Gemeente Utrecht, Prognose gemeente Utrecht, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel b2.1 Bevolkingssamenstelling wijken gemeente Utrecht, naar leeftijdscategorie, in 2021, 2025, 2030 en 2040 (in aantallen)

	2021	2025	2030	2040		2021	2025	2030	2040
<i>West</i>					<i>Binnenstad</i>				
<i>Jonger dan 20 jaar</i>	5.800	6.320	7.630	7.560	<i>Jonger dan 20 jaar</i>	1.460	2.090	3.070	4.640
<i>20 tot 65 jaar</i>	20.700	22.050	26.360	25.460	<i>20 tot 65 jaar</i>	16.010	17.160	19.850	25.150
<i>65 jaar en ouder</i>	2.730	2.990	3.660	4.510	<i>65 jaar en ouder</i>	2.090	2.540	3.160	4.830
<i>Noordwest</i>					<i>Zuid</i>				
<i>Jonger dan 20 jaar</i>	7.960	8.340	8.930	8.920	<i>Jonger dan 20 jaar</i>	5.770	5.750	5.840	6.110
<i>20 tot 65 jaar</i>	32.450	32.690	35.350	34.280	<i>20 tot 65 jaar</i>	18.900	19.190	20.020	19.540
<i>65 jaar en ouder</i>	4.490	4.690	5.140	6.080	<i>65 jaar en ouder</i>	3.080	3.270	3.560	4.120
<i>Overvecht</i>					<i>Zuidwest</i>				
<i>Jonger dan 20 jaar</i>	8.160	8.440	8.530	8.700	<i>Jonger dan 20 jaar</i>	7.790	8.190	10.000	12.660
<i>20 tot 65 jaar</i>	21.170	22.030	23.500	23.650	<i>20 tot 65 jaar</i>	26.920	28.320	35.310	41.460
<i>65 jaar en ouder</i>	4.820	5.070	5.510	6.390	<i>65 jaar en ouder</i>	3.950	4.080	5.030	7.000
<i>Noordoost</i>					<i>Leidsche Rijn</i>				
<i>Jonger dan 20 jaar</i>	8.160	8.420	8.530	8.630	<i>Jonger dan 20 jaar</i>	12.980	14.650	15.390	15.230
<i>20 tot 65 jaar</i>	26.920	27.720	28.520	27.640	<i>20 tot 65 jaar</i>	27.050	33.590	38.630	39.020
<i>65 jaar en ouder</i>	4.410	4.930	5.440	6.270	<i>65 jaar en ouder</i>	2.720	3.930	5.180	7.120
<i>Oost</i>					<i>Vleuten-De Meern</i>				
<i>Jonger dan 20 jaar</i>	5.290	5.120	5.520	6.590	<i>Jonger dan 20 jaar</i>	15.560	14.800	14.270	13.900
<i>20 tot 65 jaar</i>	23.550	24.420	28.420	33.100	<i>20 tot 65 jaar</i>	28.850	29.560	30.480	29.520
<i>65 jaar en ouder</i>	3.350	3.640	4.260	5.730	<i>65 jaar en ouder</i>	6.060	6.490	7.120	8.630

Bron: Gemeente Utrecht, Prognose gemeente Utrecht, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage 3 – Herkomstcijfers en afstandsanalyses

Herkomstcijfers

Tabel b3.1 Herkomst leden hockeyverenigingen gemeente Utrecht in het seizoen 2020/'21 (in procenten)

Vereniging	Wijk										Gemeente	
	West	Noordwest	Overvecht	Noordoost	Oost	Binnenstad	Zuid	Zuidwest	Leidsche Rijn	Vleuten-De Meern	Utrecht	Overig
Fletiomare	2	1	0	1	0	1	0	1	27	62	95	5
Kampong	4	5	1	10	45	12	5	4	1	0	87	13
Rijnvliet	16	5	1	3	5	2	2	3	32	26	94	6
UNO	5	15	5	33	21	9	3	3	1	0	95	5
U.S.H.C.	8	8	1	8	26	8	5	5	1	0	70	30
Zwaluwen	45	7	1	3	8	18	3	7	2	1	96	4

Bron: Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB), 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel b3.2 Herkomst leden tennis verenigingen gemeente Utrecht in het seizoen 2020 (in procenten)

Vereniging	Wijk										Gemeente	
	West	Noordwest	Overvecht	Noordoost	Oost	Binnenstad	Zuid	Zuidwest	Leidsche Rijn	Vleuten-De Meern	Utrecht	Overig
Desto	1	1	1	0	0	0	0	0	61	31	94	6
LTC Vechtlust	7	28	9	9	4	6	2	3	5	2	75	25
LTC Vleuten De Meern	0	1	0	0	0	0	0	0	16	79	96	4
Oudenrijn TC	1	1	0	0	1	1	0	1	17	66	87	13
Kampong	4	6	1	8	44	18	7	3	1	1	93	7
PVDV	7	3	1	3	1	4	2	2	44	23	89	11
TC Domstad	39	9	1	4	7	10	4	8	7	3	92	8
TV At Risk	2	2	1	3	5	5	56	10	2	1	87	13
TV Attila	15	6	1	1	5	9	6	35	7	5	90	10
TV PVC	43	16	1	3	4	9	2	6	6	2	92	8
TC de Uithof	4	11	2	11	28	6	7	5	0	0	73	27
TV Zwaluwen Utrecht 1911	19	9	1	2	6	32	3	15	1	1	90	10
ULTV Rhijnauwen	1	1	0	5	56	11	2	2	0	0	80	20
USSV Sphaerinda	0	9	0	3	29	29	0	0	0	0	71	29
USV Hercules	0	2	3	67	16	2	1	1	0	0	91	9
UVV	1	1	1	0	0	1	0	1	54	29	88	12
ULTC Iduna	2	2	1	36	42	5	1	1	0	0	91	9
UTV Kromme Rijn	3	5	1	12	43	13	7	4	1	0	90	10
Zuilense TC	5	48	4	6	2	2	0	2	3	3	75	25

Bron: Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB), 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel b3.3 Herkomst leden voetbalverenigingen gemeente Utrecht in het seizoen 2020/'21 (in procenten)

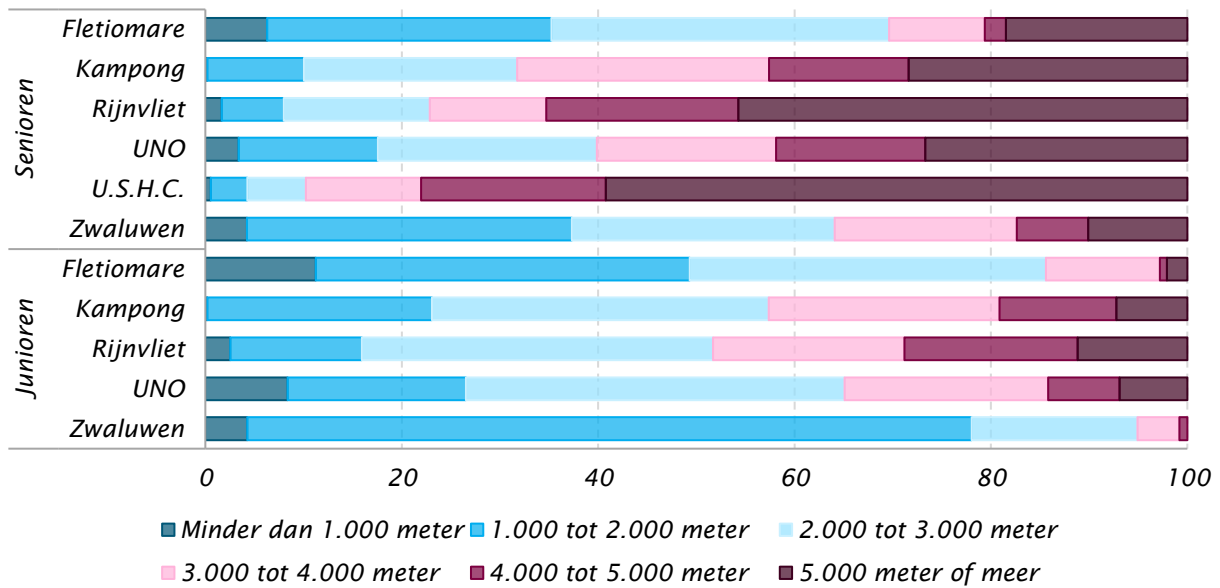
Vereniging*	Wijk										Gemeente	
	West	Noordwest	Overvecht	Noordoost	Oost	Binnenstad	Zuid	Zuidwest	Leidsche Rijn	Vleuten-De Meern	Utrecht	Overig
<i>Desto</i>	1	1	0	0	0	0	0	1	56	32	92	8
<i>DHSC</i>	4	34	22	6	3	4	2	5	3	2	86	14
<i>Domstad Majella</i>	6	6	5	9	18	8	11	4	3	1	72	28
<i>DVSU</i>	2	1	1	1	3	1	73	7	1	1	91	9
<i>EDO</i>	4	14	10	5	6	4	2	1	5	4	55	45
<i>Elinkwijk</i>	6	34	24	1	2	1	2	4	4	2	78	22
<i>Eminent Boys</i>	2	18	9	0	0	2	1	2	1	5	41	59
<i>Faja Lobi KDS</i>	8	7	4	4	6	8	6	14	8	4	70	30
<i>Hercules</i>	3	6	13	43	11	4	2	2	1	1	86	14
<i>HMS</i>	2	37	22	2	1	1	2	4	2	2	77	23
<i>Kampong</i>	4	4	1	5	41	11	13	10	1	0	91	9
<i>Kismet</i>	3	17	26	2	1	1	3	8	7	9	78	22
<i>De Meern</i>	1	1	1	0	0	0	0	1	23	66	92	8
<i>Nieuw Utrecht</i>	4	7	13	1	0	0	2	37	22	5	91	9
<i>Odin</i>	6	11	4	10	21	9	6	8	3	0	79	21
<i>Odysseus '91</i>	5	7	2	9	28	9	10	7	0	0	77	23
<i>PVC</i>	67	4	2	1	2	1	1	9	4	3	95	5
<i>PVCV</i>	0	1	0	0	0	0	0	0	13	81	95	5
<i>Rivierwijkers</i>	12	12	3	8	13	10	7	7	2	0	74	26
<i>Sporting '70</i>	3	7	8	40	26	3	2	1	1	1	92	8
<i>Sterrenwijk</i>	4	9	3	5	21	15	6	9	1	1	75	25
<i>De Dreef</i>	0	3	84	0	0	0	0	2	2	1	93	7
<i>SV Vechtzoom</i>	2	9	81	3	1	0	1	1	1	1	99	1
<i>UVV</i>	3	1	2	0	0	0	0	3	66	18	93	7
<i>Voorwaarts</i>	7	12	2	13	18	10	5	5	3	2	79	21
<i>VSC</i>	6	11	4	10	21	12	10	6	3	3	85	15
<i>VVJ</i>	2	34	35	1	0	0	1	2	2	5	83	17
<i>Ardahansport</i>	8	13	13	2	6	7	15	12	5	2	83	17
<i>Zwaluwen Utrecht '11</i>	29	4	1	2	3	11	5	35	4	1	95	5

*Exclusief FC Hyena's (opgericht mei 2021) en SV Utrecht United (opgericht juni 2021).

Bron: Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB), 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

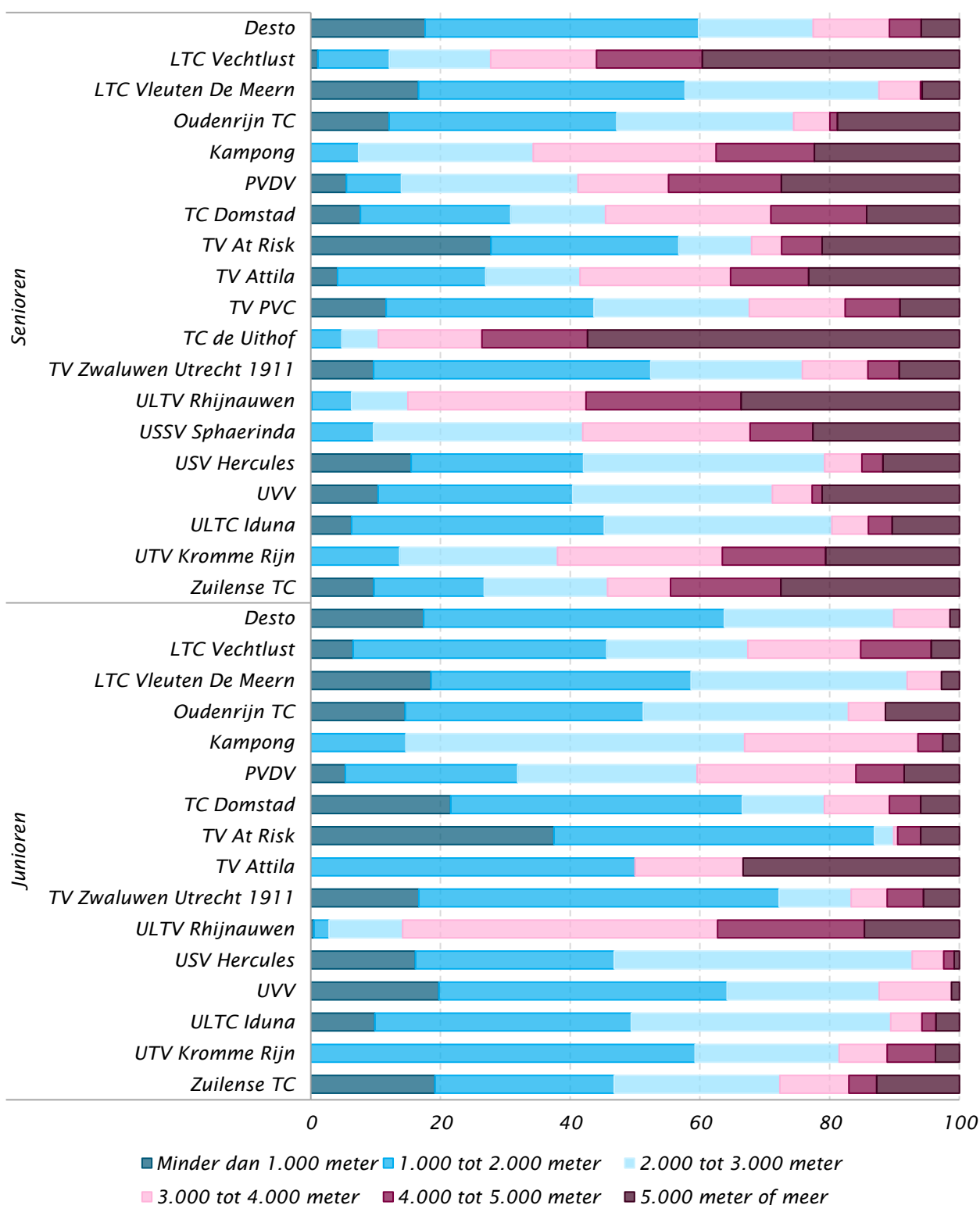
Afstandsanalyses

Figuur b3.1 Reisafstand leden hockeyverenigingen gemeente Utrecht van woonhuis naar vereniging, naar leeftijdscategorie en afstandsklasse (in procenten; gemeten over de weg)

Bron: Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB), 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Figuur b3.2 Reisafstand leden tennisverenigingen gemeente Utrecht van woonhuis naar vereniging, naar leeftijdscategorie en afstandsklasse (in procenten; gemeten over de weg)

Bron: Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB), 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage 4 – Aanbod gymzalen

Tabel b4.1 Aanbod gemeentelijke gymzalen gemeente Utrecht in 2021

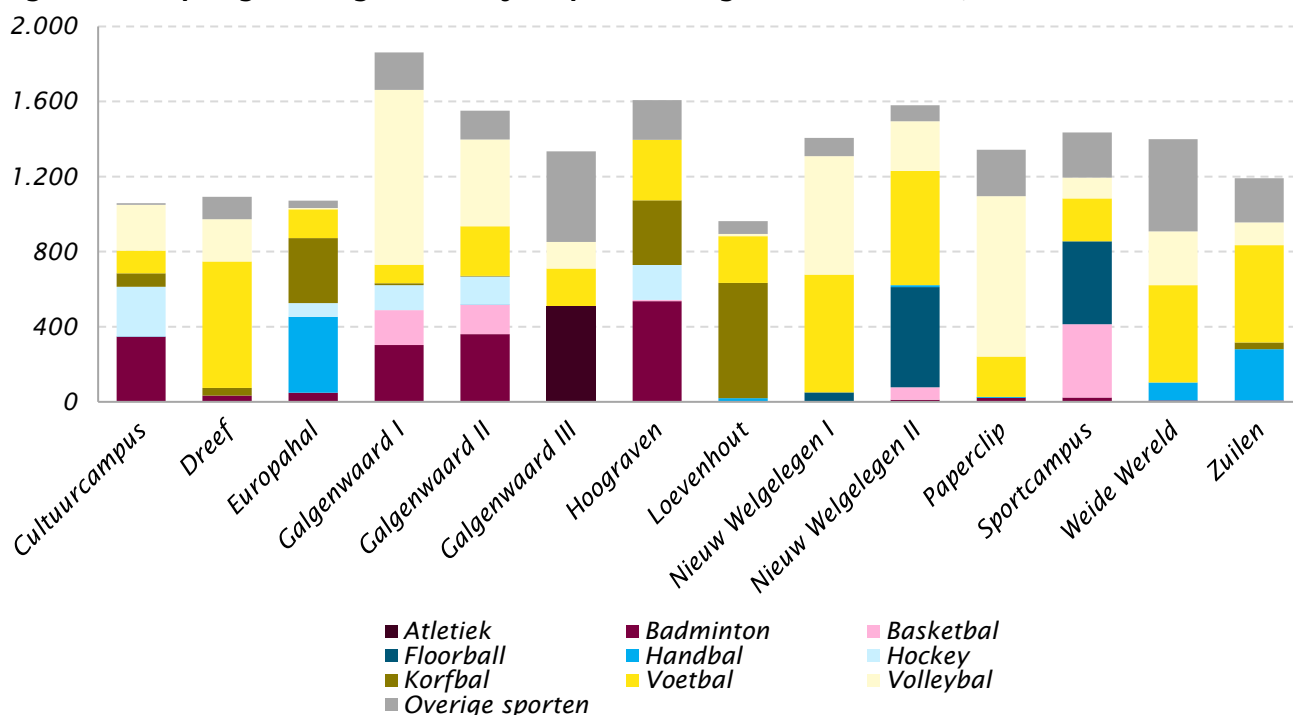
Wijk	Gymzaal	Opmerking
West	Cremerstraat	
	Franz Schubertstraat	
	Johan Wagenaarkade	
	Van Imhoffstraat	
Noordwest	Amsterdamsestraatweg	
	M. van Meelstraat	
	Prinses Margrietstraat 18	
	Professor Bavinckstraat	
Overvecht	Willibrordusstraat	
	Bangkokdreef	
	Pagodedreef	
	Teun de Jagerdreef	
Noordoost	Maria van Reedestraat	Twee gymzalen
	Nolenslaan	
	Oude Kerkstraat	
	Professor van Bemmelenlaan	
Oost	Weerdsingel Westzijde	
	Wevelaan	
	Burgemeester Fockema Andreaelaan 9a	
	Deken Roesstraat	
Binnenstad	Schoolplein	
	Pieterskerkhof	
	Duurstedelaan	
	Goeree 4	
Zuid	Goeree 6	Twee gymzalen
	Ridderlaan	
	Afrikalaan	
	Lingestraat	
Zuidwest	Marco Pololaan	
	Van Bijniershoeklaan 6	
	Emile Hullebroeckstraat	
	Hof van Monaco	
Leidsche Rijn	Verlengde Houtrakgracht	
	Cultuurcampus	
	Kweektuinlaan	
	Mereveldlaan	
Vleuten-De Meern	Schoolstraat	Twee gymzalen
	Ten Veldestraat	

Tabel b4.2 Aanbod niet-gemeentelijke gymzalen gemeente Utrecht in 2021

Wijk	Gymzaal	Opmerking
West	Koningsbergerstraat	Twee gymzalen
	Staringstraat	
Noordwest	Opzoomerstraat	
	Stauntonstraat	
	Marnixlaan	
	Prinses Margrietstraat 124	
Overvecht	Boadreef	
	Agavedreef	
	La Bohemedreef	
	Neckardreef	
	Orinocodreef	
	Santa Cruzdreef	
Noordoost	Winklerlaan 373	Twee gymzalen
	Winklerlaan 79	
Oost	Blauwe Vogelweg	Twee gymzalen
	Burgemeester Fockema Andreaelaan 7	Twee gymzalen
	Burgemeester Fockema Andreaelaan 9b	
	Homeruslaan	
	Ina Boudier-Bakkerlaan	
	Kranenburgerweg	Twee gymzalen
	Notebomenlaan	
	Tamboersdijk	
Zuid	Rotsoord	
Zuidwest	Heycopplein	
	Amaliadwarsstraat	
	Attleeplantsoen	
	Europalaan	
	Lanslaan	Drie gymzalen
	Van Bijniershoeklaan 280	
	Vondellaan	
Leidsche Rijn	Derde Oosterparklaan	
	Rijnvliet	
Vleuten-De Meern	Binnentuinlaan	

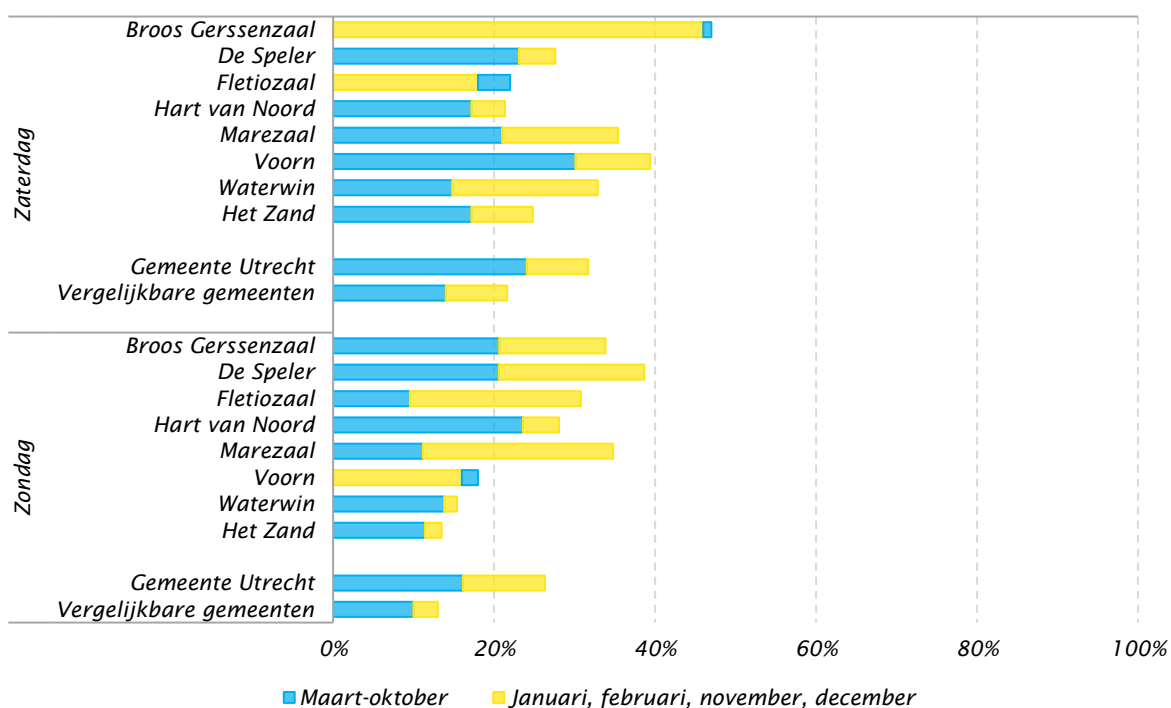
Bijlage 5 – Gebruik binnensportaccommodaties

Figuur b5.1 Sportgebruik gemeentelijke sporthallen gemeente Utrecht, in 2019 (in uren)

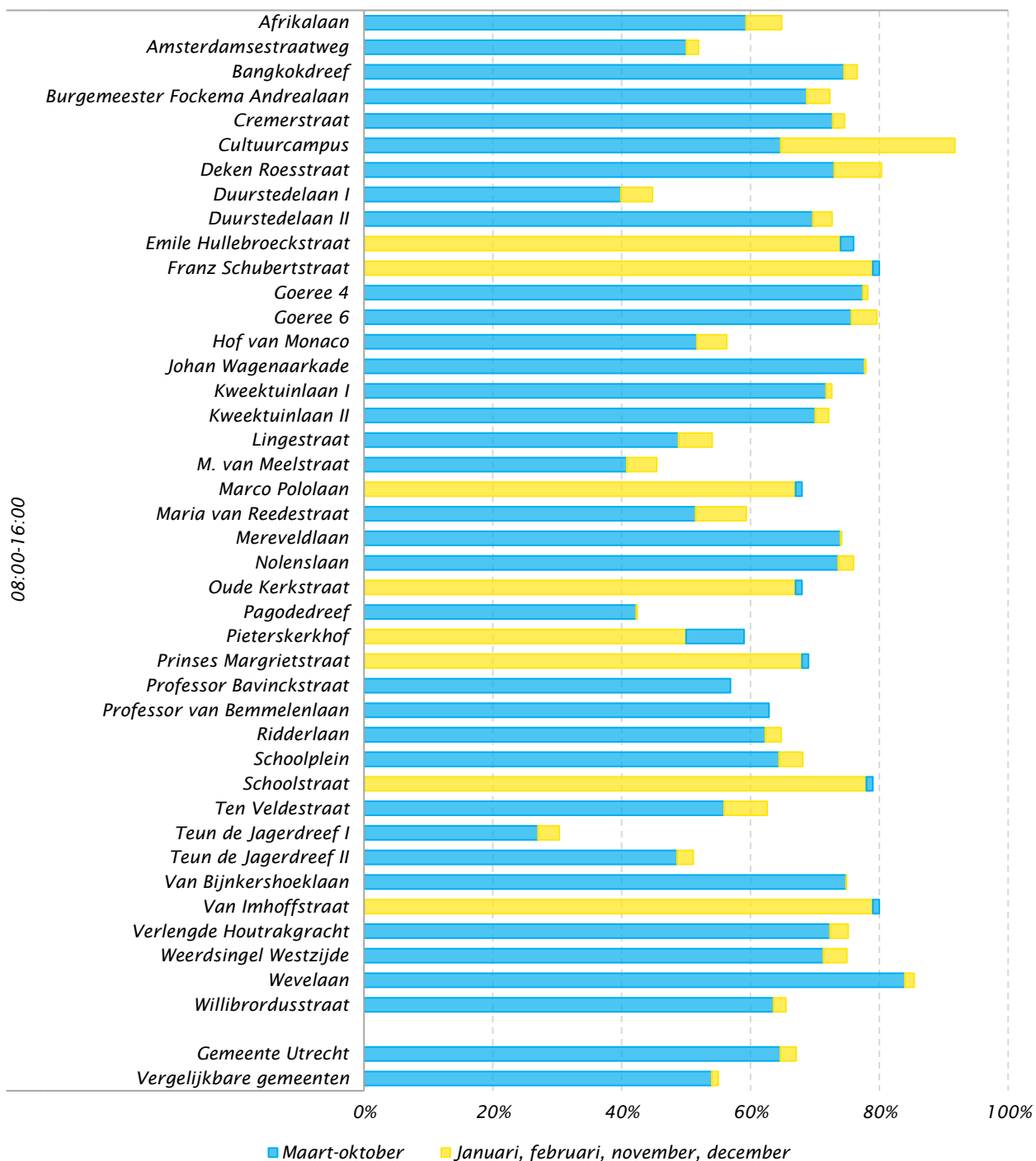
Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Figuur b5.2 Gemiddelde weekendbezetting gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht tussen 09:00 en 19:00 uur, naar dag en periode, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

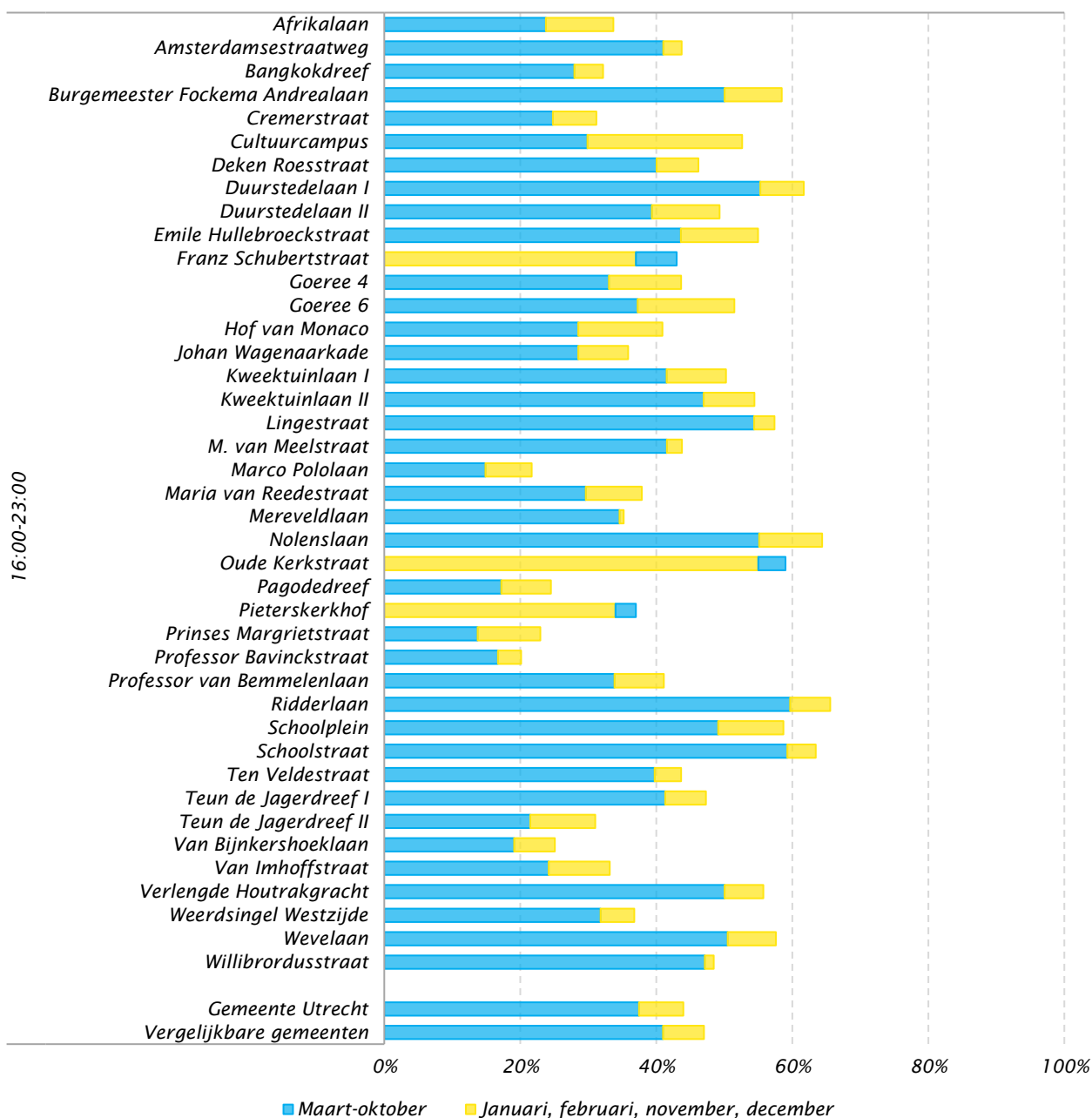

Bron: Gemeente Utrecht, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

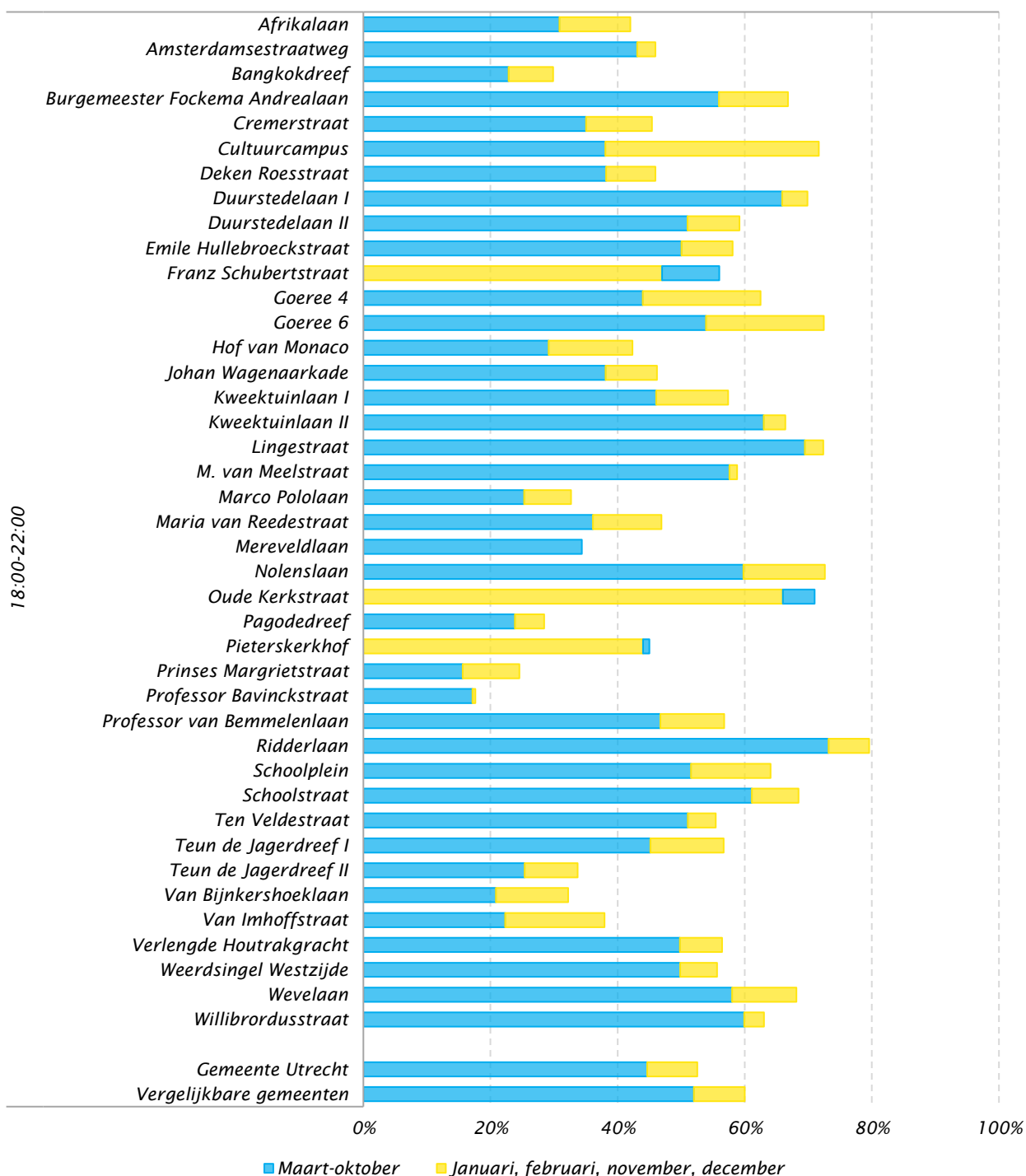
Figuur b5.3 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht, naar periode in tijdsblok 08:00-16:00 uur, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Figuur b5.4 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht, naar periode in tijdsblok 16:00-23:00 uur, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Figuur b5.5 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sportzalen gemeente Utrecht, naar periode in tijdsblok 18:00-22:00 uur, in 2019 (in procenten, vakantie- en feestdagen buiten beschouwing gelaten)

Bijlage 6 – Overig gebruik sportvelden en -banen

Voor alle tabellen in deze bijlage geldt dat alleen de verenigingen zijn opgenomen die hebben opgegeven dat de velden voor niet-bondsgelateerde activiteiten worden gebruikt. Het kan zijn dat een vereniging wel de gegevens gecontroleerd heeft, maar niets heeft ingevuld over ander gebruik van de velden. Het is dan niet zeker of er geen overig gebruik is, of dat de vereniging het niet heeft ingevuld.

Tabel b6.1 Inventarisatie gebruik hockeyvelden gemeente Utrecht voor niet-bondsgelateerde activiteiten door de vereniging of andere gebruikers

Sportpark	Vereniging	Niet-bondsgelateerde activiteiten door	
		vereniging	Niet-bondsgelateerde activiteiten door andere gebruikers
<i>Welgelegen</i>	<i>Zwaluwen</i>	<i>circa 30 trainingsleden</i>	-
<i>Fletiomare Novum</i>	<i>Fletiomare</i>	<i>eerstejaars F-teams (14)</i> <i>G-teams (2)</i> <i>Trimhockeyteams (2)</i>	<i>BSO, gebruik halve veld drie middagen doordeweeks tot 18:00 uur</i>

Tabel b6.2 Inventarisatie gebruik tennisbanen gemeente Utrecht voor niet-bondsgelateerde activiteiten door de vereniging of andere gebruikers

Sportpark	Vereniging	Niet-bondsgelateerde activiteiten door	
		vereniging	Niet-bondsgelateerde activiteiten door andere gebruikers
<i>Marco van Basten</i>	<i>TV PVC</i>	<i>Introducees (jan.-nov.: 305)</i>	-
<i>Olympos</i>	<i>TC de Uithof</i>	-	<i>Trainingsleden (30)</i> <i>Baanhuur vrij spelen niet-leden</i>
<i>Papendorp</i>	<i>TV Attila</i>	<i>Introducees</i>	-

Tabel b6.3 Inventarisatie gebruik voetbalvelden gemeente Utrecht voor niet-bondsgelateerde activiteiten door de vereniging of andere gebruikers

Sportpark	Vereniging	Niet-bondsgelateerde activiteiten door vereniging	Niet-bondsgelateerde activiteiten door andere gebruikers
Marco van Basten	PVC	35+-teams (2) O6&O7-teams (15)	-
Zuilense Vecht	Kismet	35+-teams (2)	Ouderen (+50)
Vechtzoom	SV Vechtzoom	O7-teams (3) Training seniorenteam (2)	-
Berekuil	Voorwaarts	Trainingsleden (50-60)	Kinderen uit de buurt o.l.v. trainer (+10)
Voordorp	Hercules	Klassiek veteranen team (1) Vrijdagavond 7x7 (+80 personen) Trainingsgroepen Champions & Uefa League (jeugd; +120 kinderen) Voetjebal HercuKicks/Kicksfit (trainen zonder teamverplichting)	On the Move (middelbare scholieren)
Voordorp	Sporting '70	O5-, O6- & O7-teams (+80 leden) 40+ 7x7 intern (+45 personen) 60+ Walking voetbal (+10 personen)	Middelbare school
Koningsweg	Rivierwijkers	Trainingsleden (+95)	BSO
Maarschalker-weerd	Kampong	Benjamins (O7), veteranen, niet competitieleden (+400 leden) Interne toernooien	Voetbalfit Middelbare scholen Voetbalschoolkampen Nijntje beweegt Partou kinderopvang Externe toernooien
Olympos	Odysseus '91	Trainingsleden (+32 leden)	Mbo en middelbare scholen
Hoograven	FC Hyena's	-	Footy (1.000-1.100 senioren) Footy Academy (jeugdspelers) Buurtinitiatief (14-25 voetballers)
Lunetten	DVSU	-	School
De Meern	De Meern	O5-, O6- & O7-teams (+135 leden) Trainingsgroepen (+40 senioren) Walking Football (+15 leden)	-
De Vrijheid	Desto	T/m O6 (+60 leden) Champions League O7 (+54 leden)	-
Fletiomare-Oost	PVCV	O5-, O6- & O7-teams (+160 leden) Senioren vrijdagavond vrij spelen (+40 leden) 35+ zondagteams 7x7 (1 team; +20 leden) G-jeugdteam (+20 leden)	Voetbalschool (+40 kinderen) Peefjes voetbal FC Utrecht pre-academie (+75 spelers) Middelbare school Gebruik door jeugd uit de buurt

